

MUONIO VETURI

Tutkimuskertomus yleiskaava-alueen arkeologisesta inventoinnista

Antti Krapu
Syyskuu 2004

SISÄLLYS

ABSTRAKTI	4
JOHDANTO	5
LÄHTEET	12
LUETTELO KOHTEISTA PERUSKARTTALEHDITTÄIN	13
YLEISKARTTA	15
LUETTELO DIAKUVISTA	16
KIIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖSKOHTEET	
Muonio 6 Jerisjärvi Keimiöniemi	19
Muonio 7 Kalliorova	22
Muonio 15 Jerissaari Saaren tila	25
Muonio 18 Äkäsjärvi Pitkäniemi	29
Muonio 22 Särkijärvi Tervakuru	33
Muonio 23 Jerissaari Martinniemi	37
Muonio 27 Seitaniemi	41
Muonio 39 Särkijärvi Vanhakenttä	44
Muonio 41 Särkijärvi Passisenkenttä	47
Muonio 42 Särkijärvi Keskinensaari	50
Muonio 43 Särkijärvi Siepinkuru	53
Muonio 44 Toras-Sieppi Leirintäalue	57
Muonio 47 Jerisjärvi Muuraissaarenmulkku	60
Muonio 50 Äkäsjärvi E Ruonankaula	63
Muonio 52 Keimiöniemi Kenttäranta	66
Muonio 117 Äkäskeron reitti 5	70
Muonio 118 Äkäskeron reitti 6	73
Muonio 122 Äkäsjärvi E Sappisalmi	76
Muonio 125 Äkäsjärvi W Kivenlahti SW 2	79
Muonio 126 Äkäsjärvi W Kivenlahti SW 3	82
Muonio 127 Äkäsjärvi W Kivenlahti SW 4	85
Muonio 128 Äkäsjärvi Leustolahti	88
Muonio 131 Kolvalahti	91
Muonio 135 Nivunkijärvi NW 1	94
Muonio 157 Jerisjärvi Särkilahti	97

Muonio 159 Jerisjärvi W Hietaranta 1	102
Muonio 160 Jerisjärvi Heinäniemi 1	105
Muonio 161 Jerisjärvi Heinäniemi 2	108
Muonio 165 Särkilompolo SE	111
Muonio 169 Jerissaari N Kotilahti	114
Muonio 171 Jerissaari N Luonnonhoitometsä	117
Muonio 172 Jerisjärvi N Vintturinniemi	121
Muonio 178 Olosjärvi W Lompolorova N	124
Muonio 221 Särkijärvi NE	127
Muonio 222 Leustovaara E	130
Muonio 223 Koivurinne	133
LÖYTÖPAIKAT JA MUUT SUOJELUN ULKOPUOLISET KOHTEET	
Muonio 25 Särkijärvi Karhunoja	135
Muonio 37 Jerissaari Saari	138
Muonio 40 Särkijärvi Siepinlahti	142
Muonio 49 Särkijärvi Särkijoki	145
Muonio 112 Äkäsjärvi E Linkuniemi	147
Muonio 120 Äkäsjärvi W Sakarinpalo	150
Muonio 121 Äkäsjärvi W Kevätniemi	152
Muonio 124 Äkäsjärvi W Kivenlahti SW 1	155
Muonio 134 Nivunkijoki NE	157
Muonio 163 Jerisjärvi Kalasatama	159
Muonio 170 Jerissaari N Kokkosenlahti	161
Muonio 177 Torasjärvi Kalkinmukka	163
Muonio 224 Oloskoski NW	165
LIITE 1. EPÄMÄÄRÄISET KOHTEET	167
LIITE 2. KARTTAESITYS TUTKITUISTA MAASTONKOHDISTA	177
LIITE 3. TUTKIMUSALUEEN ULKOPUOLELLA OLEVAT TARKASTETUT KOHTEET	182
LÖYTÖLUETTELO	
CD-LEVY: Diakuvat (.tiff) ja raportti (.pdf)	

ABSTRAKTI

MUONIO VETURI (vesi- ja tunturialueet)

Yleiskaava-alueen inventointi
Suunnittelukeskus Oy / Oulun yliopisto, yleinen arkeologia
Inventoija: HuK Antti Krapu

Muonion kunnan Veturi (vesi- ja tunturialueet) yleiskaava-alueen inventoinnin jälkeen kaava-alueelta tunnetaan 49 muinaisjäännöskohdetta. Niistä 36 on suojeltuja kiinteitä muinaisjäännöskohteita. Suurin osa niistä on esihistoriallisen tai historiallisen ajan asuinpaikkoja sekä tarkemmin ajoittamattomia kuoppajäännöksiä. Merkittävin suojeluarvo on neljällä tunnetulla seitapaikalla ja Keimiöniemen kalakentällä, joka on valtakunnallisesti merkittävä muinaisjäännös. Lisäksi alueelta tunnetaan 13 suojeluluokkaan 3 eli suojelun ulkopuolelle kuuluvaa kohdetta, jotka ovat löytöpaikkoja ja epämääräisiä tai hyvin nuoria kohteita. Kokonaan uusia kohteita löydettiin neljä. Ennen inventointia alueelta tunnettiin 74 kohdetta, joista 29 ehdotetaan poistettavaksi muinaisjäännösrekisteristä. Suuri osa ennestään tunnettujen kohteiden tiedoista muuttui.

Reilun 350 neliökilometrin laajuisen alueen inventointiin käytettiin 20 kenttätyöpäivää. Ensisijaisena tavoitteena oli ennestään tunnettujen kohteiden tietojen saattaminen ajan tasalle. Noin viidesosa työajasta käytettiin pelkästään uusien kohteiden etsintään. Pääosa etsinnöistä rajoitettiin suurempien järvien rannoille. Muulloin uusia kohteita pyrittiin löytämään vanhojen tarkastuksen yhteydessä ja kohteelta toiselle siirryttäessä. Sijaintitiedot tallennettiin gps-paikantimella ja kiinteiden muinaisjäännösten laajuus pyrittiin arvioimaan maastossa. Lisäksi epämääräisten kohteiden tiedot kirjattiin ylös ja tutkimusalueesta tehtiin peruskarttalehdittain esitys, josta ilmenee tarkastetut alueet, niillä tehdyn etsinnän intensiivisyys ja inventoijan arvio alueen potentiaalisuudesta muinaisjäännösten löytymisen kannalta.

Löydöt: KM 34682, KM 34683:1-2, KM 34684.

Kenttätyöaika: 6.7. – 12.8.2004 (20 kenttätyöpäivää).

Tutkimuskustannukset: Suunnittelukeskus Oy.

Tutkimusraportti: Antti Krapu 24.9.2004 Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa, kopio Oulun yliopiston arkeologian laboratoriossa.

JOHDANTO

Tarkoitus ja toimijat

Muonion kunnan Veturi eli vesi- ja tunturialueiden yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi suoritettiin Suunnittelukeskus Oy:n toimeksiannosta 12.7. – 6.8. 2004, siten että aikaan sisältyi 20 kenttätyöpäivää. Tutkimukset tehtiin Suunnittelukeskus Oy:n ja työn suorittaneen HuK Antti Krapun välillä solmitun työsopimuksen mukaisesti. Lisäksi Oulun yliopiston Taideaineiden ja antropologian laitoksen alaisuudessa toimivan arkeologian laboratorion ja Suunnittelukeskus Oy:n välillä solmittiin sopimus työssä tarvittavien välineiden ja työtilojen vuokraamisesta. Inventoinnin suunnittelusta, maastotöistä ja raportoinnista vastasi HuK Antti Krapu, siten että koko työhön käytettiin 2,5 kuukautta. Suunnittelukeskus Oy:n puolesta inventoinnin yhteyshenkilönä toimi arkkitehti Kimmo Kautto. Arkeologian laboratorion henkilökunta antoi työlle tarvittaessa taustatukea.

Sijainti ja topografia

Tutkimusalueena ollut Veturin kaava-alue sijoittuu Muonion keskustan itä- ja kaakkoispuolelle (ks. kartat 1 ja 2). Alueen pohjoisraja alkaa Jerisjoen pohjoispuolelta jatkuen Olosjärven pohjoispuolitse Torasjärven poikki. Sieltä se jatkuu Jerisjärven pohjoispuolitse kohti Keimiötunturin eteläisillä alarinteillä olevaa Kittilän rajaa. Idässä alue rajautuu Kittilän ja Muonion kuntien rajaan. Alueen eteläraja kulkee Kittilän rajalta Äkäsjärven eteläpään poikki Suoppamanojalle aivan Suoppamanselän pohjoispäättyyn. Lounais- ja länsiraja lähtee Suoppamanojalta pohjoisluoteeseen Kourarovalle, josta se jatkuu luoteeseen Nivunkitunturin eteläpuolelle. Sieltä raja kääntyy länteen Särki- ja Nivunkijoen yhtymäkohdan eteläpuolelle, mistä se jatkuu kohti pohjoisluodetta kulkien Kesä-Marttajärven poikki Marttavaaran länsipuolelle. Täältä raja jatkaa pohjoiseen Oustajärven itärannan kautta ja Isolompolon poikki yhtyen Jerisjoen pohjoispuolella alueen pohjoisrajaan. Tutkimusalueen pituus pohjois-etelä –suunnassa on reilut 25 km ja leveys vaihtelee pohjoisosien 20 km ja eteläosien 10 km välillä. Alue kattaa noin viidesosan Muonion kunnasta ja sen pinta-ala on reilut 350 neliökilometriä. Se sijoittuu 11 peruskarttalehdelle. Näistä karttojen 2741 01-03, 2723 08-12 ja 2732 03 lehdillä on merkittäviä osia tutkimusalueesta. Lisäksi karttojen 2714 12 ja 2723 07 lehdillä on pienet palat tutkimusaluetta.

Muonion vesi- ja tunturialue on pääosin harvaan asuttua erämaata. Alueella on muutamia suuria järviä sekä paljon pienempiä vesistöjä. Suurimmat järvet Jeris- ja Äkäsjärvi sijaitsevat alueen itälaidalla. Muut suuremmat järvet: Särki-, Olos- ja Torasjärvi sekä Särkilompolo ja Toras-Sieppi ovat alueen keski- ja pohjoisosassa. Yksi suurempi järvi Nivunkijärvi on alueen lounaislaidalla. Pienempiä järviä tai suuria lampia alueella on noin 20 kappaletta. Lisäksi alueella on erikokoisia jokia ja pieniä lampia.

Kartta 1. Muonion kunnan Veturi kaava-alueen sijainti.
(karttapohja: www.muonio.fi)

Tuntureista yli 400 m korkeuteen merenpinnasta nousevat alueen keskiosissa olevat Olos-, Särki- ja Nivunkitunturi sekä Juuvanrova. Muita suuria tuntureita ovat alueen koillisnurkalla kohoava Keimiötunturi, itälaidan Kolvakero ja etelälaidan Äkäskero. Lisäksi alueella on lukuisia pienempiä vaaroja. Länsiosissa maastot vaihtelevat pääosin kivistä moreenia, rakkakivikkoja tai avokalliota olevien vaarojen ja tuntureiden sekä niiden väliin jäävien soiden välillä. Itä- ja pohjoisosissa vaarojen ja tuntureiden väliin jää suurempia järviä sekä niitä reunustavia soita.

Vesistöt laskevat pääosin länteen kohti Muonionjokea. Äkäsjärvi laskee Muonionjokeen etelään suuntautuvan Äkäsjoen kautta. Maasto on alavimmillaan lännessä noin 230 m mpy ja idässä noin 260 m mpy. Korkeimmat tunturit nousevat yli 500 m mpy. Maaperä on pääosin jääkauden kerrostamaa ns. peitemoreenia. Sen paksuus vaihtelee paikan mukaan hyvinkin paljon. Jääkauden loppuvaiheessa Muonion pohjoisosassa lainehtineen jääjärven rannoille kerrostui paikoin hiekkaisempia alueita. Niitä on paikoin tutkimusalueen eteläosan tuntureiden ja vaarojen rinteillä nykyisten järvien pintaa huomattavasti korkeammalla noin 295 – 300 m mpy. Jääjärven alemman korkeustason vaiheessa noin 275 – 280 m mpy niitä on muutamia Äkäsjärven länsipuolella. Särkilompolon eteläpuolisessa laaksossa on suurempi hiekkakerrostuma sulamisvesien lasku-uomassa noin 260 - 280 m mpy, mutta se on paljolti soiden peitossa. Tuntureiden ja vaarojen päällä on paljon myös avokalliota. Kallioperä on pääasiassa graniittia. Alueen lounaisosan tuntureilla on laajemmin myös vanhoja pohjagneissejä.¹

Vakinainen asutus tutkimusalueella on keskittynyt järvien rannoille. Suurimmat kylät ovat Särkijäri, Muotkavaara, Toras-Sieppi ja Kutuniva. Alueella asui 31.12.2002 vakituisesti 314 henkilöä. Vapaa-ajan asuntoja on etenkin Äkäsjärven, Jerisjärven ja Olosjärven rannoilla ja Olostunturin laskettelukeskuksen ympäristössä. Metsät ovat suurelta osin poro- ja metsätalouskäytössä. Metsät ovat pääosin aika vanhoja. Luonnonsuojelualueita on etenkin tutkimusalueen koillis- ja pohjoisosissa sekä alueen eteläosassa. Olostunturin ympäristössä on suuri metsätalouskäytöltään rajoitettu virkistymetsä. Alueella on vain hyvin vähän peltoja ja ne ovat etupäässä kyläkeskittymien yhteydessä. Metsissä ja tuntureilla on lukuisia retkeily-, hiihto- ja moottorikelkkailureittejä. Suurin tie on alueen itä-länsi –suunnassa halkaiseva Muonion ja Kittilän välinen kantatie. Lisäksi Pallakselle, Äkäsjärven länsipuolitse ja Jerisjärven pohjoispuolitse kulkee suurehkoja teitä. Metsäauto- ja mökkiteitä on varsin runsaasti järviolueilla tutkimusalueen pohjois- ja itäosissa. Tunturiden ja erämaan hallitsemassa länsilounaisosassa pieniäkään teitä ei juuri kulje. Metsämaasto on pääosin varsin koskematon ja luonnontilassa. Suoaluetakaan ei ole paljolti ojitettu. Ihmisen vaikutus näkyy etenkin järvien rannoilla. Maa-aineksenottoa on tehty vain satunnaisesti. Suuria soranottoalueita on vain muutamia.

Muinajäännösten esiintymisen ja löytymisen kannalta otollisimpia seutuja Veturin kaava-alueella ovat lähinnä suurempien järvien ranta-alueet. Etenkin kuivat ja maaperältään hiekkaiset rannat ovat

¹ Ks. www.suunnittelukeskus.fi/aluetoim/Muonio/Tiedostot/Loppuraportti_180504_pienennos.pdf

olleet esihistoriallisella ajalla suosittuja. Tällaisia paikkoja tutkimusalueella esiintyy muutamia ainakin Jeris-, Särki- ja Olosjärvien rannoilla. Yksittäisiä hyviä paikkoja on myös muilla alueen järvillä. Pääosin alueen rannat ovat kuitenkin kivistä moreenia, kivikkoa tai suota. Saamelaisaikaan ja historialliseen aikaan liittyvät kohteet ovat myöskin usein rantojen läheisyydessä. Kauempaa järvistä vaarojen ja tuntureiden rinteiltä on mahdollista löytää ainakin peuranpyyntiin ja porotalouteen liittyviä muinaisjäänöksiä. Pyyntikuopat ovat usein eläinten luonnollisten kulkureittien varrella ja yleensä kohtuullisen hiekkaisessa maaperässä. Tutkimusalueen suurien järvien pinnat ovat nykytiedon mukaan säilyneet jäätikön sulamisen jälkeen suurin piirtein samalla korkeudella. Aivan jääkauden lopussa Muonion pohjoisosissa lainehtineen jääjärven nykyisiä järviä korkeammilta rantatasoilta voisi olla löydettävissä tutkimusalueen vanhinta asutusta, joka on todennäköisesti tullut Muonioon heti jään väistyttyä. Kaikkein huonoimmat paikat muinaisjäänösten löytymisen kannalta ovat takamaastojen soilla.

Inventoinnin lähtökohdat

Tutkimusaluetta osin koskevia inventointeja on tehty aikaisemmin vuosina 1961 - 1962, 1989 ja 1995. Aarni Erä-Esko inventoi Muoniossa vuosina 1961 – 1962 ja tarkasti kunnan alueelta 25 kohdetta. Aki Arponen inventoi vuonna 1989 Särkijärven, Toras-Siepin ja Utkujärven seuduilla. Viimeisin inventointi on Hilikka Oksalan vuonna 1995 tekemä Muonion kunnan perusinventointi. Lisäksi tutkimusalueella on tehty muutamia yksittäisiä tarkastuksia ainakin Markku Torvisen ja Hannu Kotivuoren toimesta. Toistaiseksi ainoat kaivaukset tehtiin Särkijärven Tervakurussa vuonna 1988 Esa Hintikaisen johdolla. Hintikainen kävi myös tarkastamassa muutamia kohteita Jerisjärven alueella. Vuonna 1993 Lapin seutukaavaliitto julkaisi Tunturi-Lapin kiinteät muinaisjäänökset –teoksen, johon Hannu Kotivuori ja Markku Torvinen ovat koonneet silloin tiedossa olleet kiinteät muinaisjäänökset Muoniosta. Näistä kohteista 12 on Veturin kaava-alueella.

Hilikka Oksalan tekemä vuoden 1995 perusinventointi on kaavoituksen tarpeisiin vanhentunut. Siinä kohteiden koordinaatit on arvioitu topografisilta kartoilta, mikä on aiheuttanut hyvien kiintopisteiden puuttuessa paikoin jopa yli 200 m paikannusvirheitä. Lisäksi inventoinnissa tehty kohteiden määrittäminen, luokittelu ja tulkinta eivät ole kaikilta osiltaan noudattaneet Suomessa yleisesti inventoinneissa käytettyä tapaa. Suojeltavaksi muinaisjäänökseksi on kelpuutettu erilaisia kohteita tavallista väljemmin perustein. Tämä näkyy kohdemäärän nousuna Muonion kunnassa aikaisemmin tunnetuista 52 kohteesta 220 kohteeseen. Näistä kohteista 74 on Veturin kaava-alueella. Vuoden 1995 perusinventoinnissa on tehty varsin pätevää arkistotyötä vanhojen löytötietojen selvittämiseksi. Lisäksi maastossa on etsitty uusia kohteita kenttäkävelyillä. Koepistoja tai koekuoppia ei juurikaan tehty vaan kohteiden etsiminen ja tulkinta on perustunut maan pinnalle näkyviin merkkeihin ja maakairanäytteisiin.

Kaava-alueen inventoinnin päätavoitteeksi asetettiin aikaisemmin tunnettujen kohteiden uudelleen tarkastaminen. Kohteiden luonne, sijainti ja laajuus pyrittiin varmentamaan. Kaavaa varten päätettiin selvittää kiinteiksi muinaisjäänöksiksi luokiteltavat kohteet eli ne kohteet, jotka ovat muinaismuistolain nojalla suojeltuja. Lisäksi uusia kohteita pyrittiin löytämään topografialtaan suotuisiksi katsotuilta alueilta sekä kenttäkävelyin että tekemällä koepistoja. Nämä etsinnät päätettiin rajoittaa ajanpuutteen vuoksi lähinnä suurempien järvien rannoille.

Inventointi

Tutkimusalueella entuudestaan tunnetuista 74 kohteesta 7 katsottiin niin epämääräisiksi tai sijaintitiedoiltaan puutteellisiksi etteivät ne vaatineet uusintatarkastusta. Nämä kohteet on käsitelty muiden epämääräisten kohteiden kanssa liitteessä 1. Yhdelle Särkijärven Keskinensaarella (*Muonio 42*) sijaitsevalle kohteelle ei päästy kuljetusongelmien takia. Tämä kohde oli kuitenkin tarkastettu Arposen vuoden 1989 ja Oksalan vuoden 1995 inventoinneissa riittävän hyvin, jotta siitä voitiin tehdä kohdekuvaus tähänkin raporttiin. Sen sijainti on määritetty riittävällä tarkkuudella, koska kohde on pienehkössä saarella.

Aikaisemmin tunnetuista 74 kohteesta 45 katsottiin muinaisjäänöskohteiksi. Näistä 33 on suojeltavia kiinteitä muinaisjäänöskohteita ja 12 suojeluluokkaan 3 kuuluvia eli suojelun ulkopuolisia kohteita. Jäljelle jäävät 29 kohdetta ehdotetaan poistettavaksi muinaisjäänösrekisteristä ja ne on käsitelty liitteessä 1. Lisäksi tarkastettiin kolme tutkimusalueen ulkopuolella olevaa kohdetta, jotka on käsitelty liitteessä 3. Reilusta kymmenestä kiinteästä muinaisjäänöskohteesta tehtiin aikaisemmasta selkeästi poikkeavia tulkintoja. Yhdeltä kuoppajäänöskohteelta ja yhdeltä painannekohteelta löydettiin lisäksi merkkejä kivikautisesta asuinpaikasta.

Uusia kohteita etsittäessä keskityttiin pääasiassa suurempien järvien rannoille lähinnä noin 0 – 100 m päähän vedestä. Lisäksi tarkastettiin satunnaisesti jokien ja pienempien järvien rantoja. 20 päivän kenttätöajasta noin viidesosa pystyttiin käyttämään puhtaasti uusien kohteiden etsintään. Muulloin uusia kohteita pyrittiin havaitsemaan vanhojen kohteiden tarkastuksen yhteydessä niiden ympäristöstä ja niiden välillä liikuttaessa. Uusien kohteiden etsinnässä menetelmänä oli topografialtaan hyväksi katsottujen paikkojen tarkastus. Lähinnä luotettiin peruskarttojen antamaan tietoon, omiin jalkoihin ja pistolapioon. Alueen peruskartoilta pyrittiin löytämään kartta-analyysin avulla lähinnä kivikauden tyyppisen pyyntikulttuurin suosimia kuivia hiekkaisia rantoja, joille tehtiin vaihtelevia määriä koepistoja asuinpaikkojen löytämiseksi. Lisäksi rantoja yritettiin kävellä mahdollisimman paljon läpi, jotta löydettäisiin maanpinnalle näkyviä merkkejä esihistoriallisista tai historiallisen ajan kohteista. Jos ranta vaikutti potentiaaliselta muinaisjäänösten löytymisen kannalta niin paikalla käveltiin intensiivisemmin ja samalla tehtiin muutamia koepistoja tai jopa runsaasti koepistoja puolittain järjestelmällisesti. Kauempana vesistöistä ei juuri liikuttu muuten kuin ennestään tunnettuja kohteita tarkastettaessa tai paikasta toiseen siirryttäessä. Erityistä huomiota kiinnitettiin paikkoihin, joissa maanpinta oli

valmiiksi paljastunut kasvillisuudesta. Liitteessä 2 on esitetty tarkastetut alueet peruskartoittain, niillä tehdyn etsinnän intensiteetti ja inventoijan arvio alueen potentiaalisuudesta muinaisjäännösten löytymisen kannalta.

Kokonaan uusia kohteita löydettiin neljä. Niistä kiinteitä muinaisjäännöskohteita on kolme: kiviikauden tyyppinen asuinpaikka, pyyntikuoppakohde ja ajoittamaton liesi. Neljäs kohde on iältään varsin nuori historiallisen ajan talonpohja ja se luokiteltiin suojeluluokkaan 3. Lisäksi liitteessä 1 on käsitelty kaikkiaan neljä uutta epämääräistä kohdetta ja kolme tervahautakohdetta, joita ei luokiteltu muinaisjäännöskohteiksi. Inventoinnin jälkeen tutkimusalueelta tunnetaan siis 36 kiinteää muinaisjäännöskohdetta ja 13 suojeluluokkaan 3 kuuluvaa kohdetta. Epämääräisiä kohteita liitteessä 1 on käsitelty lisäksi 36 kappaletta. Tutkimusalueen 49 muinaisjäännöskohteella on eri tyyppisiä muinaisjäännöksiä seuraavasti:

kivikautiset asuinpaikat	9
pyyntikuoppia	13
kuoppajäännöksiä	4
seitapaikat	4
kentät	4
yksittäiset talonpohjat	4
kalakentät	2
liesikiveykset	4
kesähaudat	1
padot	3
poroidat	1
kiuasunit?	1
tukkirännit	1
vallit	1
kivikautiset kätkölydöt	1
kivikautiset irtolöydöt	3
rautakautiset irtolöydöt	1

Osa kivikautisiksi asuinpaikoiksi nimetyistä kohteista voi ajoittua jääkauden lopusta historiallisen ajan taitteeseen ulottuvalle aikajaksolle. Niiltä usein löytöinä tulevaa kvartssia on käytetty kiviikauden lisäksi myös metallikausilla. Ainakin seitapaikat ja mahdollisesti osa liesistä ja pyyntikuopista ovat ns. saamelaisperäisiä muinaisjäännöksiä. Pyyntikuoppia ei päällisin puolin pysty ajoittamaan. Niitä on tehty kiviikaudelta aina 1800-luvulle asti. Historiallisen ajan kohteet ovat pääosin 1600 – 1800 -luvulta. Muonioon on tullut ns. suomalaista asutusta 1500-luvun lopulla. Historiallisen ajan katsotaan alkaneen tästä. Alueen suojeluarvoltaan merkittävimpiä kohteita ovat seitapaikat ja Keimiönien kalakenttä.

Tarkastettujen kohteiden koordinaatit mitattiin Garmin GPS 12 -laitteella, jonka paikannustarkkuus on ihanteellisissa olosuhteissa eli avoimessa maastossa ja hyvän satelliittigeometrian vallitessa noin ± 10 m. Lisäksi kohteista otettiin diakuvia, jotka ovat liitteenä CD-levyllä. Muutamasta laajemmasta kohteesta tehtiin yleiskartta. Kohdekuvauksissa noudatettiin Museoviraston, teoksessa *Arkeologinen inventointi – opas inventoinnin suunnitteluun ja toteuttamiseen*, julkaisemaa ohjeistusta. Lisäksi

konsultoitiin Museoviraston Pohjois-Suomen aluevalvoja Markku Torvisen ja Lapin maakuntamuseon maakunta-arkeologi Hannu Kotivuoren kanssa.

Yhteenveto

Muonion kunnan Veturi (vesi- ja tunturialueet) yleiskaava-alueen inventoinnin jälkeen kaava-alueelta tunnetaan 49 muinaisjäännöskohdetta. Niistä 36 on suojeltuja kiinteitä muinaisjäännöskohteita. Suurin osa niistä on esihistoriallisen tai historiallisen ajan asuinpaikkoja sekä tarkemmin ajoittamattomia kuoppajäännöksiä. Merkittävin suojeluarvo on neljällä tunnetulla seitapaikalla ja Keimiöniemen kalakentällä, joka on valtakunnallisesti merkittävä muinaisjäännös. Lisäksi alueelta tunnetaan 13 suojeluluokkaan 3 eli suojelun ulkopuolelle kuuluvaa kohdetta, jotka ovat löytöpaikkoja ja epämääräisiä tai hyvin nuoria kohteita. Kokonaan uusia kohteita löydettiin neljä. Ennen inventointia alueelta tunnettiin 74 kohdetta, joista 29 ehdotetaan poistettavaksi muinaisjäännösrekisteristä. Suuri osa ennestään tunnettujen kohteiden tiedoista muuttui.

Tätä raporttia käytettäessä on syytä muistaa, että kohteiden tiedot saattavat muuttua uusissa tutkimuksissa ja ettei inventoinnissa ole löydetty kaikkia tutkimusalueella sijaitsevia muinaisjäännöksiä. Kaikki muinaisjäännökset ovat automaattisesti muinaismuistolain (N:o 295/1963) suojaamia. Tässä raportissa mainittuja ja mahdollisesti tulevaisuudessa löytyviä kohteita koskevissa epäselvissä tapauksissa on syytä kääntyä Museoviraston puoleen. Pohjois-Suomen kiinteitä muinaisjäännöksiä koskevia asioita hoiti tätä raporttia kirjoitettaessa Museoviraston arkeologisen osaston tutkija Markku Torvinen (puh. 09-4050 9265).

Oulussa 24.9.2004

HuK Antti Krapu

LÄHTEET

Painamattomat lähteet

Oksala, Hilikka 1997 Muonio – Arkeologinen inventointi 18.4.1995 – 17.2. 1996, käsikirjoitus Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa, kopio Oulun yliopiston arkeologian laboratoriossa.

Eri tekijöitä Oulun yliopiston arkeologian laboratorion topografisen arkiston Muonion aineisto, alkuperäiset dokumentit Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa.

Kirjallisuus

Kivinen, Olli 1982 Keimiöniemi. Rantakaava ja alueen kehittämissuunnitelma. Helsinki.

Kotivuori, Hannu & Torvinen, Markku 1993 Tunturi-Lapin kiinteät muinaisjäännökset. Lapin seutukaavaliitto. Julkaisusarja A. Julkaisu nro 130. Rovaniemi.

Paulaharju, Samuli 1932 Seitoja ja seidan palvontaa. Vähäisiä kirjelmiä LXXXIV. Helsinki.

Paulaharju, Samuli 1977 Lapin muisteluksia. Helsinki. Alkuperäisteos 1922.

Äyräpää, Aarne 1931 Lapin kihlakunta. Muonio. Muinaismuistoja, teoksessa Suomenmaa IX. Maantieteellis-taloudellinen ja historiallinen tietokirja. Oulun lääni pohjoisosa. Toim. J. E. Rosberg, Kaarlo Hilden ja Erkki Mikkola. Porvoo.

Internet lähteet

www.suunnittelukeskus.fi/aluetoim/Muonio/index.htm muun muassa linkki: Kehittämissuunnitelman loppuraportti

LUETTELO KOHTEISTA PERUSKARTTALEHDITTÄIN

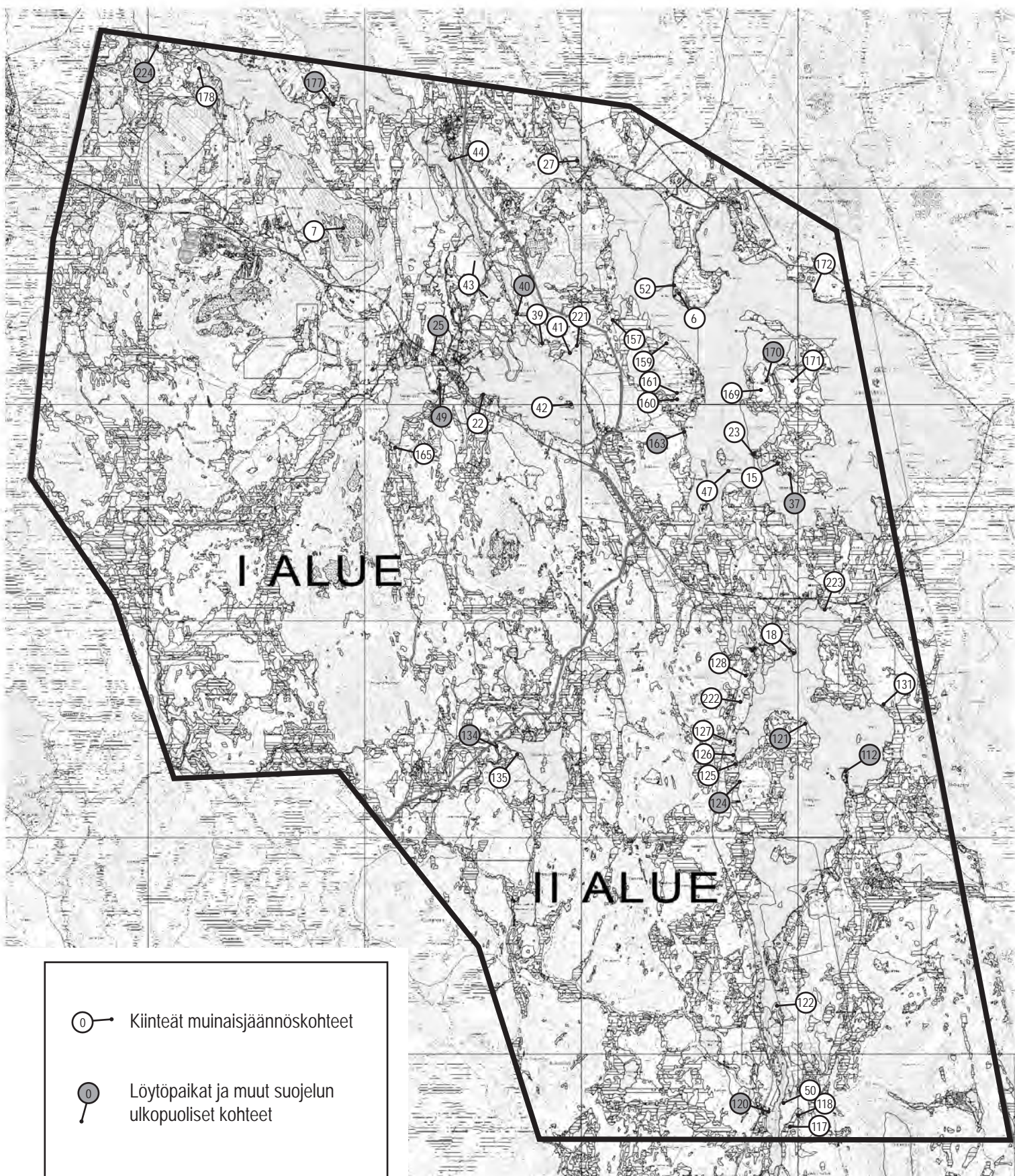
Nimi (Muonio)	Tyyppi	Ajoitus	Luokka
2723 10 NIVUNKITUNTURI			
135 Nivunkijärvi NW 1	kuoppajäänös	esihistoriallinen?	2/3
134 Nivunkijoki NE	pato	1900-luvun alku?	3
2723 11 OLOSTUNTURI			
7 Kalliorova	seitakivi	saamelaisaika	1
22 Särkijärvi Tervakuru	asuinpaikka + kätkölöytö	kivikautinen	2
39 Särkijärvi Vanhakenttä	kalakenttä?	historiallinen aika	2/3
41 Särkijärvi Passisenkenttä	kenttä	historiallinen aika	2
42 Särkijärvi Keskinensaari	kenttä	historiallinen aika	2
43 Särkijärvi Siepinkuru	pyyntikuoppia	esihistoriallinen?	2
165 Särkilompola SE	pyyntikuoppia	esihistoriallinen?	2
221 Särkijärvi NE	asuinpaikka	kivikautinen	2
25 Särkijärvi Karhunoja	irtolöytö	rautakautinen	3
40 Särkijärvi Siepinlahti	pato	historiallinen aika	3
49 Särkijärvi Särkijoki	pato	historiallinen aika	3
2723 12 TORAS-SIEPPI			
27 Seitaniemi	seitapaikka	saamelaisaika	1
44 Toras-Sieppi Leirintäalue	asuinpaikka? + kuoppaj.	kivikautinen + esihist?	2/3
178 Olosjärvi W Lompolorova N	pyyntikuoppa?	esihistoriallinen?	2
177 Torasjärvi Kalkinmukka	tukinuittoränni	1946?	3
224 Oloskoski NW	talonpohja	historiallinen aika	3
2732 03 ÄKÄSKERO			
50 Äkäsjärvi E Ruonankaula	seitakivi	saamelaisaika	1
117 Äkäskeron reitti 5	pyyntikuoppia	esihistoriallinen?	2
118 Äkäskeron reitti 6	pyyntikuoppia	esihistoriallinen?	2
120 Äkäsjärvi W Sakarinpalo	kenttä	historiallinen aika	3

2741 01 ÄKÄSJÄRVI

18 Äkäsjärvi Pitkäniemi	asuinpaikka?	kivikautinen	2/3
122 Äkäsjärvi E Sappisalmi	asuinpaikka + pyyntikuoppia	kivikautinen + esihist?	2
125 Äkäsjärvi W Kivenlahti SW 2	pyyntikuoppa	esihistoriallinen?	2
126 Äkäsjärvi W Kivenlahti SW 3	pyyntikuoppa	esihistoriallinen?	2
127 Äkäsjärvi W Kivenlahti SW 4	pyyntikuoppia	esihistoriallinen?	2
128 Äkäsjärvi Leustolahti	kotaliesi?	ajoittamaton	2/3
131 Kolvalahti	valli	historiallinen aika	2/3
222 Leustovaara E	pyyntikuoppia	esihistoriallinen?	2/3
112 Äkäsjärvi E Linkuniemi	irtolöytö	kivikautinen	3
121 Äkäsjärvi W Kevätniemi	kenttä	historiallinen aika	3
124 Äkäsjärvi W Kivenlahti SW 1	poroaita	historiallinen aika	3

2741 02 JERISJÄRVI

6 Jerisjärvi Keimiöniemi	seitakivi	saamelaisaika	1
15 Jerissaari Saaren tila	asuinpaikka	kivikautinen	2
23 Jerissaari Martinniemi	asuinpaikka + kenttä?	kivik. + hist./saamelaisaika	2
47 Jerisjärvi Muuraissaarenmulku	kesähautoja	historiallinen aika	2
52 Keimiöniemi Kenttäranta	kalakenttä + asuinpaikka	historiallinen aika + kivik.	1
157 Jerisjärvi Särkilahti	irtol. + pyyntik. + talonpohja	kivik. + esihist? + hist.	2
159 Jerisjärvi W Hietaranta 1	kuoppajäännös	esihistoriallinen?	2/3
160 Jerisjärvi Heinäniemi 1	kotaliesi?	ajoittamaton	2/3
161 Jerisjärvi Heinäniemi 2	talonpohja/liesi	historiallinen aika	2/3
169 Jerissaari N Kotilahti	pyyntikuoppia?	esihistoriallinen?	2
171 Jerissaari N Luonnonhoitometsä	pyyntikuoppia?	esihistoriallinen?	2
172 Jerisjärvi N Vintturinniemi	asp + talonpohja + kuoppa	kivik. + hist. + hist?	2
223 Koivurinne	liesi	ajoittamaton	2/3
37 Jerissaari Saari	irtolöytö	kivikautinen	3
163 Jerisjärvi Kalasatama	kiuasuni?	historiallinen aika	3
170 Jerissaari N Kokkosenlahti	kotaliesi?	ajoittamaton	3

Kartta 2. Yleiskartta tutkimusalueen muinaisjäännöskohteista.

LUETTELO DIAKUVISTA

- 26433 Muonio 178 Lompolorova N. Kuoppajäänös lapion kohdalla. Suunta 90°.
- 26434 Muonio 187 Vanhankentänmaa. Modernihko nuotionpaikka. Lähikuva päältä.
- 26435 Muonio 44 Leirintäalue. Kuoppajäänös lapion kohdalla, etualalla epämääräinen kivikasa. Suunta 270°.
- 26436 Muonio 44 Leirintäalue. Kvartsilöytöalue 2 keskellä, tervahaudat 1 ja 2 taustalla laidoilla. Suunta 180°.
- 26437 Muonio 44 Leirintäalue. Pieni epämääräinen painauma. Suunta 230°.
- 26438 Muonio 44 Leirintäalue. Yleiskuva, asuntoautojen pysäköintialuetta. Suunta 120°.
- 26439 Muonio 44 Leirintäalue. Kvartsilöytöalue 1. Suunta 260°.
- 26440 Muonio 44 Leirintäalue. Tervahauta 1. Suunta 60°.
- 26441 Muonio 43 Siepinkuru. Vanhaan pyyntikuoppaan kaivetun asumuksen jäänteet. Suunta 60°.
- 26442 Muonio 43 Siepinkuru. Kuoppa 9, taustalla asumuksen jäänteet. Suunta 150°.
- 26443 Muonio 43 Siepinkuru. Kuoppa 6. Suunta 230°.
- 26444 Muonio 43 Siepinkuru. Kuoppa 4 lapion kohdalla (taustalla tuhoutunut pyyntikuoppa?). Suunta 345°.
- 26445 Muonio 43 Siepinkuru. Kuoppa 2 lapion kohdalla. Suunta 30°.
- 26446 Muonio 43 Siepinkuru. Arposen vuonna 1989 juoksuhaudaksi luulema oja. Suunta 10°.
- 26447 Muonio 43 Siepinkuru. Kuoppa 22, tyypillinen edustaja pyyntikuoppaketjusta. Suunta 90°.
- 26448 Muonio 114 Äkäskeron reitti 2. Tervahauta polun vieressä. Suunta 0°.
- 26449 Muonio 114 Äkäskeron reitti 2. Tuvan jäänteet. Suunta 330°.
- 26450 Muonio 114 Äkäskeron reitti 2. Tuvan kattorakennetta. Suunta 170°.
- 26451 Muonio 117 Äkäskeron reitti 5. Kuoppa 4 lapion kohdalla, kuoppa 3 oikealla edessä. Suunta 10°.
- 26452 Muonio 117 Äkäskeron reitti 5. Kuoppa 2, kaksoiskuopanne. Suunta 300°.
- 26453 Muonio 117 Äkäskeron reitti 5. Yleiskuva, kohde hiekkakumpareella polusta vasempaan. Suunta 0°.
- 26454 Muonio 118 Äkäskeron reitti 6. Kuoppa 1 lapion kohdalla. Suunta 180°.
- 26455 Muonio 118 Äkäskeron reitti 6. Kuoppa 2 lapion kohdalla. Suunta 320°.
- 26456 Muonio 118 Äkäskeron reitti 6. Yleiskuva, kohde hiekkakumpareella. Suunta 280°.
- 26457 Muonio 50 Ruonankaula. Seitakivi, metsähallituksen opaskyltti ja maisemaa. Suunta 310°.
- 26458 Muonio 50 Ruonankaula. Seitakivi ja modernia "uhrausta". Suunta 150°.
- 26459 Muonio 116 Äkäskeron reitti 4. Tuvanpohja c. Suunta 10°.
- 26460 Muonio 116 Äkäskeron reitti 4. Tuvanpohja e. Suunta 0°.
- 26461 Muonio 115 Äkäskeron reitti 3. Parituvan jäänteet. Suunta 0°.
- 26462 Muonio 165 Särkilompolo SE. Kuoppa 1. Suunta 310°.
- 26463 Muonio 165 Särkilompolo SE. Kuoppa 2 lapion kohdalla. Suunta 200°.
- 26464 Muonio 165 Särkilompolo SE. Alue 2 kuopparivi, takimmainen kuoppa 3 lapion kohdalla. Suunta 330°.
- 26465 Muonio 49 Särkijoki. H. Oksalan patovalliksi arvelemaa modernia silltarakennetta. Suunta 110°.
- 26466 Muonio 22 Tervakuru. Yleiskuva asuinpaikasta. Suunta 60°.
- 26467 Muonio 22 Tervakuru. Vuoden 1989 koekaivausten koeoja. Suunta 350°.
- 26468 Muonio 22 Tervakuru. A. Metsola kivialttojen löytöpaikalla. Suunta 10°.
- 26469 Muonio 167 Rajavartiosto. H. Oksalan raportoima kivisokkeli. Modernihko pengerrys. Suunta 250°.
- 26470 Muonio 172 Vintturinniemi. Yleiskuva, rantavallin muodostumista niemen länsirannalla. Suunta 350°.
- 26471 Muonio 172 Vintturinniemi. Kvartsi-iskos lapion kohdalle tehdystä koepistosta. Suunta 290°.
- 26472 Muonio 172 Vintturinniemi. Kvartsi-iskoksia tuulenkaadosta. Suunta 140°.
- 26473 Muonio 172 Vintturinniemi. Tuvanpohja. Suunta 260°.
- 26474 Muonio 172 Vintturinniemi. Tuvanpohja. Suunta 330°.
- 26475 Muonio 172 Vintturinniemi. Kuoppajäänös. Suunta 270°.
- 26776 Muonio 173 Matoniemi. H. Oksalan karsikkopuina raportoimia vaurioituneita mäntyjä. Suunta 240°.
- 26477 Muonio 177 Kalkinmukka. Tukinuittorännin lounaispäättä. Suunta 220°.

26478 Muonio 177 Kalkinmukka. Tukinuittorännin parhaiten säilynyttä keskiosaa. Suunta 80°.
 26479 Muonio 134 Nivunkijoki NE. Pato. Suunta 250°.
 26480 Muonio 134 Nivunkijoki NE. Pato, yksityiskohta tukihirrestä. Suunta 170°.
 26481 Muonio 135 Nivunkijärvi NW 1. Kuoppajäänös suuren kuusen varjossa. Suunta 330°.
 26482 Muonio 136 Nivunkijärvi NW 2. Yleiskuva, tervahauta takavasemmalla juurakkoja edessä. Suunta 270°.
 26483 Muonio 136 Nivunkijärvi NW 2. Tervahaudan juoksutusoja. Suunta 90°.
 26484 Muonio 132 Nivunkijärvi SE. Lähikuva, H. Oksalan lietenä raportoimat epämääräiset kivet. Suunta 60°.
 26485 Muonio 119 Metsä-Ruonajärvi. Yleiskuva, ilmeisesti tuhoutunut kohde jossain alueella. Suunta 320°.
 26486 Muonio 124 Kivenlahti SW 1. Poroaidan parhaiten säilynyt eteläpääty. Suunta 160°.
 26487 Muonio 124 Kivenlahti SW 1. Modernin kodankyhäelmän jäänteet. Suunta 110°.
 26488 Muonio 121 Kevätniemi. Talon jäänteet. Suunta 300°.
 26489 Muonio 121 Kevätniemi. Kiveys, kivikasa ja kellari. Suunta 270°.
 26490 Muonio 125 Kivenlahti SW 2. Kuoppajäänös. Suunta 270°.
 26491 Muonio 126 Kivenlahti SW 3. Kuoppajäänös edessä, tervahauta taustalla. Suunta 20°.
 26492 Muonio 127 Kivenlahti SW 4. Kuoppa 2 edessä, taustalla kuoppa 1. Suunta 220°.
 26493 Muonio 128 Leustolahti. Liesi (muurauslasta mittakaavana). Suunta 20°.
 26494 Muonio 18 Pitkäniemi. Mahdollinen liesikiveys. Suunta 170°.
 26495 Muonio 18 Pitkäniemi. Yleiskuva, tuuran teelmä perunapellosta. Suunta 100°.
 26496 Muonio 131 Kolvalahti. Maavalli ja sitä reunustavat ojat. Suunta 250°.
 26497 Muonio 6 Keimiöniemi. Seitakivi. Suunta 130°.
 26498 Muonio 6 Keimiöniemi. Seitakivi. Suunta 210°.
 26499 Muonio 52 Keimiöniemi. Kenttärannan kalapirtit 5 – 7. Suunta 0°.
 26500 Muonio 52 Keimiöniemi. Asp: Palaneita kiviä + iskoksia lastan ja iskoksia lapion kohdalla. Suunta 0°.
 26501 Muonio 52 Keimiöniemi. Asp: Palaneita kiviä ja kvartsi-iskoksia, lähikuva päältä. Suunta 90°.
 26502 Muonio 52 Keimiöniemi. Kenttärannan pohjoispäätyä, pirtit 17, 16 ja 15. Suunta 180°.
 26503 Muonio 175 Kutuniva. Vasemmalla moderni nuotionpohja oikealla maasta pilkistää kiviä. Suunta 210°.
 26504 Muonio 157 Särkilähti. Tuvan jäänteet. Suunta 350°.
 26505 Muonio 157 Särkilähti. Kuopat 1 ja 2 edessä, kuoppa 3 lapion kohdalla. Suunta 30°.
 26506 Muonio 176 Munarimpi. Kivien oton jälkiä 1930-luvun lopulta. Suunta 0°.
 26507 Muonio 159 Hietaranta 1. Kuoppajäänös. Suunta 10°.
 26508 Muonio 163 Kalasatama. Kiviröykkiö, mahdollisesti kiuasuuni. Suunta 330°.
 26509 Muonio 163 Kalasatama. Kiviröykkiö, mahdollisesti kiuasuuni. Suunta 80°.
 26510 Muonio 163 Kalasatama. Sähkötölpän kaivannon vaurioittama tervahauta. Suunta 30°.
 26511 Muonio 162 Vattovaara. Lähikuva päältä, kivessä havaittu mahdollinen kivipiirros (ei näy kuvassa).
 26512 Muonio 161 Heinäniemi 2. Liesi ja mahdollinen asumuksen pohja. Suunta 340°.
 26513 Muonio 160 Heinäniemi 1. Liesi. Suunta 150°.
 26514 Muonio 162 Vattovaara. Mahdollinen liesi. Suunta 180°.
 26515 Muonio 166 Kropiovaara W. Moderni tulisija. Suunta 320°.
 26516 Muonio Särkijärvi E. Mahdollisen tuvanpohjan epämääräisiä jäänteitä. Suunta 280°.
 26517 Muonio Särkijärvi E. Mahdollisen tuvanpohjan epämääräisiä jäänteitä. Suunta 100°.
 26518 Muonio 122 Sappisalmi. Yleiskuvaa asuinpaikasta, kvartsi-iskokset lapion kohdalla. Suunta 350°.
 26519 Muonio 122 Sappisalmi. Yleiskuvaa asuinpaikasta, kvartsi-iskokset lapion kohdalla. Suunta 230°.
 26520 Muonio 122 Sappisalmi. Kuoppa 1. Suunta 300°.
 26521 Muonio 110 Äkäsjärvi E. Epämääräisiä kiviä, ilmeisesti H. Oksalan liedeksi arvelemat kivet. Suunta 10°.
 26522 Muonio 112 Linkuniemi. Rauha Ryyänen (oik.) seisomassa kivitalltojen löytöpaikalla. Suunta 150°.
 26523 Muonio 40 Siepinlahti. Padon jäänteet. Suunta 100°.
 26524 Muonio 38 Vanhankentänmaa. Vaadinten lypsypaikan(?) jäänteet, hirsikehä maassa. Suunta 330°.

26525 Muonio Siepinlahti NE. Epämääräinen kiveys mahdollisesti asumuksen jäänteitä tai tulisija. Suunta 30°.
26526 Muonio 39 Vanhakenttä. Kaksoiskuoppa. Suunta 10°.
26527 Muonio 39 Vanhakenttä. Kaksoiskuoppa. Suunta 270°.
26528 Muonio 41 Passisenkenttä. Vallien ympäröimä rakennuksen sija. Suunta 90°.
26529 Muonio 41 Passisenkenttä. Vasemmalla lapion kohdalla kuopanne oikealla kataja-alueita. Suunta 300°.
26530 Muonio 221 Särkijärvi NE. Asuinpaikan lounaislaidan kvartsi-iskokset lapion kohdalta. Suunta 80°.
26531 Muonio 221 Särkijärvi NE. Asuinpaikan koillislaidan kvartsit kuopanteen kohdalta. Suunta 70°.
26532 Muonio 47 Muuraissaarenmulkku. Kesähautoja. Suunta 100°.
26533 Muonio 47 Muuraissaarenmulkku. Yleiskuva saaresta. Suunta 230°.
26534 Muonio 168 Muuraissaari S. Kodanpohjaksi arveltu muodostuma ja mahdollisia liesikiviä. Suunta 170°.
26535 Muonio 37 Saari. Mauri Ruokokoski painauman päällä seisomassa. Suunta 240°.
26536 Muonio 37 Saari. Liuskeveitsen löytöpaikka lapion kohdalla. Suunta 150°.
26537 Muonio 171 Luonnonhoitometsä. Kuopat 4 ja 5. Suunta 350°.
26538 Muonio 171 Luonnonhoitometsä. Kuoppa 1, laakea painanne. Suunta 40°.
26539 Muonio 169 Kotilahti. Kuoppa 4 vasemmalla ja kuoppa 3 oikealla taustalla. Suunta 60°.
26540 Muonio 170 Kokkosenlahti. Osin tuhoutunut mahdollinen liesi. Suunta 0°.
26541 Muonio Isosaari. Epämääräinen kuoppa. Suunta 280°.
26542 Muonio 15 Saaren tila. Asuinpaikkalöytöjä ja kiviesineitä perunapellosta. Suunta 90°.
26543 Muonio 7 Kalliorova. Seitakivi. Suunta 270°.
26544 Muonio 7 Kalliorova. Seitakiven alustaa. Suunta 240°.
26545 Muonio 7 Kalliorova. Seitakivi. Suunta 60°.
26546 Muonio 15 Saaren tila. Esinekuva, liuskeiskos ja rautapadan pala.
26547 Muonio 23 Martinniemi. Tuura ja muita kiviesineitä suurin piirtein ihmisten kohdalta. Suunta 30°.
26548 Muonio 23 Martinniemi. Yleiskuvaa terrakottapikarin oletetulta löytöpaikalta. Suunta 320°.
26549 Muonio Kropio. Epämääräinen kivikasa. Suunta 140°.
26550 Muonio 222 Leustovaara E. Kuoppa 1. Suunta 300°.
26551 Muonio 222 Leustovaara E. Kuoppa 2. Suunta 240°.
26552 Muonio 223 Koivurinne. Liesi. Suunta 220°.
26553 Muonio 224 Oloskoski NW. Tuvanpohja. Suunta 340°.
26554 Muonio 224 Oloskoski NW. Tuvanpohja. Suunta 170°.

Kuvaaja: Antti Krapu

Suunta on ilmoitettu asteina (0/360°) kuvaajasta kohti kohdetta. Diakuvien säilytyspaikka on Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio (Arkistonumerot 26433-26554). Kuvat on skannattu liitteenä olevalle CD-levylle (.tiff).

MUONIO 6 JERISJÄRVI KEIMIÖNIEMI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulttipaikat
Tyyppin tarkenne:	seitakivet
Ajoitus:	saamelaisaika
Rauhoitusluokka:	1
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2741 02 JERISJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7540 615; y = 3376 360; z = n. 265
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 16 km itään

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	22:126

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
A. Äyräpää	maininta 1931
H. Oksala	inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 26.7.2004
Karttaotteet:	2741 02 JERISJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26497-26498, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

7 x 6 x 2,5 m kokoinen lohkar, joka lienee seitakivi. Äyräpään (1931) mukaan Keimiöniemi on toiminut seitapaikkana. Lohkareeseen nojaa siitä haljennut kivenkappale, joka muodostaa sen kaakkoisnurkalle onkalon. Onkaloa on mahdollisesti käytetty uhraustarkoitukseen. Kohde sijaitsee Jerisjärven Keimiöniemen lounaisosassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Keimiöniemi on pohjois-etelä -suunnassa noin 2,5 km pitkä ja eteläosiltaan noin kilometrin levyinen niemi Jerisjärven pohjoisrannalla. Niemen eteläosan maaperä on kivistä moreenia ja kasvillisuus mäntyvaltaista sekametsää. Niemen lounaisosassa on Keimiöniemen tila, jonka pohjoispuolella kohde sijaitsee.

Kohde on aivan entisen pellon ja metsän rajalla olevalla tasaisella metsäkankaalla noin 80 m päässä lännessä olevasta Jerisjärven rannasta. Metsä alkaa paikalta viettää loivasti kohti rantaa. Maaperä on varsin kivistä moreenia. Puusto koostuu suurehkoista männyistä, kuusista ja koivuista ja aluskasvillisuus mustikkavaltaisesta varvikosta. Paikan eteläpuolella ollut entinen pelto on nyt omakotitalon pihapiiriä, jota käytetään maanviljelysvälineistön sijoituspaikkana. Talo sijaitsee kohteelta noin 50 m etelään.

Kohteen kuvaus

Vuoden 1995 inventoinnissa H. Oksala löysi Keimiöniemen lounaislaidalta 7 x 6 x 2,5 m kokoisen ylöspäin suippenevan kivilohkareen, jonka hän uskoo olevan seitakivi. Kiveen nojaa siitä lohjennut kappale, joka

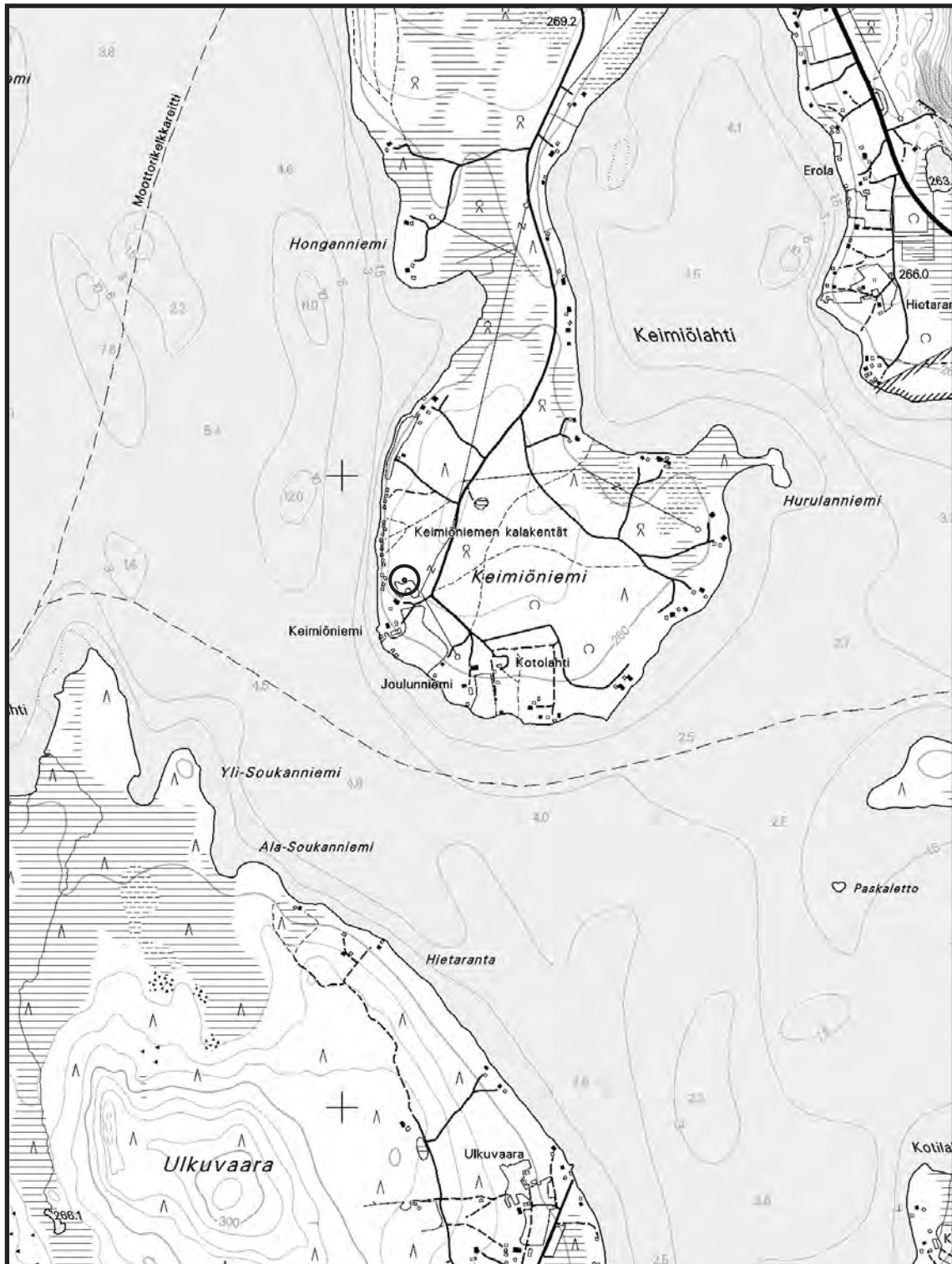
muodostaa sen kaakkoispuolelle onkalon. Onkaloa lienee Oksalan tulkinnan mukaan käytetty uhraukseen. Kivi on osin sammaleiden peitossa. Aivan kiven pohjoispuolella kulkee polku Keimioniemen kalakentän eteläpään.

Aarne Äyräpää mainitsee Keimioniemen yhtenä Muoniossa tunnetuista seitapaikoista (*Suomenmaa: Maantieteellis-taloudellinen ja historiallinen tietokirja IX, s. 245. Porvoo 1931*). Tarkempaa kuvausta itse seidasta Äyräpää ei esitä, mutta Oksalan löytämä lohkarie lienee loogisin vaihtoehto seidaksi Keimioniemellä.

Vuoden 2004 inventoinnissa paikan koordinaatit mitattiin gps-laitteella ja siitä otettiin muutama valokuva. Oksalan tulkintaan seitakivestä on varsin helppo uskoa. Kivi on ainoa niemellä havaittu selkeästi ympäristöstään poikkeava luonnonmuodostuma.

Luokitusehdotus

Luokka 1. Seitapaikat luokitellaan alueellisesti merkittäviksi muinaisjäänöksiksi.

Muonio 6 Jerisjärvi Keimionniemi. x = 7540 615; y = 3376 360; z = n. 265. Seitapaikat.
Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI

MUONIO 7 KALLIOROVA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulttipaikat
Tyyppin tarkenne:	seitakivet
Ajoitus:	saamelaisaika
Rauhoitusluokka:	1
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2723 11 OLOSTUNTURI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7542 377; y = 3368 745; z = n. 315
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 8,5 km itään.

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	10:141

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

L. W. Pääkkönen	maininta 1901
A. Äyräpää	maininta 1931
H. Oksala	Vuoden 1995 inventoinnissa seitakiveä etsittiin läheiseltä Kalkinrovalta.

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 3.8.2004
Karttaotteet:	2723 11 OLOSTUNTURI, 1: 20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26543-26545, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Junkirovan laella noin 8,5 km itään Muonion kirkosta on muutaman aluskiven päällä suuri kivilohkare, joka vastaa Lauri W. Pääkkösen vuonna 1901 matkakertomuksessaan tekemää kuvailua: "Lapin seita neljällä aluskivellä. Samanlainen Kalliorovassa 5 km Muonion kirkolta itäänkäsien." Junkirovaa, jonka päällä on laajalti avokallioita, on ilmeisesti vielä 1900-luvun alussa kutsuttu Kalliorovaksi. Aikaisemmin seidan on arveltu sijaitsevan Junkirovan länsipuolella olevalla Kalkinrovalta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Junkirova on halkaisijaltaan noin 1,5 km laajuinen vaara noin 8,5 km Muonion kirkolta itään. Vaaran osin avokalliota oleva loivasti kumpuileva laki on korkeimmillaan noin 337,5 m merenpinnan yläpuolella. Laella kasvaa harvakseltaan nuorehkoja mäntyjä ja sen aluskasvillisuus koostuu puolukka- ja variksenmarjavaltaisesta varvikosta ja jäkälistä. Avokalliota on näkyvissä pienehköinä laikkuina ympäri vaaran lakea. Lisäksi laella on runsaasti irtokiviä, jotka vaihtelevat halkaisijaltaan pääosin 20 cm ja reilun metrin välillä.

Kohde sijaitsee laen luoteisosassa noin 315 m korkeudella merenpinnasta. Paikalta on matkaa Junkirovan laella etelässä olevaan pieneen lampeen noin 250 m ja luoteispuolella olevaan metsäautotiehen reilut 300 m. Aivan kohteen länsilounaispuolella on pieni suolampare.

Kohteen kuvaus

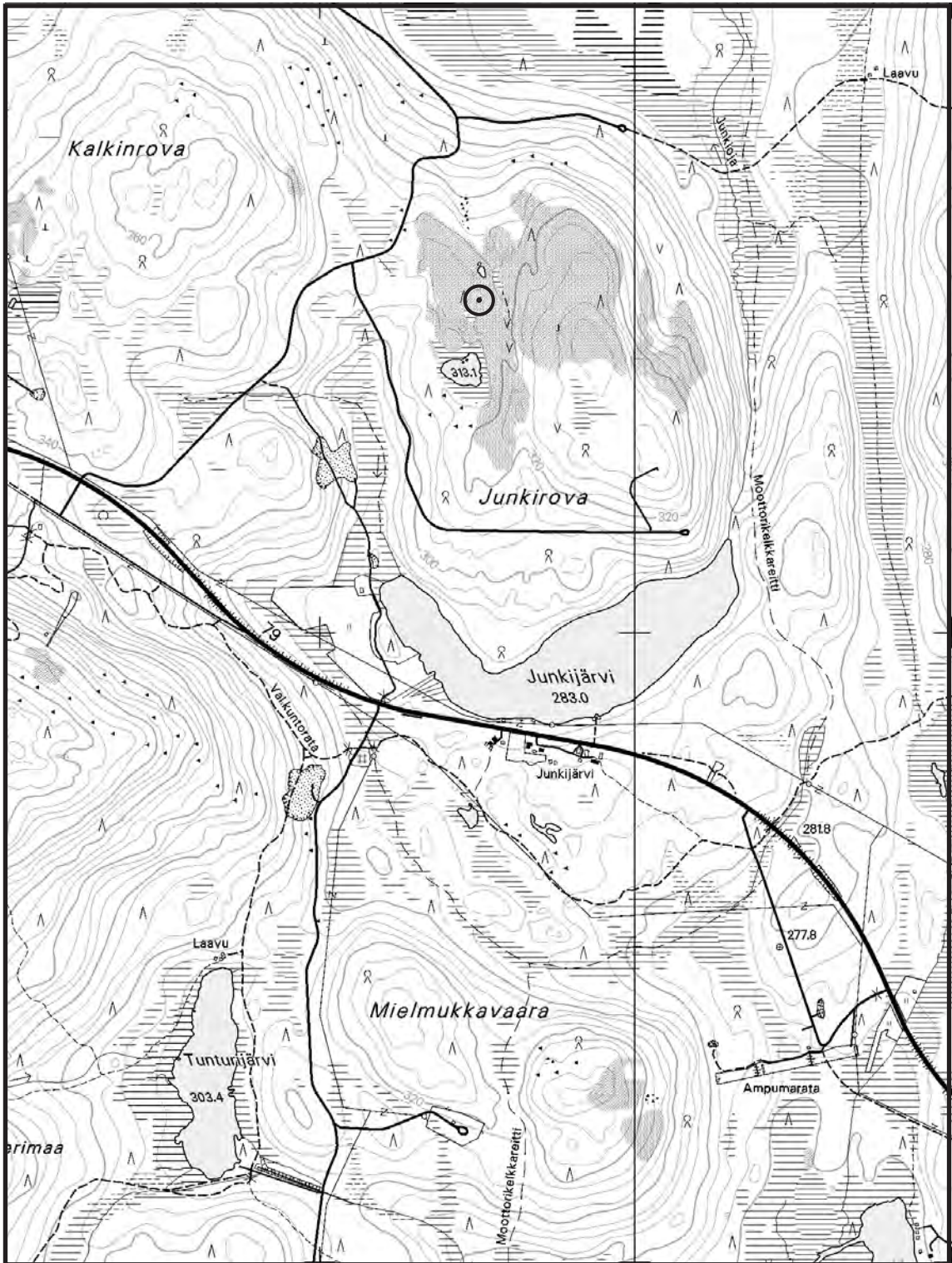
Paikalla on 5 x 4 x 2 m kokoinen kivilohkare, joka on osittain irti kalliosta. Luoteisnurkaltaan kivi tukeutuu kallioon ja kaakkoisnurkaltaan irtokiveen. Lohkareen alle jää tyhjä tila, jonka korkeus on itälaidalla 30 – 50 cm. Länsilaidalla onkalo supistuu matalaksi aukoksi. Kivi muistuttaa hyvin paljon Lauri W. Pääkkösen kuvailua: "Lapin seita neljällä aluskivellä. Samanlainen Kalliorovassa 5 km Muonion kirkolta itäänkäsin." (*Matkakertomus Muinais- ja kansantieteelliseltä keräysmatkalta kesällä 1901 Tornion, Muonion ja Ounas sekä Kemin jokivarsilla. Museovirasto ark. os. top. arkisto*). Junkirovan kivilohkareen alla on kahden aluskiven lisäksi pari suurempaa kiveä, joihin lohkare ei tosin tukeudu, mutta nämä ovat ilmeisesti loput Pääkkösen mainitsemista neljästä aluskivestä. Lisäksi Aarne Äyräpää mainitsee Kalliorovan seitapaikkana (*Suomenmaa: Maantieteellistaloudellinen ja historiallinen tietokirja IX, s. 245. Porvoo 1931*). Junkirovaa, jonka päällä on laajalti avokallioita, on ilmeisesti aikaisemmin kutsuttu Kalliorovaksi. Nykyisillä kartoilla Kalliorova –nimistä paikkaa ei enää mainita.

Kivilohkareen alla ollut tyhjä tila lienee ollut käytössä uhraustarkoituksessa. Jäänteitä uhrilahjoista siellä ei kuitenkaan havaittu. Kiven alla on näkyvissä vaaleaa töhnää, joka voisi olla merkinä lahonneista poronsarvista tai muista eloperäisistä uhrilahjoista. Todennäköisemmin töhnä koostunee kuitenkin kiven alla majoilleiden eläinten jätöksistä (ks. dia 26544).

Seitakiven tarkka paikka löytyi vuoden 2004 inventoinnissa. Aikaisemmassa vuoden 1995 inventoinnissa sen arveltiin olevan länsipuolisella Kalkinrovalla. Kivi näkyy harvan puuston vuoksi varsin pitkälle.

Luokitusehdotus

Luokka 1. Seitapaikat luokitellaan alueellisesti merkittäviksi muinaisjäänöksiksi.

Muonio 7 Kalliorova. x = 7542 377; y = 3368 745; z = n. 315. Seitapaikat.
Peruskartta 2723 11 OLOSTUNTURI

MUONIO 15 JERISSAARI SAAREN TILA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat
Tyyppin tarkenne:	asuinpaikkapinnat
Ajoitus:	kivikautinen
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2741 02 JERISJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7536 513; y = 3378 471; z = n. 260
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 30 x 30 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 19,5 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	20:18
Tila 2:	20:19

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

Irtolöytö	KM 7018 (kourutaltoa)
Irtolöytö	KM 7651 (kirves tai talta)
A. Erä-Esko	inv. 1962
E. Hintikainen	tark. 1989, KM 25259:1-4 (kiviesine, kvartsi-iskoksia, palanutta luuta)
H. Oksala	inv. 1995, KM 29485:1-3 (piikaavin, liuskesukkula, palanutta luuta)

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 2.8. ja 4.8.2004
Karttaotteet:	2741 02 JERISJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta. Yleiskarttaluonnos
Diat:	26542 ja 26546, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Jerisjärven Isosaaren lounaisrannalla olevan entisen Saaren tilan perunamaasta ja rannasta on tehty kivikautisia asuinpaikkalöytöjä. Löytöinä on talletettu kiviesineitä, kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta. Lisäksi noin 400 m kaakkoon on löytynyt kiviesine (Muonio 37).

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Jerisjärven Isosaaren lounaisrannalla oleva ilmeisesti entinen Saaren tila (paikka on peruskartassa edelleen Saaren tilan nimellä) sijaitsee noin 600 m kaakkoon Isosaaren Martinniemestä olevassa pienessä lahdelmassa. Rannasta maasto nousee matalan törmän jälkeen loivahkosti muodostaen tasaisen alueen, jolla tilan rakennukset ja nykyinen perunamaa sijaitsevat. Aikaisemmin alueella on ollut laajemminkin viljelyksiä, jotka näkyvät nykyään niittynä. Lahdelman ranta antaa lounaaseen muodostaen erittäin aurinkoisen ja suojaosan paikan.

Kohde sijaitsee tilan pihapiirissä ja rannassa noin 30 x 30 m alalla. Kohteen keskusalue on tilan perunamaan kohdalla vajaan 30 m päässä rannasta ja noin 15 m asuinrakennuksesta lounaaseen.

Pitkänomainen rannan suuntainen perunamaa on tasaisella alueella juuri ennen järveen alkavaa loivaa laskua. Perunamaan peltokerroksen alla oleva maaperä on hiekkaa. Kohteen laajuus ulottunee koko tilan pihapiiriin ja rantaan asti.

Kohteelta noin 400 m kaakkoon on löytynyt liuskeveitsen katkelma (Muonio 37 Jerissaari Saari). Lisäksi kohteelta noin 600 m luoteeseen sijaitsee Ilosaaren Martinniemessä kivistä kivikautinen asuinpaikka (Muonio 23 Jerissaari Martinniemi).

Kohteen kuvaus

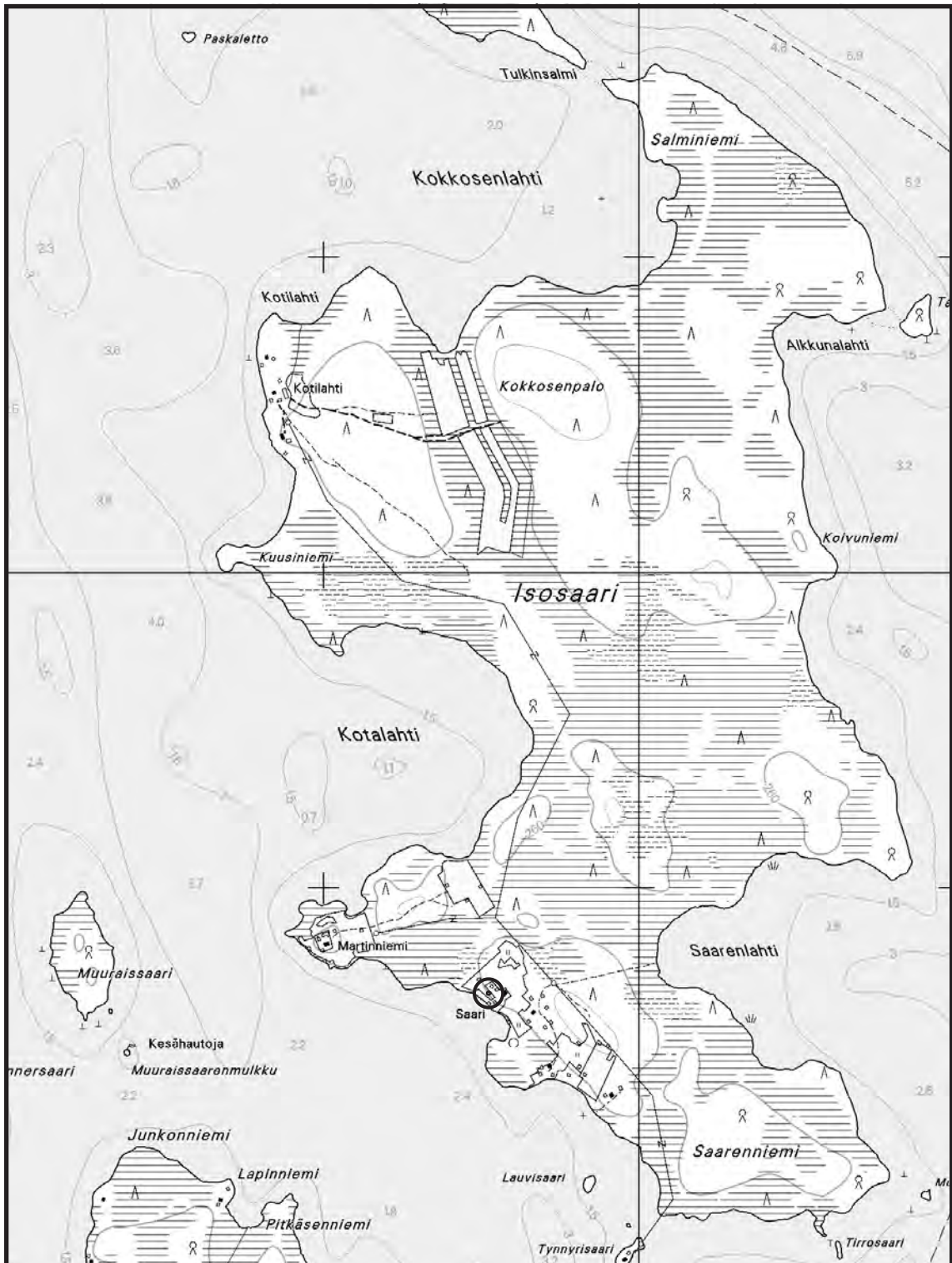
Saaren tilalta on tehty lukuisia kivikautisia löytöjä. Ensimmäiset tehtiin jo noin vuonna 1890, jolloin talon läheltä löytyi vihreälieuskeinen kirves tai taltta (KM 7651). Vuonna 1916 uudispeltotyössä löytyi kourutaltilta nykyisen perunamaan kohdalta (KM 7018). E. Hintikaisen vuonna 1989 tekemässä tarkastuksessa rannasta löytyi kappale sädekiviliusketta ja perunapellosta palanutta luuta, kvartsi-iskoksia sekä kiviesine (KM 25259:1-4). H. Oksalan vuoden 1995 inventoinnissa talletettiin Urpo Kinnusen lahjoittamat piikaavin ja liuskesukkula, jotka olivat löytyneet perunamaan kaakkoispäästä sekä pari palaneen luun sirua, jotka löytyivät samalle paikalle inventoinnin yhteydessä tehdystä koepistosta. Lisäksi Kinnusen mukaan paikalta on löytynyt tuuran katkelma. Kinnusen hallussa on myös yksi ilmeisesti perunapellosta löytynyt luetteloimaton vihreälieuskeinen pohjalaistaltilta. Myös rantavedestä on tehty Kinnusen mukaan löytöjä, jotka ovat sittemmin joutuneet hukkaan.

Vuoden 2004 inventoinnissa tilan alueeseen käytiin tutustumassa pikaisesti. Perunamaa oli pienentynyt luoteispäädystään edellisiin käynteihin verrattuna. Samalla valokuvattiin talonväen perunapellosta löytämä liuskeiskos ja rannasta löytynyt historiallisen ajan rautapadan kappale.

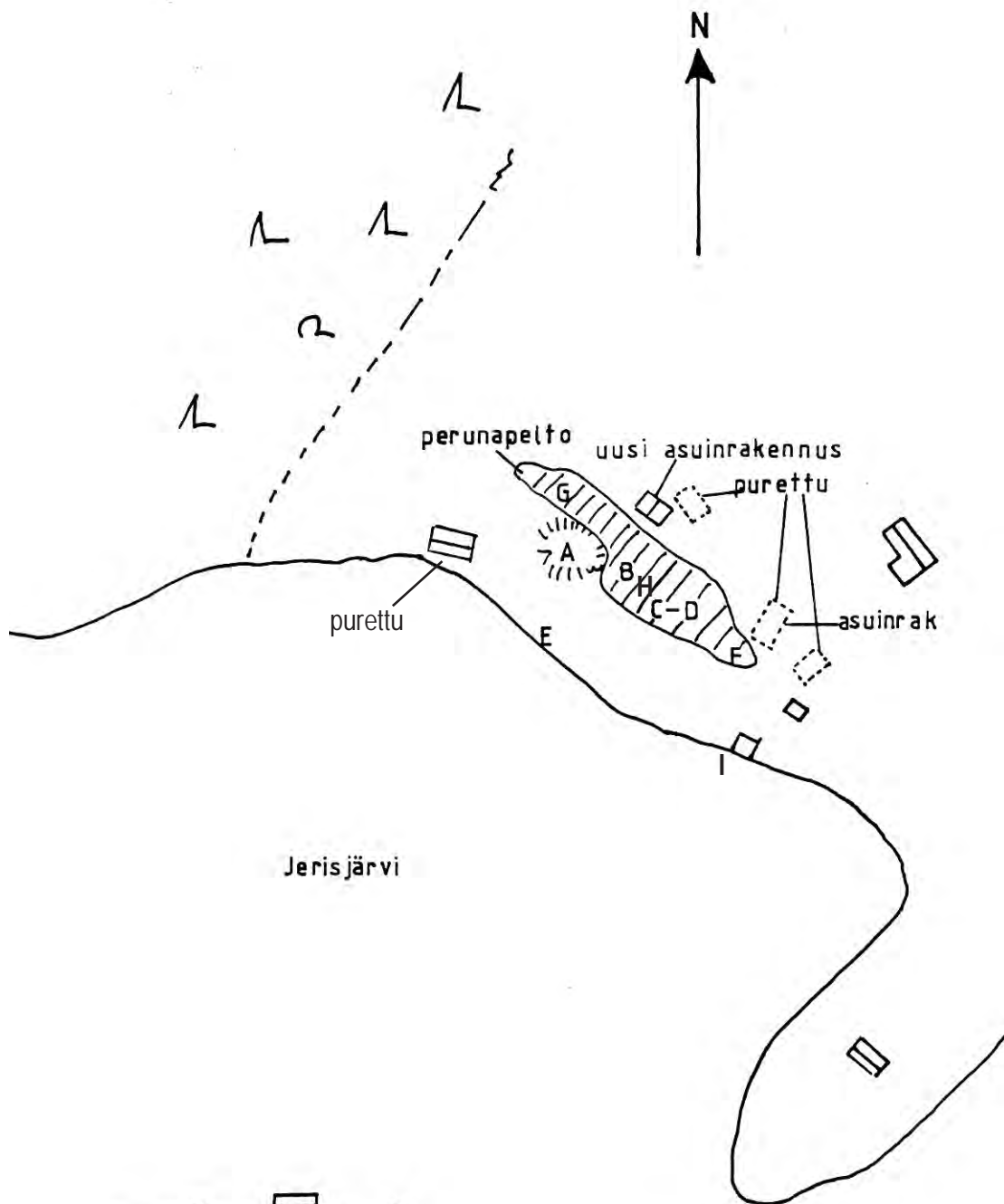
Paikalla on runsaiden löytöjen perusteella ollut todennäköisesti varsin laajamittaista asutusta kivikaudella, jonka vaikutusalue käsittää ainakin talon pihapiirin ja rannan välisen alueen. Perunapello ja rakennustoiminta ovat osittain tuhonneet kohdetta. Suurin osa löydöistä on Urpo Kinnusen mukaan tullut perunamaan peltokerroksen alla olevassa hiekassa havaitun likamaa- tai hiilijuovan tienoilta. Tämän tiedon perusteella voidaan olettaa, että perunapellonkin alla on säilynyt jonkin verran häiriötöntä kulttuurikerrosta.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 15 Jerissaari Saaren tila. x = 7536 513; y = 3378 471; z = n. 260. Asuinpaikat.
Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI

Lp. 2 m I vedestä

- B Kourutaltilta
- C - D 2 muuta esinettä
- E Sädekiviliuskeen kappale
- F Taltan (?) löytöpaikka, kvartsi-iskokset ja palaneet luut perunapelloilta
- G Piikaavin, liuske-esine ja palanutta luuta (Oksala 1995)
- H Liuskeiskos (Krapu 2004)
- I Rautapadan kappale (Krapu 2004)

Muonio 15 Jerissaari Saaren tila.

Yleiskarttaluonnos: Aarni Erä-Esko 1962.

Lisäykset: Esa Hintikainen 1989, Hilikka Oksala 1995 ja Antti Krapu 2004.

MUONIO 18 ÄKÄSJÄRVI PITKÄNIEMI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat?
Tyyppin tarkenne:	asuinpaikkapinnat?
Ajoitus:	kivikautinen
Rauhoitusluokka:	2/3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7532 135; y = 3378 558; z = n. 270
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 20 x 20 m ?
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 22 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	59:13

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
Irtolöytö	KM 9424 (tuuran teelmä)
A. Erä-Esko	inv. 1962
H. Oksala	inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 25.7.2004
Karttaotteet:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta. Yleiskarttaluonnos
Diat:	26494-26495, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

1900-luvun alussa paikalta löydettiin peltotöissä tuuran teelmä ja jäänteitä pitkulaisesta tulisijasta. Lisäksi alueeseen liittyy tarinoita lappalaisten asuinpaikasta. Tuuran löytöpaikka on Äkäsjärven Pitkäniemen kärjessä sijaitsevan talon perunamaassa noin 30 m lounaaseen talosta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Pitkäniemi on Leustojärven ja Äkäsjärven luoteisrannan väliin jäävä vajaan kilometrin läpimittainen maakaistale. Niemen keski- ja kaakkoisosat ovat mäntyvaltaista sekametsäkangasta, jonka aluskasvillisuus koostuu lähinnä mustikkaa olevasta varvikosta ja sammaleista. Maaperä on kivisyysasteeltaan vaihtelevaa moreenia.

Kohde sijaitsee aivan Pitkäniemen kaakkoiskärjessä olevan tilan perunamaassa. Perunamaa sijoittuu tilan pihapiirin lounaiskulmaan pohjoiskoillis-etelälounas –suuntaisen tilustien itäpuolelle. Asuinrakennus on perunamaasta noin 30 m itäkaakkoon ja aivan sen eteläpuolella on kaksi ulkorakennusta. Matkaa paikalta Äkäsjärven lounaassa olevaan rantaan on noin 100 m. Paikalla on tasanne, joka alkaa viettää loivasti kohti järveä etelään ja lounaaseen. Peltokerroksen alla maaperä on hiekkaa. Pihapiirin kasvillisuus on heinikköä.

Kohteen kuvaus

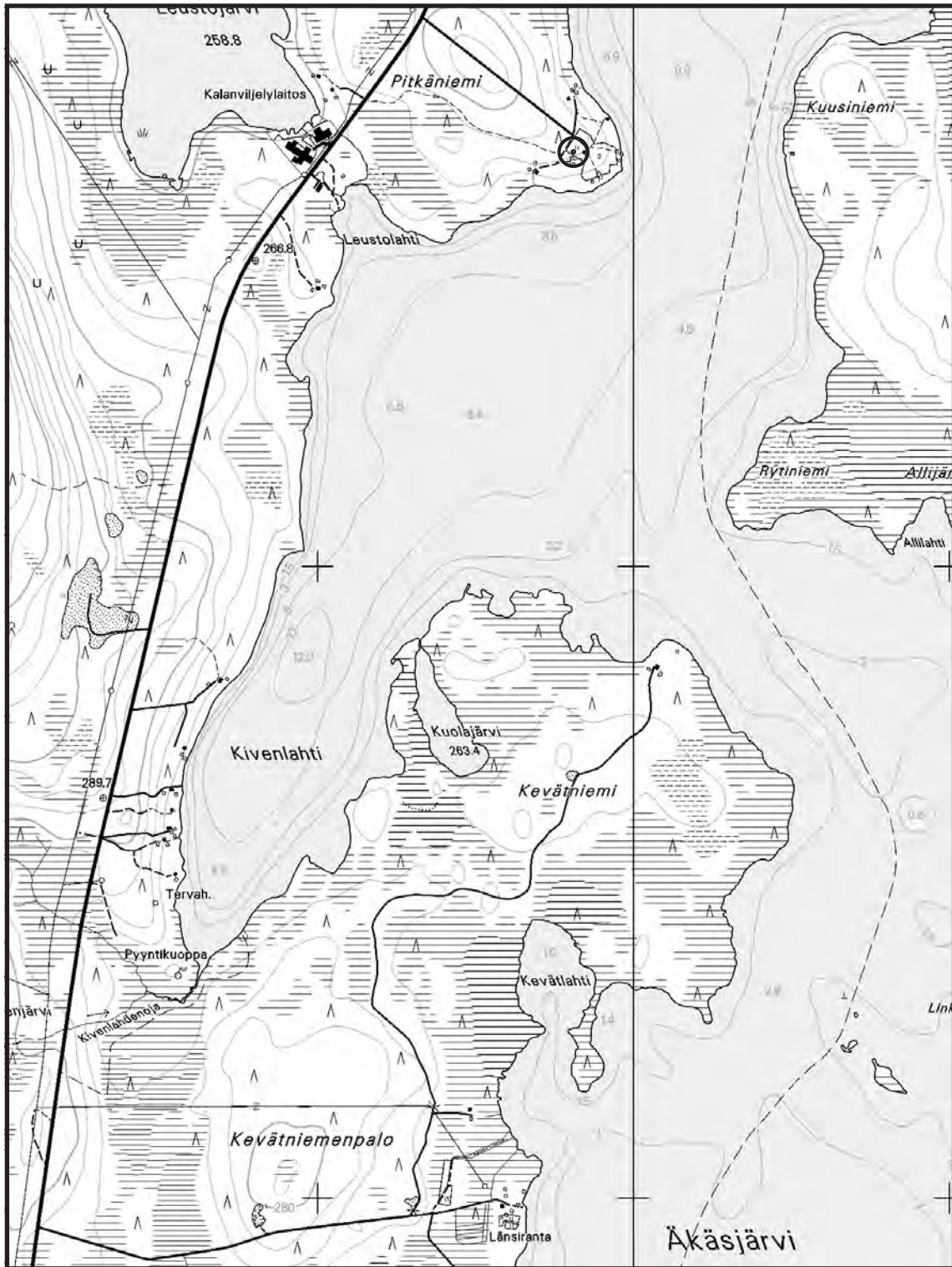
Paikalta on löytynyt peltoa kuokittaessa tuuran teelmä (KM 9424) ja pitkulaisen tulisijan jäänteet joskus 1910- tai 1920-luvulla. Vuoden 1995 inventoinnissa H. Oksala havaitsi mielestään palaneiden kivien keskittymiä tilustiellä ja ulkorakennusten tienoilla, mutta vuoden 2004 inventoinnissa nämä kivet eivät näyttäneet palaneilta. Lisäksi Oksala havaitsi kvartsiittisen maakiven tien itäpuolella hiukan perunamaasta lounaaseen. Kivestä on hänen mukaansa mahdollisesti irrotettu kvartsiittia raaka-aineeksi. Tämäkin tulkinta vaikutti vuoden 2004 havaintojen perusteella varsin epätodennäköiseltä. Kivessä ei ole havaittavissa selkeitä merkkejä lohkomisesta.

Kohteen tulkinta mahdolliseksi kivikautiseksi asuinpaikaksi nojautuu siis lähinnä paikan topografiaan ja talonväen peltomaasta 1900-luvun alussa tekemiin havaintoihin pitkulaisesta liedestä. Vuoden 2004 inventoinnissa perunamaan tienoille tehtiin muutama koepisto, joissa ei kuitenkaan havaittu merkkejä asuinpaikasta. Paikka sijaitsee aika kaukana järven rannasta, joten on hyvinkin mahdollista että tuuran teelmä on vain pelkkä irtolöytö.

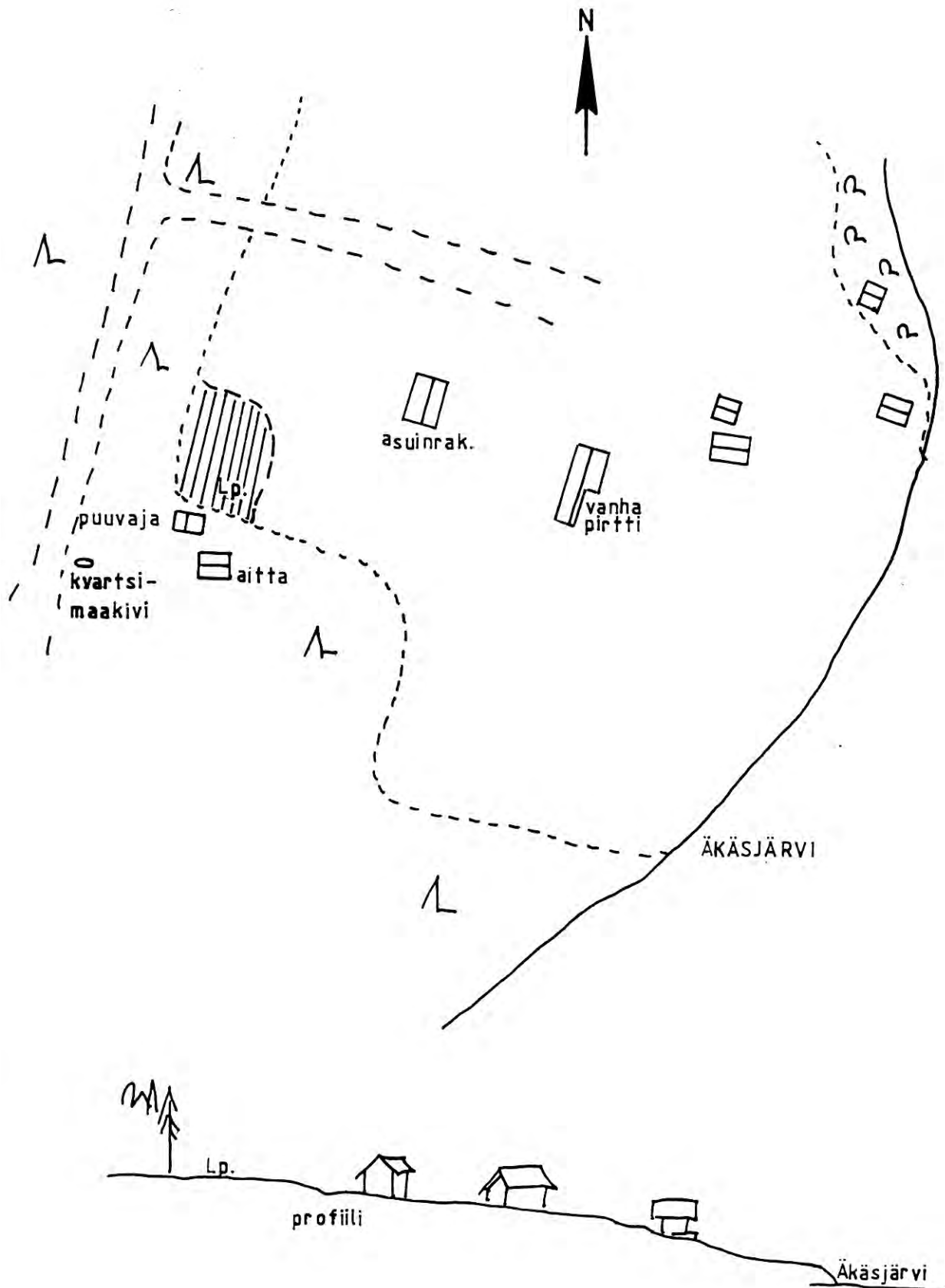
Niemen kärkeen liittyy talonväen mukaan myös perimätietoa lappalaisten asuinpaikasta. Vuoden 2004 inventoinnissa perunamaan viereisistä ulkorakennuksista etelään, noin 20 m päässä rannasta, havaittiin tasaisella puuttomalla alueella 10 latteasta, noin 20 cm läpimittaisesta kivistä, koostunut epämääräinen pitkulainen kivikeskittymä, jonka laajuus on noin 2 x 0,8 m (x=7532 055, y=3378 545). Kivet eivät kuitenkaan olleet selkeästi palaneita, eikä paikalle tehdyissä parissa koepistossa havaittu mitään normaalista metsämaannoksesta poikkeavaa.

Luokitusehdotus

Luokka 2/3. Asuinpaikan merkit vaativat vahvennusta. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 18 Äkäsjärvi Pitkänieni. x = 7532 135; y = 3378 558; z = n. 270. Asuinpaikat?
 Peruskartta 2741 01 ÄKÄSJÄRVI

Muonio 18 Äkäsjärvi Pitkäniemi.
Yleiskarttaluonnos: Aarni Erä-Esko 1962.
Lisäykset: Hilikka Oksala 1995.

MUONIO 22 SÄRKIJÄRVI TERVAKURU

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat + löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	asuinpaikkapinnat + kätöt?
Ajoitus:	kivikautinen
Rauhoitusluokka:	2/3
Lukumäärä:	1 + 1
Peruskartta:	2723 11 OLOSTUNTURI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7538 399; y = 3371 818; z = 262
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 25 x 25 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 13 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	78:19
Omistaja 1:	Antti Metsola

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
Irtolöytö	KM 15193:1-3 (kolme kivialttaa)
A. Erä-Esko	inv. 1961
E. Hintikainen	koekaiv. 1989, KM 24850:1-15 (kvartsia)
H. Oksala	inv. 1995 (kohdetta ei tarkastettu)

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 17.7.2004
Karttaotteet:	2723 11 OLOSTUNTURI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta. Yleiskartta
Diat:	26466-26468, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Särkijärven lounaisrannalla olevan Metsolan tilan rannasta on tehty kolme talttaa käsittävä kivikautinen kätönlöytö vuonna 1961. Paikkaa on tutkittu laajahkoin koekaivauksin vuonna 1989, jolloin paikalta löydettiin kvartsi-iskoksia. Paikalla on ollut siis ainakin tilapäistä asutusta kivikaudella. Kohde on osittain loppuun tutkittu.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Särkijärven etelärannalla noin 1,2 km Särkijärven koulusta kaakkoon on Tervakurunniemi –niminen pieni niemke. Niemekkeellä on Antti Metsolan omistuksessa oleva tila, joka näkyy peruskartassa Tervakuru-nimellä. Matalalla niemekkeellä kasvaa mänty- ja koivuvaltaista sekametsää. Talon pihapiirissä on nurmikkoja ja istutuksia. Maaperä alueella on suhteellisen vähäkivistä hiekkamoreenia.

Kohde sijaitsee aivan niemen kärjessä rannan ja Metsolan asuinrakennuksen välissä. Paikalla on kuiva hiekkainen tasanne noin metrin Särkijärven pintaa korkeammalla. Aivan rannassa kasvaa suurehkoja mäntyjä ja varpuksveja sekä muutamia nuoria kuusia.

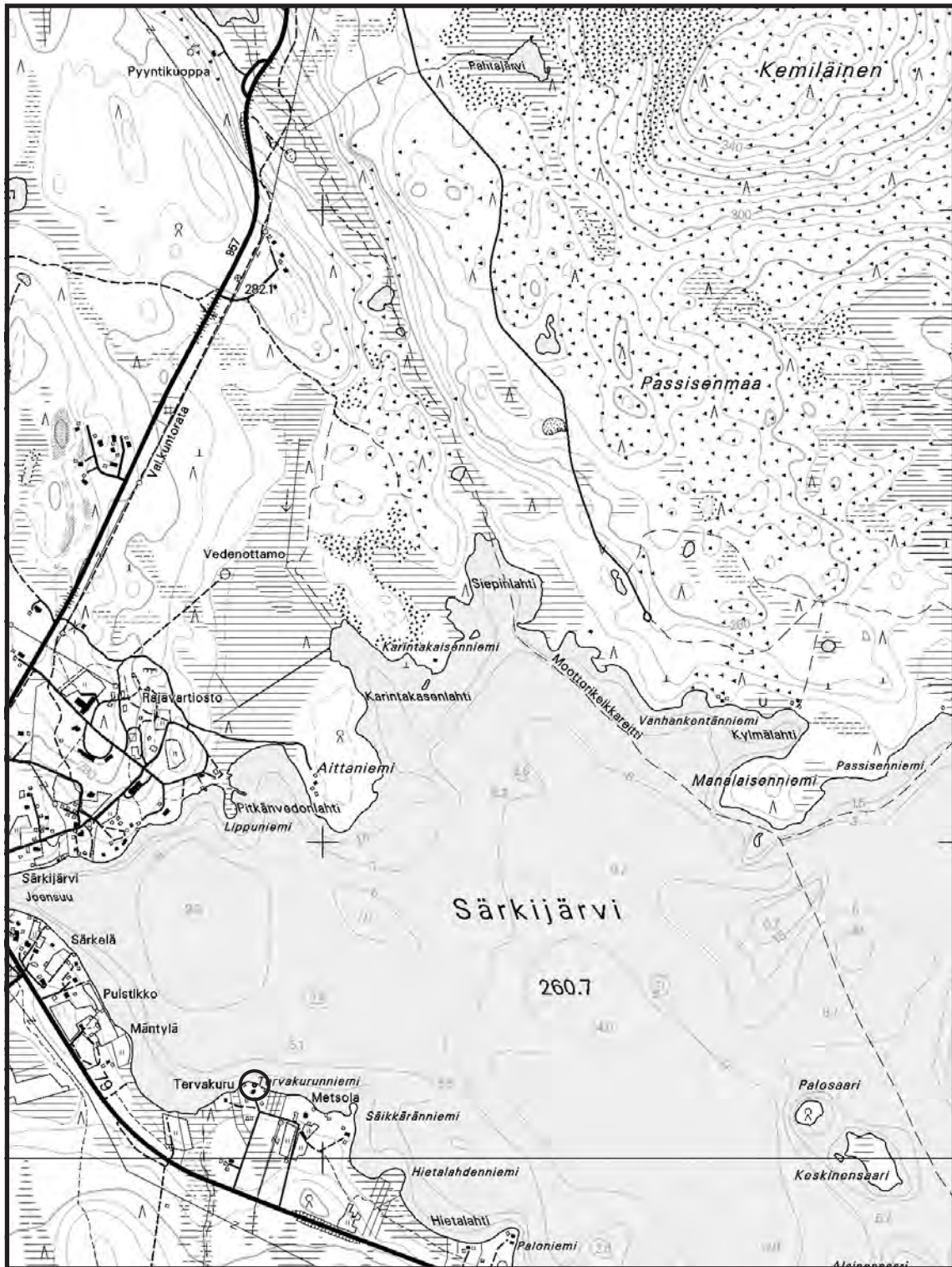
Kohteen kuvaus

Vuonna 1961 Antti Metsola löysi läheltä rantaa kolme kivialttaa noin 40 cm syvyydestä. Lisäksi hän havaitsi syvemmällä hiilensiruja suurehkon kiven kupeesta. Vuonna 1961 paikalla inventoinut A. Erä-Esko havaitsi lisäksi punaiseksi värjäytyneen laikun hiekassa ja kaksi tasaista puutonta aluetta. Vuonna 1989 E. Hintikaisen johdolla paikalla tehtiin laajahkot koekaivaukset, jotka käsittivät yhden laajemman koeojan ja vajaat 20 koekuoppaa (ks. yleiskartta). Näissä tutkimuksissa paikalta löydettiin yli kaksikymmentä kvartsi-iskosta, mutta mitään merkkejä pitkäaikaisesta vakituisesta asumisesta kivikaudella kuten rakenteita tai likamaata ei löydetty.

Vuoden 2004 inventoinnissa paikkaan käytiin pikaisesti tutustumassa ja siitä otettiin muutamia valokuvia sekä gps-koordinaatit alueen keskiosasta. Topografiansa perusteella paikka vaikuttaa erittäin hyvältä kivikauden tyyppiseen asumiseen. Taltat ovat todennäköisesti ns. kätkölöytö, mutta paikalta löytyneet kvartsi-iskokset kertovat kuitenkin jonkinlaisesta, ehkä pysyvämmästäkin, aktiviteetista kivikaudella. Niinpä kohteen luokittelu asuinpaikaksi on mielestäni varsin perustelua (vrt. Kotivuori – Torvinen 1993, s. 93). Kohdetta ei voi pitää täysin loppuun tutkittuna.

Luokitusehdotus

Luokka 2/3. Osittain loppuun tutkittu kohde. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 22 Särkijärvi Tervakuru. x = 7538 399; y = 3371 818; z = 262. Asuinpaikat.
Peruskartta 2723 11 OLOSTUNTURI

MUONIO 22 SÄRKIJÄRVI TERVAKURU
E.HINTIKAINEN 1989

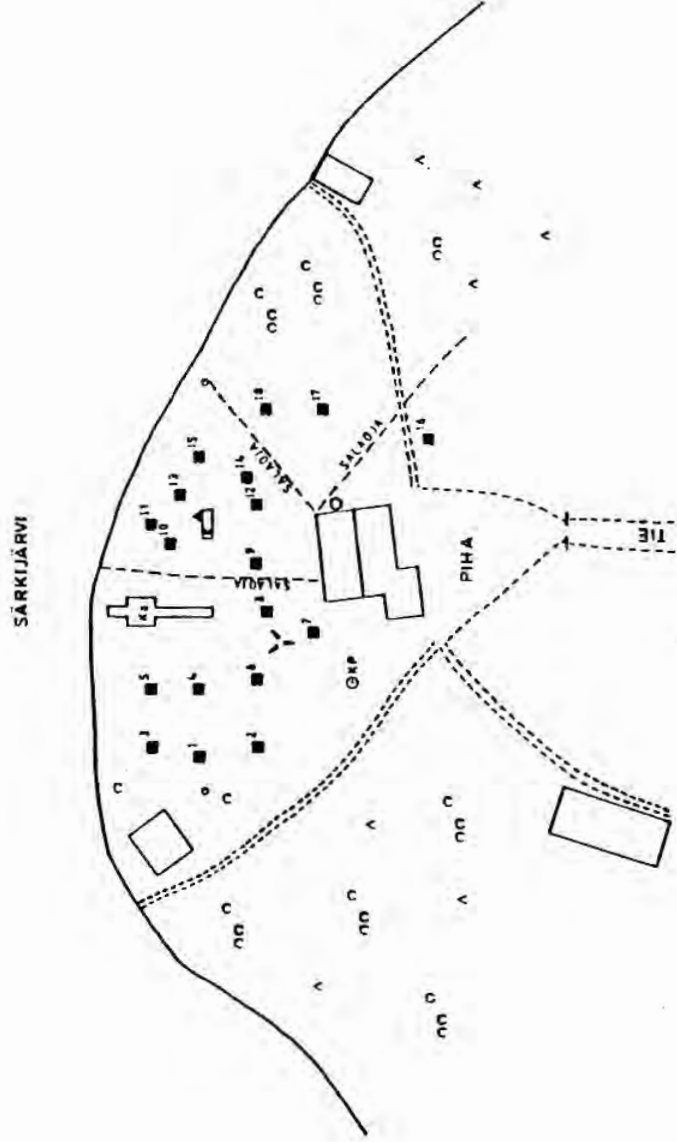
YLEISKARTTA

KP 263,31 m mpy

KONE 100

~~1:500~~

PIIRT. IISKIERKA - HINTIKAINEN

===== POLKU

▲ KONEENPAIKKA

○ KIINTOPISTE

■* KOEKUOPPA

□* KAIVAUSALUE

□ KOEKUOPAN LAAJENNOS

▬ ASUINRAKENNUS

▬ ULKORAKENNUS

— RANTAVIIVA

○ MAASTOON SATETTY PAALU

▲ KIVITALTOJEN LOYTOPAIKKA

○ KVARTSI YDIN

MUONIO 23 JERISSAARI MARTINNIEMI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat
Tyyppin tarkenne:	asuinpaikkapinnat + kentät?
Ajoitus:	kivikautinen + historiallinen aika / saamelaisaika
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1 + 1?
Peruskartta:	2741 02 JERISJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7536 710; y = 3377 970; z = n. 260
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 100 x 100 m ?
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 19 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	60:9
Omistaja 1:	Jouko Saari

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
Irtolöytö	luetteloimaton "terrakottapikari" luovutettu vuonna 1916 T.I. Itkoselle
Irtolöytö	KM 9631 (rautaveitsi)
Irtolöytö	KM 15726:1-2 (kourutaltoa ja poikkikirves)
A. Erä-Esko	inv. 1962
H. Oksala	inv. 1995, KM 29486 (tuura)

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 4.8.2004
Karttaotteet:	2741 02 JERISJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta. Yleiskarttaluonnos
Diat:	26547-26548, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Jerisjärven Isosaaren lounaisosassa olevalta Martinniemieltä on tehty kivikautisia esinelöytöjä. Kivikautiset löydöt (pari kourutaltoa, poikkikirves ja tuura) on tehty Martinniemen tilan pihapiiristä. Lisäksi alueelta on löydetty todennäköisesti historialliseen aikaan ajoittuvat rautaveitsi ja "terrakottapikari". Martinniemi mainitaan perimätiedon mukaan myös vanhana saamelaisten asuinpaikkana.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Martinniemi on Jerisjärven Isosaaren lounaisosasta länteen työntyvä niemeke, jonka pyöreähkön kärkiosan halkaisija on vajaat 200 m. Niemen kärkiosan tyvi, keskiosat ja eteläranta ovat kesannolla olevaa vanhaa peltoa. Niemenkärjen pohjoisosassa kasvaa märkää kuusimetsää ja aivan pohjoisrannalla on suota. Niemenkärjen keskiosissa on tasanne, jolla Martinniemen tilan rakennukset sijaitsevat. Pyöreähkön tasanteen laajuus on reilut 50 m. Tasanne laskee loivasti pohjois-, länsi- ja eteläpuolella ympäröivään Jerisjärveen.

Kohteelta tehdyt kivikautiset löydöt sijoittuvat pääosin tasanteelle asuinrakennuksesta pohjoiseen, mutta myös tasanteen länsipuolelta ja lounaispuolisen rannan läheisyydestä on tehty historiallisen

ajan löytöjä. Tasanteella maaperä on kauttaaltaan paksuhkon multakerroksen peitossa, jonka alla on ilmeisesti ympäristössä vallalla oleva vähäkivinen hiekkamoreeni. Paikalla kasvaa heinikon lisäksi paljain horsmaa.

Lähin kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Martinniemenstä noin 600 m kaakkoon Saaren tilalla (Muonio 15 Jerissaari Saaren tila). Tästä vielä 400 m kaakkoon on löytynyt liuskeveitsen katkelma (Muonio 37 Jerissaari Saari). Isoaaren lounaisrannalta tunnetaan siis kivikautta varsin paljon.

Kohteen kuvaus

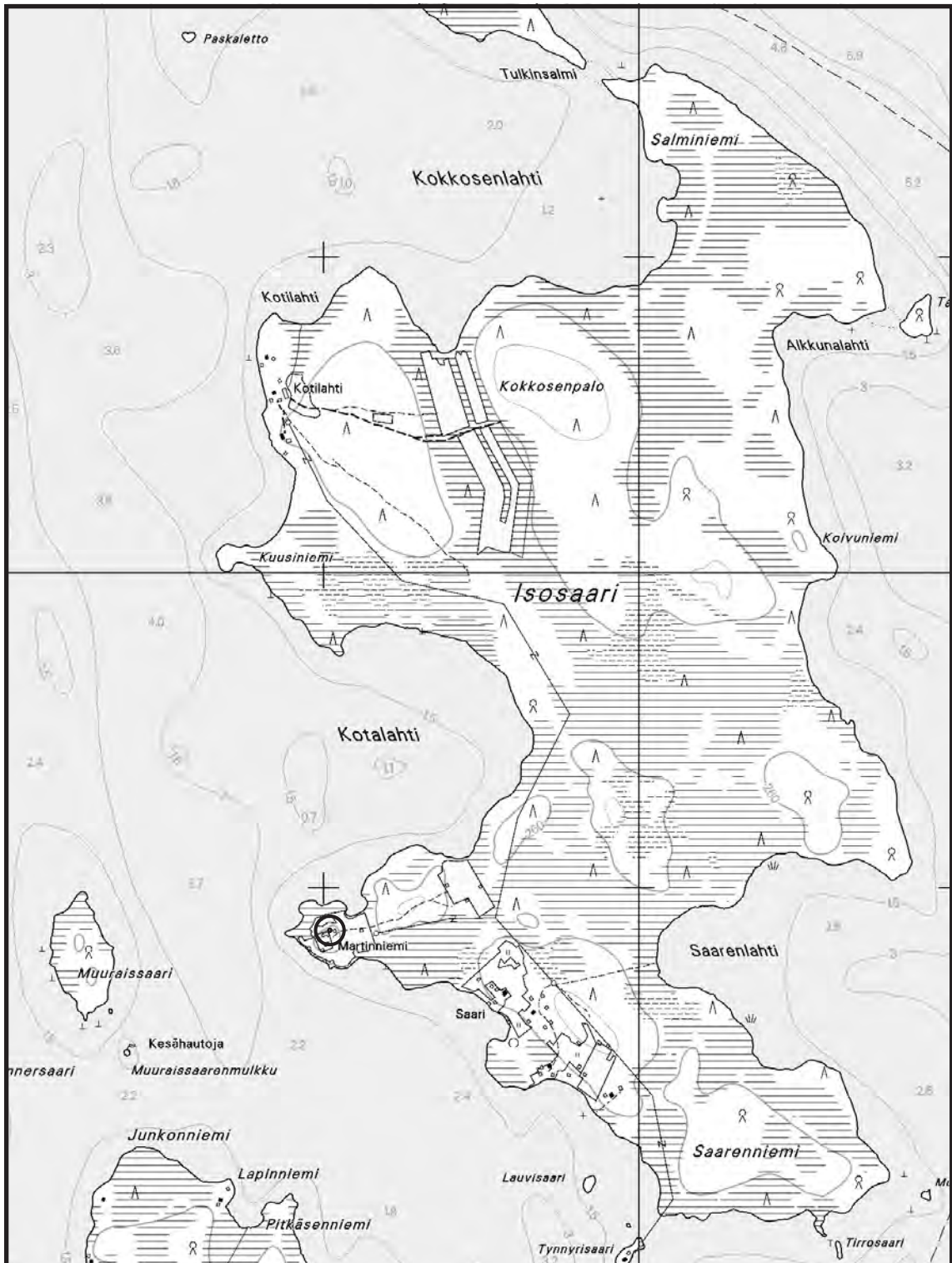
Tilan rakennusten lähistöltä on tehty useita kivikautisia esinelöytöjä ja muutama historialliseen aikaan ajoittuva löytö. Löydöt on tehty 1910- , 1930- ja 1950-luvuilla peltotöissä. Niemen lounaisrannan läheisyydestä (ks. yleiskartta) on löytynyt rautaveitsi (KM 9631). Kivikautiset löydöt eli kourutaltta, poikkikirves (KM 15726:1-2) ja kivituuva (KM 29486) ovat löytyneet niemen päällystän tasanteella olevan ulkorakennuksen luoteispuolelta (x=7536 732, y=3378 005). Ulkorakennus on noin 40 m asuinrakennuksen pohjoispuolella. Lisäksi tasanteen länsipuolelta on löydetty T.I. Itkoselle vuonna 1916 luovutettu luetteloinaton "terrakottapikari" (x= n. 7536 715, y= n. 3377 937).

Vuoden 2004 inventoinnissa alueeseen tutustuttiin tilalla asuvan Jouko Saaren opastuksella, joka pystyi näyttämään kiviesineiden löytöpaikan varsin tarkkaan. Terrakottapikarin ja rautaveitsen tarkkaa löytöpaikkaa hän ei tiennyt. Jouko Saaren mukaan alueeseen liittyy vahva perimätieto lappalaisasutuksesta.

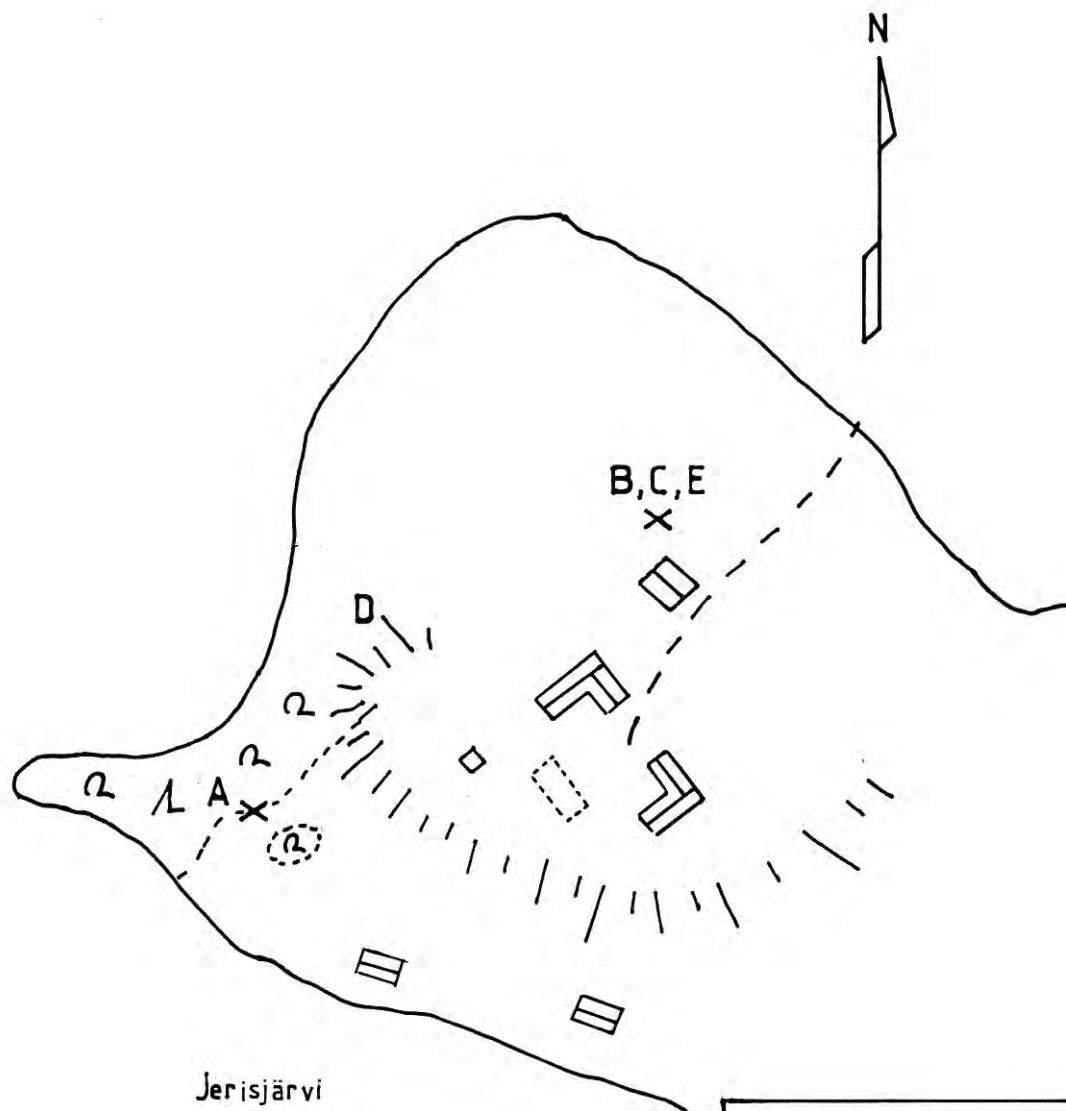
Paikalla lienee kivikautinen asuinpaikka löydöistä ja suosiollisesta topografiasta päätellen. Historiallisen ajan löydöt saattavat liittyä tradition mukaan tunnettuun saamelaisasutukseen. Martinniemen löytöjen luonteen tarkempi selvittäminen vaatii lisätutkimuksia.

Luokitusehdotus

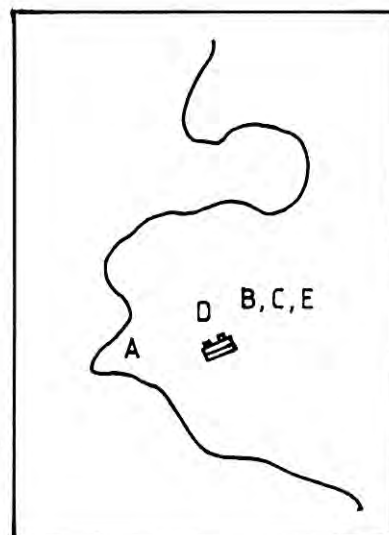
Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 23 Jerissaari Martinniemi. x = 7536 710; y = 3377 970; z = n. 260. Asuinpaikat.
Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI

- A) Rautaveitsi
- B) Kourutaltta KM 15726:1
- C) Sädekiviliuske KM 15726:2
- D) "Pikari terrakottaa"
- E) Tuura KM 29486:1

Muonio 23 Jerissaari Martinniemi.
 Yleiskarttaluonnos: Aarni Erä-Esko 1962.
 Lisäykset: Hilikka Oksala 1995.

MUONIO 27 SEITANIEMI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulttipaikat
Tyyppin tarkenne:	seitapaikat
Ajoitus:	saamelaisaika
Rauhoitusluokka:	1
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2723 12 TORAS-SIEPPI
Karttamerkintä:	on merkitty, 1968 topografinen kartta
Koordinaatit:	x = 7543 69; y = 3374 21; z = n. 257 – 260
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 50 x 50 m (niemen pohjoisosa)
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 13,5 km itään

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	150:17

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
S. Paulaharju	maininta 1932 ja 1977/1922
H. Oksala	inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	kohdetta ei tarkastettu vuoden 2004 inventoinnissa
Karttaotteet:	2723 12 TORAS-SIEPPI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Törmäslompolon etelälaidalta pohjoiseen pistävällä pienellä niemellä on Paulaharjun (1932 ja 1977/1922) mukaan ollut seita, jota on käytetty uhraukseen vielä 1800-luvun loppupuolella. Seitakiveä ei paikalla enää ole, mutta paikkaan liittyy vahva traditio, jota tukee myös *Seitaniemi* –nimi.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Aivan Jerisjärven luoteispuolella on Törmäslompolo eli Törmäslompolampi –niminen noin 1,2 x 0,7 km kokoinen lampi. Lammen etelärannalta pistää pohjoiseen Seitaniemi, joka on kapea noin 150 m pitkä suokaistale. Niemeä peittää vaivais- ja tunturikoivuvaltainen varpukasvillisuus sekä paksu turve. Niemen tyveen kulkee kiviastein suljettu metsäautotie Pallakselle menevän maantie nro 957 varresta.

Kohteen kuvaus

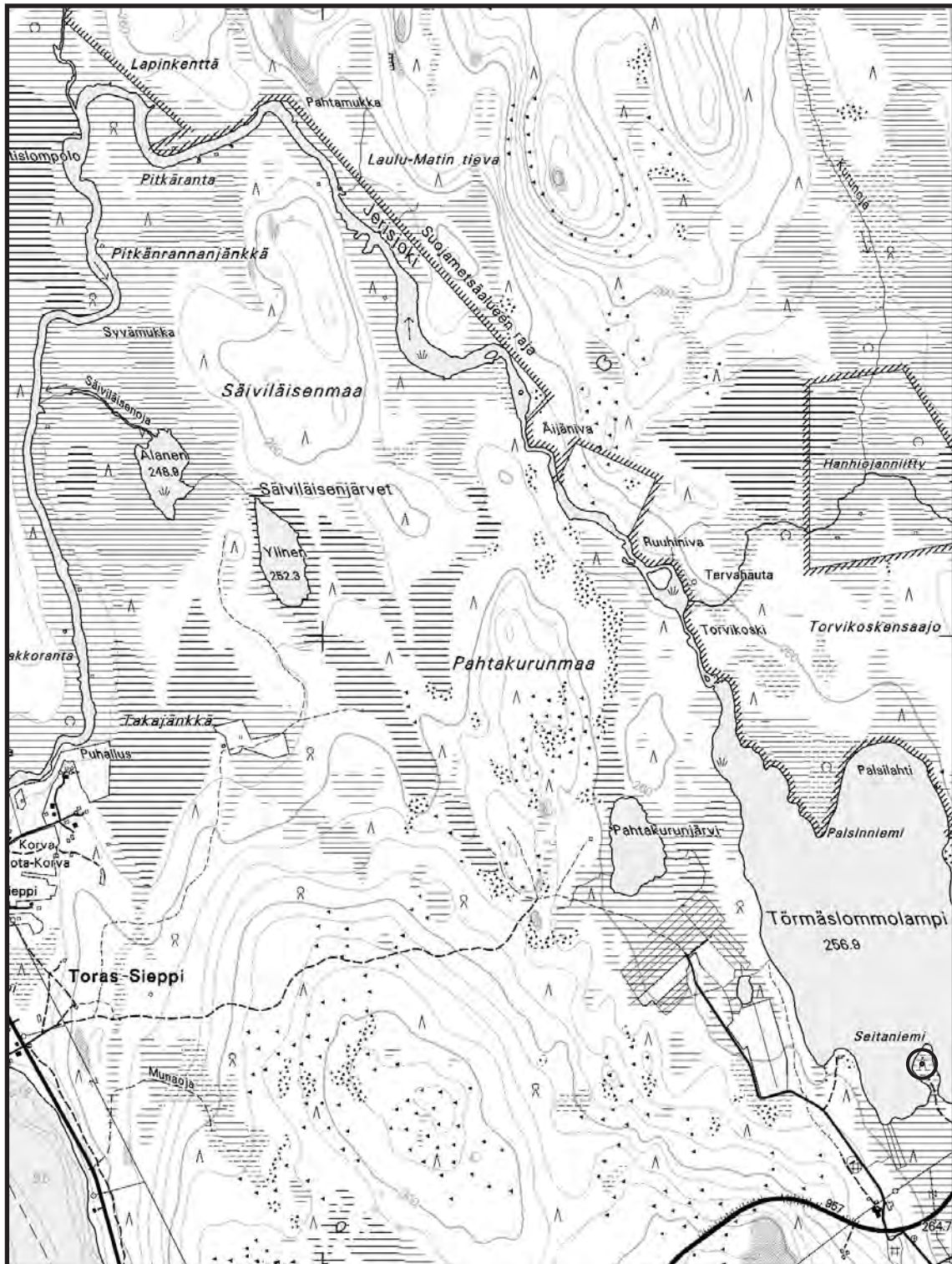
Seidan tarkkaa sijaintipaikkaa ei enää tunneta. Jossain niemellä on Samuli Paulaharjun mukaan (*Seitoja ja seidan palvontaa, s.46-47. Helsinki 1932.*) ollut lappalaisten seita, jonne on uhrattu poron- tai peuransarvia vielä 1870 – 1880-luvuilla. Turpeen alla pitäisi vieläkin olla sarvia jäljellä. Paulaharju mainitsee seidan uudelleen teoksessaan *Lapin muisteluksia, s. 141; Porvoo 1977/1922.* Hän kertoo seidan olleen noin metrin korkuinen suippopäinen kivipatsas, joka on myöhemmin hävinnyt. Lisäksi paikkaan liittyy hänen mukaansa paikallisia kansantaruja loimuavista tulista ja ”naavaisen lapinäjän” muodossa ilmestyvistä hengistä.

Vuoden 1995 inventoinnissa H. Oksala pyrki löytämään seidan tarkan sijaintipaikan tässä kuitenkin onnistumatta. Vuoden 2004 inventoinnissa paikkaa ei katsottu tarpeelliseksi tarkastaa uudelleen.

Seidan oletettu sijaintialue lienee niemen pohjoisosassa. Niemen pohjoispääty on perusteltua suojella seitapaikkana vahvan tradition vuoksi, vaikka varsinainen seitakivi on kadonnut tai hävitetty. Traditiota vahvistaa vielä niemen nimi *Seitaniemi*. Paikka on merkitty muinaisjäänöksi vuodelta 1968 topografiselle kartalle.

Luokitusehdotus

Luokka 1. Seitapaikat luokitellaan alueellisesti merkittäviksi muinaisjäänöksi.

Muonio 27 Seitaniemi. x = 7543 69; y = 3374 21; z = n. 257 - 260. Seitapaikat.
Peruskartta 2723 12 TORAS-SIEPPI

MUONIO 39 SÄRKIJÄRVI VANHAKENTTÄ

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat?
Tyyppin tarkenne:	kalakentät?
Ajoitus:	historiallinen aika
Rauhoitusluokka:	2/3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2723 11 OLOSTUNTURI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7539 548; y = 3373 139; z = n. 262
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 30 x 30 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 13,5 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	78:12

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
A. Arponen	inv. 1989
H. Oksala	inv. 1995 (kohdetta ei tarkastettu)

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 1.8.2004
Karttaotteet:	2723 11 OLOSTUNTURI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26526-26527, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Särkijärven pohjoisrannalla on Vanhankentänniemi niminen paikka, johon liittyy paikallista perimätietoa vanhasta asutuksesta. Niemen kärjessä on havaittavissa rykelmässä neljä epämääräistä kuopannetta. Kuoppien halkaisijat ovat noin 1 – 3 m ja syvyydet noin 20 – 90 cm. Lisäksi paikalla on yksi moderni pieni kuoppa, muutama kasvillisuudeltaan ympäristöstä poikkeava tasainen alue ja pari luonnollisen oloista painaumaa. Perimätiedon mukaan kuopat ovat 1600-luvun kalamajojen sijoja, joiden asukkaat ovat myöhemmin siirtyneet paikalta Särkijärven Keskinensaareen (Muonio 42) "käärmeitä pakoon".

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Vanhankentänniemi sijaitsee Särkijärven pohjoisrannalla noin 2,2 km itäkoilliseen Särkijärven koulusta ja 500 m luoteeseen Manalaisenniemestä. Vajaan 200 m levyinen niemi ulottuu muusta rannasta etelään noin 100 m verran. Noin metrin korkuisen rantatörmän päältä maasto nousee ensin loivahkosti, jonka jälkeen rinne jyrkkenee noin 20 - 30 m päässä rannasta. Maaperä on kivistä moreenia. Puusto koostuu lähinnä suurehkoista männyistä ja aluskasvillisuus on mustikkavaltaista varvikkoa. Paikka on varsin kuiva ja aurinkoinen.

Kohde sijaitsee niemen tylpän kärjen lounaiskulmassa, rantatörmän ja rinteiden välissä, loivasti järveen viettävällä tasanteella. Tasanteella maaperä on varsin kivistä. Kohteella kasvaa muusta niemikkeestä poiketen myös heinää.

Kohteelta noin 700 m itäkaakkoon tunnetaan Passisenniemessä historiallisen ajan kenttä (Muonio 41 Särkijärvi Passisenkenttä). Myös 1,6 km kaakkoon Keskinensaarella on historiallisen ajan kenttä (Muonio 42 Särkijärvi Keskinensaari).

Kohteen kuvaus

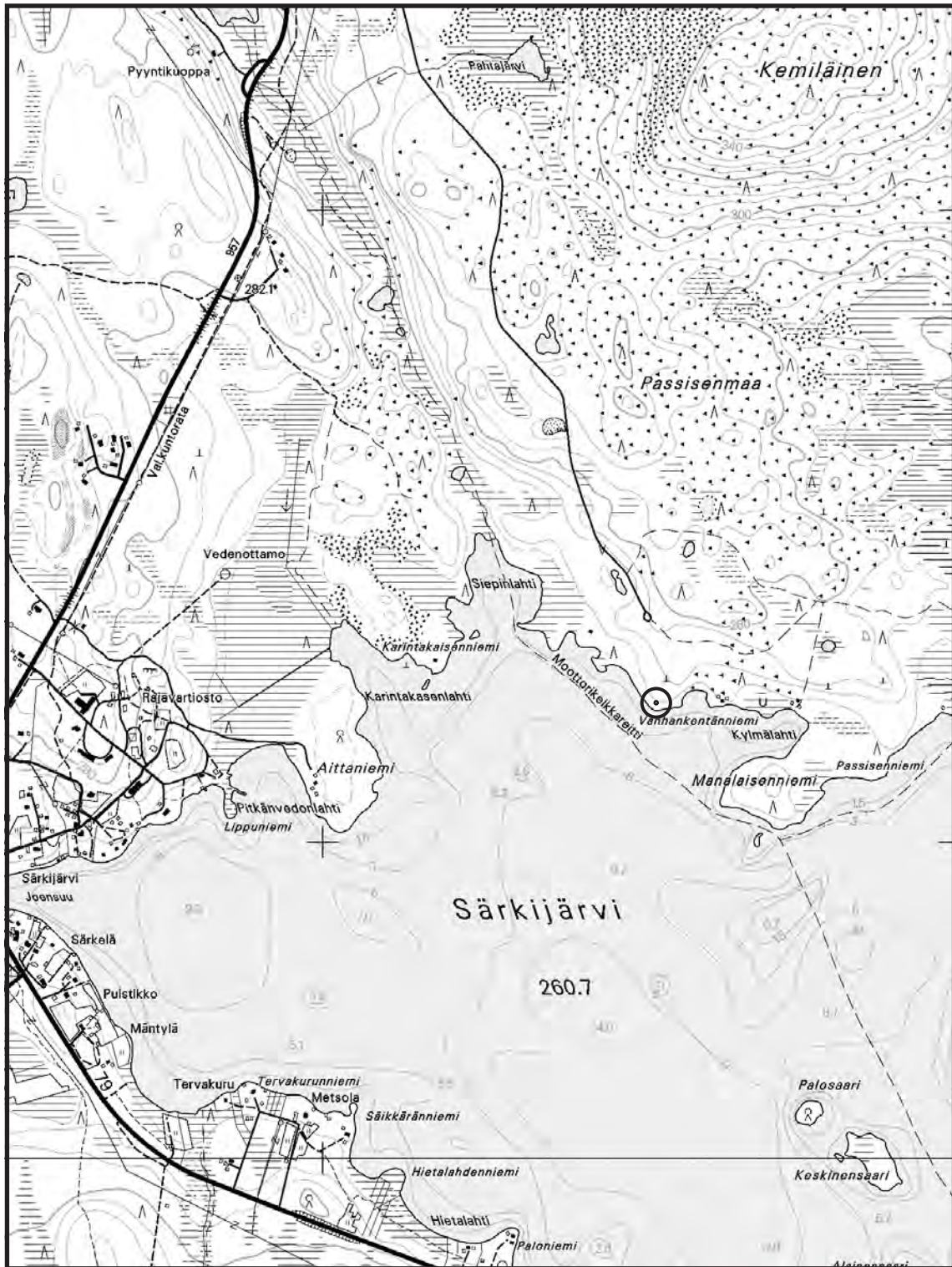
Kohde inventoitiin ensimmäisen kerran vuonna 1989 A. Arposen toimesta. Hän kävi kohteella muoniolaisen Antti Metsolan opastamana. Paikkaan liittyy Metsolan mukaan paljon paikallisia tarinoita vanhasta asutuksesta. Tarinan mukaan paikalla asustaneet kalamiehet muuttivat myöhemmin kenttensä Särkijärven Keskinensaareen (Muonio 42) Vanhankentänniemessä olleiden käärmeiden vuoksi. Metsola arvelee asukkaiden olleen 1600-luvun torniolaisia kalamiehiä. Särkijärvi on kuulunut historiallisen ajan alussa Torniolaisten kalamiesten nautinta-alueeseen (Paulaharju 1977/22, s. 10). Arponen havaitsi paikalla noin 30 m matkalla 7 nelikulmaista kuopannetta, jotka hän tulkitse kalamajojen sijoiksi. Kuopista pienin oli kooltaan 0,5 x 1 m ja suurin 1,5 x 2 m.

Vuoden 2004 inventoinnissa paikalla tehdyt havainnot poikkeavat jossain määrin Arposen huomioista. Paikalla hahmotettiin ryhmässä neljä enemmän tai vähemmän epämääräistä kuopannetta, yksi varsin modernin oloinen pieni kuopanne ja kaksi luonnollisen oloista epämääräistä painauma. Yksikään kuopista ei ollut olemukseltaan nelikulmainen. Ainoa jonkinlaista kalakellaria tai asutokuoppaa muistuttava jäännös oli kaksoiskuopanne, jonka koordinaatit mitattiin gps-laitteella (ks. diat 26526-26527). Kuopat ovat halkaisijaltaan noin 3 m ja syvyydeltään noin 60 ja 90 cm. Kaksoiskuopanteesta noin 5 m kaakkoon on halkaisijaltaan noin 2 metrinen matala painauma. Kaksoiskuopanteen lounaislaidalla on lisäksi halkaisijaltaan metrinen matala kuopanne. Kaksoiskuopanteen syvemmän pohjoisemman kuopanteen pohjoisvallissa kasvaa noin 100 – 200 vuotias mänty, joten sillä lienee ikää vähintään tämän verran. Kuopanteeseen tehtiin koepisto, jota ei siinä olleiden kivien vuoksi pystytty kaivamaan kovin syvälle. Pistossa havaittiin selkeä huuhtoutumiskerros. Kuopan kivet eivät vaikuttaneet palaneilta. Lisäksi rannassa reilut 10 m kuopparykelmästä lounaaseen on moderni jyrkkäreunainen 1 x 0,5 x 0,5 kokoinen kuoppa ja siitä hiukan länteen pari luonnollista painauma. Kuopparyelmästä noin 20 m länteen on pari tasaista puutonta aluetta.

Kohdetta voitaneen pitää mahdollisena kalakenttänä siihen liittyvän perimätiedon perusteella. Itse maastossa näkyviä merkkejä ei voida pitää mitenkään varmoina todisteina kentästä. Paikan luonteen tarkempi selvittäminen vaatii lisätutkimuksia.

Luokitusehdotus

Luokka 2/3. Epämääräinen kohde. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 39 Särkijärvi Vanhakenttä. x = 7539 548; y = 3373 139; z = n. 262. Kalakentät?
Peruskartta 2723 11 OLOSTUNTURI

MUONIO 41 SÄRKIJÄRVI PASSISENKENTTÄ

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat
Tyyppin tarkenne:	kentät
Ajoitus:	historiallinen aika
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2723 11 OLOSTUNTURI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7539 286; y = 3373 795; z = n. 262
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 50 x 50 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 14 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	10:1

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
A. Arponen	inv. 1989
H. Oksala	inv. 1995 (kohdetta ei tarkastettu)

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 1.8.2004
Karttaotteet:	2723 11 OLOSTUNTURI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26528-26529, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Särkijärven pohjoisrannalla Manalaisenniemen itäpuolella on Passisenniemen rannassa useita neliömäisiä tiheästi katajaa kasvavia tasaisia alueita, jotka saattavat olla rakennusten sijoja. Lisäksi paikalla on 4,5 x 4,5 kokoinen vallien ympäröimä selkeämpi rakennuksen sija, johon tehdystä koekuopasta paljastui likaista maata ja hiilikerroksia. Paikkaan liittyy perimätietoa vanhasta asutuksesta. Perimätiedon mukaan (Antti Metsola, Muonio) paikalla on asunut Passinen -niminen henkilö, joka on muuttanut sinne Keminmaalta mahdollisesti 1600- tai 1700-luvulla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Passisenniemi sijaitsee Särkijärven pohjoisrannalla Manalaisenniemen tyven itäpuolella. Noin 100 m leveä loivapiirteinen niemi työntyy rannasta noin 50 m kaakkoon. Maasto paikalla on tasaista mäntykangasta noin metrin Särkijärven pintaa korkeammalla. Aluskasvillisuus koostuu lähinnä puolukkavaltaisesta varvikosta, sammaleista ja jäkälistä. Maaperä on paikalla hiekkamoreenia. Kuivan kankaan pohjois- ja länsipuolella on suota. Länsipuolella oleva Manalaisenniemen tyviosan soinen maakaistale on ollut muoniolaisen Antti Metsolan kertoman mukaan aikaisemmin ajettavissa veneellä läpi.

Kohde sijaitsee niemen rannalla noin 50 x 50 m kokoisella alueella. Paikalla kasvaa paikoin myös katajaa ja heinää.

Kohteen kuvaus

Vuonna 1989 A. Arponen inventoi kohteen muoniolaisen Antti Metsolan opastuksella. Arposen mukaan paikalla on useita epämääräisiä nelikulmaisia painaumia, joista ainakin yhden hän on tulkinut rakennuksen sijaksi tai kalakellariksi. Lisäksi hän hahmotti paikalla toisen selkeiden vallien ympäröimän rakennuksen sijan.

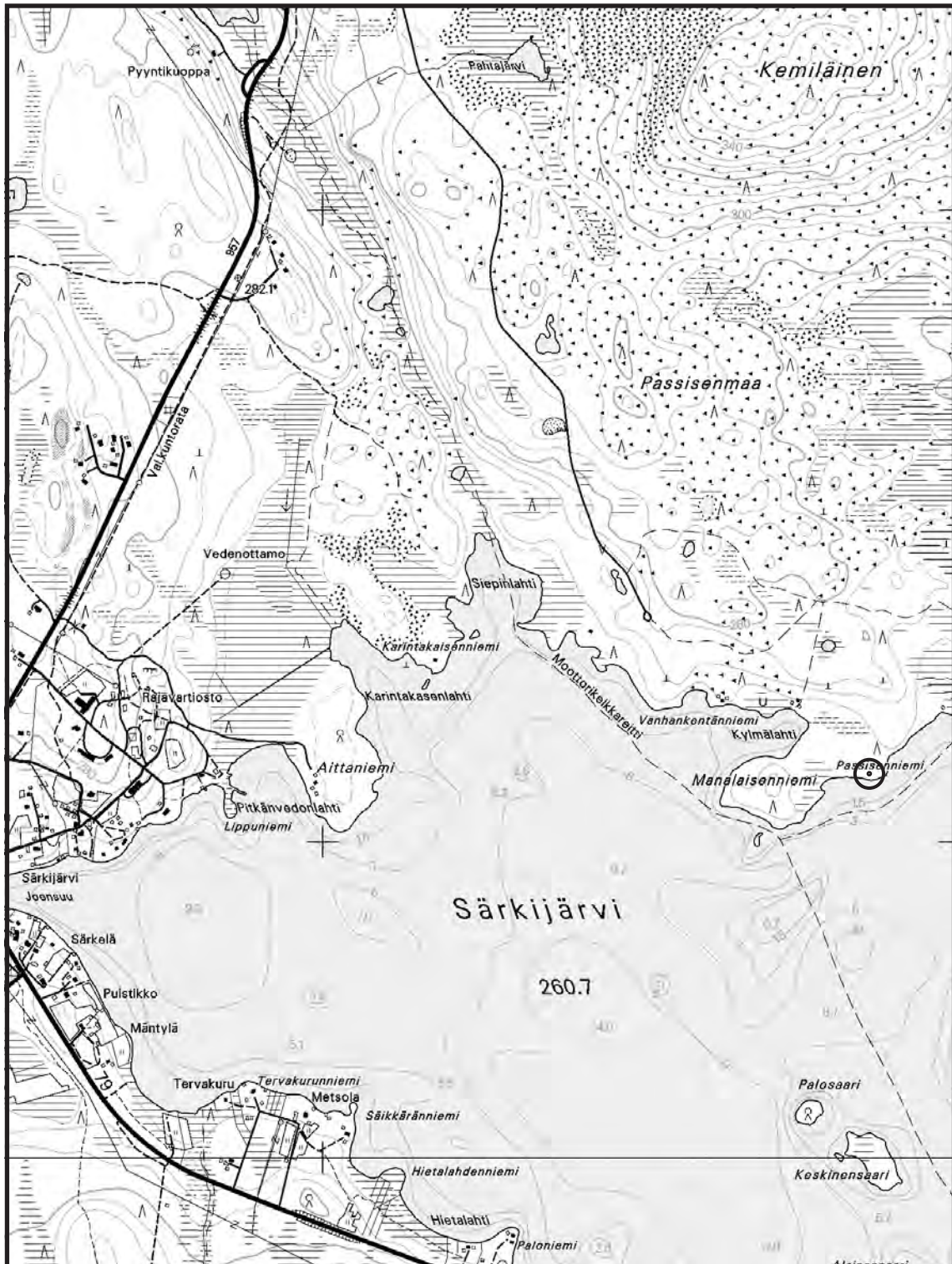
Vuoden 2004 inventoinnissa paikalla havaittiin useita (ainakin 5 kappaletta) katajaa ja heinää kasvavia nelikulmaisia alueita, joiden sivun pituus vaihteli noin 2 ja 5 m välillä. Osa alueista erottuu vain kasvillisuuden perusteella, mutta muutamat ovat myös hiukan ympäristöään matalampia painaumia. Yksi alueista aivan järven rannasa on Arposen kalakellariksi arvelma 5 x 3 m laajuinen painauma, jonka pohjalla tuntuu suurehkoja kiviä ($x=7539\ 279$, $y=3373\ 800$).

Arposen kuvailema vallien ympäröimä rakennuksen sija erottui myös varsin selvästi. Se on noin 4,5 x 4,5 m laajuinen painauma noin 15 m "kalakellarista" pohjoisluoteeseen ($x=7539\ 293$, $y=3373\ 791$). Vallit ovat varsin selkeät ja jyrkkäpiirteiset. Niillä on paksuutta noin metrin ja korkeutta noin 50 cm. Painauman pohja oli ehkä hiukkasen ympäristöään matalammalla. Pohjalle tehdyssä koepistossa näkyi noin 15 cm paksuisen turvekerroksen alla 3 – 5 cm paksu huuhtoutuneen ja sekoittuneen hiekan sekainen kerros, jonka alla oli ohut hiilikerros. Hiilikerroksen alla oli lisää huuhtoutuneen ja sekoittuneen maan sekaista hiekkaa, jota seurasi toinen ohut hiiltynyt kerros. Toisen hiilikerroksen alla erottui noin 30 cm syvyydessä ruskeaa likaisen oloista hiekkaa. Kerrosten ja yleisen olemuksen perusteella painanne vaikuttaa historialliseen aikaan ajoittuvalta talonpohjalta. Vallien ympäröimästä talonpohjasta noin 15 m länsiluoteeseen on lisäksi vielä tasainen alue, jota ympäröi vastaavan tyyppinen valli, mutta vain kahdelta seinustalta.

Antti Metsolan A. Arposelle välittämän perimätiedon mukaan niemessä on sijainnut Passinen – nimisen henkilön kenttä, joka on muuttanut seudulle Keminmaalta joskus 1600- tai 1700-luvulla. Kohteella oleva vallien ympäröimä painauma vaikuttaa ainakin selkeästi rakennuksen sijalta. Muiden jäänteiden luonteen selvittäminen vaatii lisätutkimuksia. Ainakin osa niistä liittyyneen asutustoimintaan paikalla, joten kohteen luokittelu historiallisen ajan asuinkentäksi on varsin perusteltua. Kohde sijaitsee Särkijärven aarnimetsien suojelualueella.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 41 Särkijärvi Passisenkenttä. x = 7539 286; y = 3373 795; z = n. 262. Kentät.
Peruskartta 2723 11 OLOSTUNTURI

MUONIO 42 SÄRKIJÄRVI KESKINENSAARI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat
Tyyppin tarkenne:	kentät
Ajoitus:	historiallinen aika
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2723 11 OLOSTUNTURI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7538 09; y = 3373 78; z = n. 262
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 50 x 50 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 14,5 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	10:1

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
A. Arponen	inv. 1989
H. Oksala	inv. 1995 (kohdetta ei tarkastettu)

INVENTOINTI 2004

Aika:	kohdetta ei tarkastettu vuoden 2004 inventoinnissa
Karttaotteet:	2723 11 OLOSTUNTURI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Särkijärven Keskinensaarella on neljä eri ikäistä rakennuksen sijaa ja kuopanne saaren koillisrannalla. Perimätiedon mukaan (Antti Metsola, Muonio) asutus on siirtynyt paikalle Särkijärven pohjoisrannan Vanhankentänniemestä (Muonio 39).

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Keskinensaari on noin 200 m pitkä ja 100 m leveä matala saari Särkijärven itälaidalla. Tasalakinen saari nousee järvestä loivasti. Sen korkein kohta on vajaat 5 m järvenpintaa korkeammalla. Saaren pohjoispääty on suota. Muualla saarella kasvaa kuusi- ja koivuvaltaista metsikköä, jonka aluskasvillisuus koostuu mustikkavaltaisesta varvikosta. Kohde sijaitsee saaren keskiosista koillisrannalle ulottuvalla 50 x 50 m alueella.

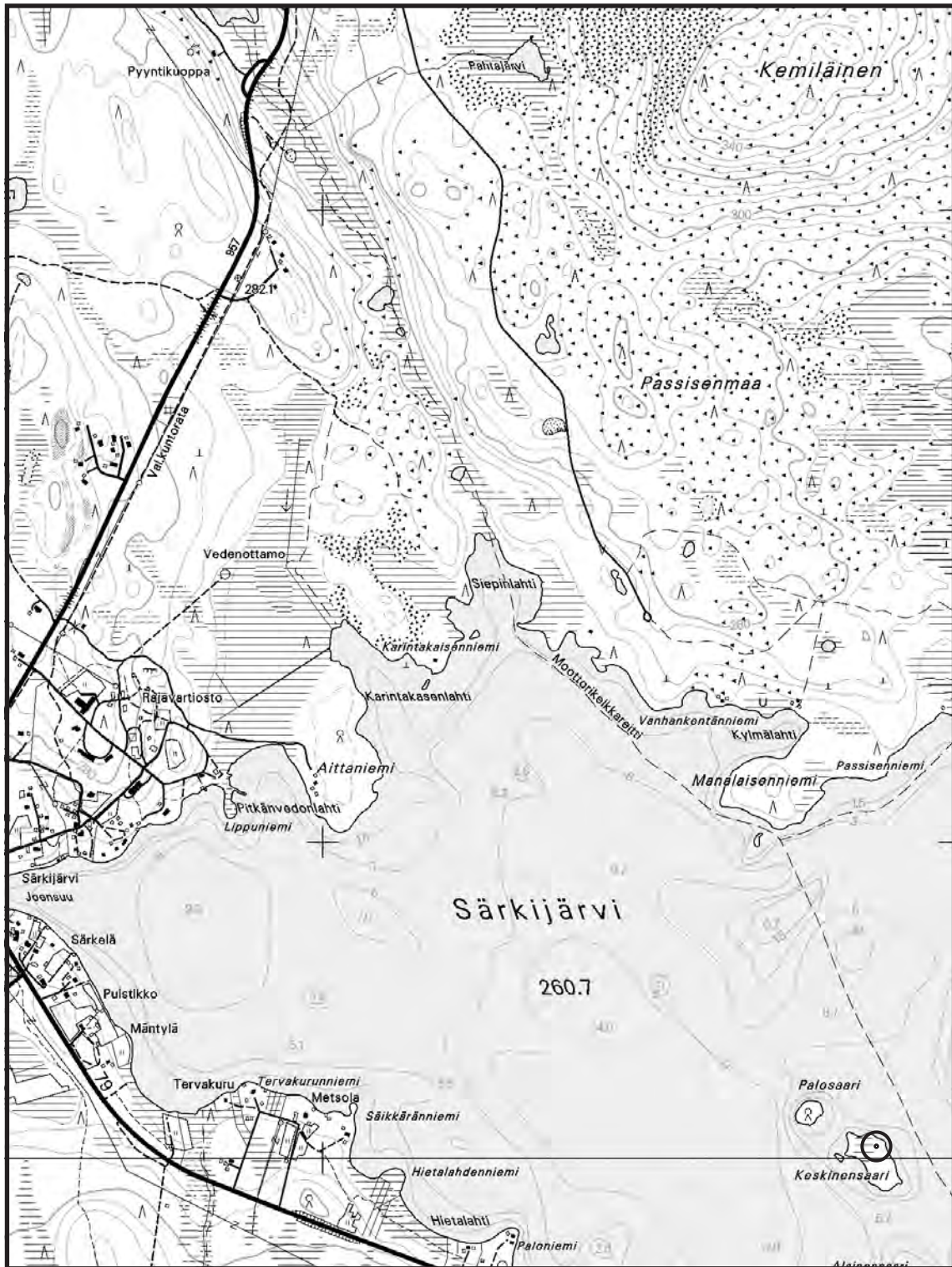
Kohteen kuvaus

A. Arponen inventoi paikan 1989 muoniolaisen Antti Metsolan opastuksen perusteella. Paikalla on neljä eri-ikäistä rakennuksen sijaa ja epämääräinen kuoppa. Saaren koillisrannalla on Antti Metsolan mukaan Karhu-Väinön (V. Kangosjärvi) 1940- tai 1950-luvulla rakentaman kalakellarin tai -korsun paikka, joka erottuu nelikulmaisena järvelle päin avoimena kuoppana. Tämän vieressä on noin 2 x 3 m kokoinen matala rakennuksen sija. Lisäksi edellisistä noin 10 m kaakkoon noin 5 m päässä rannasta on 2 x 2,5 x 0,5 m kokoinen järvelle päin matalareunainen rakennuksen sija. Tästä noin 20 m lounaaseen on epämääräinen 2,5 x 3,5 x 1 – 1,2 m oleva kuoppa, jonka toinen pääty on suora ja toinen suippeneva. Kuopan reunoilla erottuu vallit

ja sitä reunustaa metrin levyinen ja 50 – 70 cm syvä kaivanto. Kuoppa sijaitsee saaren korkeimmalla kohdalla. Kuopasta itään aivan rannassa on lisäksi 2,5 x 2 m kokoinen rakennuksen sija, joka on järven puolelta avoin ja saaren puolelta noin 30 – 50 cm korkuisen vallin rajaama. Kohde sijaitsee Särkijärven aarnimetsien suojelualueella.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 42 Särkijärvi Keskinensaari. x = 7538 09; y = 3373 78; z = n. 262. Kentät.
Peruskartta 2723 11 OLOSTUNTURI

MUONIO 43 SÄRKIJÄRVI SIEPINKURU

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat
Tyyppin tarkenne:	pyyntikuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	29
Peruskartta:	2723 11 OLOSTUNTURI
Karttamerkintä:	on merkitty (tosin väärään paikkaan), digitaalinen kartta (Pyyntikuoppa)
Koordinaatit:	x = 7540 586 – 7541 386; y = 3371 755 – 3371 987; z = n. 280 – 290
Koordinaattiselite:	ääripisteet
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 800 x 230 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 11 – 12 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	43:79

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

A. Arponen	inv. 1989
H. Oksala	inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 15.7.2004
Karttaotteet:	2723 11 OLOSTUNTURI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta. Yleiskartta, 1:4000
Diat:	26441-26447, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Siepinkurun lounaispuolella olevalla harjulla on ketjussa 29 kuoppaa käsittävä pyyntikuoppajärjestelmä Toras-Sieppi -järven eteläpuolella. Maantie nro 957 kulkee ketjun poikki ja on saattanut tuhota muutamia kuopista. Kuopat ovat pääasiassa soikeita noin 4 x 3 m laajuisia ja noin 60 – 80 cm syviä. Osassa kuopista on tuoreempia kaivelun jälkiä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Särkijärven ja Toras-Sieppi -järven yhdistävän Siepinkurun lounaispuolella kulkevan harjun laen lounaispuolella yli 800 m matkalla. Pohjoisosiltaan kohde nousee lähes harjun päälle, kun taas eteläosissa se on reilusti rinteiden lounaispuolella. Eteläkaakko-pohjoisluode -suuntaisen kohteen puolittaa Pallakselle menevä maantie nro 957 noin 1,15 km etelälounaaseen Toras-Siepin kylälle kääntyvän tien risteyksestä. Harjun maaperä on hiekkamoreenia, jossa esiintyy paikoin kivisempiäkin alueita. Niitä on etenkin sen eteläosien kaakkoisrinteillä. Kohde sijaitsee pääosin harjun vähäkivisemmissä osissa. Kasvillisuustyyppi harjulla on kuivaa mäntykangasta. Kohteen eteläosissa männikkö on suhteellisen nuorta ja harvahkoa ja aluskasvillisuus on etupäässä jäkälää. Kohteen keski- ja pohjoisosissa männyt ovat suurempia ja aluskasvillisuus on puolukkavaltaista varvikkoa.

Maantie nro 957 kaakkoispuolella harjulle on rakennettu äskettäin uusia loma-asuntoja ja kauempana tiestä on toiminnassa oleva soranottoalue. Sorakuopalle ja sen poikki kulkee pieni metsäautotie, joka osin leikkaa kohdetta. Maantien luoteispuolella maasto on koskemattomampaa.

Kohteen kuvaus

Paikalla on 29 pyyntikuopan jonosta muodostuva reilun 800 m mittainen pyyntijärjestelmä. A. Arponen inventoi ja kartoitti kohteen vuonna 1989. Arposen tekemän yleiskartan perusteella kaikki hänen havaitsemansa kuopat löydettiin maastosta, vaikkakin peruskartalle Arponen oli arvioinut kohteen noin 300 – 400 m liian pohjoiseen. Vuoden 2004 inventoinnissa kuoppien sijainti mitattiin gps-laitteella, jonka antamat koordinaatit selviävät alla olevasta taulukosta:

	x	y		x	y		x	y
1.	7540 586	3371 978	11.	7540 872	3371 917	21.	7541 112	3371 838
2.	7540 622	3371 976	12.	7540 919	3371 906	22.	7541 140	3371 836
3.	7540 693	3371 987	13.	7540 948	3371 890	23.	7541 151	3371 825
4.	7540 737	3371 987	14.	7540 997	3371 855	24.	7541 168	3371 807
5.	7540 799	3371 967	15.	7541 012	3371 850	25.	7541 199	3371 808
6.	7540 812	3371 955	16.	7541 043	3371 826	26.	7541 269	3371 787
7.	7540 817	3371 944	17.	7540 059	3371 824	27.	7541 295	3371 780
8.	7540 826	3371 945	18.	7541 079	3371 836	28.	7541 315	3371 781
9.	7540 848	3371 936	19.	7541 085	3371 832	29.	7541 386	3371 755
10.	7540 865	3371 927	20.	7541 104	3371 836	tp.	7540 842	3371 937

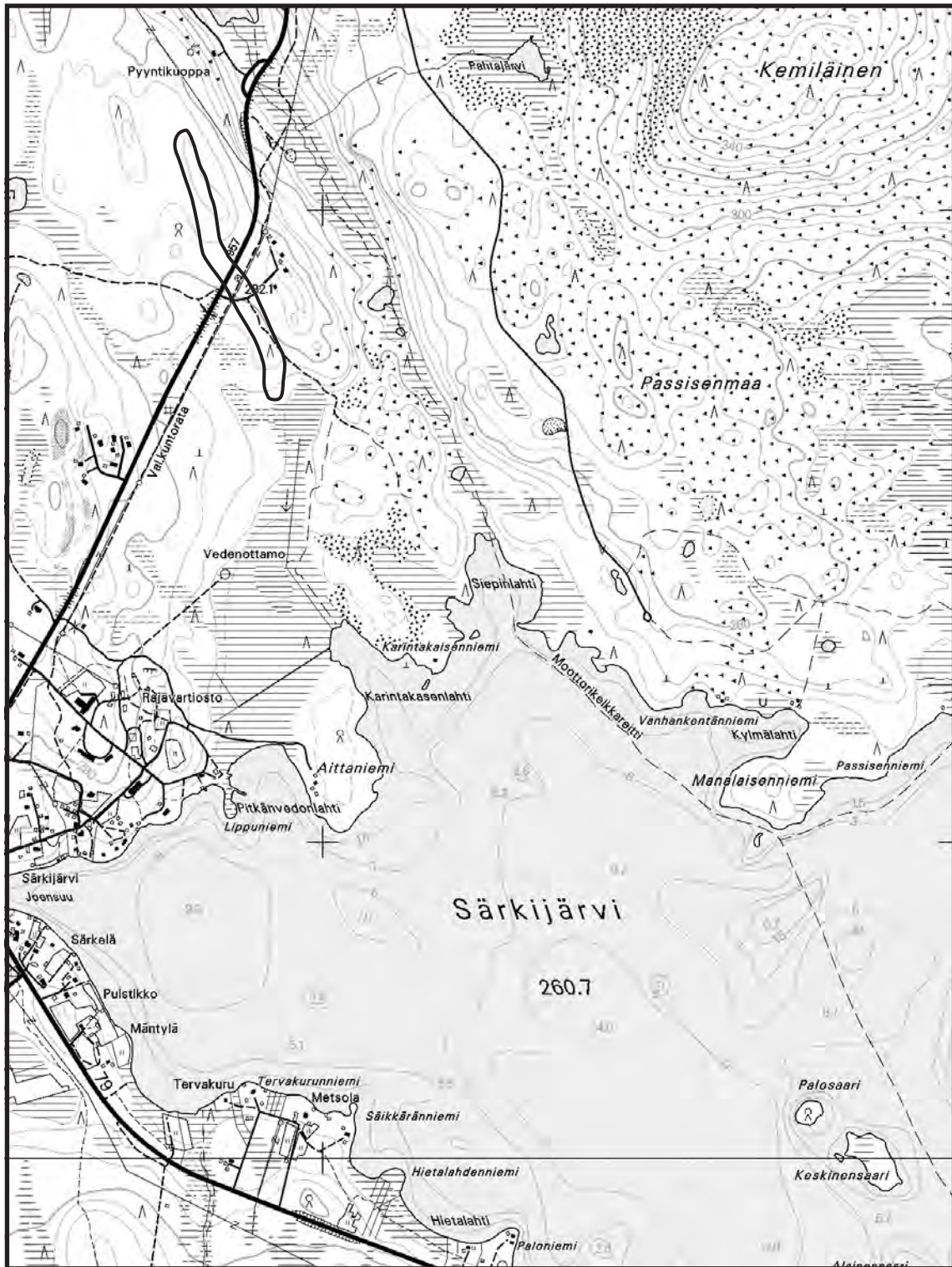
Suurin osa kuopista on matalahkon vallin ympäröimiä soikeahkoja noin 4 x 3 m laajuisia ja noin 60 – 80 cm syviä. Vaihtelua esiintyi jonkin verran puoleen ja toiseen. Muutamia kuopista (lähinnä kuopat 5 ja 12) olivat aika epämääräisiä. Osassa kuopista ei valla havaittu. Monet kuopista olivat lähes pyöreitä. Soikeiden kuoppien pituusakseli oli yleensä harjun suunnan vastainen eli pituusakseli osoitti ylärinteeseen kohti koillista.

Arposen havitsema viidenneksi eteläisin kuoppa (taulukon kuoppien 4 ja 5 välissä) oli tuhoutunut soranoton yhteydessä, mutta vastaavasti maantie nro 957 pohjoispuolella havaittiin yksi kuoppa Arposta enemmän. Modernin kaivelun jälkiä esiintyi ainakin kuopissa 17, 19, 24 ja 25. Taulukossa **tp.** merkinnällä olevien koordinaattien kohdalla oli todennäköisesti pyyntikuoppaan kaivetun 3 x 3 m kokoisen ja 80 cm syvän korsumaisen hirsirakenteen jäänteet (kuoppien 8 ja 9 välissä). Näkyvissä oli kiviperustuksille asetettuna muutama hirsikerta. Korsun keskelle tehdyssä koepistossa havaittiin selkeästi sekoittunutta maata. Jos korsu ja Arposen havitsema tuhoutunut kuoppa lasketaan mukaan, niin järjestelmä on koostunut 31 pyyntikuopasta.

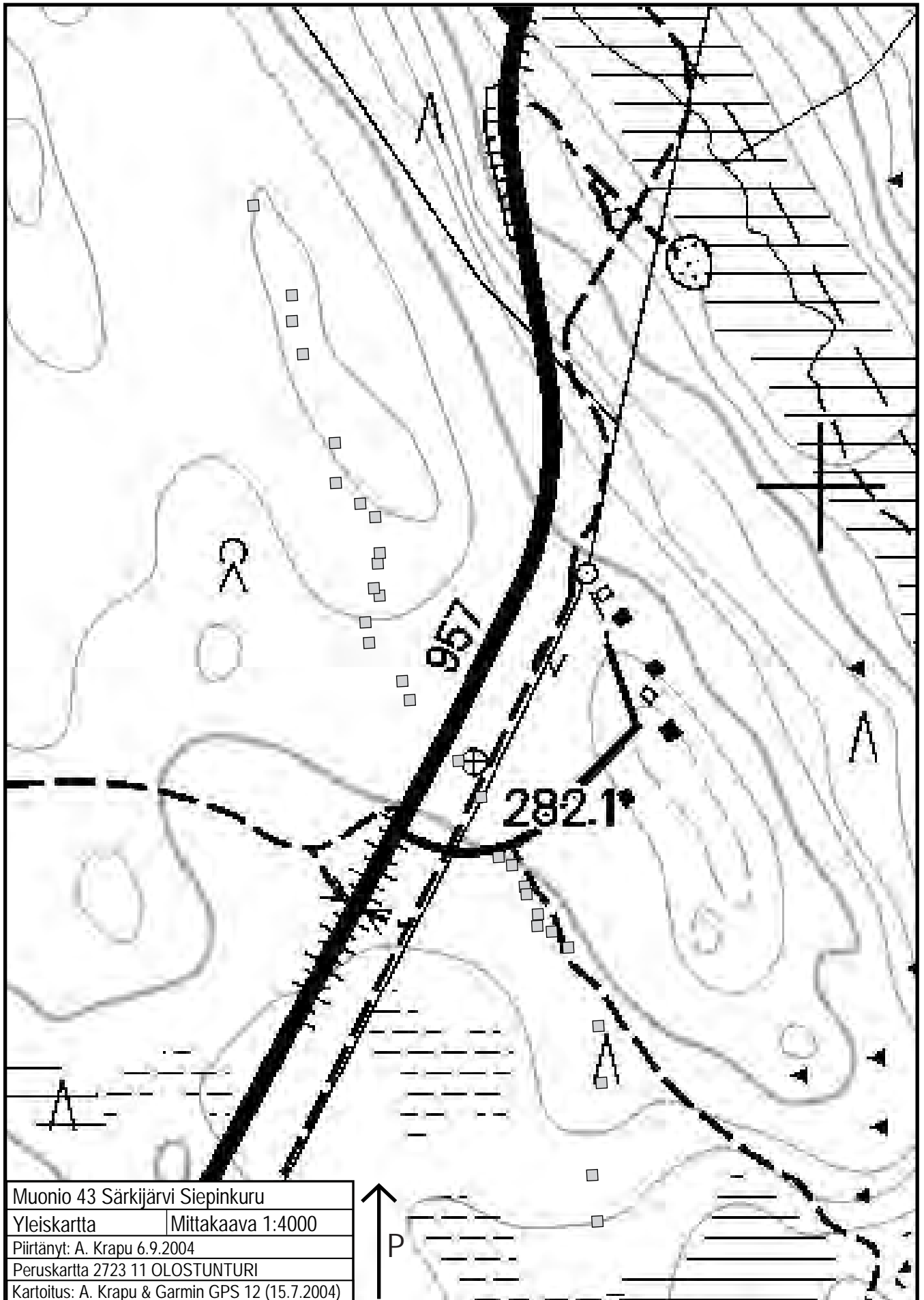
Useisiin kuoppiin varsinkin tien eteläpuolella tehtiin koepisto ja osaa kuopista tutkittiin kairalla. Suurimmassa osassa näin tutkituista kuopista havaittiin paksuhko huuhtoutumiskerros, joten kuoppajärjestelmällä on ikää vähintään useita satoja vuosia. Tämän päätelmän voi tehdä myös kuoppien loivapiirteisen maatumisen olemuksen perusteella ja muutaman kuopan vallissa olleiden suurehkojen puiden tai paksujen kannonjäänteiden perusteella. Järjestelmä on varsin näyttävä esimerkki peuranpyynnistä tutkimusalueella.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 43 Särkijärvi Siepinkuru. $x = 7540\ 586 - 7541\ 386$; $y = 3371\ 755-987$; $z = n. 280-290$. Pyyntikuopat.
Peruskartta 2723 11 OLOSTUNTURI

MUONIO 44 TORAS-SIEPPI LEIRINTÄALUE

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat? + maarakenteet
Tyyppin tarkenne:	asuinpaikkapinnat? + kuopat
Ajoitus:	kivikautinen + esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2/3
Lukumäärä:	2? + 1
Peruskartta:	2723 12 TORAS-SIEPPI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	asuinpaikka? A, x = 7543 874; y = 3371 262; z = n. 247 asuinpaikka? B, x = 7543 972; y = 3371 243; z = n. 249 kuoppajäännös, x = 7544 057; y = 3371 256; z = n. 250
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	kaikkien keskikoordinaattien ympärillä noin 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 10,5 km itään

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	25:28
Tila 2:	25:39

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
A. Arponen	inv. 1989 KM 25471:1-2 (kvartsikaavin ja -iskoksia)
H. Oksala	inv. 1995 KM 29489:1-11 (kvartseja, liuskeinen terätkelma?)

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 14.7.2004
Karttaotteet:	2723 12 TORAS-SIEPPI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26435-26440, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Toras-Siepin leirintäalueelta on aikaisemmissa inventoinneissa vuosina 1989 ja 1995 löydetty kvartsi-iskoksia ja kvartsiesineitä sekä muutamia kuopanteita. Vuoden 2004 inventoinnissa kvartseja ei löytynyt. Kvartsien löytöpaikalla A havaittiin merkkejä viereiseltä ajouralta kulkeutuneesta sorasta ja löytöpaikalla B oli ainakin teoreettinen mahdollisuus ns. telaketjukvartsien syntyyn. Aikaisemmat runsaat löydöt, paikan erinomainen topografia ja hieman ylempänä rannasta havaittu selkeämpi kuoppajäännös riittävät kuitenkin perusteluiksi säilyttää kohteen status kiinteänä muinaisjäännöksenä. Lisäksi alueella on kolme suurta tervahautaa, jotka ajoittunevat 1900-luvun alkuun tai 1800-luvun loppuun.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Toras-Siepin leirintäalue sijaitsee Toras-Sieppi -järven koillisosassa olevan Torasniemen etelä ja lounaisrannalla. Torasniemen maaperä on suhteellisen vähäkivistä hiekkamoreenia. Hiekka on suhteellisen karkeaa. Aivan rannassa kivisyysaste on pienimmillään. Järvestä loivapiirteisellä nousevalla niemellä kasvaa harvakseltaan suurikokoisia mäntyjä. Aluskasvillisuus koostuu puolukkaltaista varvikosta, sammalista ja jäkälästä. Niemen eteläosassa on leirintäalueen rakennuksia ja keskiosassa matkailuautojen pysäköintialue,

jolla on metsikön seassa muutamia ajouria ja pysäköintiin varattuja tasaisia alueita. Kohde sijoittuu ympäri leirintäaluetta.

Kohteen kuvaus

Edeltävissä inventoinneissa (A. Arponen vuonna 1989 ja H. Oksala vuonna 1995) paikalta oltiin havaittu kolme kvartsi-löytöaluetta, kaksi painannetta (toisen yhteydessä kvartseja ja liesi), kivikehä ja palaneiden kivien keskittymiä. Lisäksi paikalla on kolme tervahautaa. Vuoden 2004 inventoinnissa näihin havaintoihin ei voitu täysin yhtyä ja useat havainnot tulkittiin edeltävästä poikkeavasti.

Kvartsien löytöpaikka A ($x=7543\ 874$, $y=3371\ 262$) sijaitsee aivan rannassa leirintäalueen saunan eteläpuolella olevalla tasanteella, jossa on kasvillisuudesta aukinainen nuotiopaikka. Siellä ei nyt havaittu löytöjä, mutta paikka vaikuttaa kivikauden tyyppiseen asumiseen erittäin sovelialta. H. Oksala poimi sieltä vuonna 1995 kaksi kvartsi-kaavinta, liusketerän katkelman ja kvartsiterän. Paikalle on kuitenkin kulkeutunut leirintäalueen pihauralle ajettua soraa, joten asuinpaikkaa ei voi pitää varmana ennen kuin löytöjä tehdään häiriöttömästä maaperästä.

Kvartsien löytöpaikka B ($x=7543\ 972$, $y=3371\ 243$) sijaitsee edellisestä noin 100 m pohjoiseen asuntoautoalueella kiertävällä kehämäisellä ajouralla noin 30 m päässä rannasta paikalla olevan vanhan huoltorakennuksen itäpuolella. Paikalla on topografialtaan kivikauden tyyppiseen asumiseen hyvin soveltuva moreenitasanne. Täältä sekä A. Arponen että H. Oksala ovat poimineet aikaisemmin kvartseja. Nyt siellä ei havaittu löytöjä. Maaperässä on jonkin verran luonnollisesti tai ajouran vaikutuksesta lohkeilleita kvartseja, joten tätäkin löytöaluetta voitaneen toistaiseksi pitää vain epävarmana asuinpaikkana.

Kolmas Oksalan raportoima kvartsien löytöalue leirintäalueen pää- ja vastaanottorakennusten välisellä alueella ei varmasti ole asuinpaikka, koska paikalla on selkeästi tuotua soraa.

Aiemmin havaituista painaumista toinen sijaitsee asuntoautojen pysäköintialueen keskellä kehän tekevän ajouran sisällä kulkevan uran laidalla ($x=7544\ 001$, $y=3371\ 246$). Se on luonteeltaan varsin epämääräinen. Painanteen päälle on kerääntynyt kiviä ja maata ajouralta. Se vaikuttaa lähinnä maaston luonnollisen kumpuilun tuotteelta. Sen vieressä on toinen pieni modernin kaivelun aikaansaama kuopanne. Lähistöllä havaittu kivikehä on moderni. Kivien alla on vain osin maatuneita varpuja. Kiviä on kasattu ajourien varteen muuallakin.

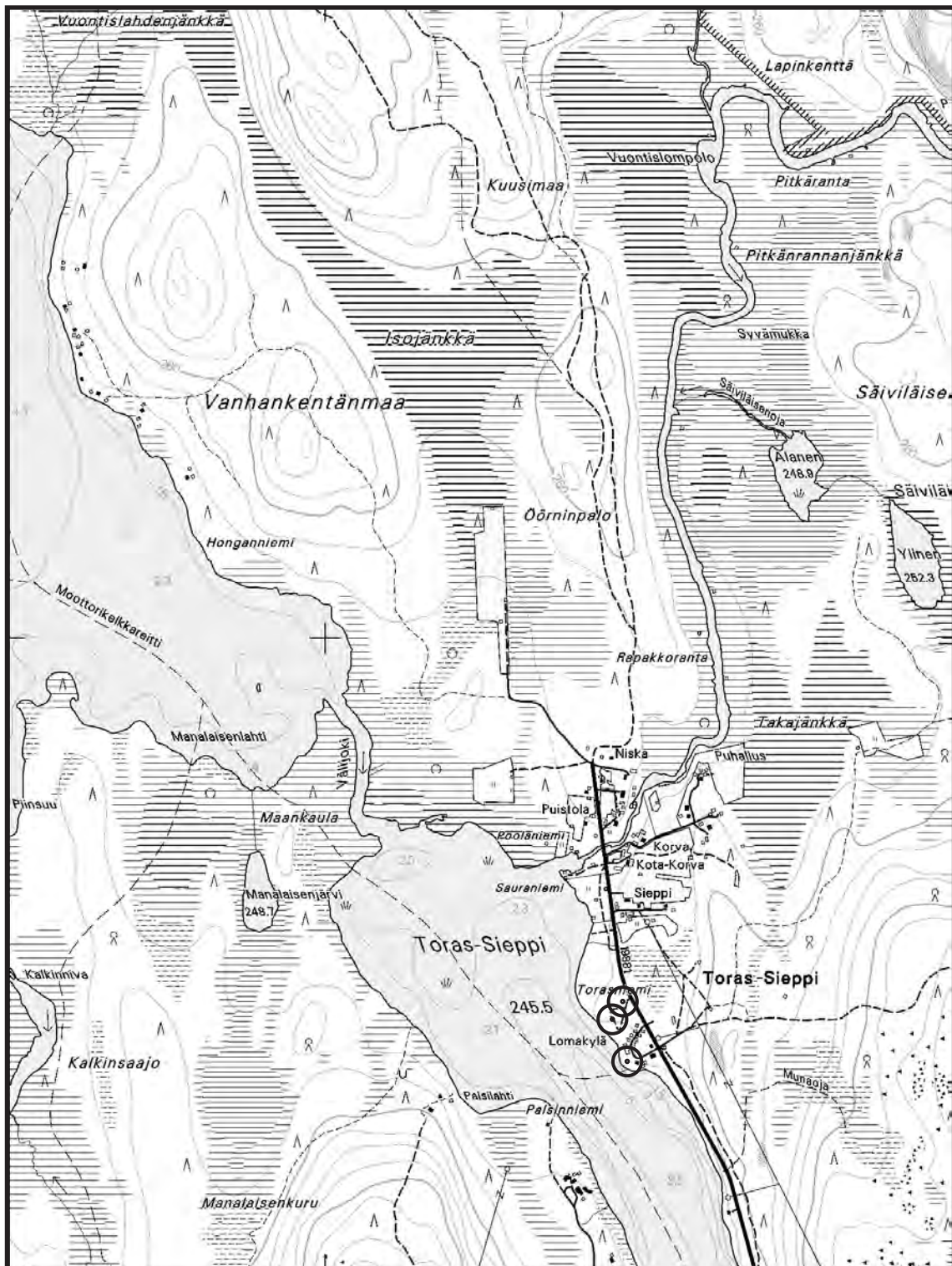
Toinen aiemmin havaituista painanteista vaikutti hyvin maatuneelta kuoppajäänökseltä, kuten Arponen olikin aikaisemmin tulkinnut. Oksala oli hahmottanut tämän laidalta vielä lieden jäänteitä ja kerännyt sen vieressä olleesta tuulenskaadosta muutaman kvartsin. Niinpä hän oli tulkinnut painanteen asuinpainanteeksi. Oksalan liedeksi arvelemat kivet eivät muodostaneet rakennetta tai olleet palaneita, joten tämä tulkinta vaikuttaa vääraltä. Painanteen pohjalle tehtiin koepisto, jossa havaittiin podsolimaannos ja muutamia luonnollisia kvartsinpaloja. Viereisessä tuulenskaadossa ei havaittu mitään. Pohjalla ja vallissa oli aika paljon kiviä. Soikeahko järven suunnassa oleva kuoppajäänöks on mitoiltaan 6,5 x 5 x 0,5 m. Se sijaitsee asuntoautoalueelle Toras-Siepin tieltä kääntyvän ajouran risteyksestä noin 30 m länteen ($x=7544\ 057$, $y=3371\ 256$). Matkaa kuoppajäänökseltä rantaan on noin 100 m.

Asuntoautoalueen rannassa on lisäksi kaksi tervahautaa ($x=7543\ 955$, $y=3371\ 246$ ja $x=7543\ 976$, $y=3371\ 220$) ja leirintäalueen päärakennuksen lounaispuolella 40 m päässä rannasta vielä kolmas tervahauta ($x=7543\ 867$, $y=3371\ 352$). Tervahaudat lienevät ulkoisen olemuksensa perusteella (suuri koko ja säilyneitä puurakenteita) varsin nuoria 1900-luvun alun tai 1800-luvun loppupuolen jäänteitä.

Asuinpaikkojen merkit kohteella ovat jossain määrin epävarmoja, mutta runsaiden aikaisemmissa inventoinneissa tehtyjen löytöjen, soveliaan topografian ja paikalla olevan kuoppajäänöksen perusteella kohdetta on syytä jatkossakin pitää suojeltuna. Asuinpaikkojen varmentaminen vaatisi paikalla tehtävää koekuopitusta, jotta löytöjä voitaisiin tehdä häiriöttömästä maaperästä. Vuoden 2004 inventoinnissa koekuoppia ei tehty, koska kohde sijaitsee keskellä leirintäaluetta. Epävarmuuden poistamiseksi myöskin aikaisempien Museovirastolle lähetettyjen löytöjen uudelleen läpikäyminen olisi suotavaa.

Luokitusehdotus

Luokka 2/3. Osittain epämääräinen kohde. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 44 Toras-Sieppi Leirintäalue. x = 7543 874; y = 3371 262; z = n. 247. Asuinpaikat?
 x = 7543 972; y = 3371 243; z = n. 249. Asuinpaikat?
 x = 7544 057; y = 3371 256; z = n. 250. Kuopat.

Peruskartta 2723 12 TORAS-SIEPPI

MUONIO 47 JERISJÄRVI MUURAISSAARENMULKKU

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	hautapaikat
Tyypin tarkenne:	tilapäiset hautapaikat (kesähautoja)
Ajoitus:	historiallinen aika
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2741 02 JERISJÄRVI
Karttamerkintä:	on merkitty, digitaalinen kartta (Kesähautoja)
Koordinaatit:	x = 7536 368; y = 3377 331; z = n. 259
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 15 x 15 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 18,5 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	20:15

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

A. Erä-Esko	inv. 1962 (kohdetta ei tarkastettu, Erä-Esko mainitsee virheellisesti paikan olevan Muuraissaarella)
H. Oksala	inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 2.8.2004
Karttaotteet:	2741 02 JERISJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26532-26533, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Jerisjärven luoteisosassa olevan Muuraissaaren eteläpuolella on piskuinen saari nimeltä Muuraissaarenmulkku, johon liittyy perimätietoa kesähautauksista. Saarella on havaittavissa yksi selkeä ja kaksi epämääräisempää kuopannetta, jotka lienevät hautausten jäljiltä. Selkein kuopanteista on 2 x 1 m laajuinen ja 1 m syvyinen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Muuraissaarenmulkku on piskuinen halkaisijaltaan 15 m oleva saareke Jerisjärven länsiosassa olevasta Muuraissaaresta noin 150 m kaakkoon. Maaperältään varsin kivinen saari nousee noin metrin korkeudelle Jerisjärven pinnasta. Saarella kasvaa koivua ja paksuhkon turpeen päällä rehottavaa varvikkoa, joka koostuu lähinnä mustikasta ja suopursuista.

Kohteen kuvaus

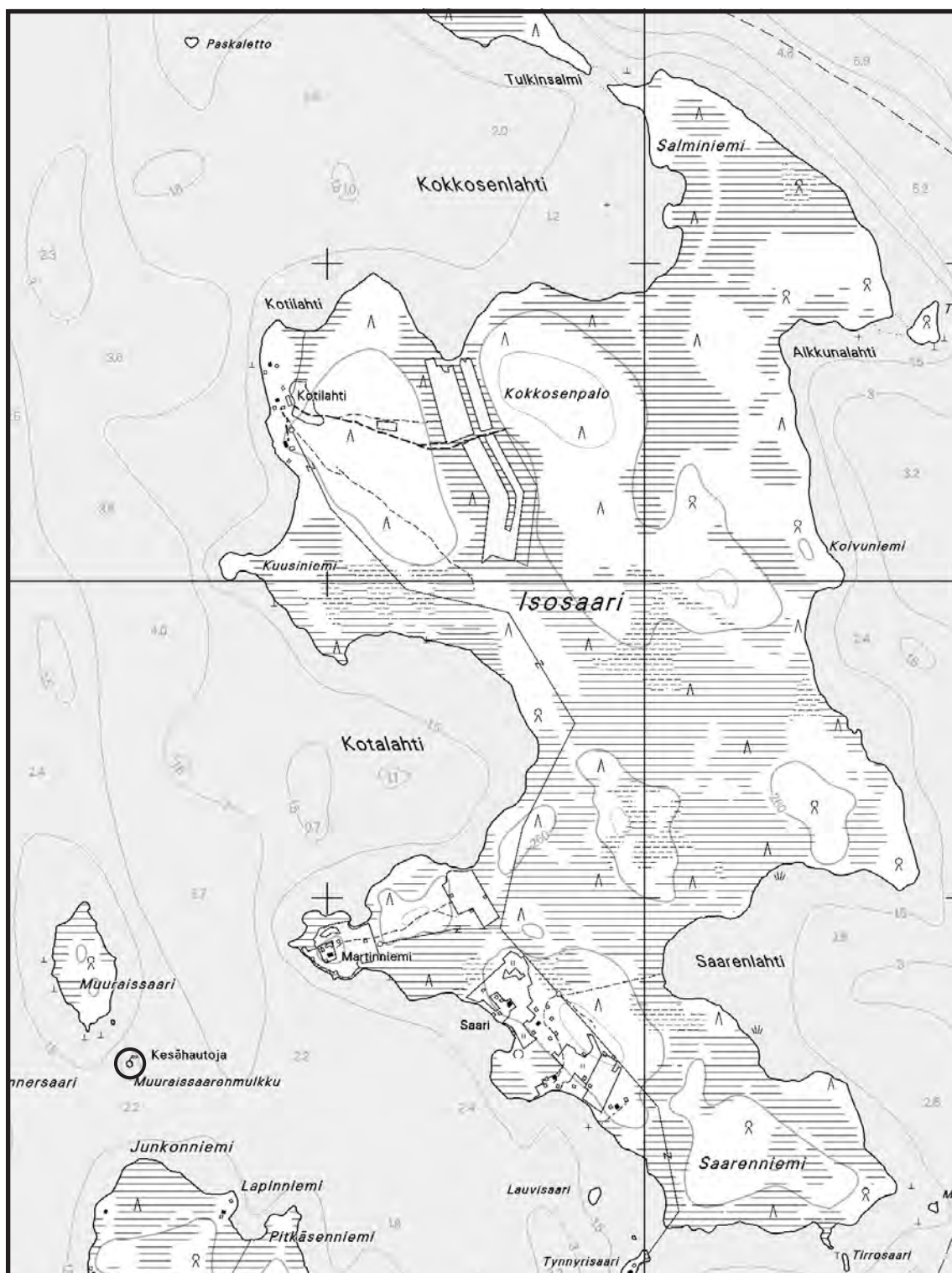
Saari on perimätiedon mukaan kesähautapaikka. Paikalla on havaittavissa kolme pitkänomaista kuopannetta, joista ainakin yksi vaikuttaa selkeästi käytetyn ja auki jätetyn hautakuopan oloiselta. Keskellä saarta oleva kuoppa on mitoiltaan 1,5 x 1 x 1 m. Sen ympärillä on havaittavissa pyöreähkö matala valli. Muut kuopanteet ovat luonteeltaan hieman epämääräisempiä. Vuoden 1995 inventoinnissa H. Oksala otti selkeimmistä

kuopasta maakairalla näytteen, jonka perusteella kuopassa näkyi paksun turpeen alla hieno podsoloitunut hiekka.

Paikka lienee todellakin tilapäinen hautapaikka, joka ajoittuu historialliseen aikaan. Vuoden 1962 inventoinnissa A. Erä-Esko luuli kohteen olevan Muuraissaaren eteläosassa, joten ainakin teoksessa Tunturi-Lapin kiinteät muinaisjäännökset (Kotivuori – Torvinen 1993, s. 97) kohde on merkitty väärään paikkaan. Kohde on merkitty oikein Maanmittauslaitoksen digitaaliselle peruskartalle muinaisjäännöslipulla ja tekstillä Kesähautoja. Vuoden 2004 inventoinnissa saarella vierailtiin pikaisesti ottamassa pari valokuvaa ja gps-laitteella tarkat koordinaatit.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 47 Jerisjärvi Muuraissaarenmulku. x = 7536 368; y = 3377 331; z = n. 259. Hautapaikat. Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI

MUONIO 50 ÄKÄSJÄRVI E RUONANKAULA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulttipaikat
Tyypin tarkenne:	seitakivet
Ajoitus:	saamelaisaika
Rauhoitusluokka:	1
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2732 03 ÄKÄSKERO
Karttamerkintä:	on merkitty, digitaalinen kartta (Seitakivi), peruskartta 1:50 000 v. 1983 ja GT 16-tiekartta v. 1986
Koordinaatit:	x = 7521 730; y = 3377 924; z = n. 270
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	metsähallituksen asettama paalu, jossa teksti <i>seitakivi</i>
Pinta-ala:	noin 5 x 5 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 28 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Valtionmaa
-------------------------	------------

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

H. Oksala	inv. 1995
-----------	-----------

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 16.7.2004
Karttaotteet:	2732 03 ÄKÄSKERO, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26457-26458, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pystyssä oleva noin metrin korkuinen laakakivi, joka muistuttaa hiukan kasvojen profiilia. Kiven laidalla on moderni kyhäelmä pikkukivistä ja laakakivestä, jolle retkeilijät ovat uhranneet pikkukolikoita. Paikka sijaitsee metsähallituksen opastetun polun päässä ja sen vieressä on seitakivi –kyltti. Kohde on Äkäsjärven eteläpään Ruonankaula –nimisen kapeikon itälaidalla olevan jyrkän kallioisen rannan päällä. Paikka on maisemallisesti erittäin näyttävä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Äkäsjärven kapean eteläpään Ruonankaula –nimisen kapeikon länsipuolella noin 500 m Ruonajoen suusta koilliseen. Paikalla kohoaa Äkäsjärvestä jyrkkä kallioinen rinne noin 15 m korkeudelle järven pinnasta. Rinteen päällä on kivisessä moreenimaassa tasanne, jolta aukeaa näyttävä näköala järvelle. Paikalla kasvaa harvakseltaan suuria mäntyjä ja aluskasvillisuus koostuu retkeilijöiden matalaksi talleamasta sammalikosta ja jäkälistä sekä kanerva- ja mustikkavaltaisesta varvikosta. Kohde sijaitsee noin 40 m päässä järven rannasta. Paikalle johtaa Metsähallituksen ylläpitämä merkitty polku.

Kohteen kuvaus

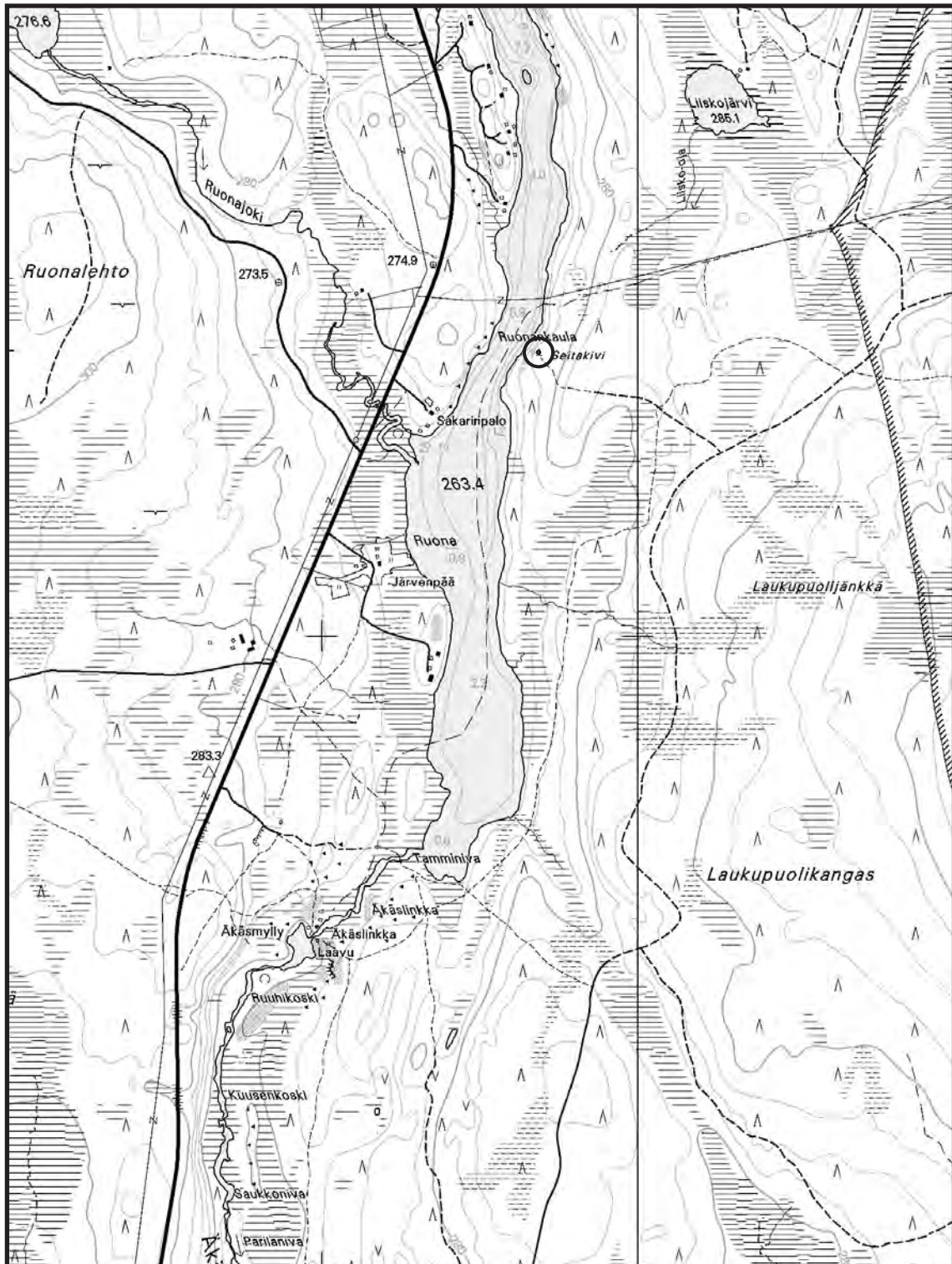
Tasanteella on noin metrin korkuinen pystyyn kammettu laakakivi, joka muistuttaa hiukkasen kasvojen profiilia. Kivi on vajaan 10 m päässä tasanteen reunasta. Kiven järven puolelle on kasattu moderni alttarimainen rakenne, joka koostuu noin 25 cm läpimittaisesta laakakivestä ja sen ympärille asetelluista pikkukivistä. Tälle rakennelmalle ovat retkeilijät uhranneet pikkukolikoita. Paikka tarkastettiin arkeologin toimesta ensimmäisen

kerran H. Oksalan vuoden 1995 inventoinnissa. Aikaisemmin se on tullut Metsähallituksen tietoon tuntemattomasta lähteestä ja se on ollut merkittynä sekä 1:50 000 peruskartalle että GT 16-tiekartalle. Seitakiveen liittyy myös jonkinlaista perimätietoa ainakin H. Oksalan haastatteleman vastarannan Sakarinpalossa asuvan Pasi Baasin mukaan. Kivi on ollut hänen tiedossaan ilmeisesti jo pitkään. Kohde ei siis liene ainakaan matkailunedistämiseksi kyhätty moderni rakennelma. Kohde on merkitty myös Maanmittauslaitoksen digitaaliselle peruskartalle tekstillä Seitakivi. Kiven vieressä on myös Metsähallituksen asettama kyltti ja paikalle johtavan polun opasteissa lukee seitakivi. Kohde on luonnonsuojelualueella (Äkäsjoen varret).

Vuoden 2004 inventoinnissa kohteeseen tutustuttiin pikaisesti. Paikasta otettiin gps-laitteella koordinaatit sekä muutama diakuva.

Luokitusehdotus

Luokka 1. Seitapaikat luokitellaan alueellisesti merkittäviksi muinaisjännöksiksi.

Muonio 50 Äkäsjärvi E Ruonankoulu. x = 7521 730; y = 3377 924; z = n. 270. Seitapaikat.
Peruskartta 2732 03 ÄKÄSKERO

MUONIO 52 KEIMIÖNIEMI KENTTÄRANTA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	kalakentät + asuinpaikkapinnat
Ajoitus:	historiallinen aika + kivikautinen
Rauhoitusluokka:	1
Lukumäärä:	1 + 1
Peruskartta:	2741 02 JERISJÄRVI
Karttamerkintä:	on merkitty, digitaalinen kartta (Keimiöniemen kalakentät)
Koordinaatit:	kenttäranta, x = 7540 577 – 917; y = 3376 277 – 317; z = n. 260 asuinpaikka, x = 7540 728; y = 3376 282; z = n. 260
Koordinaattiselite:	ääripisteet + keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	kenttäranta, noin 340 x 40 m (N – S) asuinpaikka, noin 35 x 15 m (N – S)
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 16 km itään

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	882:1

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

J. Fellman	maininta 1906
S. Paulaharju	maininta 1923
O. Kivinen	rantakaava ja alueen kehittämissuunnitelma 1982
M. Torvinen	tark. 1983
H. Oksala	inv. 1995 KM 29492:1-4 (kivikirves ja kvartseja)

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 26.7.2004
Karttaotteet:	2741 02 JERISJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta. Yleiskartta
Diat:	26499-26502, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Jerisjärven Keimiöniemen länsirannalla on laaja kalakenttä, jonka käyttö on alkanut jo 1500-luvulla. Paikalla on rivissä 17 eri ikäistä kalapirttiä. Rannassa on ollut asutusta jo kivikaudella, sillä pirttiryhmän keskivaiheilla näkyy pirttien välillä kulkevalla polulla noin 35 m matkalla useita kvartsi-iskoksia. Kyseisellä paikalla on havaittavissa palaneiden kivien keskittymä ja sieltä on löytynyt myös kivikirves.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Keimiöniemi on pohjois-etelä -suunnassa noin 2,5 km pitkä ja eteläosiltaan noin kilometrin levyinen niemi Jerisjärven pohjoisrannalla. Niemen eteläosan maaperä on kivistä moreenia ja kasvillisuus mäntyvaltaista sekametsää.

Kohde sijaitsee Keimiöniemen tilan pohjoispuolella niemen eteläosan länsirannalla yli 300 m matkalla. Paikalle johtaa useita polkuja Keimiöniemen keskiosissa kulkevalta hiekkatieltä. Maasto nousee paikalla Jerisjärvestä varsin loivasti. Rannalle jää hiukan järven pinnan yläpuolella oleva noin 15 – 40 m leveä

tasanne. Tasanteella kasvillisuus on talleantunut ja muodostuu heinistä, sammaleista ja varvuista sekä muutamista koivuista. Tasanne on laajalti avointa pihamaata. Piha-alueita yhdistää hyvin talleantunut polku. Maaperä on soraista hiekkaa.

Kohteen kuvaus

Kohde koostuu länsirannan 340 m pitkstä kalakentästä, jolla on rivissä 17 kalapirttiä tai aittaa ja kivikautisesta asuinpaikasta pirttirivin keskivaiheilla. Pirtit ovat eri ikäisiä ja vieläkin käytössä. Niitä on korjailtu vuosien saatossa tarpeen mukaan ja tuhoutuneiden tilalle on rakennettu tai siirretty uusia. Pirtit sijaitsevat neljässä 40 – 90 m pitkässä ryhmässä, joita erottaa muutaman kymmenen metrin väli. Rakennukset muodostavat 13 erillistä eri tiloille kuuluvaa kenttää ja kenttäryhmät kuvastavat tilojen kesken jaettujen apajapaikkojen jakoa.

Kentän käyttöhistoria ulottuu 1500-luvun puolelle, jolloin torniolaiset tulivat hyödyntämään Jerisjärven kalavesiä. Keimioniemi sijaitsee lähellä Jerisjoen suuta, jonka kautta silloinen liikkuminen on tapahtunut. Verotietojen mukaan Jerisjärvi on kuulunut Ylitornion Armassaarelaisten nautinta-alueeseen jo vuonna 1553 (Fellman 1906). Yksikään rakennuksista ei ole säilynyt tuolta ajalta sillä vanhimmat pirtit ilmeisesti poltettiin venäläisten toimesta 1592. Monet niistä lienevät ainakin joiltain osiltaan jo 1600- ja 1700-luvuilta. Vanhin Keimioniemellä olleista kalapirteistä on tietävästi ollut itärannan Hurulanimessä sijainnut Hurulan pirtti, joka tuhoutui vuonna 1991 ilkeivallan seurauksena tulipalossa. Hurulan pirtin rakennusvuodeksi on arveltu vuotta 1608. (Kivinen 1982)

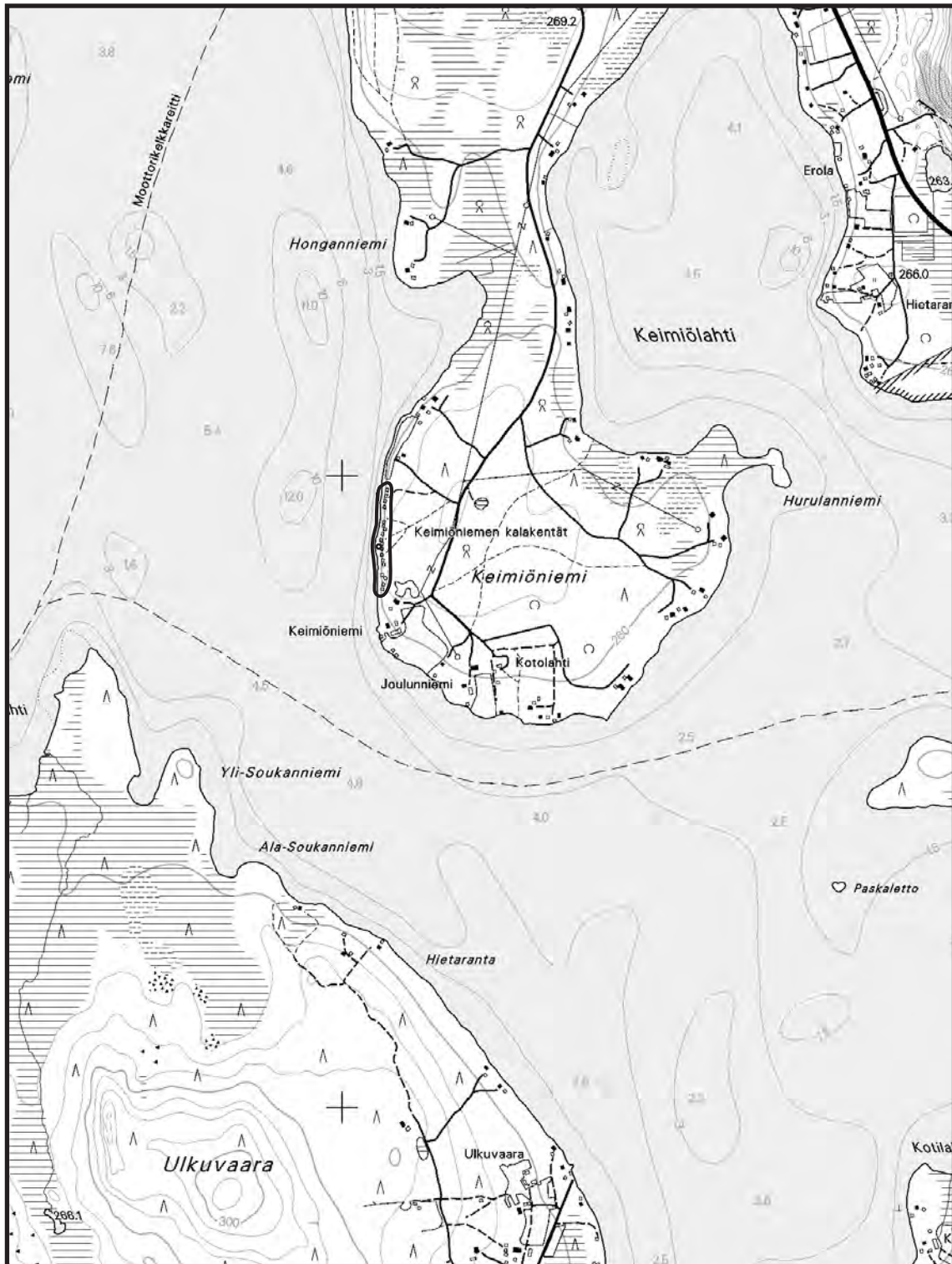
Reima Salmi löysi kenttärannan puolivälin tienoilta venevalkaman kaivannosta vuonna 1995 ns. sädekiviliusketta olevan pohjalaisen kirveen, jonka hän luovutti Oksalan välityksellä Kansallismuseon kokoelmiin (KM 29492:1). H. Oksala kävi löytöpaikalla vuoden 1995 inventoinnissa ja hän havaitsi siellä vielä pari kvartsi-iskosta ja palaneita kiviä. Lisäksi Oksala poimi yhden kvartsiyttimeksi tulkitsemansa kvartsin kenttärannan pohjoisosasta.

Vuoden 2004 inventoinnissa kivikirveen löytöpaikan tienoilta havaittiin polulta etelästä laskien kahdeksannen pirtin kohdalta 5 kvartsi-iskosta ja liesimäinen palaneiden kivien keskittymä sekä yhdeksannen pirtin kohdalta vielä 3 kvartsi-iskosta. Iskokset jätettiin paikoilleen maahan. Venevalkaman kaivanto, josta kivikirves löytyi, sijoittuu näiden löytöjen välille. Paikalla näyttäisi löytöjen perusteella olevan vähintään noin 35 x 15 m laajuinen kivikautinen asuinpaikkapinta. Kenttärannan pohjoisesta laskettuna toisen ja kolmannen kalapirtin välistä, josta Oksala löysi ytimeksi arvelemansa kvartsinkappaleen ei tehty löytöjä.

Kenttäranta on erittäin näyttävä muinaisjäännöskohde, joka on syytä suojella kaikissa olosuhteissa. Paikan käyttö- tai asutushistoria ulottuu kivikaudelta tähän päivään. Koko Keimioniemi on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi perinnemaisemaksi.

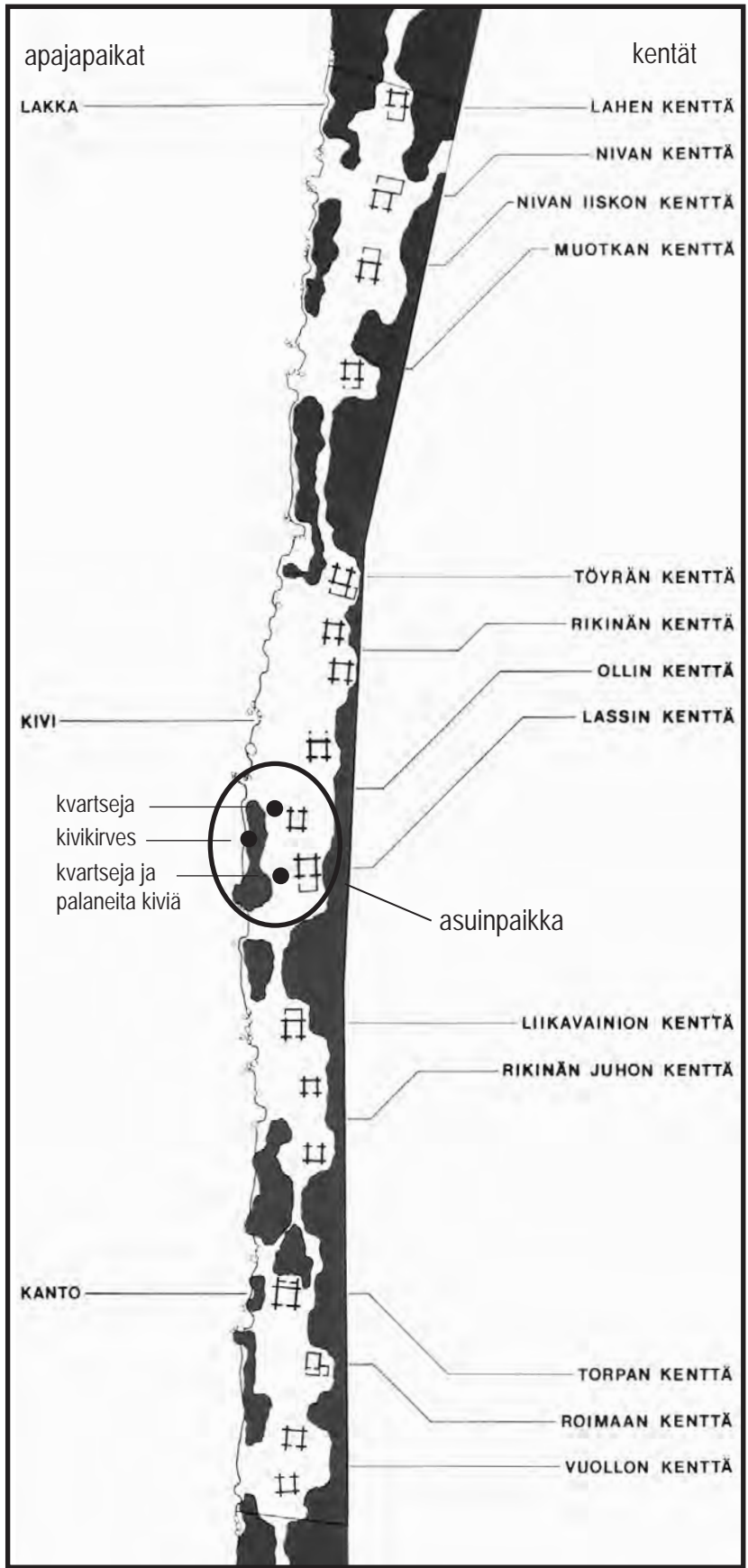
Luokitusehdotus

Luokka 1. Valtakunnallisesti merkittävä muinaisjäännös.

Muonio 52 Keimionniemi Kenttäranta. x = 7540 577-917; y = 3376 277-317; z = n. 260. Kalakentät.
 x = 7540 728; y = 3376 282; z = n. 260. Asuinpaikat.

Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI

Muonio 52 Keimioniemi Kenttäranta
 Yleiskartta: Kivinen 1982, s. 22.
 Lisäykset: A. Krapu 11.9.2004

MUONIO 117 ÄKÄSKERON REITTI 5

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat
Tyyppin tarkenne:	pyyntikuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	4
Peruskartta:	2732 03 ÄKÄSKERO
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7521 137; y = 3378 025; z = n. 275
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 25 x 25 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 29 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä: Valtionmaa

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

H. Oksala inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika: HuK Antti Krapu 16.7.2004

Karttaotteet: 2732 03 ÄKÄSKERO, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.

Diat: 26451-26453, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Jerisjärven eteläpään itäpuolella kulkevan Äkäskeron retkeilyreitillä varrella pienellä hiekkakumpareella. Paikalla on kaksi selkeää ja kaksi hieman laakeampaa kuoppajäännöstä, joilla on ikää koepistossa näkyneen paksun huuhtoutumiskerroksen perusteella vähintään muutamia satoja vuosia. Suurin kuopista on halkaisijaltaan 4 m ja syvyydeltään 50 cm. Kuopan pohjalla oli turpeen alla erittäin vahva hiilikerrokset, joka muuttui hiilen sekaiseksi huuhtoutumiskerrokseksi noin 50 cm syvyydessä. Tämän kuopan funktio saattaa poiketa muiden kuoppien käyttötarkoituksesta. Kuopparyhmä lienee järkevintä tulkita pyyntikuoppakohteeksi.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Äkäskeron retkeilyreitillä varrella, Äkäsjärven eteläpään itäpuolella, noin 600 m järven länsipuolella olevasta Ruonajoen suusta kaakkoon. Retkeilypolku tekee paikalla itäkoilliseen kääntyvän mutkan noin 230 m päässä järvestä. Polku ylittää pienen jänkien ympäröimän hiekkakumpareen. Kumpareella kasvaa harvakseltaan suuria mäntyjä. Aluskasvillisuus on puolukkavaltaista varvikkoa. Kohde sijoittuu kumpareen laelle noin 5 – 20 m itään polusta. Kumpareen pohjois- ja luoteislaidalla on kolme halkaisijaltaan alle 10 m olevaa hiekkakuoppaa.

Kohteen kuvaus

H. Oksala havaitsi paikalla vuoden 1995 inventoinnissa neljä matalahkoa kuoppajäännöstä. Hän tulkitsi ne asuinpainanteiksi, mutta vuoden 2004 inventoinnin havaintojen perusteella ne ovat pikemminkin pyyntikuoppia. Yhdestäkään kuopasta tai niiden läheisyydestä ei koepistoissa havaittu asumiseen viittaavia

löytöjä. Matkaa kohteelta veden rantaan on asuinpaikaksi turhan paljon. Lisäksi kuopat ovat ulkomitoiltaan kovin pieniä asuinpainanteiksi. Ne vaikuttavat pikemminkin hyvin maatuneilta pyyntikuopilta. Yhdessäkään ei ole selkeää vallia, mutta kaikissa voi hiukan mielikuvitusta käyttäen hahmottaa vallin jäänteitä. Ikää kohteella on kuopissa havaittujen paksuhkojen huuhtoutumiskerrostensa perusteella vähintään useampi sata vuotta. Kohde on luonnonsuojelualueella (Äkäsjoen varret). Paikalta noin 350 koilliseen on lähes vastaavalla paikalla kaksi samankaltaista pyyntikuoppaa (Muonio 118 Äkäskeron reitti 6).

Kuoppa 1 (x=7521 130, y=3378 020) sijaitsee aivan polun länsipuolella. Halkaisija on noin 4 m ja syvyys noin 25 cm. Pohjalla on paksuhko huuhtoutumiskerros. Kuoppa on varsin epämääräinen.

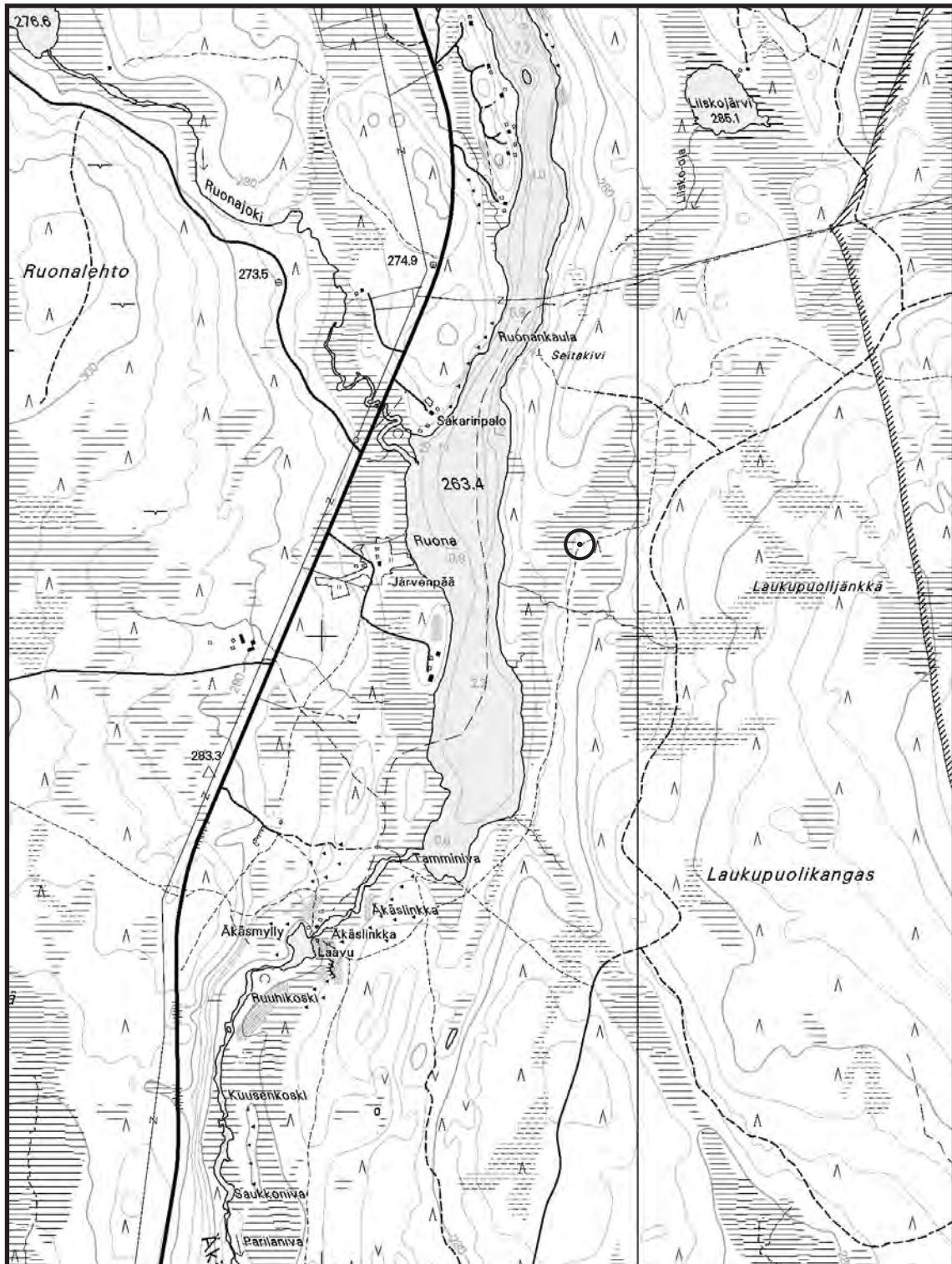
Kuoppa 2 (x=7521 143, y=3378 021) sijaitsee kumpareen luoteislaidalla reilut 15 m edellisestä pohjoisluoteeseen. Mitoiltaan noin 8 x 6 m oleva kuoppa on pikemminkin kahdesta pienemmästä halkaisijaltaan noin 3 m olevasta kuopasta koostuva kaksoispainanne. Kuopilla on syvyyttä noin 20 ja 50 cm. Molempien pohjalla on paksu huuhtoutumiskerros. Valleissa harmaa huuhtoutumiskerros on ohuempi eli noin 5 cm.

Kuoppa 3 (x=7521 141, y=3378 030) sijaitsee vajaat 10 m edellisestä itään kumpareen laella. Kuopan halkaisija on noin 4 m ja syvyys noin 35 cm. Pohjalla on paksuhko huuhtouma.

Kuoppa 4 (x=7521 142, y=3378 031) sijaitsee pari metriä edellisestä pohjoiseen. Kuopalta on matkaa itäpuolella kulkevalle polulle noin 15 m.. Halkaisija on noin 4 m ja syvyys noin 40 cm. Kuopan pohjalla näkyi koepistossa turpeen alla vajaat 50 cm paksu turpeinen hiilikerros, joka jatkuu syvemmälle hiilensekaisena huuhtoutumiskerroksena. Tämä kuoppa lienee funktioltaan muista kuopista poikkeava. Kuopan päälle on kaatunut kelottunut mänty.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 117 Äkäskeron reitti 5. x = 7521 137; y = 3378 025; z = n. 275. Pyyntikuopat.
Peruskartta 2732 03 ÄKÄSKERO

MUONIO 118 ÄKÄSKERON REITTI 6

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat
Tyypin tarkenne:	pyyntikuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	2
Peruskartta:	2732 03 ÄKÄSKERO
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7521 444; y = 3378 271; z = n. 280
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 30 x 20 m (E – W)
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 28,5 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Valtionmaa
-------------------------	------------

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
H. Oksala	inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 16.7.2004
Karttaotteet:	2732 03 ÄKÄSKERO, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26454-26456, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKuvaus

Kohde sijaitsee Jerisjärven eteläpään itäpuolella kulkevan Äkäskeron retkeilyreitillä varrella pienellä hiekkakumpareella. Sijainti ja paikalla olevien kahden kuoppajäännöksen olemus ovat lähes identtisiä noin 350 m lounaaseen olevien kohteen *Muonio 117 Äkäskeron reitti 5* kuoppajäännösten kanssa. Kuopat voitaneen tulkita pyyntikuopiksi.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Äkäskeron retkeilyreitillä varrella, Äkäsjärven eteläpään itäpuolella, reilut 700 m järven länsipuolella olevasta Ruonajoen suusta itään. Paikalla retkeilypolku kulkee pienen jänkien ympäröimän hiekkakumpareen yli reilun 400 m päässä järvestä. Polku risteää noin 150 m kumpareen pohjoispuolella länteen kohti Äkäsjärven rantaa. Kumpareen puusto koostuu harvakseltaan kasvavista suurista männyistä ja kuusista sekä aluskasvillisuus puolukkavaltaisesta varvikosta. Kohde sijoittuu polun länsipuolelle.

Kohteen kuvaus

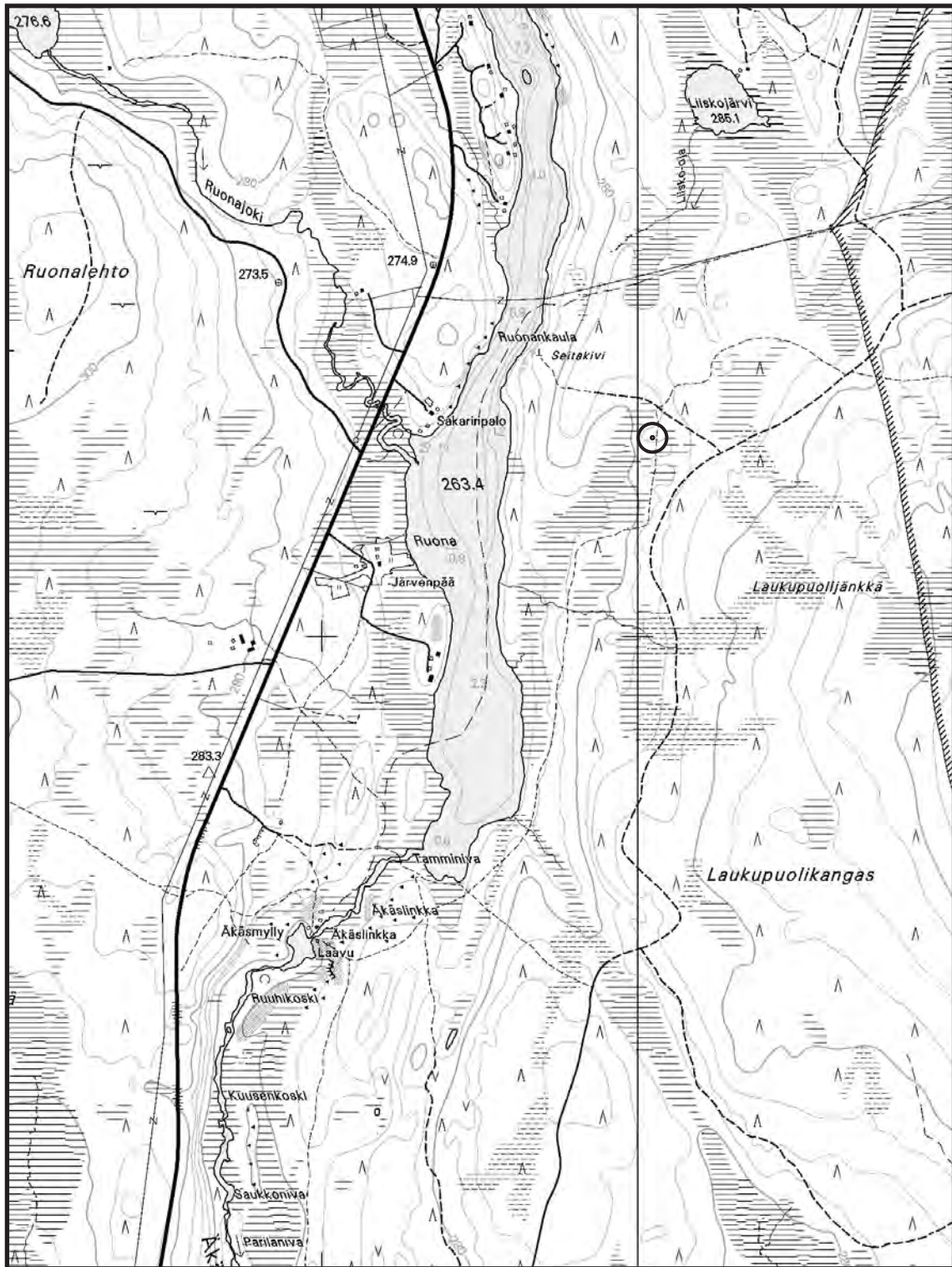
H. Oksala havaitsi vuoden 1995 inventoinnissa paikalla kaksi kuoppajäännöstä ja kaksi suurta laakeaa painannetta. Kuoppajäännökset vaikuttavat vuoden 2004 inventoinnin havaintojen perusteella lähinnä pyyntikuopilta. Kohteella havaitut laakeat painaumat ovat luonnonmuodostumia.

Kuoppa 1 (x=7521 437, y=3378 283) sijaitsee aivan polun länsipuolella kumpareen etelälaidan päällä. Se on mitoiltaan 3 x 2,5 x 0,6 m. Kuopan olemus on loivan suppilomainen ja se vaikuttaa ulkomuotonsa perusteella tyypilliseltä pyyntikuopalta. Kuopan ympärillä on pienellä mielikuvituksella havaittavissa heikko valli.

Kuoppa 2 (7521 451, y=3378 259) sijaitsee edellisestä noin 30 m pohjoisluoteeseen kumpareen laella. Kuoppa on mitoiltaan 3 x 2,5 x 0,5 m. Se on ulkomuodoltaan lähes identtinen edellisen kuopan kanssa.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 118 Äkäskeron reitti 6. x = 7521 444; y = 3378 271; z = n. 280. Pyyntikuopat.
Peruskartta 2732 03 ÄKÄSKERO

MUONIO 122 ÄKÄSJÄRVI E SAPPISALMI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat + asuinpaikat
Tyyppin tarkenne:	pyyntikuopat + asuinpaikkapinnat
Ajoitus:	esihistoriallinen? + kivikautinen
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	6 + 1
Peruskartta:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	kuoppajäännökset, x = 7523 931; y = 3377 880; z = n. 265 asuinpaikka, x = 7524 015; y = 3377 833; z = n. 264
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	kuoppajäännökset, noin 30 x 30 m asuinpaikka, noin 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 26,5 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	44:95

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

H. Oksala	inv. 1995
-----------	-----------

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 31.7.2004
Löydöt:	KM 34682:1 (kvartsi-iskoksia)
Karttaotteet:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26518-26520, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Äkäsjärven Sappisalmen pohjoispuolella olevan niemekkeen pohjoispäässä. Paikka on kuivaa hiekkakangasta ja siellä on lukuisia erikokoisia soranottokuoppia sekä viisi kuoppajäännöstä, jotka ajoittunevat paksun huuhtoutumiskerroksen perusteella vähintään muutaman sadan vuoden ikäisiksi. Kuopat voitaneen tulkita pyyntikuopiksi ja ne erottuvat rakenteeltaan ja maatuneelta olemukseltaan selkeästi sorakuopista, joissa oli havaittavissa sekoittunutta maata. Niemekkeen luoteisrannalta paljastui parista koepistosta kolme kvartsi-iskosta, muutama palanut kivi ja punaiseksi palanutta hiekkaa, mitkä viittaavat kivikautiseen asuinpaikkaan. Paikalla on lisäksi paljon muitakin painaumuksia, jotka selittynevät kuitenkin maaston luonnollisella kumpuilulla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Äkäsjärven kapeassa eteläpäässä olevan Sappisalmen pohjoispuolella on järven itärannalla moreenikumpareen muodostama niemeke. Noin 300 m järveen ulkonevalla muodostumalla on pituutta pohjois-etelä –suunnassa noin kilometrin verran.

Kohde sijaitsee niemekkeen pohjoisosassa noin kilometrin Sappisalmesta pohjoiseen ja reilun kilometrin Soukanniemestä etelään. Niemekkeen pohjoispäädyssä on kuiva maaperältään hienoa hiekkaa oleva järveen ja järveen rajautuva halkaisijaltaan noin 150 m laajuinen tasaisehko alue. Kohde sijoittuu tämän alueen pohjois- ja itäosiin. Paikalla kasvaa harvahkoa mäntymetsää, jonka aluskasvillisuus koostuu pääosin

jäkälistä, sammalista, puolukasta ja variksenmarjasta. Tasanteen pohjois-, itä- ja keskiosissa on muutamia erikokoisia ja -ikäisiä soranottokuoppia. Kohteen eteläpuolelta alkaa pitkänomainen turpeenottoalue, jonka itälaidalla on vanha aitta. Aitalle johtaa polku kohteen pohjoispuoliselta Mäki-Kokon tilalta. Aitalta kulkee myös polku tasanteen pohjoispäähän, missä on myös pieni hiekkaranta.

Kohteen kuvaus

Kohde koostuu kivikautisesta tai sen tyyppisestä asuinpaikasta ja viidestä kuoppajäännöksestä, jotka tulkittiin pyyntikuopiksi. Vuoden 1995 inventoinnissa H. Oksala raportoi paikalta löytyneen lukuisia painanteita, jotka hän tulkitsi asuinpainanteiksi, pyyntikuopiksi ja asuinpaikkakuopiksi. Suuri osa näistä painanteista osoittautui luonnonmuodostumiksi ja vanhoiksi sorakuopiksi. Lisäksi Oksala tulkitsi pari selkeää suurempaa soranottokuoppaa tervahaudoiksi ja havaitsi yhden epämääräisen palaneiden kivien keskittymän. Vuoden 2004 inventoinnissa tasanteelle tehtiin lukuisia koepistoja. Osa niistä tehtiin painaumiin ja niiden ympäristöön. Myös tasanteen rannoille noin 15 m säteelle järvestä tehtiin runsaasti koepistoja.

ASUINPAIKKA

Asuinpaikka löytyi aivan tasanteen pohjoispään luoteisrannalta koepistojen perusteella (x=7524 015, y=3377 833). Yhdestä koepistosta löytyi ensin 2 kvartsi-iskoksta noin 15 m länteen pohjoisrannalla olevasta soranottokuopasta, joka on halkaisijaltaan noin 10 m. Matkaa iskoksilta rantaan on noin 7 m. Sitten toisesta koepistosta pari metriä rantaan päin löytyi vielä kolmas kvartsi-iskos. Iskokset löytyivät huuhtoutumiskerroksesta. Molemmissa koepistoissa näkyi lisäksi ilmeisesti punaiseksi palanutta hiekkaa ja muutama palanut kivi. Punertavaa hiekkaa esiintyi koepistoissa myös noin 10 m matkalla sorakuoppaan päin. Paikalla on ilmeisesti pieni kivikautinen tai sen tyyppinen asuinpaikka, joka lienee luonteeltaan pikemminkin lyhytaikainen leiripaikka.

KUOPAT

Tasanteella olevista lukuisista luonnollisista painaumista ja moderneista pienistä soranottokuopista erottui 5 kuoppajäännöstä, jotka tulkittiin pyyntikuopiksi. Kuopat sijaitsevat tasanteen itä- ja keskiosissa noin 30 x 30 m alalla kahta puolin tasanteen pohjoiskärkeen vievää polkua.

Kuoppa 1 (x=7523 934, y=3377 882) sijaitsee polun itäpuolella noin 50 m päässä pohjoisluoteessa olevasta rannasta. Soikeahkon kuopan mitat ovat noin 5 x 4 x 0,7 m. Kuopan olemus on maaton ja suppilomainen. Koepistossa näkyi vahva huuhtoutumiskerros.

Kuoppa 2 (7523 929, y=3377 891) sijaitsee edellisestä noin 8 m itään. Soikeahkon kuopan mitat ovat noin 3,5 x 2,5 x 0,6 m. Koepistossa näkyi vahva huuhtoutumiskerros.

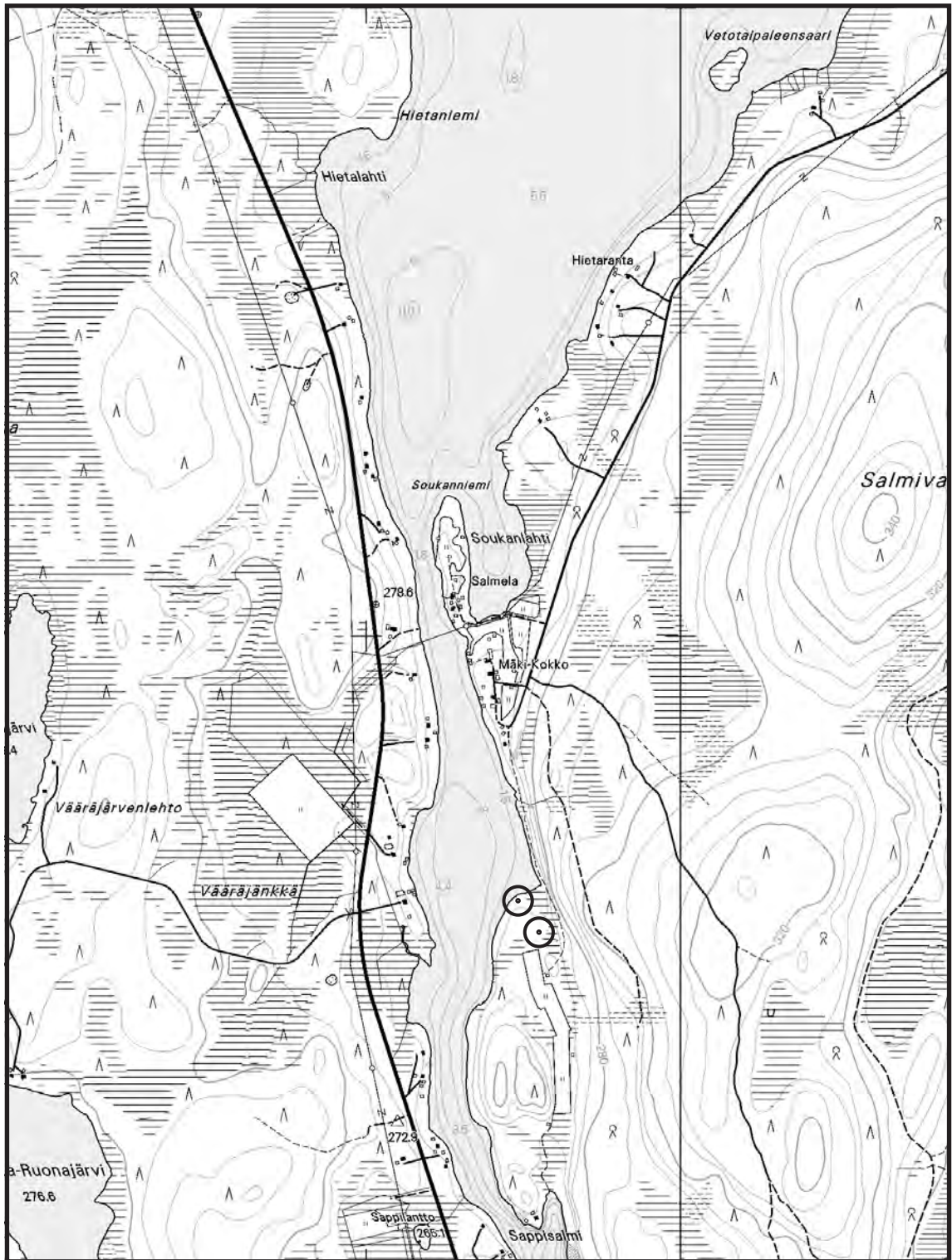
Kuoppa 3 (x=7523 929, y=3377 879) sijaitsee noin 8 m kuoppa 1:stä länsilounaaseen. Se on pyöreä, matalahko ja halkaisijaltaan noin 4,5 m. Koepistossa näkyi vahva huuhtoutumiskerros.

Kuoppa 4 (x=7523 945, y=3377 868) sijaitsee polun länsipuolella noin 20 m kuoppa 1:stä luoteeseen. Se on mitoiltaan 3 x 2,5 x 0,4 m. Kuoppa on soikea ja aika epämääräinen.

Kuoppa 5 (x=7523 916, y=3377 876) sijaitsee kuopasta 3 noin 20 m etelälounaaseen olevan laakean sorakuopan pohjoiskoillislaidassa. Soikeahkon kuopan mitat ovat noin 4 x 3 x 0,5 m. Sorakuoppa leikkaa osittain sen laitaa.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 122 Äkäsjärvi E Sappisalmi. x = 7523 931; y = 3377 880; z = n. 265. Pyyntikuopat.
x = 7524 015; y = 3377 833; z = n. 264. Asuinpaikat.

Peruskartta 2741 01 ÄKÄSJÄRVI

MUONIO 125 ÄKÄSJÄRVI W KIVENLAHTI SW 2

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat
Tyypin tarkenne:	pyyntikuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI
Karttamerkintä:	on merkitty, digitaalinen kartta (Pyyntikuoppa)
Koordinaatit:	x = 7529 592; y = 3377 179; z = n. 265
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 22,5 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	94:18

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

H. Oksala inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 25.7.2004
Karttaotteet:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26490, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Äkäsjärven Kivenlahden lounaispuolella olevalla pienellä kivisellä moreenikumpareella on mitoiltaan noin 7 x 5 x 1 m oleva kuoppajäännös, joka voitaneen tulkita pyyntikuopaksi. Kohde on merkitty pyyntikuoppana myös peruskartalle.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Noin 70 m Äkäsjärven Kivenlahden etelärannasta lounaaseen on pieni kivinen moreenikumpare. Kumpareen halkaisija on noin 25 m ja se kohoaa noin 5 m ympäröiviä jänkiä korkeammalle. Kumpareella kasvaa harvakseltaan keskisuuria mäntyjä sekä sammalta, puolukkaa ja variksenmarjaa. Kumpareen eteläpuolelle johtaa polku noin 300 m lännessä olevalta maantieltä nro 940. Kohde sijaitsee kumpareen päällä sen etelälaidalla.

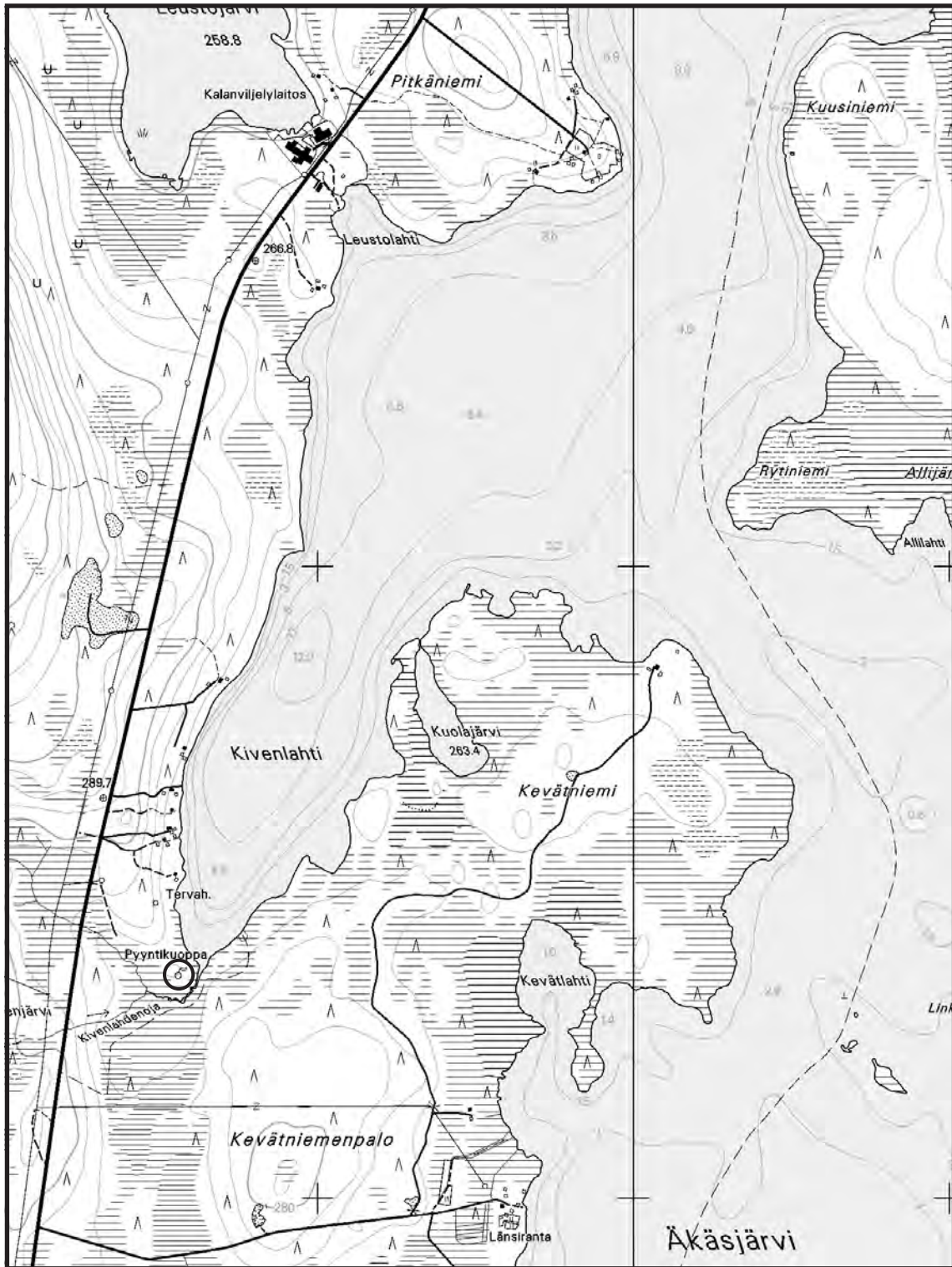
Kohteen kuvaus

Paikalla on soikeahko kuoppajäännös, joka on mitoiltaan noin 7 x 5 x 1 m. Erittäin kivisen kuopan valleissa ja pohjalla havaittiin koepistoissa ohuehko huuhtoutumiskerros. Kuopassa olevat kivet eivät ole palaneita. H. Oksalan vuoden 1995 inventoinnissa kuoppa tulkittiin asuinpainanteeksi ja sen kaakkoispuolella oleva viiden kiven keskittymä tulkittiin liedeksi. Lisäksi Oksala havaitsi eteläpuolella olevan polun leikkauksesta punamultaa. Vuoden 2004 inventoinnissa punamultakeskittymää ei havaittu ja liedeksi tulkitut kivet vaikuttivat luonnollisilta. Ne eivät ole palaneita tai muodosta selkeää rakennetta. Hiukan epämääräinen kuoppa vaikuttaa lähinnä pyyntikuopalta. Kohteelta pohjoiseen Kivenlahden länsipuolelta tunnetaan useita muitakin

pyyntikuoppakohteiksi tulkittuja kuoppajäännöksiä (Muonio 126, 127 ja 222). Kohde on merkitty Maanmittauslaitoksen digitaaliselle peruskartalle muinaisjäännöslipulla ja tekstillä Pyyntikuoppa.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 125 Äkäsjärvi W Kivenlahti SW 2. x = 7529 592; y = 3377 179; z = n. 265. Kuopat.
Peruskartta 2741 01 ÄKÄSJÄRVI

MUONIO 126 ÄKÄSJÄRVI W KIVENLAHTI SW 3

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat
Tyyppin tarkenne:	pyyntikuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7529 840; y = 3377 113; z = n. 270
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 22 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	94:21

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

H. Oksala inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 25.7.2004
Karttaotteet:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26491, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Äkäsjärven Kivenlahden lounaispuolella nousevan harjanteen eteläpäässä on halkaisijaltaan noin 6 m ja syvyydeltään noin 70 cm oleva kuoppajännös, joka lienee tulkittavissa pyyntikuopaksi. 20 m kuopan pohjoispuolella on tervahauta, joka on merkitty peruskartalle.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Äkäsjärven Kivenlahden länsipuolella olevan rinteeseen eteläpäässä sijaitsee halkaisijaltaan noin 80 m laajuinen, tasainen järveen loivasti viettävä alue, noin 10 m järven pintaa korkeammalla. Tasanteen länsilaidalla, noin 60 m päässä järvestä, on peruskartalle merkitty tervahauta, jonka eteläpuolella kohde sijaitsee. Matkaa kohteelta koillisessa olevaan kesäasuntoon on noin 120 m ja kaakossa olevaan Kivenlahden eteläpäätyyn noin 200 m. Tasanteen puusto koostuu nuorehkosta männiköstä sekä aluskasvillisuus sammaleista ja puolukkavaltaisesta varvikosta. Maaperä on vähäkivistä moreenia. Tervahaudan yli kulkee pohjois-etelä -suuntainen puhelinlinja.

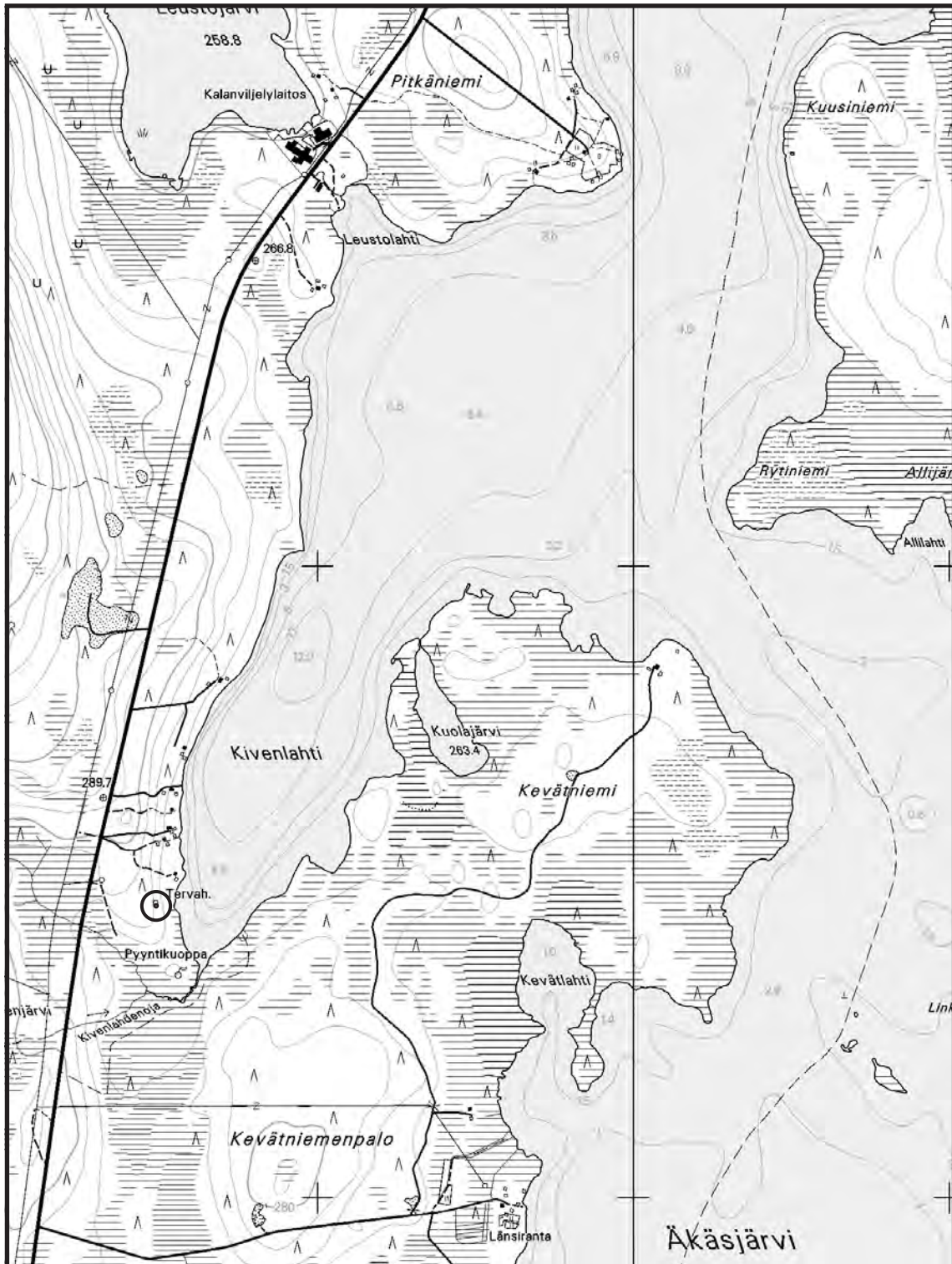
Kohteen kuvaus

Tervahaudasta noin 20 m etelään on kuoppajännös, joka on halkaisijaltaan noin 5 m ja syvyydeltään noin 70 cm. Tervahaudan ylittävän puhelinlinjan yksi tolppa on noin 5 m kuopasta itään. Kuopan olemus on maatumiseen suppilomainen ja se on peitetty karsintajätteellä. Kuoppaan tehdyssä koepistossa näkyi yli 15 cm paksu huuhtoutumiskerros. Paksun huuhtouman ja kuopan olemuksen perusteella sillä on ikää vähintään useita satoja vuosia. Kuoppa vaikuttaa varsin selvältä pyyntikuopalta. H. Oksalan vuoden 1995 inventoinnissa löytynyt kuoppa tulkittiin silloin ilmeisen virheellisesti asuinpainanteeksi. Kuopan pohjoispuolella olevan

laakean ja laajahkon tervahaudan koordinaatit ovat $x=7529\ 862$, $y=3377\ 126$. Kohteelta reilut 200 m eteläkaakkoon ja 350 m pohjoiseen tunnetaan pyyntikuoppakohteet Muonio 125 ja 127.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 126 Äkäsjärvi W Kivenlahti SW 3. x = 7529 840; y = 3377 113; z = n. 270. Kuopat.
Peruskartta 2741 01 ÄKÄSJÄRVI

MUONIO 127 ÄKÄSJÄRVI W KIVENLAHTI SW 4

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat
Tyyppin tarkenne:	pyyntikuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	4
Peruskartta:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7530 100; y = 3377 046; z = n. 280
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 35 x 25 m (E – W)
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 22 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	94:6

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
H. Oksala	inv. 1995 KM 29507:1 (tuuran kärkikatkelma? ja iskemätön kvartsinpala)

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 25.7.2004
Karttaotteet:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26492, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Äkäsjärven Kivenlahden länsipuolella nousevan rinteeseen hiekkakumpareella, kahden mökkien välissä. Paikalla on neljä suurta halkaisijaltaan 5 – 8 m ja syvyydeltään 60 – 120 cm olevaa pyyntikuoppaa. Osa kuopista on selkeästi soikeita. Lisäksi kuoppien väleillä on pari pienempää ja epämääräisempää kuopannetta. Kaikissa kuopissa on havaittavissa paksut huuhtoutumiskerrokset ja ne ovat olemukseltaan maatuoneita ja loivan suppilomaisia.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Äkäsjärven Kivenlahden länsipuolella maasto nousee järvestä 150 m matkalla noin 20 m. Rinteen päällä on pitkänomainen hiekkakumpare kahden mökkien välissä. Nämä kaksi tietä ovat paikalla kulkevien neljän mökkien kaksi pohjoisinta. Kumpareelta on matkaa eteläkaakossa olevaan Kivenlahden eteläpätyyn noin 550 m ja lännessä olevaan maantiehen nro 940 noin 80 m. Kivenlahden lähin ranta on kumpareelta reilut 100 m itään. Kumpare tekee L:n muotoisen mutkan, jonka sakarat osoittavat kaakkoon ja lounaaseen sekä kärki kohti pohjoista. Koko muodostuman laajuus on noin 40 x 40 m ja se kohoaa noin 5 m ympäristöstään. Kohde levittäytyy lähes koko kumpareen alueelle. Kumpareen maaperä on karkeahkoa hiekkaa. Paikalla kasvaa nuorehkoja mäntyjä sekä jäkälää, sammalta ja puolukkavaltaista varvikkoa. Mäntyjen seassa on myös muutama pienehkö koivu.

Kohteen kuvaus

Kohde koostuu neljästä pyyntikuopasta ja parista pienemmästä epämääräisestä kuopanteesta. Lisäksi vuoden 1995 inventoinnissa, jolloin kohde löytyi, H. Oksala talletti paikalta löytöinä kaksi ilmeisesti luonnollista kivenkappaletta (KM 29507:1, "mahdollinen tuuran teelmä ja ehkä kaapimena käytetty, mahdollisesti iskemättömän kvartsin kappale").

Kuoppa 1 (x=7530 095, y=3377 034) sijaitsee L:n muotoisen kumpareen lounaisosassa. Soikean kuopan mitat ovat 8 x 4,5 x 1 m. Kuopassa erottuu selvät vallit. Sen keskellä kasvaa pienehkö mänty, jonka seurauksena se vaikuttaa kaksiosaiselta.

Kuoppa 2 (x=7530 105, y=3377 045) sijaitsee kumpareen pohjoiskärjessä vajaan 15 m edellisestä koilliseen. Pyöreähkön kuopan halkaisija on noin 6,5 m ja syvyys noin 1 m. Siinä erottuu matalat vallit. Vallissa on halkaisijaltaan vajaan 50 cm oleva männynkanto.

Kuoppa 3 (x=7530 101, y=3377 055) sijaitsee edellisestä vajaan 10 m itäkaakkoon. Soikeahkon kuopan mitat ovat noin 6,5 x 4 x 0,7 m. Kuopassa erottuu matalat vallit. Kuopan keskellä on moderni halkaisijaltaan ja syvyydeltään noin puolimetrisen kaivanto.

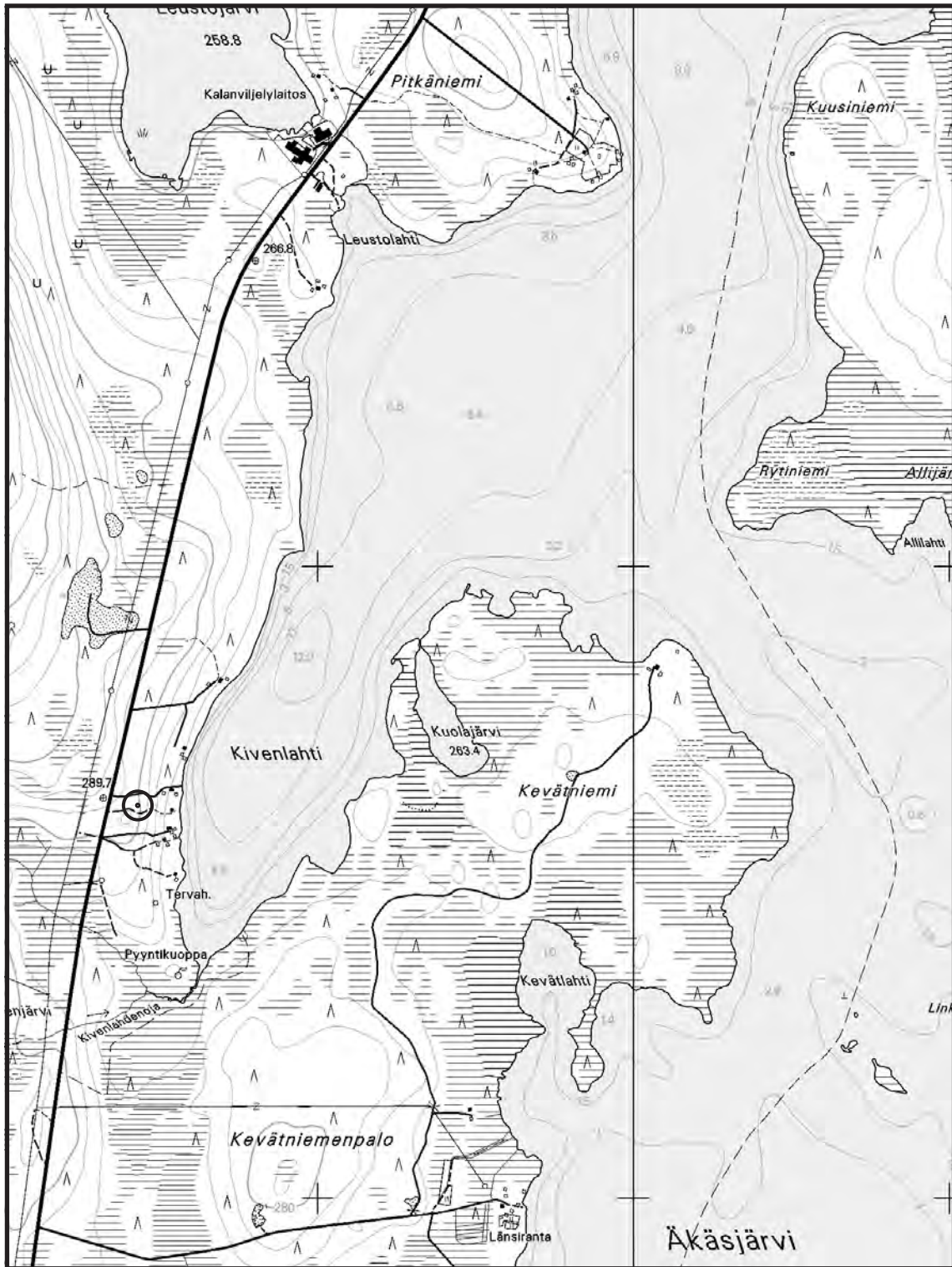
Kuoppa 4 (x=7530 091, y=3377 059) sijaitsee edellisestä noin 10 m eteläkaakkoon. Soikeahkon kuopan mitat ovat noin 7 x 5,5 x 1,2 m. Siinä erottuu matalat vallit.

Lisäksi kuoppien 2, 3 ja 4 väleissä on kaksi pienempää epämääräistä ja pitkulaista kuopannetta. Nämä ovat todennäköisesti syntyneet suurempia kuoppia kaivettaessa.

Kaikissa kuopissa havaittiin maakairanäytteessä paksuhkot huuhtoutumiskerrokset. Olemukseltaan kuopat ovat maatuneita ja suppilomaisia. Ikää niillä on edellisten seikkojen perusteella vähintään useita satoja vuosia. Paikalta etelälounaaseen noin puolen kilometrin säteellä sijaitsee kaksi pyyntikuoppakohdetta Muonio 126 ja 125 sekä vajaan kilometrin pohjoiseen vielä yksi pyyntikuoppakohde Muonio 222.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 127 Äkäsjärvi W Kivenlahti SW 4. x = 7530 100; y = 3377 046; z = n. 280. Pyyntikuopat.
Peruskartta 2741 01 ÄKÄSJÄRVI

MUONIO 128 ÄKÄSJÄRVI LEUSTOLAHTI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	tulisijat
Tyyppin tarkenne:	kotaliesi?
Ajoitus:	ajoittamaton
Rauhoitusluokka:	2/3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7531 669; y = 3377 529; z = n. 265
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 21 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	169:0

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
H. Oksala	inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 25.7.2004
Karttaotteet:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26493, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Äkäsjärven Leustonlahdesta lounaaseen nousevalla loivalla rinteellä on kehämäinen soikeahko liesi. Paikalla on jäkälää kasvava pieni tasanne suon laidalla maantie nro 940 ja Äkäsjärven rannan välillä. Liesi koostuu kymmenestä 1,2 x 0,8 m suuruisella harvahkolla kehällä olevasta kivistä. Halkaisijaltaan 5 – 20 cm olevat kivet ovat korkeimmillaan vain noin 5 cm maanpinnan yläpuolella. Selviä merkkejä palamisesta ei havaittu, mutta rakenteensa puolesta liesi voisi olla ns. kotaliesi ja ajoittua 1700-luvun ja 1900-luvun väliseen aikaan. Mitään varmaa sen ajoituksesta ei voi kuitenkaan sanoa. Maaperä paikalla on varsin kivinen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Äkäsjärven länsilaidalla Leustovaaran alimmat rinteet nousevat loivahkosti Äkäsjärven Leustolahdesta lounaaseen. Kohde sijaitsee noin 500 m Leustolahden pohjukasta lounaaseen. Paikka on järven rannalta luoteeseen ulottuvan jängän laidalla noin 100 m päässä idässä olevasta lähimmästä rannasta. Matkaa länsipuolella olevaan maantiehen nro 904 paikalta kertyy noin 80 m. Maaperä on kivistä moreenia. Kasvillisuus koostuu suurista hakkuiden jälkeen todella harvassa olevista männyistä sekä jäkälistä, sammalista ja puolukkavaltaisesta varvikosta.

Aivan kohteen kohdalla on nuorehkoja hakkuilta säästyneitä mäntyjä tiheämpänä noin 15 x 10 m laajuisena saarekkeena noin 15 m päässä jängästä. Paikalla on lievästi jänkään viettävä tasanne, jolla sammalista ja jäkälistä koostuva aluskasvillisuus on hyvin matalaa. Aluskasvillisuuden alta pilkistää maaperässä olevia muutaman nyrkin kokoisia kiviä.

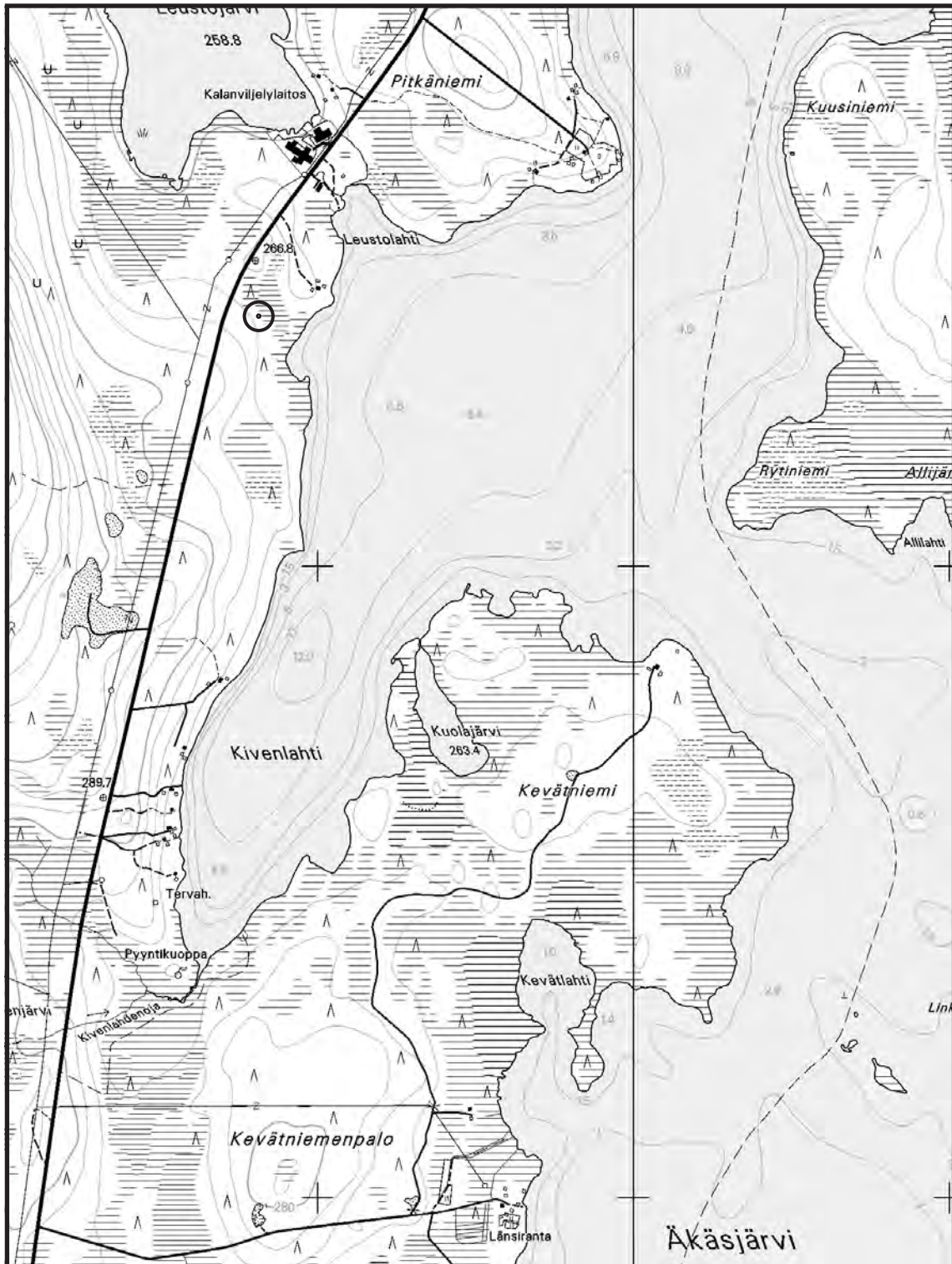
Kohteen kuvaus

Paikalla on noin 1,3 x 0,8 m laajuinen reilusta kymmenestä kivistä koostuva kehämäinen rakenne, joka tulkittiin kotaliedeksi H. Oksalan vuoden 1995 inventoinnissa. Kivet pilkistävät maasta noin 5 cm korkeudelle ja niiden halkaisija on 5 ja 25 cm välillä. Lisäksi Oksala raportoi toisesta epämääräisestä liedestä noin 9,5 m koilliseen.

Vuoden 2004 inventoinnissa epämääräisempää mahdollista liettä ei hahmotettu lainkaan. Selkeämmässä liesirakenteessakaan ei havaittu koepistossa palamisen merkkejä, mutta rakenteensa puolesta se voisi hyvinkin olla ns. kotaliesi. Kehämäisiä kotaliesiä on käytetty liikkuvan poronhoidon aikaan noin 1700-luvulta 1900-luvun alkuun, mutta päällisin puolin liettä on mahdotonta ajoittaa. Myös lieden ympäristössä on muutamia kiviä, jotka voivat olla peräisin rakenteesta. Paikka on topografialtaan leiriytymiseen oikein sovelias ja maaperältään kuiva.

Luokitusehdotus

Luokka 2/3. Ajoittamaton jäännös, jonka rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 128 Äkäsjärvi Leustolahti. x = 7531 669; y = 3377 529; z = n. 265. Kotaliedet?
 Peruskartta 2741 01 ÄKÄSJÄRVI

MUONIO 131 KOLVALAHTI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet
Tyyppin tarkenne:	vallit
Ajoitus:	historiallinen aika
Rauhoitusluokka:	2/3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7530 771; y = 3380 668; z = n. 265
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 24 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Valtionmaa
-------------------------	------------

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
H. Oksala	inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 25.7.2004
Karttaotteet:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26496, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Äkäsjärven Kolvanlahden pohjoispuolella nousevalla loivalla rinteellä on noin 40 m päässä rannasta maan- ja kivensekainen valli, joka on mitoiltaan noin 4 x 2 x 0,9 m. Vallia reunustaa kaksi sitä hieman lyhempää 60 cm levyistä ja 40 cm syvyistä ojaa. Vallin maa-aines on kairanäytteen perusteella sekoitettua, mutta ojissa on havaittavissa selkeä huuhtoutumiskerros. Rakenteella lienee siis ikää ojien huuhtoutumiskerroksen ja vallin päällä kasvavan suurehkon ja osin kelottuneen männyn perusteella vähintään joitain satoja vuosia. Valli liittyy todennäköisesti jonkinlaiseen historiallisen ajan rakennukseen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Äkäsjärven itälaidalla olevan Kolvanlahden pohjoisrannalla maasto kohoaa loivasti koillisessa olevaa Ruonavaaraa kohti. Aivan rannassa on kapea suoalue, jonka jälkeen alkaa loivasti järveä kohti viettävä tasannemainen alue. Tasanteen maaperä on varsin kivistä moreenia ja kasvillisuustyyppi kosteahkoa kuusi- ja koivuvaltaista sekametsää. Aluskasvillisuus koostuu pääasiassa sammalista ja mustikkavaltaisesta varvikosta.

Kohde sijaitsee tasanteella noin 40 m päässä etelälounaassa olevasta rannasta ja 30 m päässä rannassa kulkevasta moottorikelkkareitistä. Kohteelta on matkaa idässä olevalle Soukan tielle noin 300 m ja lännessä olevan Ruonajärvestä laskevan ojan suuhun vajaat 400 m. Rannassa oleva suokaistale ulottuu myös kaakkoispuolella noin 30 m päähän kohteesta. Tasanne viettää loivasti kohti rantaa ja kaakkoispuolen suota.

Kohteen kuvaus

Kohde löytyi H. Oksalan vuoden 1995 inventoinnissa. Paikalla on kiven- ja maansekainen valli, joka on mitoiltaan noin 4 x 2 x 0,9 m. Vallin molemmilla puolilla on kaksi sitä hiukan lyhempää ojaa, joiden leveys on

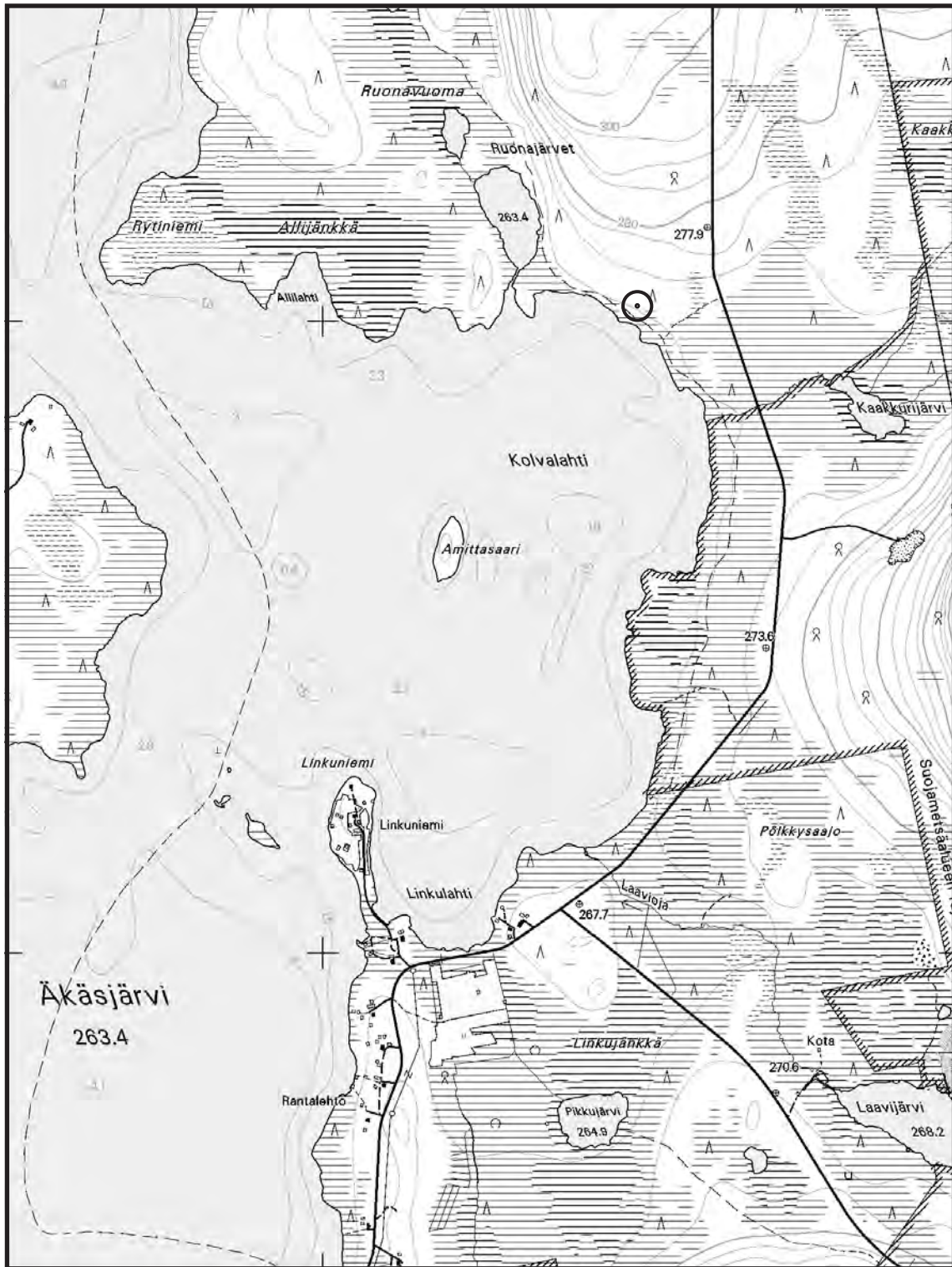
noin 60 cm ja syvyys noin 40 cm. Sekä valli että ojat ovat olemukseltaan varsin jyrkkäpiirteisiä ja selkeärajaisia. Toinen ojista vaikuttaa kuitenkin hiukan maatuneemman oloiselta. Sammaleiden ja mustikan lisäksi vallin päällä kasvaa pieni kuusi ja halkaisijaltaan noin 10 cm olevista kolmesta rungosta koostuva koivu. Lisäksi vallin päällä on halkaisijaltaan noin 30 cm oleva osin kelottunut mänty. Kohteen ympäristössä kasvaa lisäksi katajaa.

Vuoden 2004 inventoinnissa vallia tutkittiin maakairanäyttein ja toiseen ojista tehtiin pieni koepisto. Huomioit olivat varsin yhteneväisiä Oksalan vuoden 1995 havaintojen kanssa. Vallin varsin kivinen maa-aines on sekoittunutta ja ojissa on havaittavissa hienohkossa hiekassa selkeät huuhtoutumiskerrokset. Huuhtouman paksuus oli noin 10 cm. Vallin vieressä olevat ojat liittyvät kiinteästi valliin, joten ojissa olevien paksuhkojen huuhtoumakerrosten perusteella koko rakenteelle voi arvella vähintään muutaman sadan vuoden ikää. Tähän viitanee myös vallin päällä oleva osin kelottunut paksuhko mänty. Kovinkaan paljon tästä vanhempi se ei voi olla, koska itse vallin maaperä oli selkeästi sekoittunutta. Kapeahkojen ojien paksuhkon huuhtouman voi arvella johtuvan myös huuhtoumahiekan sortumisesta ojan laidoilta sen pohjalle. Valli liittyy jonkinlaiseen historiallisen ajan rakennukseen tai ehkä sortuneeseen maakellariin.

Muoniolaisen Senja Rauhalan mukaan Kolvanlahden pohjoispuolella on ollut 1800-luvulla tukkikämpä tai kämppeä. Maastossa onkin havaittavissa useita ilmeisesti ihmisen toiminnan aikaansaamia pieniä aukioita, jotka liittyivät tähän toimintaan. Itse vallikin voi mahdollisesti ajoittua tähän aikaan, jos ojien paksu huuhtouma selittyy hiekan valumisella. Ilman lisätutkimuksia vallin tarkempi ajoitus ja funktio jäävät kuitenkin avoimiksi.

Luokitusehdotus

Luokka 2/3. Funktioltaan ja ajoitukseltaan epämääräinen jäännös. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 131 Kolvalahti. x = 7530 771; y = 3380 668; z = n. 265. Vallit.
Peruskartta 2741 01 ÄKÄSJÄRVI

MUONIO 135 NIVUNKIJÄRVI NW 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet
Tyyppin tarkenne:	kuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2/3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2723 10 NIVUNKITUNTURI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7530 185; y = 3371 947; z = n. 300
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 18,5 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	34:10

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

H. Oksala inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 23.7.2004
Karttaotteet:	2723 10 NIVUNKITUNTURI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26481, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Nivunkijärven luoteislaidalla kulkevan polun varrella on kooltaan 4 x 2,5 x 0,5 m oleva kuoppajännös, joka koekuopassa havaitun huuhtoutumiskerroksen perusteella ajoittunee mahdollisesti esihistorialliseen aikaan. Kuoppajännöksen voinee tulkita pyyntikuopaksi. Kuopan koillisvallissa kasvaa ehkä parin sadan vuoden ikäinen suuri kuusi. Kuoppa on pienen harjanteen laella kivisessä moreenimaassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Nivunkijärven luoteispäässä olevan lahden etelärannalla maasto kohoaa loivahkosti etelään kohti Pikku-Kielinen –nimistä moreeninyppylää. Pikku-Kielisen alimpien rinteiden luoteispuolella on kahden jängän välissä matala luode-kaakko –suuntainen noin 30 m leveä suhteellisen kivinen moreeniharjanne, jolla kohde sijaitsee noin 60 m päässä järvestä. Kumpareen päällä kulkee peruskarttaan merkitty polku, joka tulee paikalle noin 300 m luoteessa olevasta Nivunkijoen suusta. Kohde on harjanteen laella aivan polun koillispuolella. Matkaa kohteelta lounaispuolella olevaan jänkään on noin 15 m. Kasvillisuus koostuu kuusivaltaisesta sekametsästä, jonka aluskasvillisuus on pääosin sammalta, jäkälää ja puolukkavaltaista varvikkoa. Maasto on harjanteella melko kuivaa.

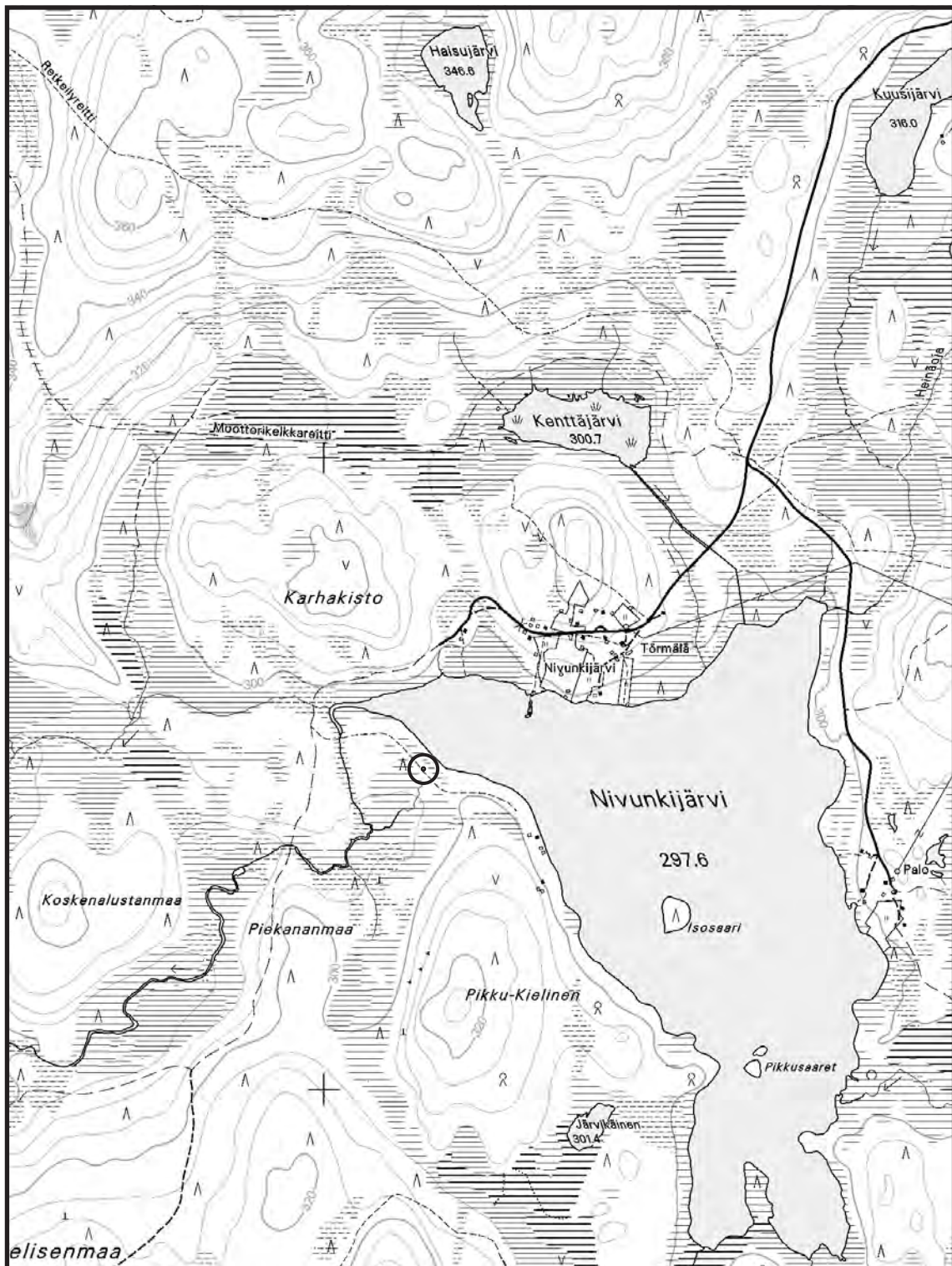
Kohteen kuvaus

Kohde löytyi H. Oksalan vuoden 1995 inventoinnissa. Vuoden 2004 inventoinnissa kuoppaa tutkittiin koepistolla ja maakairanäytteillä. Huomiot olivat varsin yhteneväiset Oksalan havaintojen ja tulkintojen kanssa.

Paikalla on soikeahko kuoppajäännös, joka on mitoiltaan noin 4 x 2,5 x 0,5 m. Kuopan laidoilla erottuu matalat vallit ja se on olemukseltaan loivan suppilomainen. Kuopan koillisvalli on hiukan jyrkempi, koska siinä kasvaa arviolta parin sadan vuoden ikäinen suuri kuusi, jonka paksuus on vajaat 50 cm. Kuopan laidoilla on hiekkaa ja pohjalla paksun turpeen alla suuria kiviä. Sekä vallissa että pohjalla näkyi maakairanäytteessä ja koepistossa vahva huuhtoutumiskerros. Kuoppa vaikuttaa lähinnä pyyntikuopalta. Ikää sillä on paksun huuhtoutumiskerroksen perusteella vähintään useampia satoja vuosia. Myös vallissa kasvava suuri kuusi todistaa kuopalle iäksi vähintään pari sataa vuotta.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 135 Nivunkijärvi NW 1. x = 7530 185; y = 3371 947; z = n. 300. Kuopat.
Peruskartta 2723 10 NIVUNKITUNTURI

MUONIO 157 JERISJÄRVI SÄRKILAHTI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat + löytöpaikat + asuinpaikat
Tyyppin tarkenne:	pyyntikuopat + irtolöytöpaikat + talonpohjat
Ajoitus:	esihistoriallinen? + kivikautinen + historiallinen aika
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	7 + 1 + 1
Peruskartta:	2741 02 JERISJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	pyyntikuopat, x = 7539 846; y = 3374 870; z = n. 265 irtolöytö, x = 7539 946; y = 3374 851; z = n. 265 talonpohja, x = 7539 781; y = 3374 867; z = n. 265
Koordinaattiselite:	kunkin kohteen keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	pyyntikuopat, noin 60 x 30 m (ENE – WSW) talonpohja, noin 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 15 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	22:45
Tila 2:	22:46

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
Irtolöytö	luetteloimaton tuuran kärkikatkelma (haltija Jukka-Pekka Hietala, Muonio)
H. Oksala	inv. 1995 KM 29514:1-10 (kvartseja jotka löytökontekstinsa puolesta ovat todennäköisesti moderneja sepelikvartseja ja/tai luonnollisia kiviä)

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 26.7.2004
Karttaotteet:	2741 02 JERISJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta. Yleiskartta, 1:2000
Diat:	26504-26505, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee moreeniharjanteen päällä reilut 200 m Jerisjärven Särkilahden pohjukasta lounaaseen. Paikalla on selkeä pyyntikuoppajärjestelmä, joka koostuu ketjussa olevista seitsemästä pyyntikuopasta. Kuoppien halkaisijat ovat 3 – 6 m ja niillä on syvyyttä 40 – 120 cm. Osa kuopista on soikeahkoja. Lisäksi kuopilta noin 60 m etelään on historialliseen aikaan ajoittuva tuvanpohja, josta on näkyvissä muutama hirsikerta ja kiuas. Pyyntikuopista sata metriä pohjoiseen on myös kivituuran katkelman löytöpaikka sähkölinjan ukkosenjohdattimen kaivannosta. Tuura ei välttämättä liity mitenkään pyyntikuoppiin. Paikalta on luetteloitu vuoden 1995 inventoinnissa kvartseja, jotka ovat vuoden 2004 inventoinnin havaintojen perusteella tieltä peräisin ollutta sepelikvartseja.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Jerisjärven Särkilahdesta noin 200 m lounaaseen on jänkien ympäröimä luode-kaakko –suuntainen laakea harjanne, jolla on pituutta noin 600 m ja leveyttä noin 200 m. Harjanteen maaperä on soraista hiekkamoreenia,

jossa esiintyy paikoin kivisempiä alueita. Kasvillisuustyyppi on kuivaa mäntykangasta. Männikkö koostuu harvakkosti kasvavista keskisuurista puista ja aluskasvillisuus on pääosin sammalta, jäkälää ja puolukkavaltaista varvikkoa. Kankaan läpi kulkee pituus suunnassa metsäautotie, joka risteää sen keskellä koilliseen kohti Särkilahden pohjukassa olevaa kesäasuntoa. Kohde sijaitsee harjanteen laella risteuksen ympäristössä reilun 200 m päässä Särkilahden rannasta. Paikka on noin 10 m Jerisjärven pintaa korkeammalla.

Kohteen kuvaus

Sähköasentaja Jukka-Pekka Hietala löysi paikalta sähkölinjan ukkosenjohdattimen kaivutöissä tuuran karkikatkelman heinäkuussa 1994. H. Oksala kävi tarkastamassa vuoden 1995 inventoinnissa löytöpaikan ja hän löysi sen ympäristöstä 7 kuoppajäännyttä ja historiallisen ajan talonpohjan. Lisäksi hän hahmotti läheisestä tuulenkaadosta kiviä, jotka hän tulkitsi liedeksi sekä poimi tieltä, tuulenkaadosta ja ukkosenjohdattimen kaivannosta kvartseja (KM 29514:1-10). Oksala tulkinnan mukaan paikalla on kivikautinen asuinpaikka ja pyynti- tai asuinpaikkakuoppia.

Vuoden 2004 inventoinnin perusteella kuoppajäännykset vaikuttivat selkeiltä pyyntikuopilta ja kvartsilöydöt osoittautuivat epäilyttäviksi. Liettä ei hahmotettu kohteella lainkaan. Talonpohja oli Oksalan kuvaileman kaltainen.

Metsäautotielle on tuotu irtosoraa, joten kaikki Oksalan tieltä ja ojanpenkoilta poimimat kvartsit lienevät sepelikvartseja. Tuuran löytöpaikalta havaitut kvartsit lienevät maaperässä ollut luonnollisesti lohkeillutta kvartseja, jota näkyi paikalla olevassa kaivannossa runsaasti. Löytöpaikka sijaitsee risteyksestä noin 100 m pohjoislounaaseen ($x=7539\ 946$; $y=3374\ 851$). Paikalla tien länsipuolella olevasta sähkölinjasta haarautuu itään sähkölinja, jonka ensimmäisen tolpan juureen on kaivettu ukkosenjohdatin noin 15 m itään tiestä. Kaivanto näkyy kasvillisuudesta vapaana sekoittuneen maan kumpareena. Tuura lienee siis irtolöytö, eikä kohteella ole kivikautista asuinpaikkaa. Harjanteen laki ei myöskään olisi kivikautiselle asuinpaikalle kovin soveliaasta maastoa, koska nämä sijaitsevat yleensä aivan rannassa.

TUVANPOHJA

Historiallisen ajan tuvanpohja sijaitsee risteyksestä noin 60 m etelään noin 15 m tien länsipuolella ($x=7539\ 781$, $y=3374\ 867$). Se on muutaman hirsikerran korkuinen ja 3×3 m laajuinen neliö, jonka pohjoisnurkassa on hajonnut laaja kiuasmainen ja kolmion muotoinen tulisija. Hirsikehikon keskellä on lahonneita lautoja, jotka liittyvät ilmeisesti kattorakenteeseen. Oksala havaitsi näissä ilmeisesti tehdastekoisia nauvoja, jonka perusteella tupa ei liene kovin vanha jäännös. Tuvan nurkkien vieressä on epämääräisiä pieniä kuopanteita sekä epämääräisiä kiviä. Kivet liittyvät tuvan perustuksiin.

KUOPAT

Kuopat 1 ja 2 ($x=7539\ 830$, $y=3374\ 849$) sijaitsevat risteyksestä noin 20 m länsiluoteeseen. Kuopat ovat kiinni toisissaan koillis-luoteis-suunnassa ja halkaisijaltaan noin 3,5 ja 4 m sekä syvyydeltään noin 60 cm.

Kuoppa 3 ($x=7539\ 831$, $y=3374\ 853$) sijaitsee edellisistä noin 5 m koilliseen. Soikean kuopan mitat ovat noin $5 \times 3 \times 0,7$ m. Kuopan pituus akseli on luode-kaakko-suunnassa.

Kuoppa 4 ($x=7539\ 841$, $y=3374\ 859$) sijaitsee edellisestä noin 10 m koilliseen aivan metsäautotien länsipuolella. Se on mitoiltaan noin $3,5 \times 3 \times 0,4$ m. Kuopan olemus on edellisiä hiukan matalampi ja epämääräisempi. Lisäksi sen pohjoisvallissa on noin 40 cm leveä kanto, joka särkee sen muotoa hiukan lisää.

Kuoppa 5 ($x=7539\ 848$, $y=3374\ 881$) sijaitsee muutaman metrin risteuksen pohjoiskoillispuolella ja aivan koilliseen kääntyvän mökkitiien laidassa. Sen halkaisija on noin 4 m ja syvyys noin 80 cm. Sen muoto on pyyntikuopalle ominainen loivan suppilomainen. Kuopan keskellä on ilmeisesti mökkitietä tehdessä sinne nostettu suuri kivi.

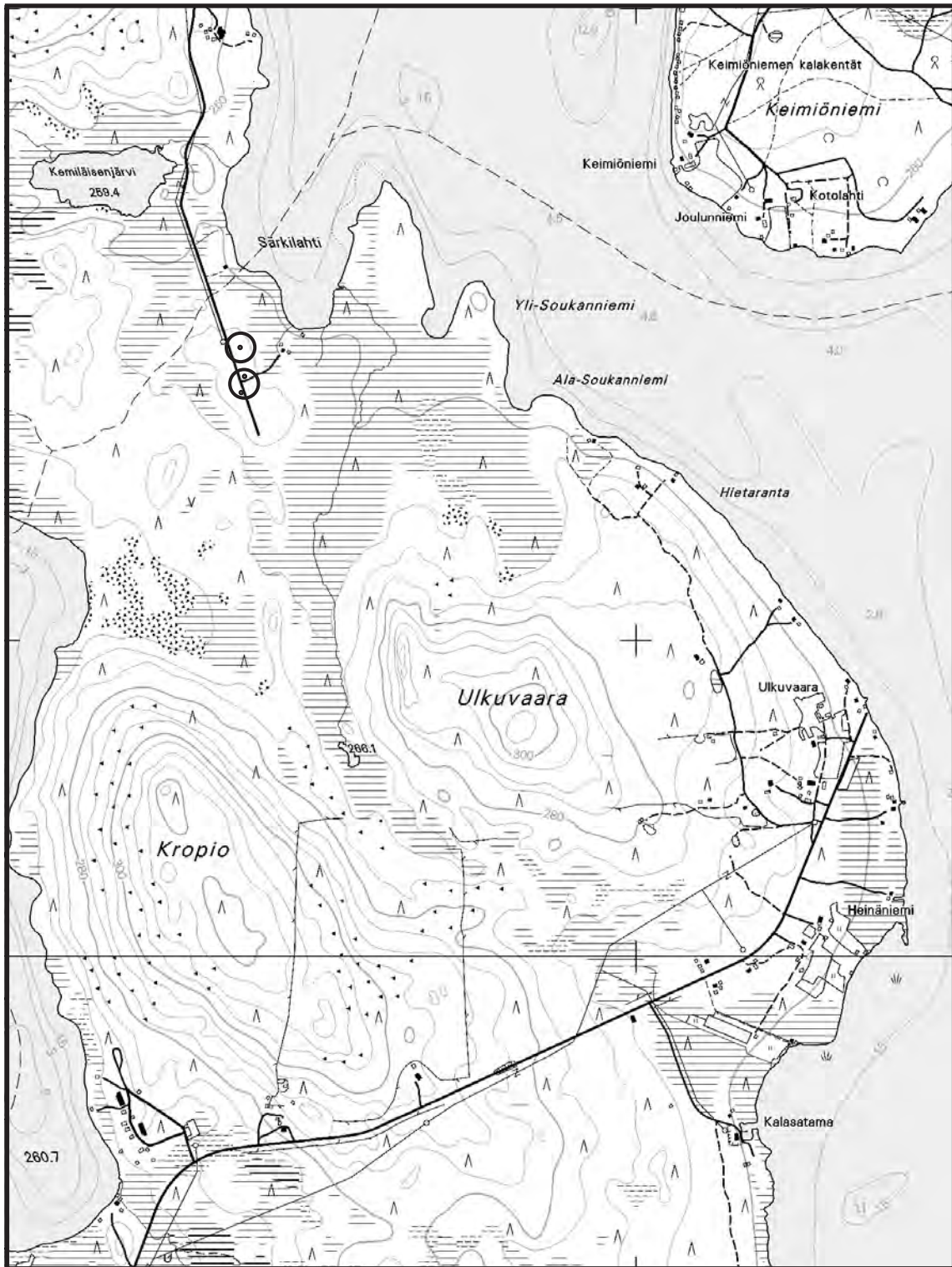
Kuoppa 6 ($x=7539\ 857$, $y=3374\ 885$) sijaitsee edellisestä noin 10 m pohjoiskoilliseen. Sen halkaisija on noin 4 m ja syvyys noin metrin. Kuoppa on hiukan jyrkempi ja muodoltaan epämääräisempi kuin edellinen.

Kuoppa 7 ($x=7539\ 862$, $y=3374\ 890$) sijaitsee edellisestä noin 5 m koilliseen. Se on halkaisijaltaan noin 5 m ja syvyydeltään noin 1,2 m. Kuoppa on varsin näyttävä. Sen muoto on loivahkon suppilomainen.

Lähes kaikissa kuopissa oli hahmotettavissa matala valli. Kuoppia tutkittiin maakairanäytteillä ja muutamaan tehtiin koepisto. Kaikissa oli havaittavissa selkeä huuhtoutumiskerros ja niiden olemus oli loivan maatonut, minkä perusteella niillä lienee ikää vähintään muutamia satoja vuosia. Kuopat vaikuttavat varsin selviltä pyyntikuopilta, jotka muodostavat koillis-lounas –suuntaisen reilut 50 m pitkän pyyntijärjestelmän harjanteen laen poikki. Jokunen kuoppa saattaa olla tuhoutunut harjanteen laen metsäautotietä tehtäessä.

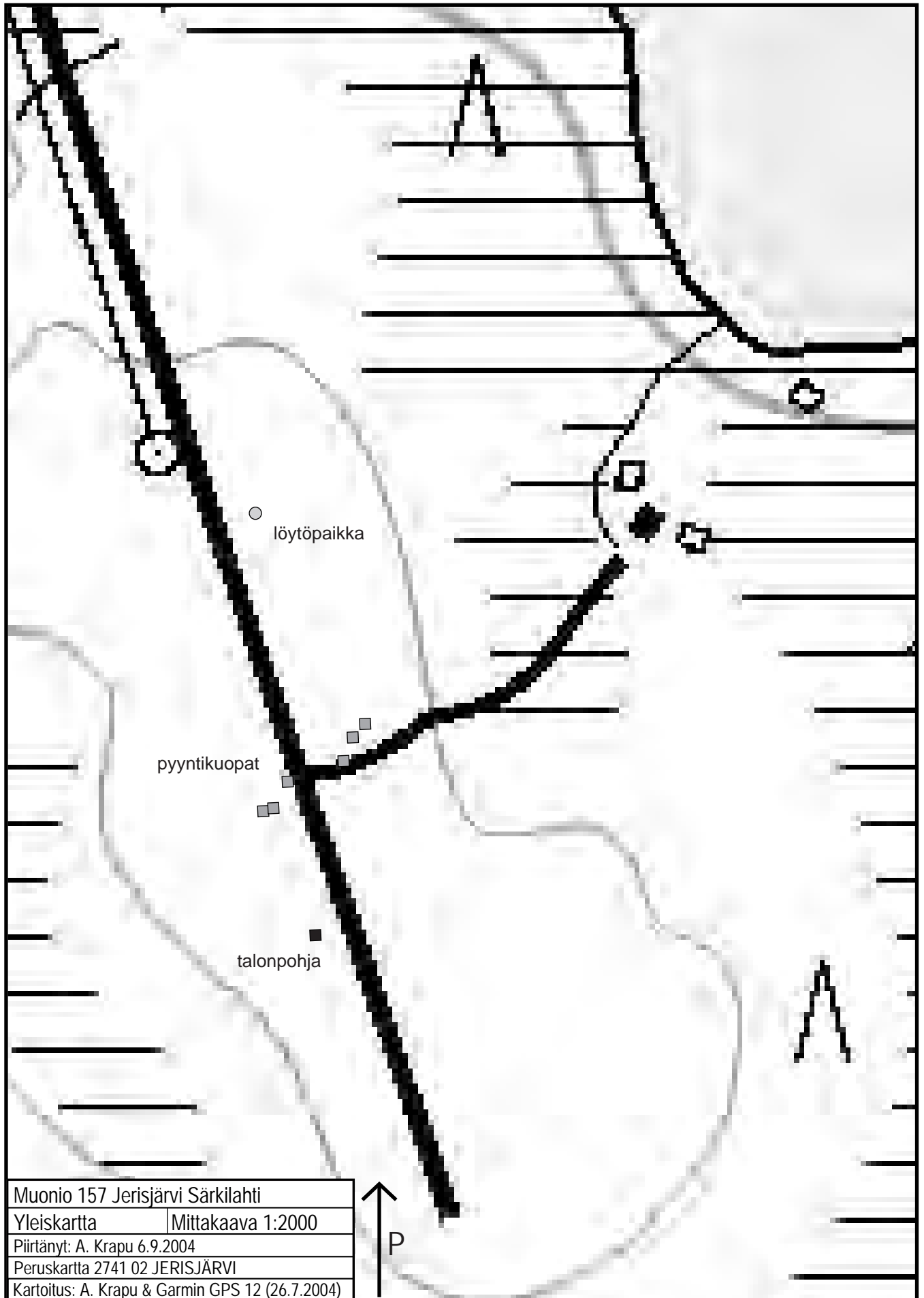
Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 157 Jerisjärvi Särkilahti. x = 7539 846; y = 3374 870; z = n. 265. Pyyntikuopat.
x = 7539 781; y = 3374 867; z = n. 265. Talonpohjat.
x = 7539 946; y = 3374 851; z = n. 265. Löytöpaikat.

Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI

Muonio 157 Jerisjärvi Särkilähti	
Yleiskartta	Mittakaava 1:2000
Piirtänyt: A. Krapu 6.9.2004	
Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI	
Kartoitus: A. Krapu & Garmin GPS 12 (26.7.2004)	

MUONIO 159 JERISJÄRVI W HIETARANTA 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet
Tyyppin tarkenne:	kuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2/3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2741 02 JERISJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7539 392; y = 3376 028; z = n. 270
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 16 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	22:48

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

H. Oksala inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 27.7.2004
Karttaotteet:	2741 02 JERISJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26507, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kohde on 6 x 3,5 x 0,4 m suuruinen kuoppajäännös Jerisjärven länsiosassa olevalla Hietarannalla noin 130 m päässä järvestä. Kuopan olemus on varsin maatunut ja sen pohjalla tuntuu paikoin kiviä ja paikoin hienoa hiekkaa, josta on havaittavissa vahva huuhtoutumiskerros. Kuoppa sijaitsee pienen moreenikumpareen pohjoislaidalla ja on tulkittavissa erittäin maatuneeksi pyyntikuopaksi.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Jerisjärven länsilaidalla on Ulkuvaaran tilan pohjoispuolella Hietaranta -niminen rantakaistale, joka nousee loivahkosti järvestä kohti Ulkuvaaraa. Maasto nousee ensin 15 m noin 150 – 250 m matkalla, jonka jälkeen alkaa laaja Ulkuvaaran alarinteisiin päättyvä tasainen loivasti kumpuileva alue.

Kohde sijaitsee Hietarannan pohjoisosassa noin 140 m päässä rannasta, tasanteen laidalla olevan pienen ja matalan moreenikumpareen pohjoisreunalla. Paikalle johtaa tasanteen itälaitaa seuraileva metsäautotie, joka lävistää moreenikumpareen korkeimman kohdan noin 25 m lounaaseen kohteelta. Kumpareen moreenin kivisyysaste on varsin korkea. Paikalla kasvaa harvakseltaan suuria mäntyjä. Aluskasvillisuus koostuu lähinnä jäkälistä ja puolukkavaltaisesta varvikosta.

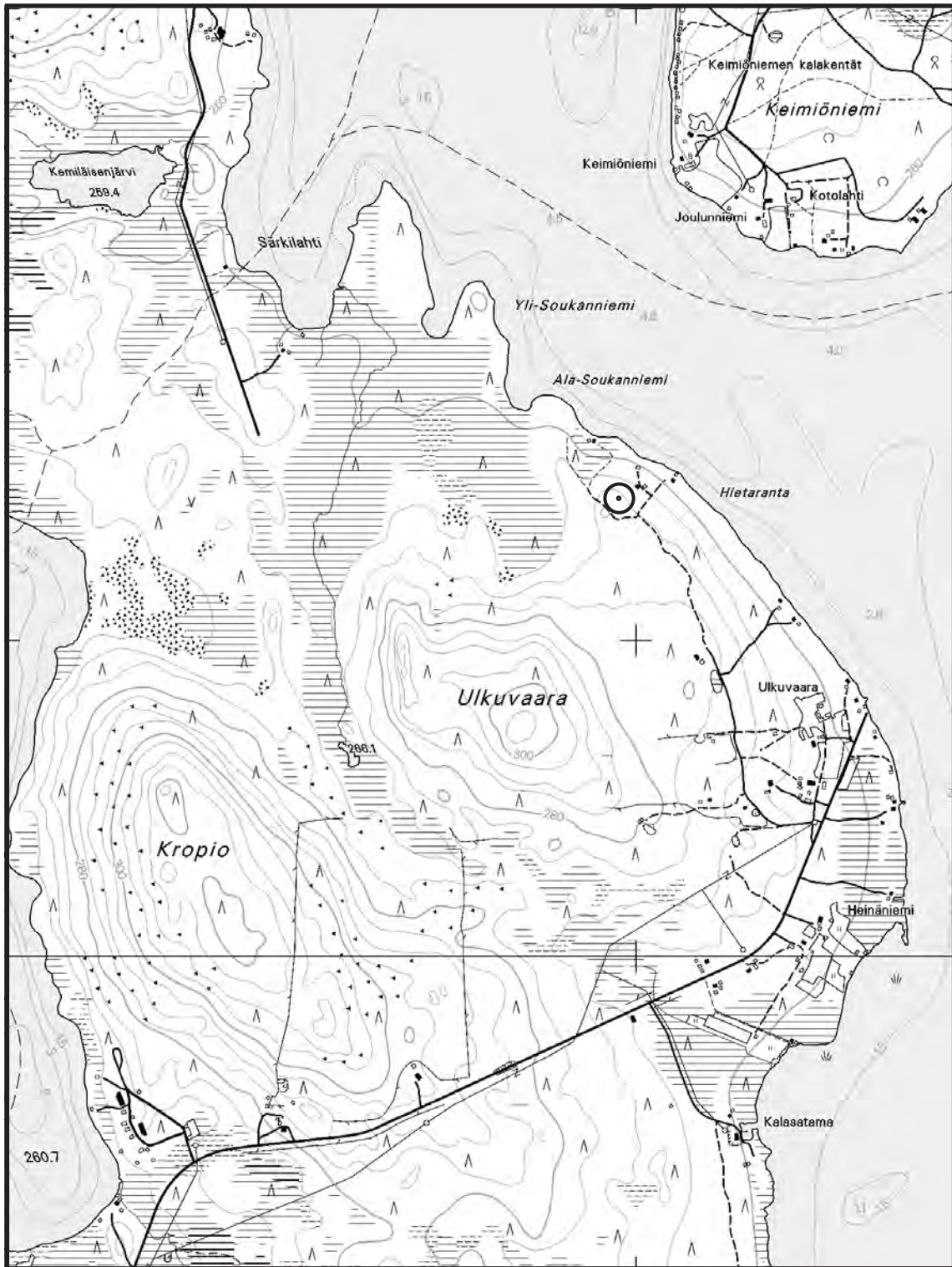
Kohteen kuvaus

Paikalla on pitkänomainen, matala ja hiukan epämääräinen kuoppajäännös, joka erottuu maastosta lähinnä vallien ympäröimänä viivana. Kuopan mitat ovat noin 6 x 3,5 x 0,4 m. Kuopan pituusakseli on järven rannan suunnassa. Kohde löytyi H. Oksalan vuoden 1995 inventoinnissa. Vuoden 2004 inventoinnissa kuoppaan

tehtiin muutama koepisto. Kuopan pohjalla havaittiin paljon rapautuneita kiviä. Kuopan itäpäässä kiviä ei juurikaan ollut ja siellä koepistossa näkyi vahva yli 30 cm paksu huuhtoutumiskerros. Kuoppa on maatuneen olemuksensa ja paksun huuhtoutumiskerroksen perusteella vähintään useamman sadan vuoden ikäinen jäännös. Kuoppa on varsin epämääräinen eikä sen funktiosta voi esittää kovin varmaa tulkintaa. Se voitaneen tulkita hyvin maatuneeksi pyyntikuopaksi.

Luokitusehdotus

Luokka 2/3. Epämääräinen kohde. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 159 Jerisjärvi W Hietaranta 1. x = 7539 392; y = 3376 028; z = n. 270. Kuopat.
Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI

MUONIO 160 JERISJÄRVI HEINÄNIEMI 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	tulisijat
Tyyppin tarkenne:	kotaliesi?
Ajoitus:	ajoittamaton
Rauhoitusluokka:	2/3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2741 02 JERISJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7538 088; y = 3376 234; z = n. 265
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 5 x 5 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 16,5 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	81:21

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

H. Oksala inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 27.7.2004
Karttaotteet:	2741 02 JERISJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26513, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Paikalla on selkeä tulisija, joka koostuu soikeassa kehässä olevista 12 kivistä. Kehä on mitoiltaan 1 x 0,8 m ja kivet ovat vain hiukan koholla maanpinnasta. Kivien halkaisijat vaihtelevat 5 – 20 cm välillä. Liettä on mahdotonta ajoittaa pelkän ulkomuodon perusteella. Kivet ovat kuitenkin vahvasti sammaloituneita ja muutenkaan rakennelma ei näytä kovin tuoreelta. Liesi lienee ns. kotaliesi, jolloin sillä olisi ikää korkeintaan joitain satoja vuosia. Paikalta etelään noin 25 m on toinen epämääräisempi mahdollinen liesi. Kohde sijaitsee Ulkuvaaran kaakkoispuolen loivilla alarinteillä. Maaperä on varsin kivistä moreenia ja kasvillisuus kuivaa mäntykangasmetsää.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Jerisjärven länsipuolella olevan Ulkuvaaran loivilla alarinteillä noin 800 m kaakkoon vaaran laesta. Matkaa kohteelta kaakossa olevaa Jerisjärven rantaan kertyy noin 500 m. Noin 150 m kohteelta etelään on Vattovaarojen omakotitalo Heinäniementien pohjoispuolella ja 40 m pohjoiseen luode-kaakko – suuntainen sähkölinja. Paikalla on maaperältään kivistä moreenia olevaa tasaista ja harvahkoa mäntykangasta. Aluskasvillisuus on lähinnä jäkälää ja puolukkavaltaista varvikkoa.

Kohteen kuvaus

Kohde tarkastettiin vuoden 1995 inventoinnissa kohteen eteläpuolella asuvan Kaija Vattovaaran opastuksella. Hän toimi oppaana myös vuoden 2004 inventoinnin yhteydessä tehdyssä tarkastuksessa. Paikalla on 12 kivistä muodostuva kehämäinen liesirakenne, jonka laajuus on noin 1 x 0,8 m. Kivet ovat halkaisijaltaan 5 –

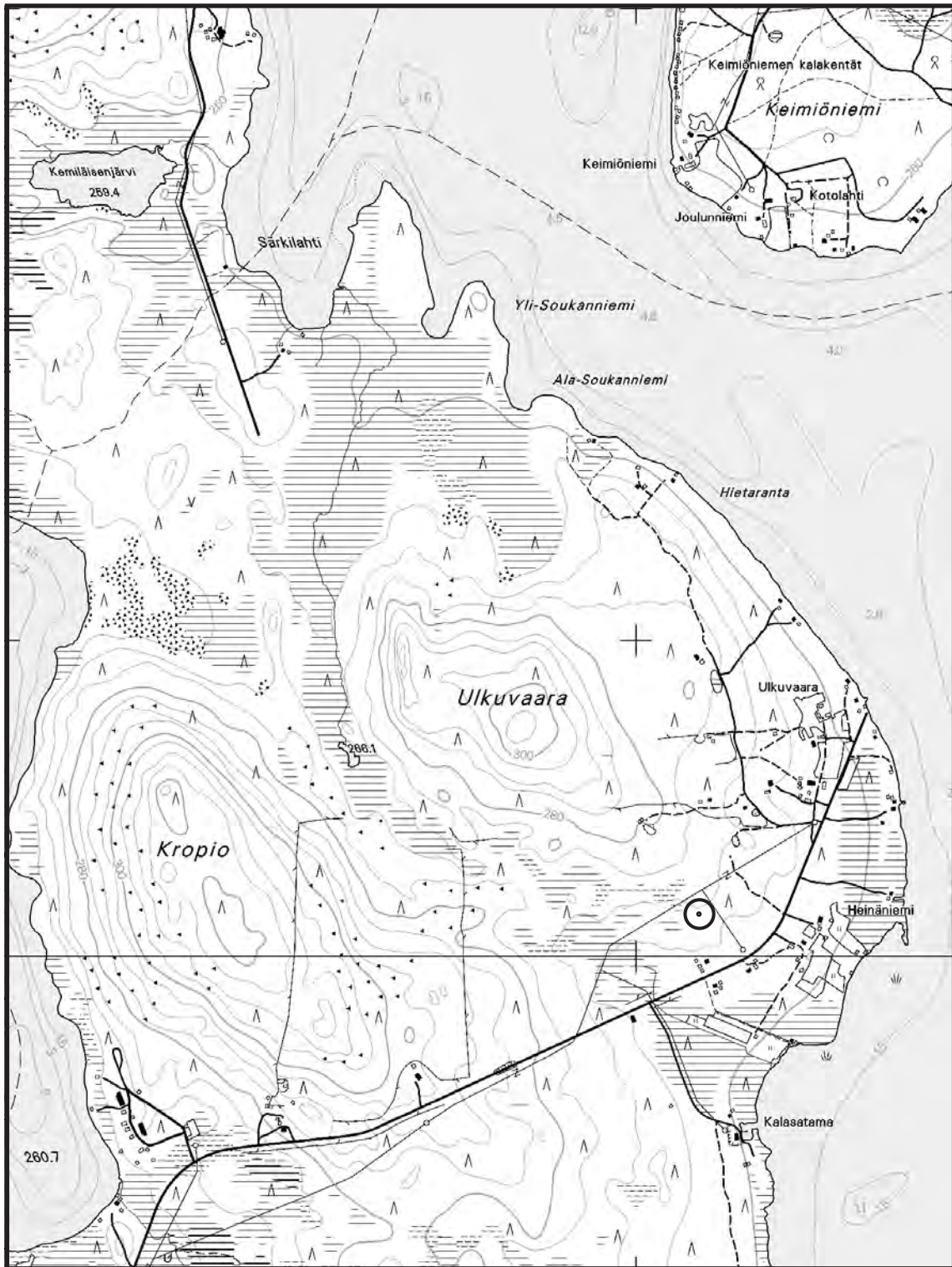
20 cm ja ne pilkottavat maasta vajaan viiden sentin korkeuteen. Kivet ovat osin jäkälän ja sammaleiden peitossa. Liettä on mahdotonta pelkän ulkomuotonsa perusteella ajoittaa tarkasti, mutta se muistuttaa liikkuvaan poronhoitoon liittyvää kehämäistä kotaliettä, jotka ajoittuvat noin 1700-luvulta 1900-luvun alkuun.

Paikasta noin 20 m etelään on toinen mahdollinen liesi, joka on lähinnä viiden kiven muodostama epämääräinen puolikaari ($x=7538\ 062$, $y=3376\ 233$). Nämä kivet lienevät luonnollisia maasta pilkottavia kiviä. Kohteelta noin 150 m pohjoisluoteeseen on toinen liesikohde Muonio 161. Lisäksi lähistöltä tunnetaan kaksi K.Vattovaaran opastuksen perusteella tarkastettua epämääräistä kohdetta Muonio 162 ja 164 (ks. liite 1).

Kohteen koordinaatit oli arvioitu vuoden 1995 inventoinnissa aika huonosti, mikä johtuu luonnollisesti kartalla näkyvien kiintopisteiden puutteesta. Ilman opasta kohde ei olisi löytynyt. Nyt koordinaatit saatiin talteen tarkemmin gps-laitteella.

Luokitusehdotus

Luokka 2/3. Ajoittamaton jäännösjälke, jonka rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 160 Jerisjärvi Heinäniemi 1. x = 7538 088; y = 3376 234; z = n. 265. Liedet.
Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI

MUONIO 161 JERISJÄRVI HEINÄNIEMI 2

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat?
Tyyppin tarkenne:	talonpohjat?/liedet
Ajoitus:	historiallinen aika
Rauhoitusluokka:	2/3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2741 02 JERISJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7538 215; y = 3376 156; z = n. 270
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 16,5 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	81:21

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

H. Oksala inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 27.7.2004
Karttaotteet:	2741 02 JERISJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26512, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Paikalla on selkeä tulisija, joka koostuu neliömäisestä ja kehämäisestä kiveyksestä jonka keskellä on sammaleen alla lisää kiviä. Maassa tuntuu kiviä laajemmalla alueella, joten paikalla on mahdollisesti sijainnut myös jonkinlainen rakennus. Jääne ajoittunee historialliseen aikaan. Kohde sijaitsee Ulkovaaran eteläisillä loivilla alarinteillä. Maaperä on varsin kivistä moreenia ja kasvillisuus kuivaa mäntykangasmetsää.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Jerisjärven länsipuolella olevan Ulkovaaran loivilla alarinteillä vajaat 700 m kaakkoon vaaran laesta. Kaakossa olevaan Jerisjärven rantaan paikalta on noin 650 m. Etelässä noin 300 m päässä on Vattovaarojen omakotitalo. Noin 20 m luoteeseen kulkee lounas-koillis –suuntainen vanha polku. Alue on loivasti kumpuilevaa kivistä moreenikangasta. Puusto koostuu harvahkosta männiköstä ja aluskasvillisuus jäkälistä sekä puolukkavaltaisesta varvikosta. Paikan maasto on varsin kuivaa, mutta kohteesta länteen rinteillä alkaa esiintyä myös pieniä suoalueita.

Kohteen kuvaus

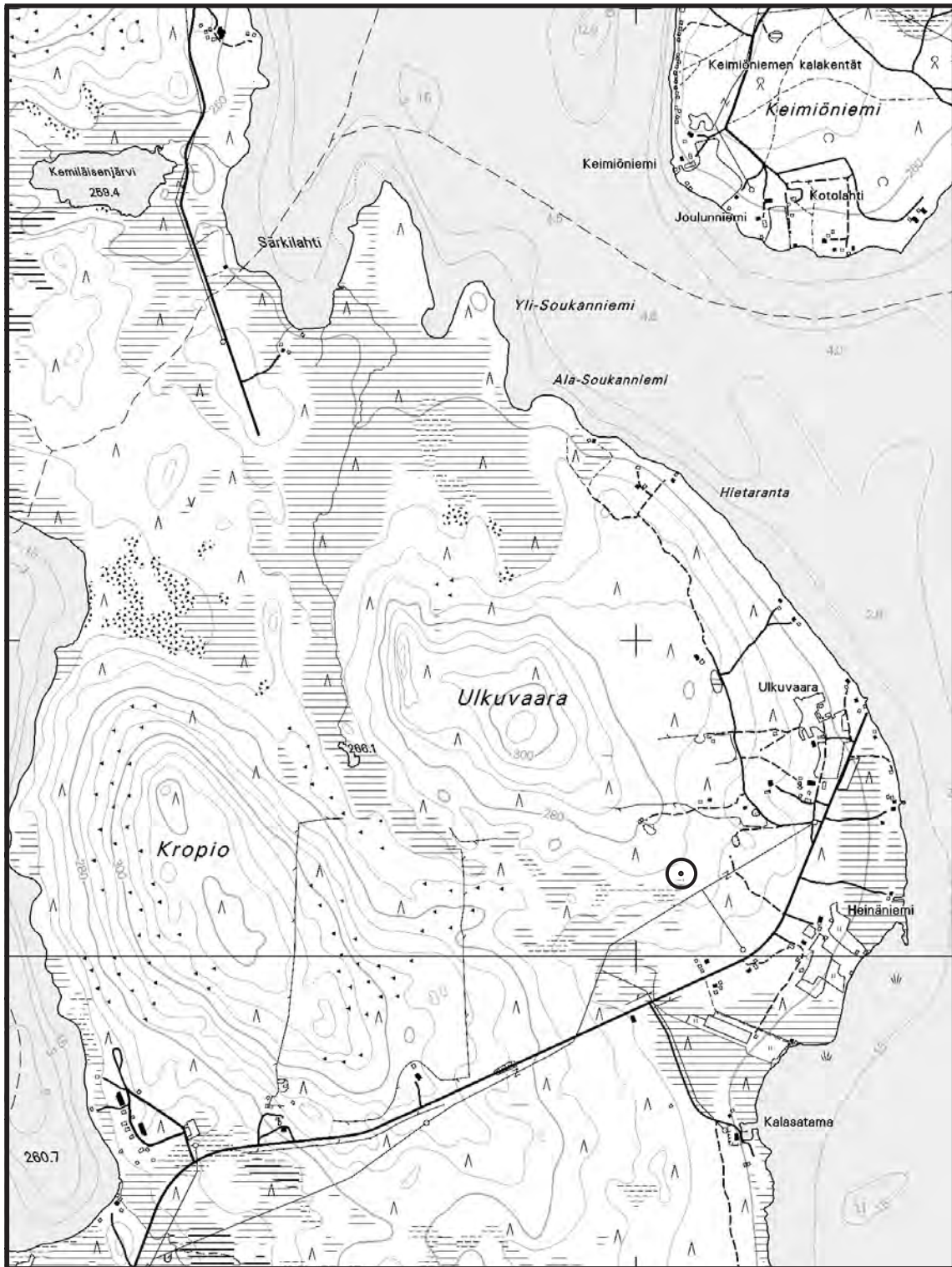
Paikka inventoitiin ensimmäisen kerran H. Oksalan inventoinnissa 1995 lähistöllä asuvan Kaija Vattovaaran opastuksella. Oksala hahmotti kohteella kaksoislieden ja pienen kuopanteen. Vuoden 2004 inventoinnissa paikalla havaittiin nelikulmainen tulisija, joka näkyy maastossa 1 x 0,5 m laajuisena kivikehänä. Kehän keskellä tuntuu lisää kiviä ja sen ympäristössä kiviä tuntuu lisää noin 1,5 x 1 m alueella. Kehämäinen tulisija koostuu vajaasta kymmenestä halkaisijaltaan noin 20 – 30 cm olevasta kivistä ja se erottuu maassa varsin

selkeästi. Rakenne on osin sammaleen peittämä, mutta se ei olemukseltaan vaikuta mitenkään erityisen vanhan näköiseltä. Päällisin puolin liesiä on aika vaikea ajoittaa, mutta tämä ja sen ympäristön kivet liittyvät todennäköisesti johonkin historiallisen ajan rakenteeseen tai rakennukseen. K. Vattovaaran mukaan alueella on harrastettu tervanpolttoa vielä 1900-luvun alussa ja nykyisin se on etupäässä porolaitumena.

Kohteen koordinaatit oli arvioitu vuoden 1995 inventoinnissa aika huonosti, mikä johtuu luonnollisesti kartalla näkyvien kiintopisteiden puutteesta. Ilman opasta kohde ei olisi löytynyt. Nyt koordinaatit saatiin talteen tarkemmin gps-laitteella. Paikalta noin 150 m eteläkaakkoon on toinen liesikohde Muonio 160. Lisäksi lähistöllä on kaksi epämääräistä kohdetta Muonio 162 ja 164 (ks. liite 1).

Luokitusehdotus

Luokka 2/3. Todennäköisesti suhteellisen nuori kohde, rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 161 Jerisjärvi Heinäniemi 2. x = 7538 215; y = 3376 156; z = n. 270. Talonpohjat?/Liedet.
Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI

MUONIO 165 SÄRKILOMPOLO SE

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat
Tyypin tarkenne:	pyyntikuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	7
Peruskartta:	2723 11 OLOSTUNTURI
Karttamerkintä:	on merkitty, digitaalinen peruskartta (Pyyntikuoppia)
Koordinaatit:	Alue 1: 2 pyyntikuoppaa, x = 7537 235; y = 3369 683; z = n. 258 Alue 2: 5 pyyntikuoppaa, x = 7537 205; y = 3369 769; z = n. 258
Koordinaattiselite:	molempien alueiden keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	Alue 1, noin 15 x 10 m (N – S) Alue 2, noin 20 x 10 m (NW – SE)
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta 11,5 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä: Valtionmaa

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

H. Oksala inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika: HuK Antti Krapu 17.7.2004

Karttaotteet: 2723 11 OLOSTUNTURI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.

Diat: 26462-26464, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Särkilompolon eteläpuolisella hiekkakumpareella. Paikalla on kahdessa ryhmässä pyyntikuoppajärjestelmä, joka koostuu varsin selkeistä ja suurehkoista suppilomaisista pyyntikuopista. Alueen 1 kuopat (2 kpl) ovat halkaisijaltaan noin 8 m ja syvyydeltään noin 80 – 140 cm. Syvempää kuoppaa on kaiveltu myöhemminkin. Alue 2 muodostuu noin 20 m pitkistä kuoppajonosta, jossa on viisi hiukan pienempää kuoppaa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Särkijärven kylän lounaispuolella olevan Särkilompolon eteläpäässä on pienehkö jänkien ympäröimä hiekkakumpare, jonka halkaisija on noin 100 m. Kumpareen loivasti kumpuileva tasannemainen laki on noin 3 – 4 m Särkilompolon pintaa korkeammalla. Maaperä on karkeahkoa hiekkaa ja kasvillisuus kuivaa mäntykangasta. Nuorehkot männyt kasvavat alueella suhteellisen harvassa. Paikalla on tehty harvennushakkuuta viimeisen kymmenen vuoden aikana. Aluskasvillisuus koostuu sammalista, jäkälästä ja puolukkavaltaisesta varvikosta.

Kohde on kumpareella kahteen ryhmään jakautuneena. Alue 1 sijaitsee kumpareen länsireunassa noin 80 m päässä Särkilompolosta. Alue 2 on kumpareen itäkaakkoreunassa reilun 100 m päässä Särkilompolosta. Alueiden välinen etäisyys on noin 80 m.

Kohteen kuvaus

Kohde löytyi H. Oksalan vuoden 1995 inventoinnissa. Paikalla on kahdessa ryhmässä oleva pyyntikuoppajärjestelmä, joka koostuu 7 suurehkoa pyyntikuopasta. Kuopat ovat pääosin selkeitä ja loivapiirteisen suppilomaisia. Muutamaa kuoppaa tutkittiin koepistolla ja kaikkia kairattiin maakairalla. Näytteissä havaittujen paksuhkojen huuhtoutumiskerrosten ja kuoppien ulkoisen olemuksen perusteella niillä lienee ikää vähintään useita satoja vuosia.

ALUE 1

Alue 1 koostuu kahdesta pyyntikuopasta. Kuoppa 1 on halkaisijaltaan noin 7 m ja syvyydeltään noin 1,5 m. Se poikkeaa muista, koska sitä on myöhemmin kaiveltu lisää ja sen reunat ovat varsin jyrkät. Kuopan reunoissa näkyi maakairanäytteessä paksut huuhtoutumiskerrokset, mutta sen pohjalla huuhtouma oli vain 3 – 5 cm paksu. Kuoppa 2 on halkaisijaltaan noin 8 m ja syvyydeltään noin 70 cm. Kuoppa vaikuttaa selkeältä loivapiirteiseltä pyyntikuopalta. Kuopassa näkyy loivat vallit. Oksala tulkitsi kuopan vuonna 1995 asuinpainanteeksi, mutta tämä tulkinta ei vaikuta uskottavalta. Olemuksensa perusteella kuoppa on ollut alun perin paljon syvämpi, eikä siihen tehdystä koepistosta havaittu asumiseen viittaavia merkkejä. Kuopan pohjalla ja laidoissa on paksu huuhtoutumiskerros. Alueen 1 kuopat ovat noin 10 m päässä toisistaan hiekkakumpareen länsilaidalla. Niiden koordinaatit selviävät alla olevasta taulukosta:

	x	y		x	y
1.	7537 239	3369 681	2.	7537 230	3369 686

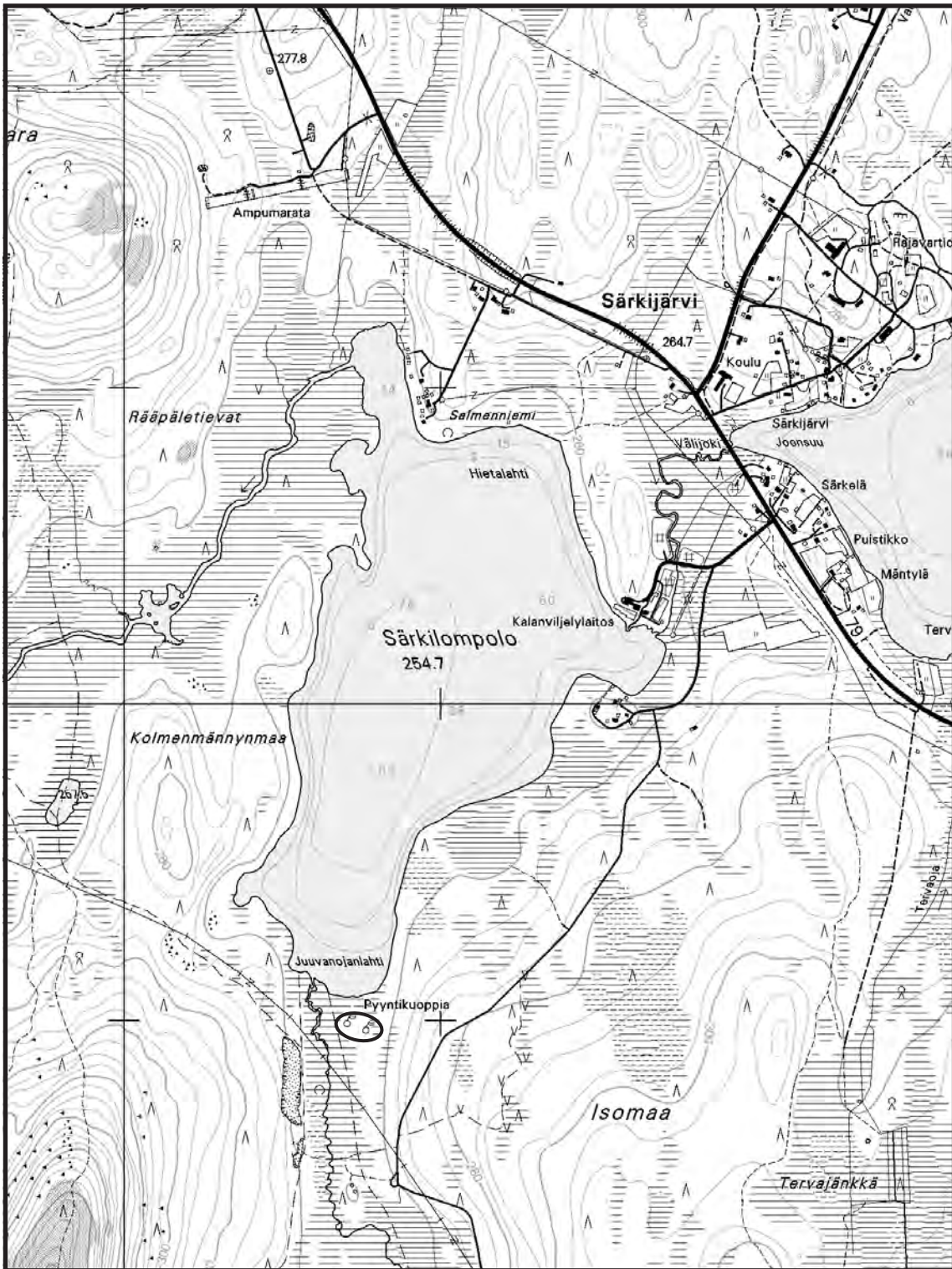
ALUE 2

Alue 2 koostuu viidestä noin 20 m pitkässä eteläkaakko-pohjoisluode –suuntaisessa jonossa olevasta pyyntikuopasta. Alueen 2 kuopat ovat hiekkakumpareen länsireunassa. Kuopat ovat hiukan edellisiä pienempiä. Kuoppa 5 on kuitenkin mitoiltaan 7 x 5 x 1,2 m eli samaa kokoluokkaa alueen 1 kuoppien kanssa. Kuopat ovat hiukan soikeita ja niiden pituusakseli osoittaa hiekkakumpareen reunaa kohti eli jonon pituusaksella vastaan. Kuoppa 4 oli hieman epämääräisempi soikea painauma eikä sen koordinaatteja mitattu, koska se sijaitsi lähellä toisiaan olevien kuoppien 3 ja 5 välissä. H. Oksala havaitsi jonossa vuonna 1995 vielä kuudennenkin kuopan, jota ei vuonna 2004 hahmotettu lainkaan. Kuoppien koordinaatit selviävät alla olevasta taulukosta:

	x	y		x	y
3.	7537 211	3369 764	6.	7537 201	3369 770
5.	7537 208	3369 766	7.	7537 198	3369 774

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 165 Särkilompola SE. x = 7537 235; y = 3369 683; z = n. 258. Pyyntikuopat (Alue 1).
 x = 7537 205; y = 3369 769; z = n. 258. Pyyntikuopat (Alue 2).
 Peruskartta 2723 11 OLOSTUNTURI

MUONIO 169 JERISSAARI N KOTILAHTI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat?
Tyyppin tarkenne:	pyyntikuopat?
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	4
Peruskartta:	2741 02 JERISJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7538 220; y = 3378 228; z = n. 260
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 30 x 30 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 18,5 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	122:4

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

H. Oksala inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 2.8.2004
Karttaotteet:	2741 02 JERISJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26539, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Jerisjärven Isosaaren luoteisosassa olevan Kotilahden kaakkoispuolisella kuusivaltaisella metsäkankaalla. Paikalla on neljä kuoppajäännöstä halkaisijaltaan 3,5 – 6 m ja syvyydeltään 40 – 60 cm. Kuopat lienevät pyyntikuoppia.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Jerisjärven Isosaaren luoteisosassa on pohjois-etelä -suuntainen noin 700 m pitkä ja 400 m leveä kuusivaltainen metsäkangas, jonka aluskasvillisuus on pääasiassa mustikkavaltaista varvikkoa. Alueen maaperä on moreenia. Noin 5 m Jerisjärven pinnan yläpuolelle kohoavan matalapiirteisen kankaan itälaidalla Jerisjärven rannassa on Kotilahden tila ja sen luoteispuolella Kotilahti -niminen lahdelma. Kohde sijaitsee kankaan keskiosassa noin 350 m kaakkoon Kotilahden tilasta. Paikalla maaperä on karkeaa soraista hiekkaa sisältävää vähäkivistä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohde tarkastettiin ensimmäisen kerran H. Oksalan vuoden 1995 inventoinnissa Isosaarella asuvan Mikko Kangosjärven opastuksella. Oksala hahmotti paikalla 5 kuoppajäännöstä. Vuoden 2004 inventoinnissa oppaana toimi Isosaarella asuva Mauri Ruokokoski. Kohteella hahmotettiin 4 kuoppajäännöstä, joita voitaneen pitää pyyntikuoppina. Kuoppiin tehdyissä koepistoissa havaittiin paksuhko huuhtoutumiskerros, jonka perusteella ne eivät voi olla kovin moderneja. Osassa kuopista on havaittavissa valli.

Kuoppa 1 ($x=7538\ 230$, $y=3378\ 241$) on halkaisijaltaan noin 4 m ja syvyydeltään noin 40 cm.

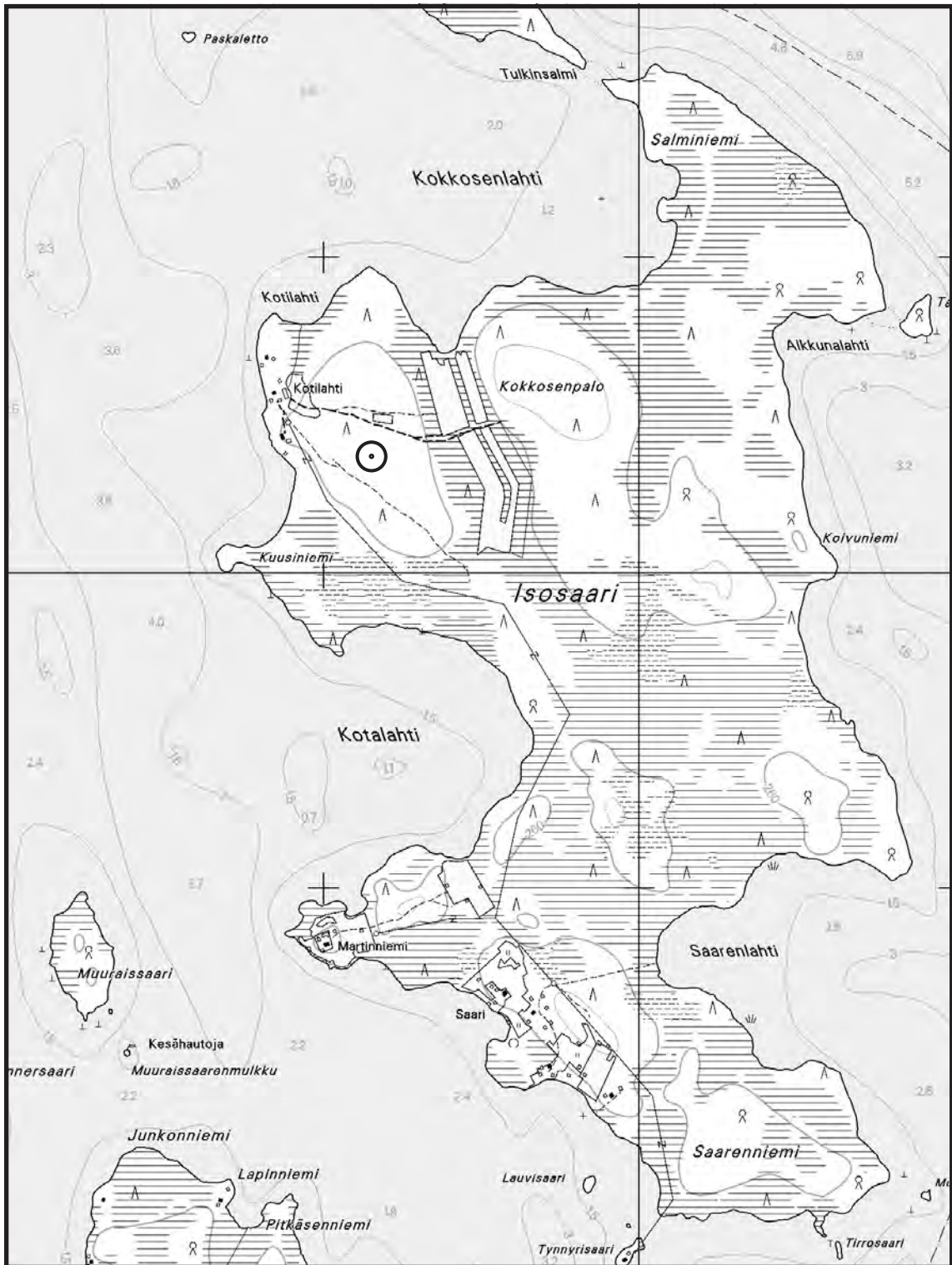
Kuoppa 2 ($x=7538\ 217$, $y=3378\ 225$) on halkaisijaltaan noin 3,5 m ja syvyydeltään noin 50 cm. Se sijaitsee edellisestä noin 20 m lounaaseen. Kuopan kaakkoislaidalla kasvaa suuri kuusi, jonka juurakko hämärtää kuopan muotoa.

Kuoppa 3 ($x=7538\ 209$, $y=3378\ 221$) on mitoiltaan noin 5 x 3 x 0,6 m. Se sijaitsee edellisestä noin 5 m etelälounaaseen.

Kuoppa 4 ($x=7538\ 212$, $y=3378\ 214$) on halkaisijaltaan noin 6 m ja syvyydeltään noin 50 cm. Se sijaitsee edellisestä kuopasta noin 10 m länteen.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 169 Jerissaari N Kotilahti. $x = 7538\ 220$; $y = 3378\ 228$; $z = n.\ 260$. Pyyntikuopat.
Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI

MUONIO 171 JERISSAARI N LUONNONHOITOMETSÄ

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat?
Tyyppin tarkenne:	pyyntikuopat?
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	9
Peruskartta:	2741 02 JERISJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7538 345; y = 3378 939; z = n. 265
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 60 x 40 m (N – S)
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 19 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	10:1

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

H. Oskala inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 2.8.2004
Karttaotteet:	2741 02 JERISJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta. Yleiskartta, 1:2000
Diat:	26537-26538, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Jerisjärven Isosaaren pohjoisosassa olevan Kokkosenpalo –nimisen mäntyä ja kuusta kasvavan sekametsäkankaan päällä. Paikalla on 9 kuoppajäännöstä, joista osa on selkeästi pyyntikuopan oloisia. Yksi kuoppajäännöksistä on laakea ja laaja painauma mitoiltaan 11 x 7,5 x 0,5 m, jonka funktio todennäköisesti poikkeaa muista kuopista. Muut kuoppajäännökset ovat halkaisijaltaan 3,5 – 8 m ja syvyydeltään 40 – 70 cm. Kuoppiin tehdyistä koepistoista ja kairanäytteistä paljastui selkeä huuhtoutumiskerros. Alueen lähistöllä on lisäksi vielä kolme epämääräisempää kuopannetta. Matkaa paikalta pohjoisessa olevaan Jerisjärven rantaan on reilut 300 m.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Jerisjärven Isosaaren pohjoisosassa on Kokkosenpalo –niminen havupuuvaltainen metsäkangas, joka kohoaa loivapiirteisenä noin 10 m Jerisjärven pintaa korkeammalle. Kankaan luode-kaakko –suuntainen laki on noin 500 m pitkä ja 300 m leveä. Kankaan aluskasvillisuus on pääasiassa mustikkavaltaista varvikkoa. Maaperä on moreenia. Kangas rajautuu länsipuoleltaan peltoalueeseen ja itäpuoleltaan jänkään. Pohjoispuolella on Jerisjärven ranta ja etelässä maasto jatkuu alavampana sekametsäkankaana.

Kohde sijaitsee kankaan laen itäosassa noin 400 m etelään Jerisjärven rannasta. Itäpuolella alkavaan jänkään matkaa on reilut 100 m. Paikan puusto koostuu pääasiassa suurehkoista männyistä. Maaperä on karkeaa osin soramaista hiekkamoreenia, jossa esiintyy vähän suurempiakin kiviä.

Kohteen kuvaus

Kohde tarkastettiin ensimmäisen kerran H. Oksalan vuoden 1995 inventoinnissa Isosaassa asuvan Mikko Kangosjärven opastuksella. Vuoden 2004 inventoinnissa oppaana toimi Isosaassa asuva Mauri Ruokokoski. Paikalla hahmotettiin noin 60 x 40 m (N – S) alalla 9 kuoppajännöstä, joiden gps-laitteella mitatut koordinaatit selviävät alla olevasta taulukosta:

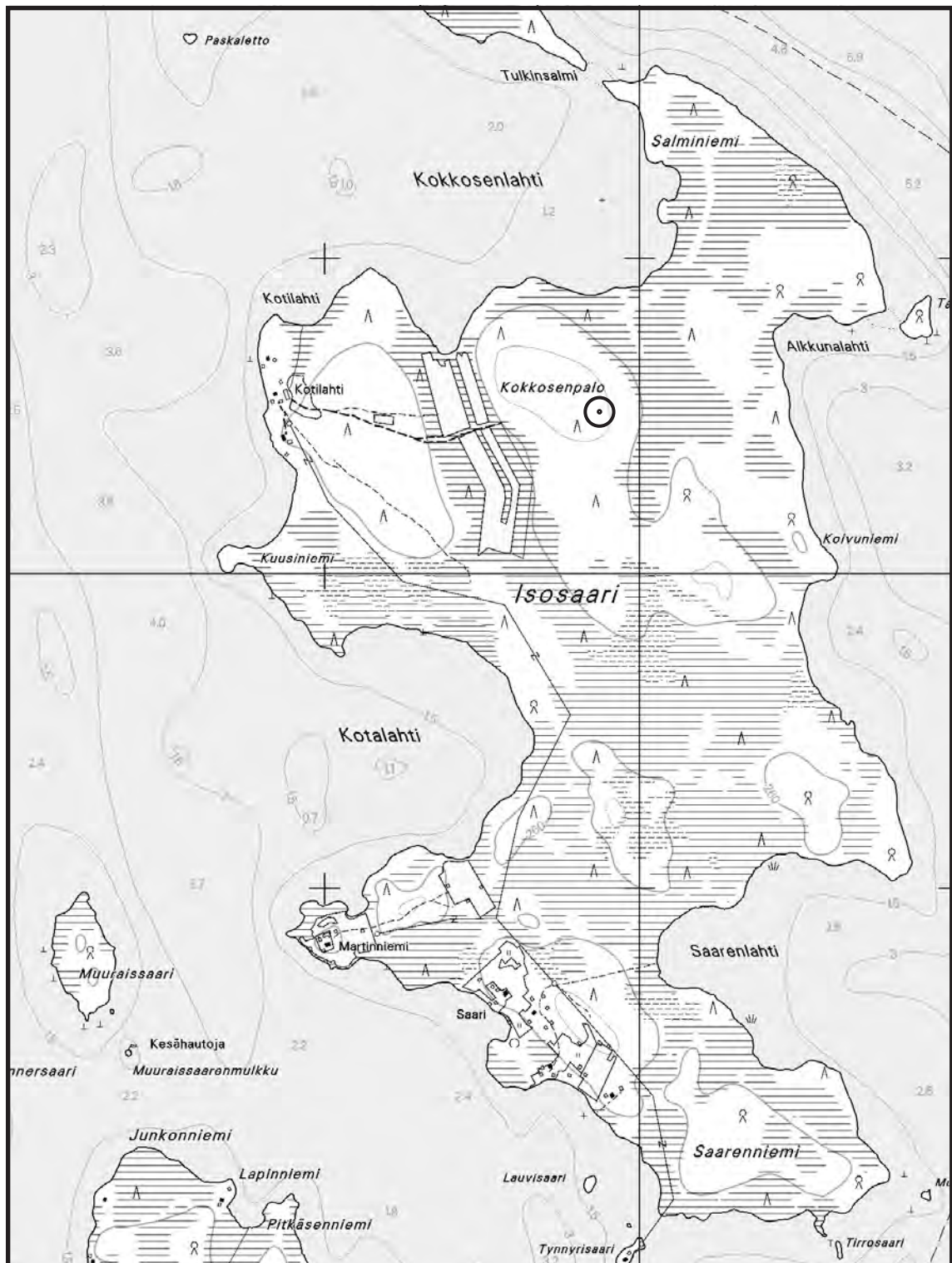
	x	y		x	y		x	y
1.	7538 323	3378 945	4.	7538 333	3378 938	7.	7538 341	3378 920
2.	7538 319	3378 938	5.	7538 334	3378 935	8.	7538 371	3378 954
3.	7538 322	3378 942	6.	7538 335	3378 940	9.	7538 371	3378 958

Suurin osa kuopista on pyöreitä ja halkaisijaltaan noin 3 – 5 m sekä syvyydeltään 50 – 70 cm. Kuopat 5,6,8 ja 9 ovat hieman soikeampia. Kuoppa 2 on halkaisijaltaan noin 7 m ja syvyydeltään noin 90 cm. Kuoppa 9 on hieman muita epämääräisempi. Selkeästi muista poikkeava kuoppa 1, joka on laakea mitoiltaan noin 10 x 7,5 x 0,5 m oleva painanne. Tämän funktio lienee muista poikkeava. Se ei liene kuitenkaan asuinpainanne, kuten H. Oksala arveli vuonna 1995. Painanteeseen tehdyistä koepistoista ei tehty asuinpaikkaan viittaavia löytöjä. Kuopparyhmä lienee jonkinlainen pyyntikuoppajärjestelmä. Kaikissa kuopissa havaittiin vahva huuhtoutumiskerros. Tämän ja niiden maatuneen olemuksen perusteella kuopilla lienee ikää ainakin muutamia satoja vuosia. Kohde on luonnonsuojelualueella (Jerisjärven luonnonhoitometsä).

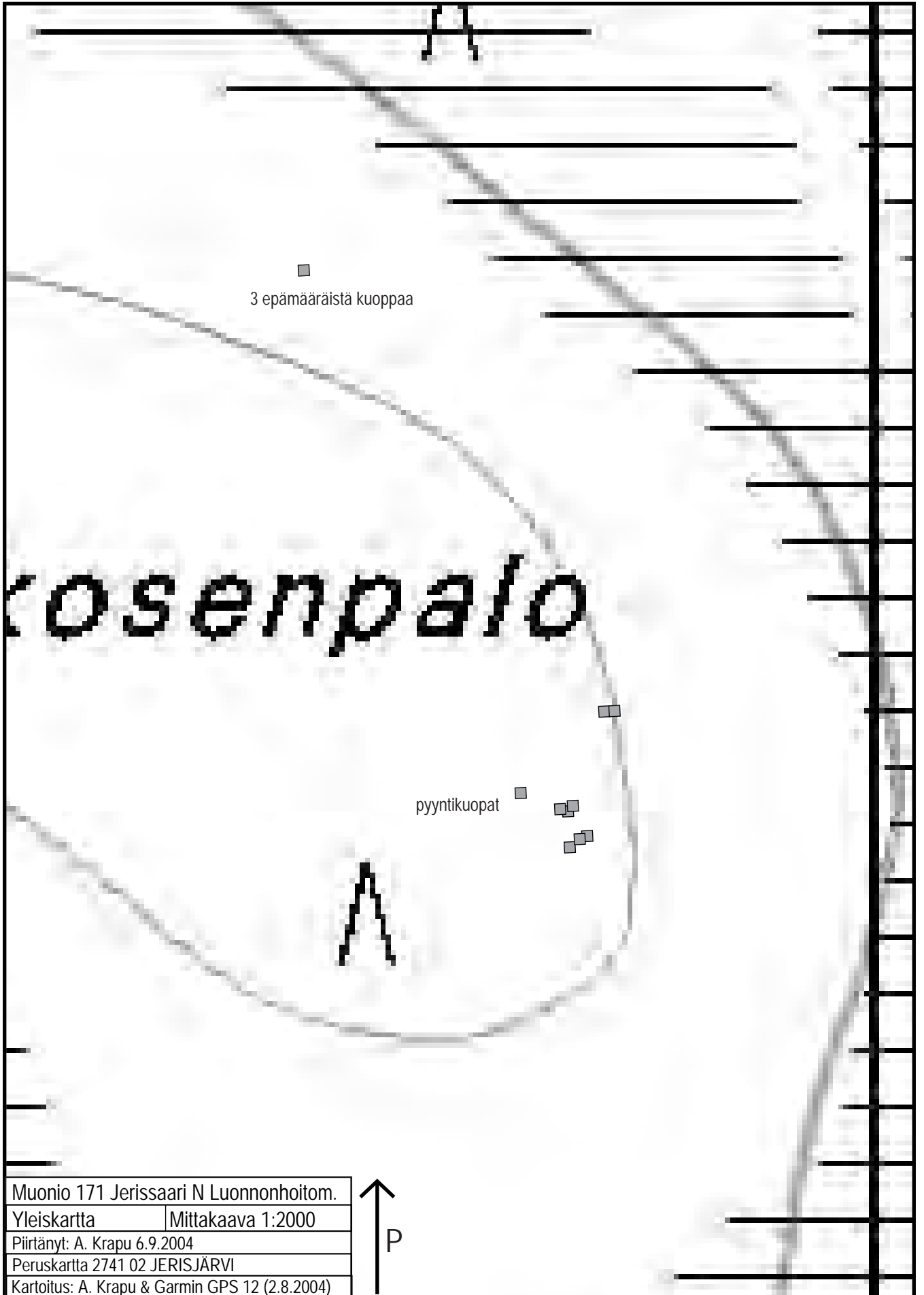
Kohteelta reilut 200 m pohjoiskoilliseen havaittiin vielä kolme epämääräistä kuopannetta koordinaateissa $x=7538\ 548$, $y=3378\ 846$. Kuopat ovat kankaan laen pohjoisosassa tiiviissä itä-länsi – suuntaisessa jonossa.

Luokitusehdotus

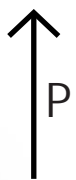
Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 171 Jerissaari N Luonnonhoitometsä. x = 7538 345; y = 3378 939; z = n. 265. Pyyntikuopat.
Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI

Muonio 171 Jerissaari N Luonnonhoitom.	
Yleiskartta	Mittakaava 1:2000
Piirtänyt: A. Krapu 6.9.2004	
Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI	
Kartoitus: A. Krapu & Garmin GPS 12 (2.8.2004)	

MUONIO 172 JERISJÄRVI N VINTTURINNIEMI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat + maarakenteet
Tyyppin tarkenne:	asuinpaikkapinnat + talonpohjat + kuopat
Ajoitus:	kivikautinen + historiallinen aika + historiallinen aika?
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1 + 1 +1
Peruskartta:	2741 02 JERISJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	asuinpaikkapinta, x = 7540 419; y = 3379 506; z = n. 260 talonpohja, x = 7540 557; y = 3379 486; z = n. 265 kuoppajäännös, x = 7540 590; y = 3379 494; z = n. 265
Koordinaattiselite:	kunkin kohteen keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	asuinpaikkapinta, noin 60 x 20 m (N – S) talonpohja, noin 10 x 10 m kuoppajäännös, noin 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 19 km itään

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Valtionmaa
-------------------------	------------

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
H. Oksala	inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 22.7.2004
Löydöt:	KM 34683:1-2 (kvartsi-iskoksia)
Karttaotteet:	2741 02 JERISJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26470-26475, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Jerisjärven pohjoisosassa olevan Vintturinniemen länsilaidalla on komea hiekkaranta, jonka rantavallin päälle tehdystä koepistosta ja siitä reilut 50 m pohjoiseen olevasta tuulenkaadosta löydettiin inventoinnin yhteydessä kvartsi-iskoksia. Kvartsien löytöpaikkojen välillä on vuoden 1995 inventoinnissa havaittuja epämääräisiä painanteita, joihin tehdyistä koepistoista ei kuitenkaan paljastunut mitään asumiseen viittaavia merkkejä. Lisäksi Vintturinniemellä on kivikautisesta asuinpaikasta vajaan 150 m pohjoiseen, noin 30 m päässä rannasta, historiallisen ajan tuvanpohja ja siihen ilmeisesti liittyvä jyrkähköreunainen kuoppajäännös mitoiltaan 5,5 x 3 x 1 m. Tupa on mitoiltaan 3,5 x 3,5 m ja siinä on havaittavissa jäänteet parista hirsikerrasta ja kiukaasta. Lähistöllä on lisäksi suurehko tervahauta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Jerisjärven pohjoislaidalla on noin 700 m levyinen ja järveen noin 200 m työntyvä kolmiomainen Vintturinniemi. Niemen lounaaseen työntyvän kärjen ja niemen länsipuolella olevan Vintturinlahden pohjukan väliin jää länteen antava noin 350 m pitkä hiekkaranta (ks. dia 26470). Vajaan kahden metrin korkuisen rantavallin jälkeen niemellä on noin 20 – 60 m levyinen loivasti järveen viettävä tasanne, joka jyrkkenee kauempana järvestä kohti koillista. Kohde sijaitsee hiekkarannan keskiosissa rantavallin päällä ja Vintturinlahden pohjukan

itäpuolella. Maaperä on hienoa hiekkaa. Kasvillisuus alueella on mäntyvaltaista sekametsää. Aluskasvillisuus koostuu sammalista, jäkälistä sekä puolukka- ja mustikkavaltaisesta varvikosta. Maasto on paikoin kuivaa ja paikoin hiukan soisempaa.

Kohteen kuvaus

Kohde koostuu kivikautisesta asuinpaikasta, historialliseen aikaan ajoittuvasta talonpohjasta ja tähän mahdollisesti liittyvästä kuoppajäännöksestä. H. Oksalan vuoden 1995 inventoinnissa paikalla havaittiin lisäksi kuopanne, joka vaikutti vuoden 2004 inventoinnin havaintojen perusteella varsin epämääräiseltä. Kohde on kansallispuiston alueella.

ASUINPAIKKA

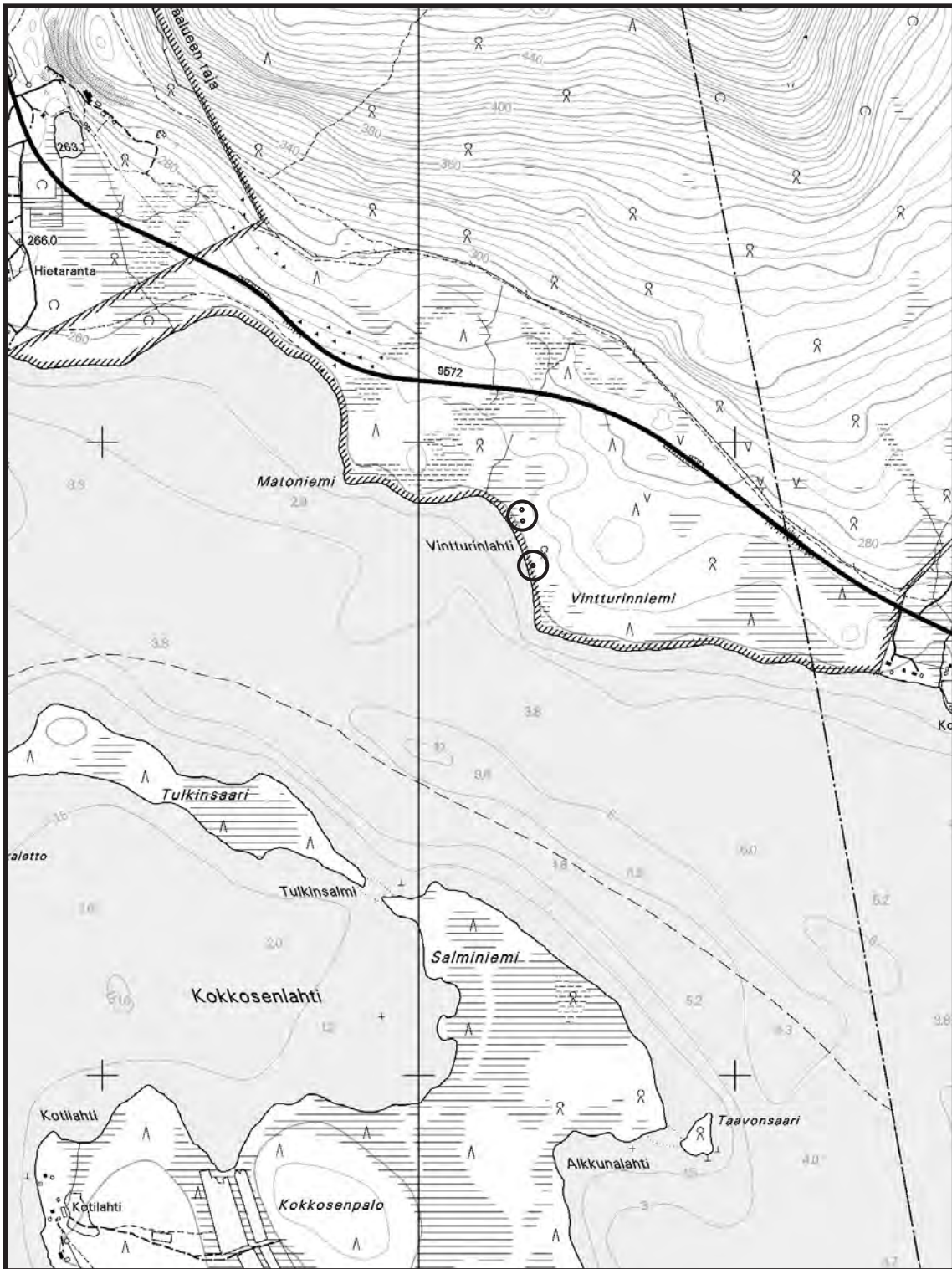
Vintturinniemen hiekkarannan keskiosista löytyi vuoden 2004 inventoinnissa kvartsi-iskoksia koepistosta (x=7540 390, y=3379 514) ja tuulenkaadosta (x=7540 448, y=3379 497). Koepistosta löytyi yksi kvartsi-iskos (KM 34683:1) ja palaneita kiviä. Matkaa paikalta on rantaan noin 10 m. Koepistosta pohjoiseen on muutamia epämääräisiä painaumia, joista yksi selkeämpi on ilmeisesti H. Oksalan vuonna 1995 havainnoima 5 x 4 x 0,25 m kokoinen kuopanne. Rantavallin järven puolelta noin 25 m koepistosta pohjoiseen havaittiin lisää palaneita kiviä, joista myös Oksala raportoi vuoden 1995 inventoinnissa. Samalle kohdalle vähän kauemmas rannasta tehdystä koepistosta paljastui lisäksi punaiseksi palanutta maata ja muutama palanut kivi. Koepistosta vajaan 60 m pohjoiseen havaittiin tuulenkaadosta lisäksi kuusi kvartsi-iskosta (KM 34683:2) ja muutamia palaneita kiviä. Matkaa paikalta on rantaan noin 10 m. Asuinpaikan rajojen selvittämiseksi rantakaistaleelle tehtiin yli 20 koepistoa, mutta muita löytöjä ei tehty. Paikalla lienee siis varsin niukkalöytöinen kivikautinen asuinpaikka, joka on luonteeltaan lähinnä tilapäinen leiripaikka. Paikan topografia on kivikautiselle asuinpaikalle erittäin sovelias.

TALONPOHJA JA KUOPPAJÄÄNNÖS

Vintturinlahden pohjukasta länteen, vajaan 150 m pohjoiseen asuinpaikasta ja noin 30 m päässä rannasta, havaittiin historiallisen ajan talonpohjan jäänteet (x=7540 557, y=3379 486). Paikalla maasto nousee hiukan jyrkemmin rannasta. Jäänteet on parin hirsikerran korkuinen noin 3,5 x 3,5 m laaja kehikko, jonka etelänurkassa on kiuasmaisen tulisijan jäänteet. Talonpohjan länsinurkassa on suurehko muurahaispesä. Tuvan kolmella seinustalla on epämääräiset kuopanteet, joiden tuvanpuoleisella laidalla erottuu lahonneiden hirsien jäänteitä. Talonpohjasta noin 30 m pohjoisluoteeseen on lisäksi mitoiltaan noin 5,5 x 3 x 1 m kokoinen kuoppajäännös (x=7540 590, y=3379 494). Kuoppa on noin 40 m päässä rannasta. Kuoppa ajoittunee jyrkkäpiirteisen olemuksensa perusteella historialliseen aikaan. Sen pohjalla havaittiin koepistossa jonkinasteinen huuhtouma. Talonpohja ja kuoppajäännös saattavat olla samanaikaisia. Mahdollisesti ne liittyvät niemellä harjoitettuun tervanpolttoon sillä noin 30 m kuopasta luoteeseen on suurehko tervahauta (x=7540 611, y=3379 477). Paikalle veneilemään sattuneen Lauri Rauhalan mukaan ylempänä rinteellä pitäisi olla vielä toisenkin tuvan jäänteet, mutta niitä ei siellä liikuttaessa havaittu.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 172 Jerisjärvi N Vintturinniemi. x = 7540 419; y = 3379 506; z = n. 260. Asuinpaikat.
 x = 7540 557; y = 3379 486; z = n. 265. Talonpohjat.
 x = 7540 590; y = 3379 494; z = n. 265. Kuopat.

Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI

MUONIO 178 OLOSJÄRVI W LOMPOLOROVA N

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat?
Tyyppin tarkenne:	pyyntikuopat?
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2723 12 TORAS-SIEPPI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7546 194; y = 3365 548; z = n. 260
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 5 km itäkoilliseen

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	11:56

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

H. Oksala inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 13.7.2004
Karttaotteet:	2723 12 TORAS-SIEPPI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26433, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Olosjärven länsilounaispuolella olevalla hiekkaisella mäntykankaalla on kuoppajäänös, joka on mitoiltaan 4,5 x 3,5 x 0,5 m. Kuoppa lienee tulkittavissa pyyntikuopaksi maatuneen suppilomaisen olemuksensa ja koepistossa paljastuneen vahvan huuhtoutumiskerroksensa perusteella. Lähistöllä on vuoden 1995 inventoinnissa asuinpainanteeksi arveltu painauma, joka on kuitenkin luonnonmuodostuma. Kohteelta on matkaa järven rantaan noin 300 m.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Olosjärven länsipään lounaispuolella maasto kohoaa loivahkosti maaperältään hiekkaa olevalle kankaalle. Kankaan poikki kulkee itäluode-länsikaakko –suuntaisesti Ratsutie. Kankaan eteläpuolella kohoaa Lompolorova –niminen vaara. Kohde sijaitse Ratsutien ja sille etelästä Muonion ja Kittilän väliseltä tieltä tulevan metsäautotien risteyksestä noin 250 m pohjoisluoteeseen. Matkaa paikalta koillisessa olevaan Olosjärven rantaan on noin 300 m. Kohde on kankaan järveä kohti viettävän rinteiden tasanteella. Paikalla kasvaa harvahkoa jäkäläpohjaista mäntymetsää. Maaperä on hienoa hiekkaa.

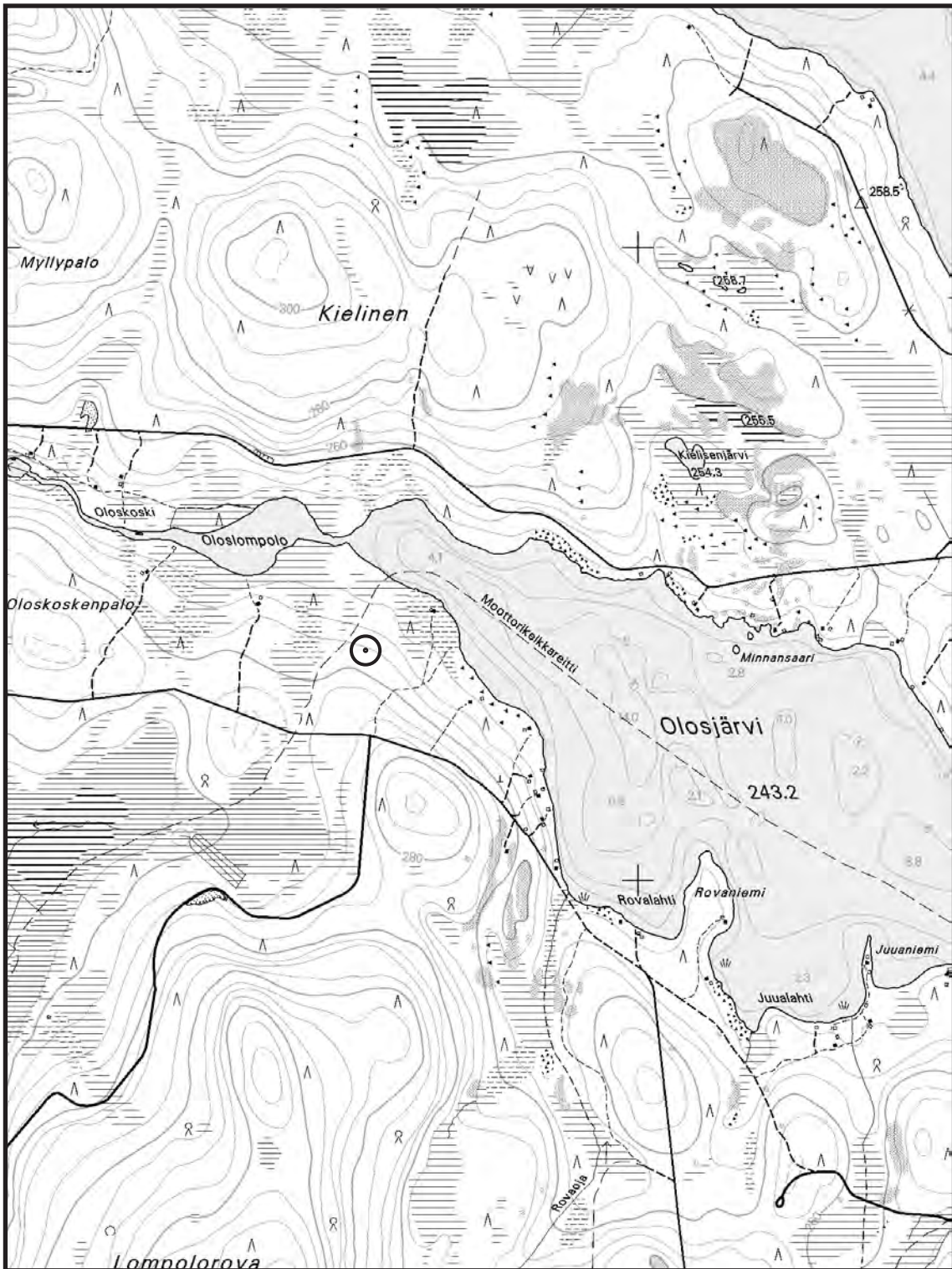
Kohteen kuvaus

H. Oksalan vuoden 1995 inventoinnissa paikalta löytyi kuoppajäänös ja asuinpainanteeksi tulkittu painanne. Vuoden 2004 inventoinnin havaintojen perusteella kuoppajäänös vaikuttaa lähinnä pyyntikuopalta. Noin 15 x 10 m laajuinen painanne selittyy hiekkamaan normaaliilta kumpuilulta. Sen olemus on varsin epämääräinen eikä siihen tehdyistä koepistoista tehty mitään asumiseen viittaavia löytöjä.

Kuoppajäänneksen mitat ovat noin 4,5 x 3,5 x 0,5 m. Sen reunoilla erottuu matalahkot vallit. Kuopan itälaidalla on tuulenskaato, joka sotkee kuopan muotoa hiukan. Kuopan pohjalta ja valleista paljastui koepistosta ja maakairanäytteistä paksuhko huuhtoutumiskerros. Itälaidalla on hiukan sekoittunutta maata, joka on peräisin sillä olevasta tuulenskaadosta. Kuoppa lienee paksun huuhtoutumiskerroksen ja maatuneen loivapiirteisen olemuksensa perusteella varsin iäkäs eli vähintään useampia satoja vuosia vanha.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 178 Olosjärvi W Lompolorova N. x = 7546 194; y = 3365 548; z = n. 260. Pyyntikuopat?
Peruskartta 2723 12 TORAS-SIEPPI

MUONIO 221 SÄRKIJÄRVI NE

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	asuinpaikkapinnat
Ajoitus:	kivikautinen
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2723 11 OLOSTUNTURI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7539 457; y = 3374 035; z = n. 262
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 60 x 15 m (NE – SW)
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 14,5 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	10:1
Tila 2:	80:52

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 1.8.2004
Löydöt:	KM 34684:1 (kvartsi-iskoksia)
Karttaotteet:	2723 11 OLOSTUNTURI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26530-26531, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Särkijärven koilliskulmassa olevan lahden luoteisrannalla Passisenniemen ja lahden pohjukassa olevan suon välillä. Rannasta aivan rantavallin päältä havaittiin noin 60 m matkalta kvartsi-iskoksia kolmesta eri kohdasta. Yhteensä iskoksia oli näkyvissä kolmisenkymmentä kappaletta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Särkijärven koilliskulmassa olevan lahden luoteisrannalla on hiekkapohjainen tasanne lahden pohjukan ja Passisenniemen välissä. Tasanne alkaa lahden pohjan suon lounaispuolelta noin 80 m levyisenä ja se jatkuu kapenevana kohti Passisenniemeä. Kauempana rannasta maasto alkaa nousta kumpuilevana kohti luodetta ja maaperässä alkaa esiintyä enemmän kiviä. Tasanne on reilun metrin korkuisen rantavallin päällä. Tasanteella kasvaa tiheähkösti suurehkoja mäntyjä. Aluskasvillisuus on pääosin jäkälää ja puolukkavaltaista varvikkoa.

Kohde sijaitsee aivan rantavallin päällä noin 60 m matkalla. Alue alkaa lahden pohjukan suon lounaislaidassa olevan kesämökin pihasta jatkuen siitä kohti lounasta. Rannassa on useita moderneja nuotiopaikkoja ja polkuja, jotka ovat kuluttaneet aluskasvillisuutta. Paikoin rantavallin päällä on näkyvissä pieniä paljaita hiekka-alueita. Paikka näyttää olevan yleisesti retkeilykäytössä, mikä onkin ymmärrettävää kuivan hiekkaisen tasanteen takia.

Kohteen kuvaus

Rannassa on kivikautinen asuinpaikkapinta, jolta löytyi inventoinnin yhteydessä noin kolmekymmentä kvartsi- ja kavartsiitti-iskosta. Iskoksia havaittiin kolmesta eri kohdasta vajaan 60 m matkalla. Iskokset jätettiin pääosin paikoilleen. Muutama keskivertoyksilö poimittiin talteen ja luetteloiitiin.

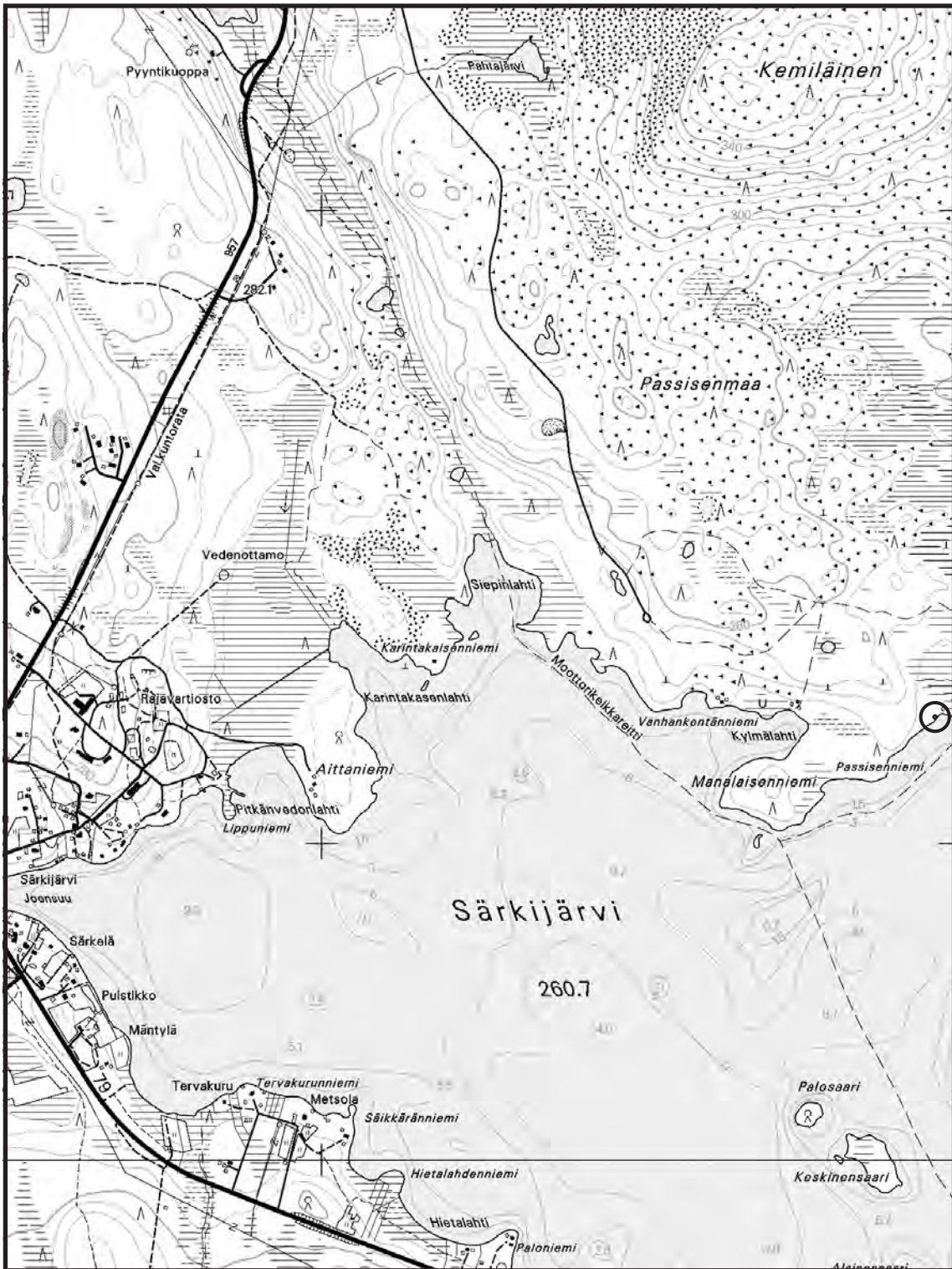
Runsaimmin kvartseja havaittiin koillispuolisen suon laidassa olevasta mökistä tai pikemminkin pienestä kalakämpästä noin 10 m lounaaseen (x=7539 476, y=3374 055). Paikalla on muutaman metrin päässä rannasta aluskasvillisuudesta osittain vapaa halkaisijaltaan noin 5 m alue, jolla näkyy noin 15 – 20 kvartsi- ja kvartsiitti-iskosta. Paikalta poimittiin talteen todisteeksi kaksi kvartsi-iskosta (KM 34684:1). Alueen keskiosissa on epämääräinen halkaisijaltaan noin metrinen painauma, joka on lapionpiston syvyydeltä täynnä turvetta. Kuopanne ei välttämättä liity iskoksiin. Mökin länsipuolella olevalla tasanteella on vastaavan kokoisia epämääräisiä painaumia kauempanakin rannasta.

Noin 35 m rantaa pitkin lounaaseen havaittiin rantavallin päältä kasvillisuudeltaan auki kuluneelta paikalta 3 kvartsi-iskosta (x=7539 448, y=3374 032). Lisäksi näkyvissä oli palaneita kiviä. Paikka on suuren männyn juurakossa ja sen vieressä on moderni nuotionpaikka. Palaneet kivet eivät välttämättä liity esihistoriallisiin kvartsi-iskoksiin.

Kolmas kvartsilöytöalue oli edellisestä vajaat 20 m rantaa pitkin lounaaseen (x=7539 438, y=3374 016). Löytöalueiden väliselle 20 m alueelle jää 5 modernia nuotiopaikkaa. Paikalla näkyi noin 5 kvartsi-iskosta, mutta myös luonnollisesti lohkeillutta kvartsia ja palanutta kvartsia. Kasvillisuus on paikalla kulunut hiekalle. Iskoksia havaittiin aivan rantavallin päältä vajaan 5 m matkalta. Paikalta noin 20 m lounaaseen on hyvin kivetty suurempi moderni nuotiopaikka, jonka laidalle on asetettu hirsia istuimeksi..

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 221 Särkijärvi NE. x = 7539 457; y = 3374 035; z = n. 262. Asuinpaikat.
Peruskartta 2723 11 OLOSTUNTURI

MUONIO 222 LEUSTOVAARA E

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat
Tyypin tarkenne:	pyyntikuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokka:	2/3
Lukumäärä:	2
Peruskartta:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7531 003; y = 3377 277; z = n. 280
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 15 x 15 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 21,5 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	170:0

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 4.8.2004
Karttaotteet:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26550-26551, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Äkäsjärven länsipuolella kulkevan maantien nro 940 itäpuolella noin 35 m tiestä. Kohteelta noin 300 m etelään on maantien länsipuolella olevalle suurelle soranottoalueelle kääntyvä tienhaara. Paikalla on pieni hiekkakumpare, jonka laella on 5 metrin päässä toisistaan kaksi pyyntikuopaksi tulkittavaa kuoppajäännöstä. Molemmissa kuopissa on myös merkkejä myöhemmästä kaivelusta. Kuoppien valleissa ja pohjilla on havaittavissa selkeät huuhtoumat niiltä osin, mitä moderni kaivelu ei ole tuhonnut. Kuopat ovat sijainniltaan ja olemukseltaan varsin samankaltaisia niistä 1 – 1,5 km etelään olevien muiden Leustovaaran itälaidan pyyntikuoppakohteiden kanssa (Muonio 125, 126 ja 127).

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Äkäsjärven länsilaidan Kivenlahden ja Leustolahden puolesta välistä maasto nousee jyrkästi kohti länsipuolella olevaa Leustovaaraa. Leustovaaran itäisillä alarinteillä aivan maantie nro 940 itäpuolella rinteessä on tasannemainen alue, jolla on pieni halkaisijaltaan noin 20 m oleva hiekkakumpare, joka kohoaa vajaat 5 m ympäristöään korkeammalle. Matkaa kumpareelta idässä olevaan Äkäsjärven rantaan on reilut 300 m. Hiekkakumpareella kasvaa nuorehkoja mäntyjä. Aluskasvillisuus on pääosin, jäkälää, sammalia, puolukkaa ja variksenmarjaa. Kohde sijaitsee hiekkakumpareen laella. Maantielle on matkaa noin 35 m ja eteläpuoliselle rantaan asti jatkuvalla tilusrajalle noin 30 m.

Kohteen kuvaus

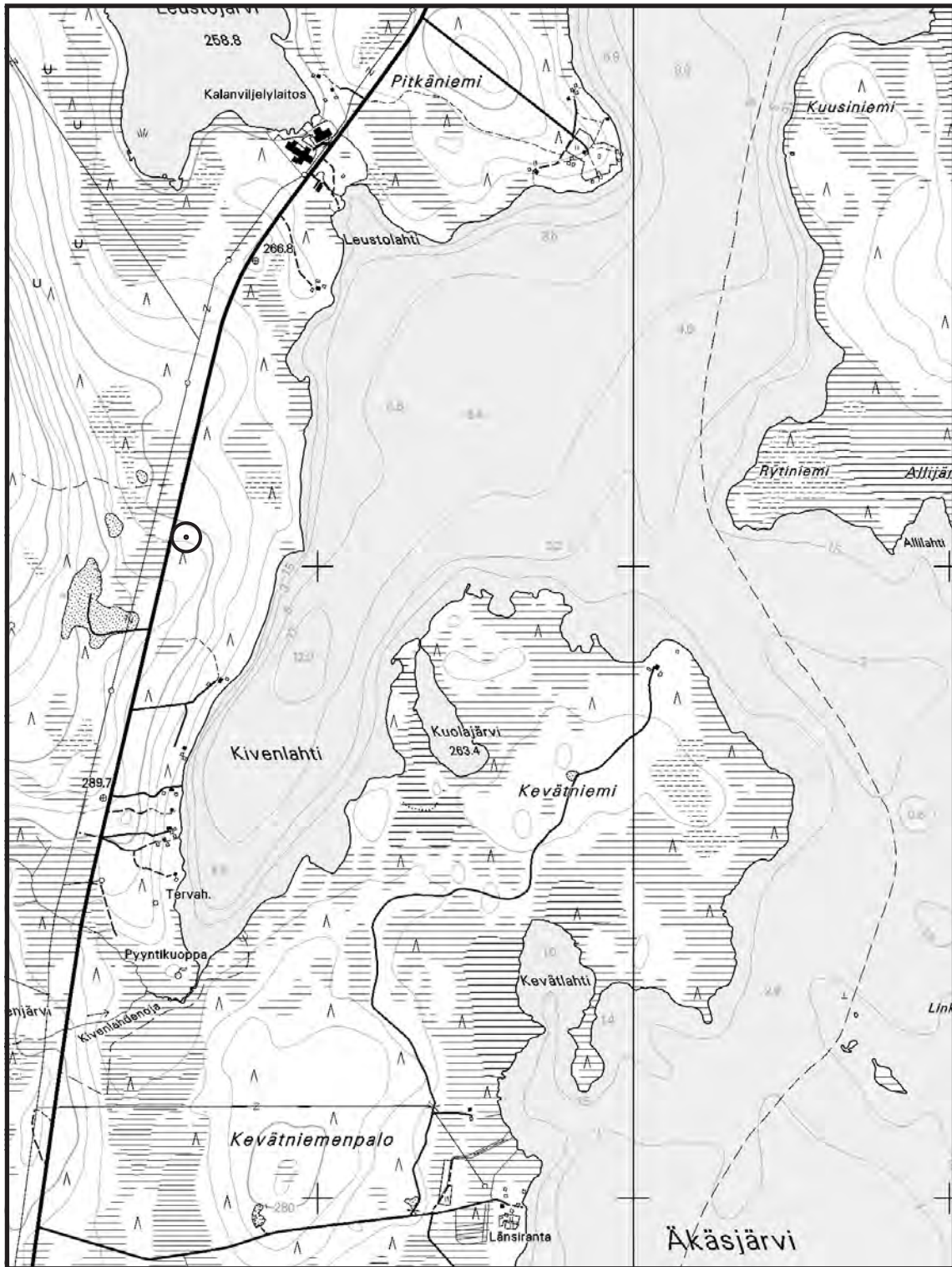
Kohde koostuu kahdesta kuoppajäännöksestä, joissa molemmissa on merkkejä myös modernista kaivelusta. Kuopat vaikuttavat lähinnä pyyntikuopilta. Kuopat ovat aivan kumpareen laella noin 8 m päässä toisistaan pohjois-etelä –suunnassa. Kuopat ajoittunevat olemuksensa ja paksun huuhtoutumiskerroksen perusteella ainakin useamman sadan vuoden ikäisiksi.

Pohjoisempi kuopista on laajuudeltaan 5 x 3 m. Sen keskellä on noin 30 cm syvä ja 2 x 0,5 m laajuinen teräväreunainen moderni kaivanto. Tämän toiminnan seurauksena kuopan syvyys on nyt noin 80 cm. Kuopan laidoilla erottuu noin 20 cm korkeat vallit. Kuoppaan tehtiin lapiolla pari koepistoa ja sitä tutkittiin maakairanäyttein. Modernin kaivannon kohdalla hiekka on sekoittunutta. Muualla kuopassa paljastui paksu huuhtoutumiskerros, jota peittää paikoin muutaman sentin vahvuinen sekoittunut kerros. Sekoittunut kerros selittyy modernin kuopan kaivamisen yhteydessä siitä heitetystä hiekalla, jonka seurauksena kuopan alkuperäinen pinta on paikoin peittyneet. Kuopan pohjoislaidalla sekoittunutta kerrosta ei esiintynyt. Pohjoisvalli onkin muita valleja hiukan matalampi.

Eteläisempi kuopista on halkaisijaltaan noin 3,5 m ja syvyydeltään noin 40 cm. Sen luoteislaidassa on kiinni epämääräinen pieni painauma ja länsilaidalla halkaisijaltaan reilut 50 cm oleva männyn kanto. Painauma ja kanto tekevät kuopan muodosta hiukan epämääräisen. Kuopassa havaittiin vahva huuhtoutumiskerros, mutta myös tämän keskellä oli sekoittuneen kerroksen paljastamia merkkejä modernista kaivelusta.

Luokitusehdotus

Luokka 2/3. Osin tuhoutunut kohde, jonka rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 222 Leustovaara E. x = 7531 003; y = 3377 277; z = n. 280. Pyyntikuopat.
Peruskartta 2741 01 ÄKÄSJÄRVI

MUONIO 223 KOIVURINNE

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	tulisijat
Tyyppin tarkenne:	liedet
Ajoitus:	ajoittamaton
Rauhoitusluokka:	2/3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2741 02 JERISJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7533 055; y = 3379 434; z = n. 264
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 5 x 5 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 22 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	21:16

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 5.8.2004
Karttaotteet:	2741 02 JERISJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26552, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Äkäsjärven pohjoisrannalla on selkeä noin 10 kivistä koostuva kehämäinen liesi. Soikeahkon lieden pituus on noin 60 cm ja leveys vajaat 50 cm. Lieden ajoittaminen päällisin puolin on mahdotonta, mutta siinä olevat kivet ovat sen verran sammaloituneita, että se voi olla muutaman sadan vuoden ikäinen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

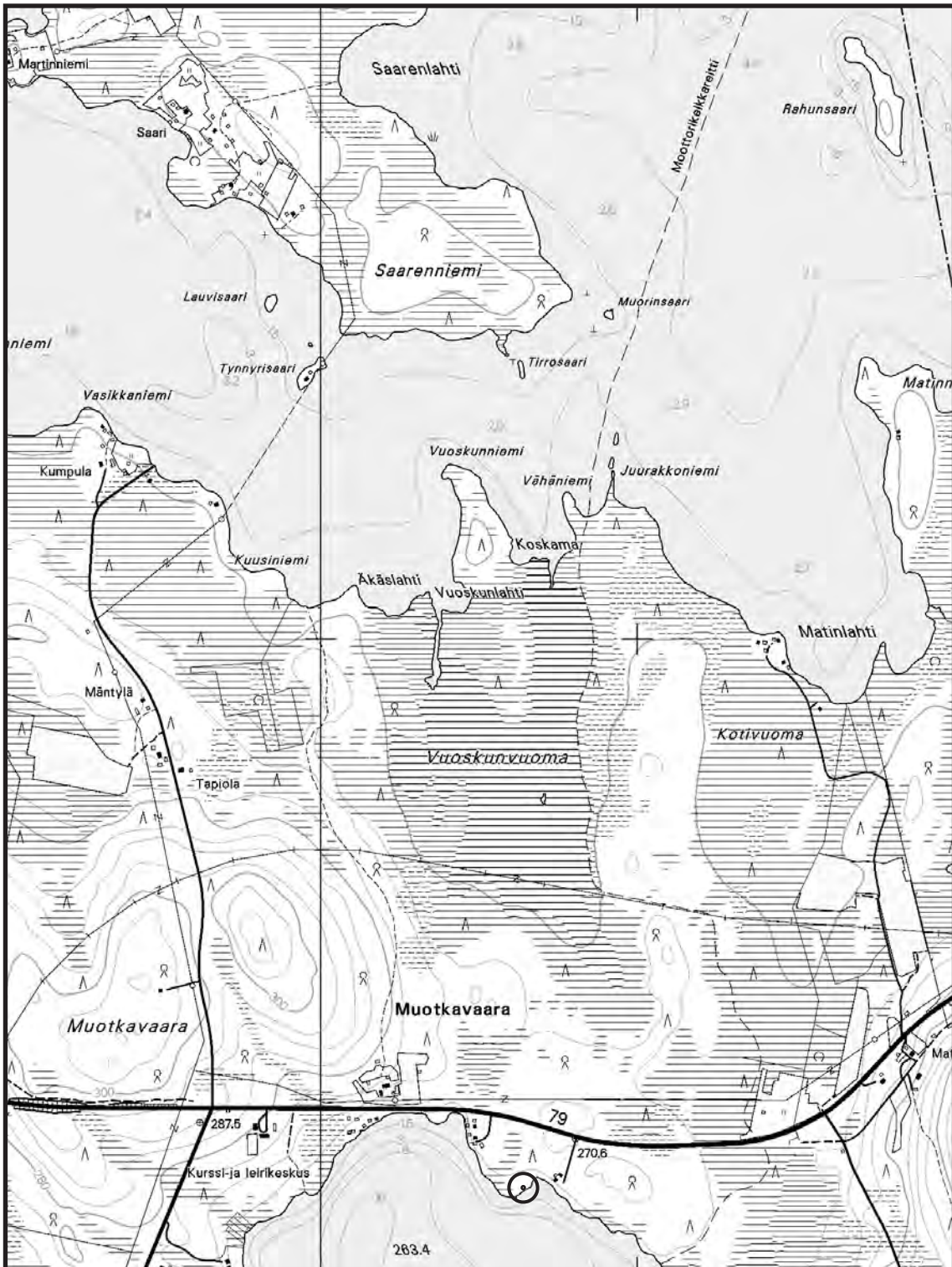
Kohde sijaitsee Äkäsjärven pohjoisrannalla olevan noin 200 m leveän ja noin 100 m etelään työntyvän niemen kaakkoisrannalla. Muotkavaaran kylä on paikalta noin 500 m kaakkoon ja noin 100 m kohteen koillispuolella on järven rannassa rakennus Koivurinne -nimisessä paikassa. Paikalla on kostea tasanne noin metrin järven pintaa korkeammalla. Kohde on noin 8 m päässä rannasta. Maaperä on kivistä moreenia. Kohteen länsipuolella niemi muuttuu soisemmaksi. Kasvillisuus on sekametsää, jonka aluskasvillisuus koostuu sammalista, puolukasta ja mustikasta.

Kohteen kuvaus

Paikalla on noin 60 cm pitkä ja 50 cm leveä kymmenestä kivistä koostuva soikea kehämäinen liesi. Lieden kivet eivät ole selkeästi palamisen lohkomia, mutta sen viereen tehdystä koepistosta paljastui nokista maata. Kivet ovat noin nyrkin kokoisia ja siitä hiukan suurempia. Rakenne on osin sammaleiden peitossa ja sen päällä on pienehkön lahonneen koivun juurakko ja noin 10 vuotta vanha männyntaimi. Liesi on tuskin muutamaa sataa vuotta vanhempi.

Luokitusehdotus

Luokka 2/3. Ajoittamaton ilmeisen nuori jääne, jonka rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Muonio 223 Äkäsjärvi Koivurinne. $x = 7533\ 055$; $y = 3379\ 434$; $z = n. 264$. Kotaliedet?
Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI

MUONIO 25 SÄRKIJÄRVI KARHUNOJA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	löytöpaikat
Tyyppin tarkenne:	irtolöytöpaikat
Ajoitus:	rautakautinen
Rauhoitusluokka:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2723 11 OLOSTUNTURI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7539 34; y = 3370 58; z = n. 270 – 280
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 11,5 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	43:21

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
Irtolöytö	KM 13900 (rautakirves)
A. Erä-Esko	inv. 1962
H. Oksala	inv. 1995 (kohdetta ei tarkastettu)

INVENTOINTI 2004

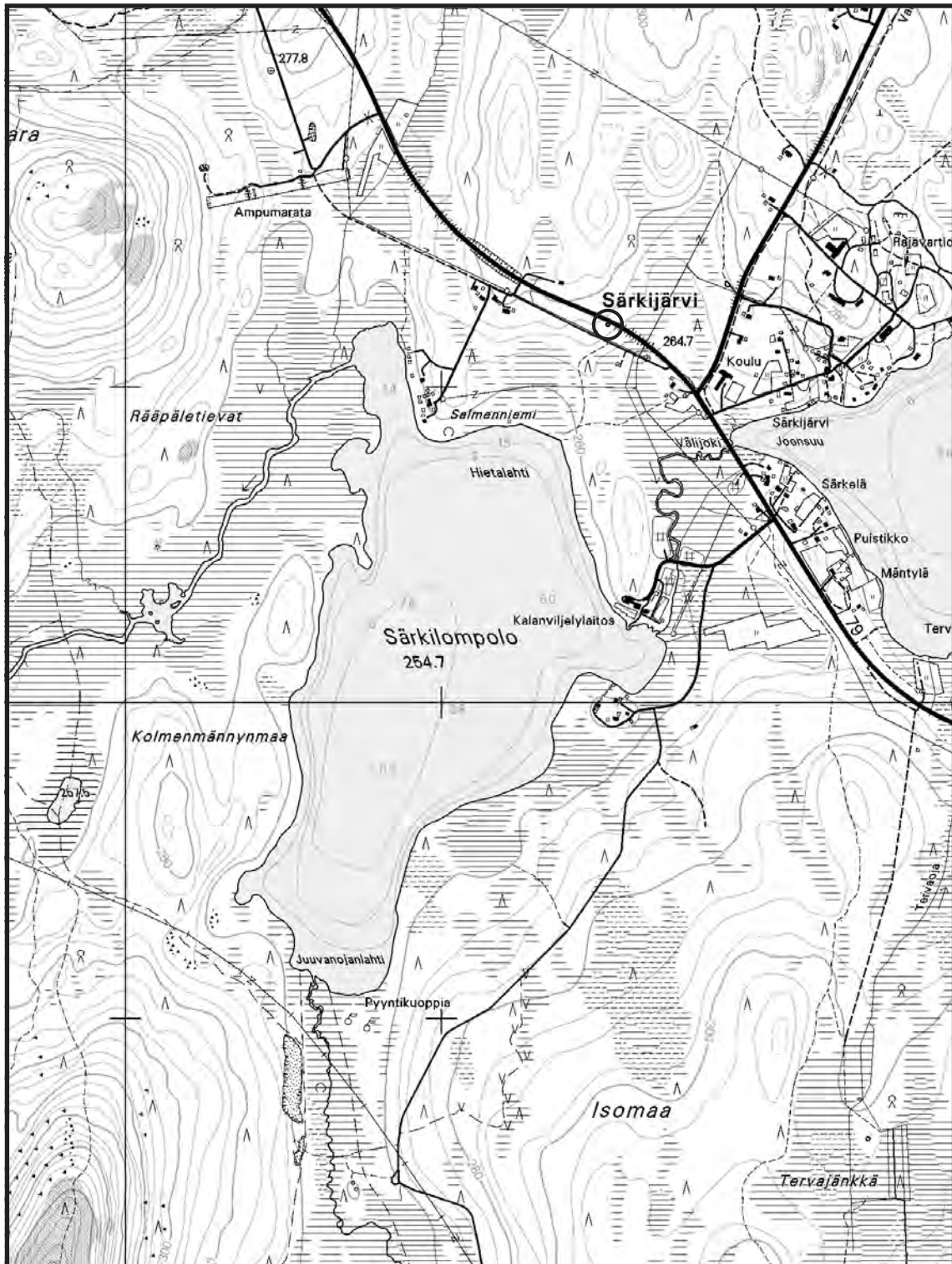
Aika:	HuK Antti Krapu 23.7.2004
Karttaotteet:	2723 11 OLOSTUNTURI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta. Yleiskarttaluonnos

LYHYT KOHDEKUVAUS

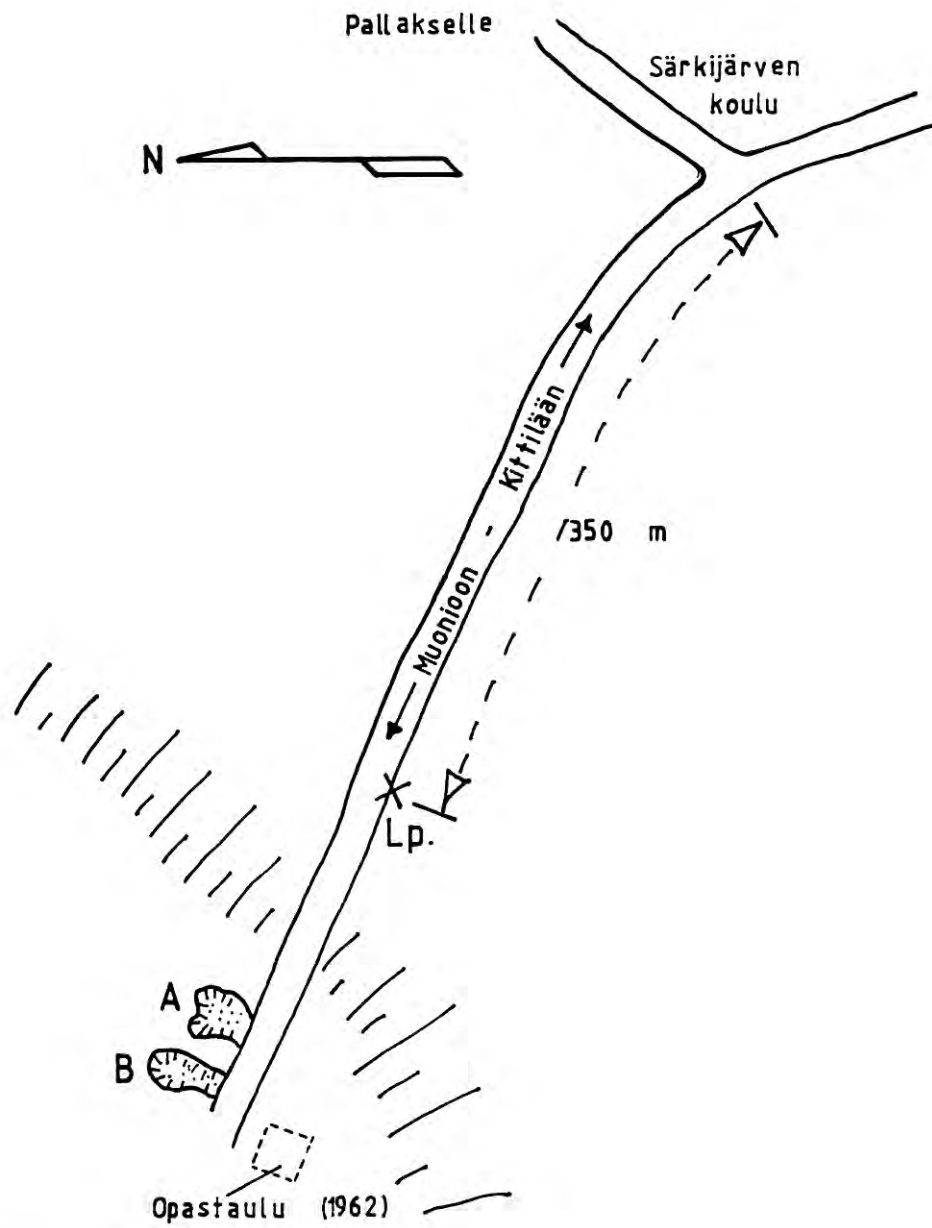
Muonion ja Kittilän välisen tien rakennustöissä löytyi tiekarhun nostamana rautakauteen ajoittuva rautakirves 1950-luvun alkupuolella. Löytöpaikka on Särkijärven kylän itäpuolella valtatie 79 varressa noin 350 m valtatie ja maantie 957 risteyksestä Muonioon päin. Kirveen alkuperäistä sijaintipaikkaa ei tunneta tarkemmin, koska tielle ajettu maa-aines lienee peräisin vieriseltä harjulta. Paikalta ei tehty vuoden 2004 inventoinnissa uusia löytöjä. Seudulla kasvaa sekametsää hiekkamoreeniassa.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Irtolöytö, jonka tarkka sijaintipaikka ei ole tiedossa.

Muonio 25 Särkijärvi Karhunoja. x = 7539 34; y = 3370 58; z = n. 270 - 280. Löytöpaikat.
Peruskartta 2723 11 OLOSTUNTURI

Muonio 25 Särkijärvi Karhunoja.
Yleiskarttaluonnos: Aarni Erä-Esko 1962.

MUONIO 37 JERISSAARI SAARI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	löytöpaikat (+ maarakenteet)
Tyyppin tarkenne:	irtolöytöpaikat (+ painanteet)
Ajoitus:	kivikautinen (+ ajoittamaton)
Rauhoitusluokka:	3
Lukumäärä:	1 (+ 1)
Peruskartta:	2741 02 JERISJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7536 256; y = 3378 798; z = n. 260
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 20 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	20:1

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
Irtolöytö	luettelomaton liuskeveitsen katkelma (haltija Mikko Kangosjärvi, Muonio)
E. Hintikainen	tark. 1989
H. Oksala	inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 2.8.2004
Karttaotteet:	2741 02 JERISJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta. Yleiskarttaluonnos
Diat:	26535-26536, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Jerisjärven Isosaaren lounaisrannalla sijaitsevasta pellostä on löytynyt 1950-luvulla peltoa aurattaessa liuskeveitsen katkelma, joka on materiaaliltaan ns. skandinaavista Kölin punaliusketta. Pellon laidassa on lisäksi yksi epämääräinen painauma.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Löytöpaikka sijaitsee Jerisjärven Isosaaren lounaisrannalla olevan asumattoman tilan pellossa. Kesannolla oleva pelto sijaitsee noin 400 m kaakkoon Saaren tilasta. Kohteelta on matkaa järvenrantaan noin 60 m. Sen länsipuolella on asumaton tuparakennus ja ylempänä rinteessä on suurempi asumaton päärakennus. Paikalta noin 80 m kaakkoon on uudempi hirsihuvila.

Kohteen kuvaus

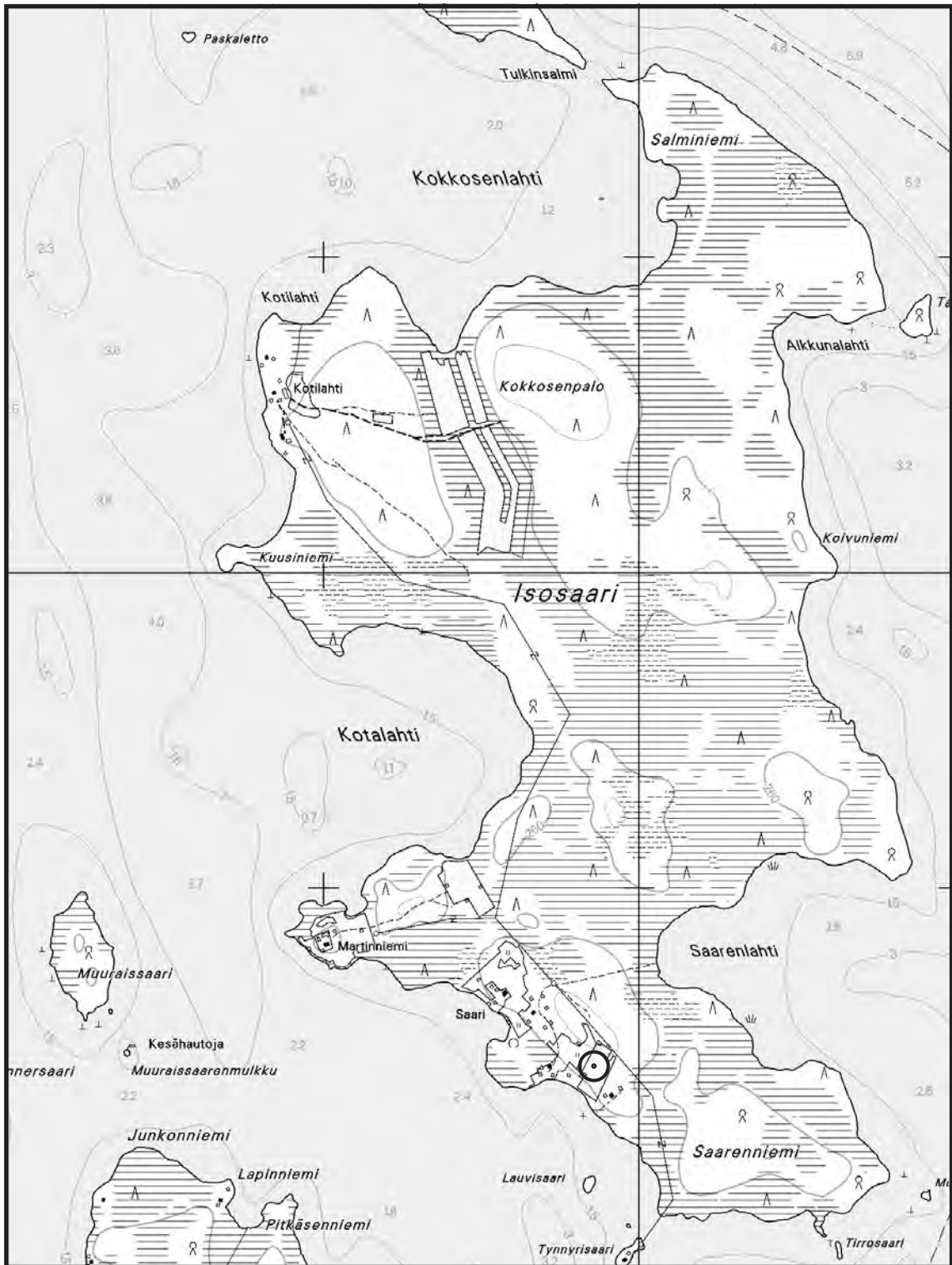
Skandinaavista Kölin punaliusketta oleva liuskeveitsen katkelma löytyi peltoa aurattaessa 1950-luvulla. Luettelomaton esine on Isosaareissa asuvan Mikko Kangosjärven hallussa. Vuoden 2004 inventoinnissa oppaana ollut Mauri Ruokokoski tiesi veitsen löytöpaikan sijainnin. Paikalle tehtiin yksi koepisto, jossa näkyi noin 40 cm paksu peltokerros ja sen alla punaruskea rikastumishiekka.

Pellon laidassa, reilut 20 m löytöpaikasta pohjoisluoteeseen, on epämääräinen painauma, jota on arveltu kalakellarin paikaksi (x=7536 275, y=3378 792). Halkaisijaltaan se on noin 8 m ja syvyydeltään noin

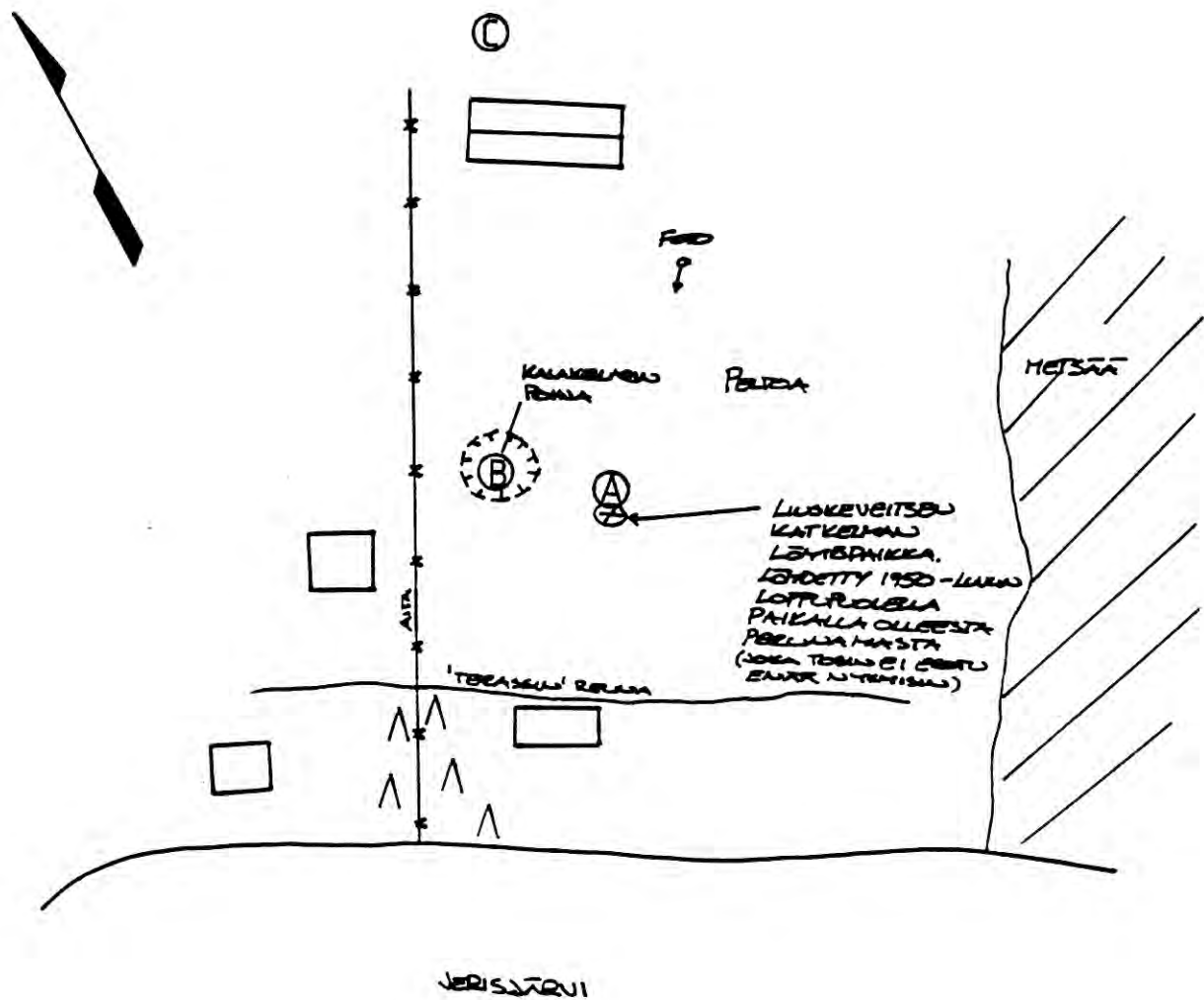
50 cm. Painanteessa kasvaa horsmaa ja heinää. Siihen tehdystä koepistosta paljastui suurehkoja kiviä. Painanteen funktiosta ei voine sanoa mitään varmaa. Kalakellarin sijaksi painanne on vähän turhan laakea. Painanne on Mauri Ruokokosken mukaan ollut olemassa jo tilaa 1930-luvulla asutettaessa. Kovin vanhalta jäänteeltä se ei kuitenkaan vaikuta.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Irtolöytö.

Muonio 37 Jerissaari Saari. x = 7536 256; y = 3378 798; z = n. 260. Löytöpaikat.
Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI

- A Liuskeveitsen katkelman löytöpaikka
- B Epämääräinen painauma
- C Tarinaa talonpohjasta, ei havaintoja vuonna 2004

Muonio 37 Jerissaari Saari.

Yleiskarttaluonnos: Hintikainen & Iskierka-Hintikainen 1989.

Lisäykset: Hilikka Oksala 1995 ja Antti Krapu 2004.

MUONIO 40 SÄRKIJÄRVI SIEPINLAHTI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat
Tyypin tarkenne:	padot
Ajoitus:	historiallinen aika (1800-luku?)
Rauhoitusluokka:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2723 11 OLOSTUNTURI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7540 168; y = 3372 650; z = n. 261
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 15 x 5 m (E – W)
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 12,5 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	78:21

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
A. Arponen	inv. 1989
H. Oksala	inv. 1995 (kohdetta ei tarkastettu)

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 1.8.2004
Karttaotteet:	2723 11 OLOSTUNTURI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26523, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Särkijärven Siepinlahden pohjoispuolella, noin 100 m päässä rannasta, on kahden kankaan välillä jäänteet patorakennelmasta, jonka avulla on perimätiedon mukaan estetty Särkijärven vesiä juoksemasta Siepinkuruun. Nykyisellään varsin huonossa kunnossa olevasta padosta on havaittavissa 1,5 m pitkä ja 50 cm leveä kivivalli, joka on ilmeisesti tukenut reilun kymmenen metrin matkalla havaittavissa olevia pahoin lahonneita puurakenteita. Perimätiedon mukaan (Antti Metsola, Muonio) pato on rakennettu 1700- tai 1800-luvulla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Särkijärven Siepinlahden pohjukasta noin 100 m pohjoiseen. Paikalla idästä ja lännestä pihtimäisesti työntyvien kankaiden väliin jää kapeimmillaan vajaat 40 m leveä suokaistale. Suokaistale jatkuu pohjoisluoteeseen kohti Siepinkurua ja Toras-Sieppi -järveä. Noin 10 m kohteesta länteen kulkee Siepinkuruun jatkuva moottorikelkkareitti.

Kohteen kuvaus

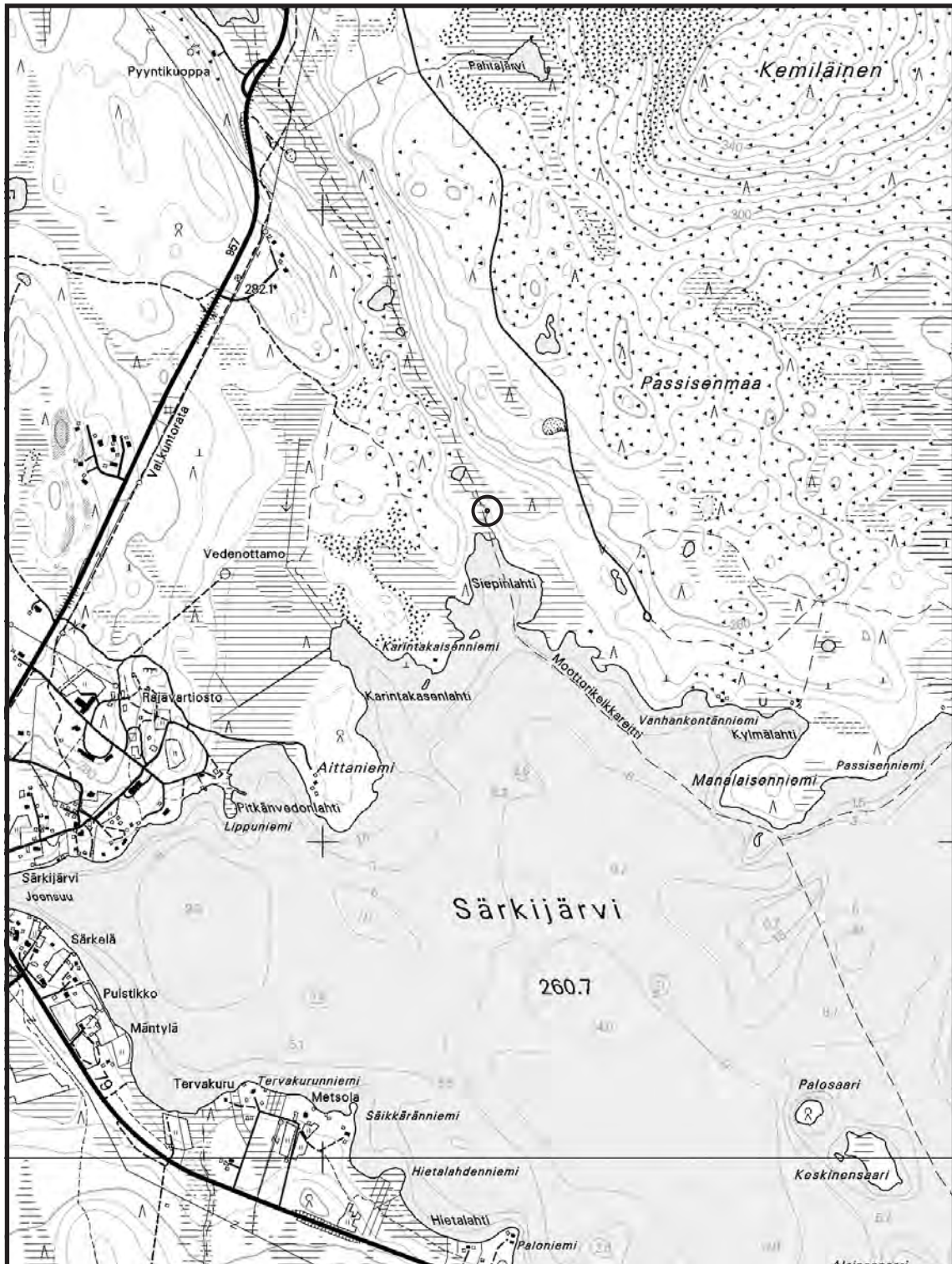
Paikalla on itä-länsi –suuntainen patorakennelma. Pato on ulkomuodoltaan varsin vaatimaton ja huonossa kunnossa. Se näkyy maastossa kahtena rinnakkaisena kivirivinä, joihin tukeutuu ohuehkoja pystypuita. Kivirakenne on noin 2,5 m pitkä. Halkaisijaltaan kivet ovat noin 20 – 30 cm. Puurakenne jatkuu vielä noin 5 m

itään kivistä. Leveyttä koko rakennelmalla on noin puoli metriä. Kivet pilkottavat suosta noin 10 – 15 cm korkeuteen.

Pato liittyy muoniolaisen Antti Metsolan välittämän perimätiedon mukaan Särkijärven länsipäästä lähtevän Särkijoen patoon (Muonio 49). Tämän padon vaikutuksesta Särkijärven pinta on noussut sen verran, että Siepinlahden pohjukkaan on tarvittu pato estämään veden karkaaminen Siepinkuruun ja Toras-Sieppi -järveen. Metsola arvelee patojen olevan peräisin 1700- tai 1800-luvulta.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Lähes tuhoutunut ja vaatimaton kohde.

Muonio 40 Särkijärvi Siepinlahti. x = 7540 168; y = 3372 650; z = n. 261. Padot.
Peruskartta 2723 11 OLOSTUNTURI

MUONIO 49 SÄRKIJÄRVI SÄRKIJOKI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat
Tyypin tarkenne:	padot
Ajoitus:	historiallinen aika (1800-luku?)
Rauhoitusluokka:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2723 11 OLOSTUNTURI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7538 63; y = 3370 82; z = n. 260
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	?
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 12 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	43:21

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
A. Arponen	inv. 1989
H. Oksala	inv. 1995 (tarkkaa paikkaa ei löytynyt)

INVENTOINTI 2004

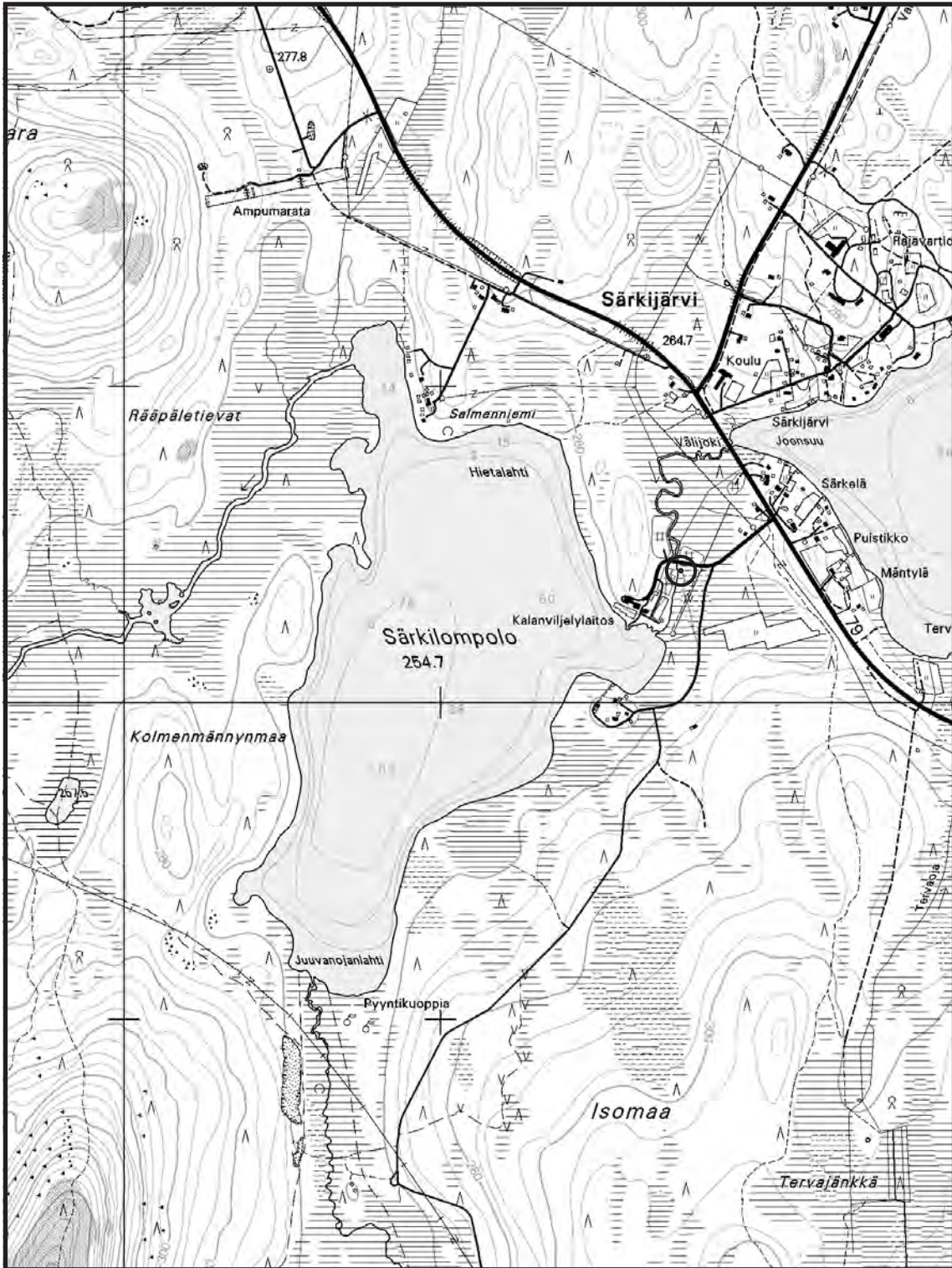
Aika:	HuK Antti Krapu 17.7.2004
Karttaotteet:	2723 11 OLOSTUNTURI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26465, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Särkijoen suistossa kalanviljelylaitoksen alueella. Noin 30 metriä modernista sillasta etelään pitäisi olla A. Arposen vuoden 1989 inventoinnissa kartoittamat padon jäänteet. Padon jäänteet ovat nykyisellään niin huonossa kunnossa, ettei niitä löytynyt edes Arposenkin oppaana toimineen muoniolaisen Antti Metsolan avulla. Paikalla kasvaa märässä maassa tiheää pajukkoa. Kohdetta voidaan pitää tuhoutuneena. Metsola arvelee padon rakennusajaksi 1700- tai 1800-lukua.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Tuhoutunut kohde.

Muonio 49 Särkijärvi Särkijoki. x = 7538 63; y = 3370 82; z = n. 260. Padot.
Peruskartta 2723 11 OLOSTUNTURI

MUONIO 112 ÄKÄSJÄRVI E LINKUNIEMI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	löytöpaikat
Tyyppin tarkenne:	irtolöytöpaikat
Ajoitus:	kivikautinen
Rauhoitusluokka:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7529 246; y = 3379 693; z = n. 265
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 24 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	62:7

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
Irtolöytö	luetteloimattomat kaksi vihreäkivitalttaa (löydöt hukkuneet?)
H. Oksala	inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 31.7.2004
Karttaotteet:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26522, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Äkäsjärven Linkuniemen kärjessä sijaitsevan maatilan pellosta on löytynyt 1900-luvun alussa kaksi vihreäkivitalttaa. Lisäksi Senja Rauhalan mukaan (tiedonanto H. Oksalalle vuonna 1995) mailta on löytynyt myöhemminkin kiviesineen näköisiä "vihreäkiven" kappaleita, jotka ovat kuitenkin hävinneet. Samoin pellosta kerrotaan havaitun lieden jäänteitä ja hiiltä. Todistettavia kivikautisen asuinpaikan merkkejä paikalta ei kuitenkaan ole.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Linkuniemi on kapea noin 450 m pitkä ja pohjoisosiltaan reilut 100 m leveä niemi Äkäsjärven länsiosassa. Kohde sijaitsee niemellä olevan Linkuniemen tilan pohjoisella pellolla, niemen korkeimman kohdan tienoilla, noin 50 m päässä lännessä, pohjoisessa ja idässä olevista rannoista. Paikka on kesannolla olevaa peltoa.

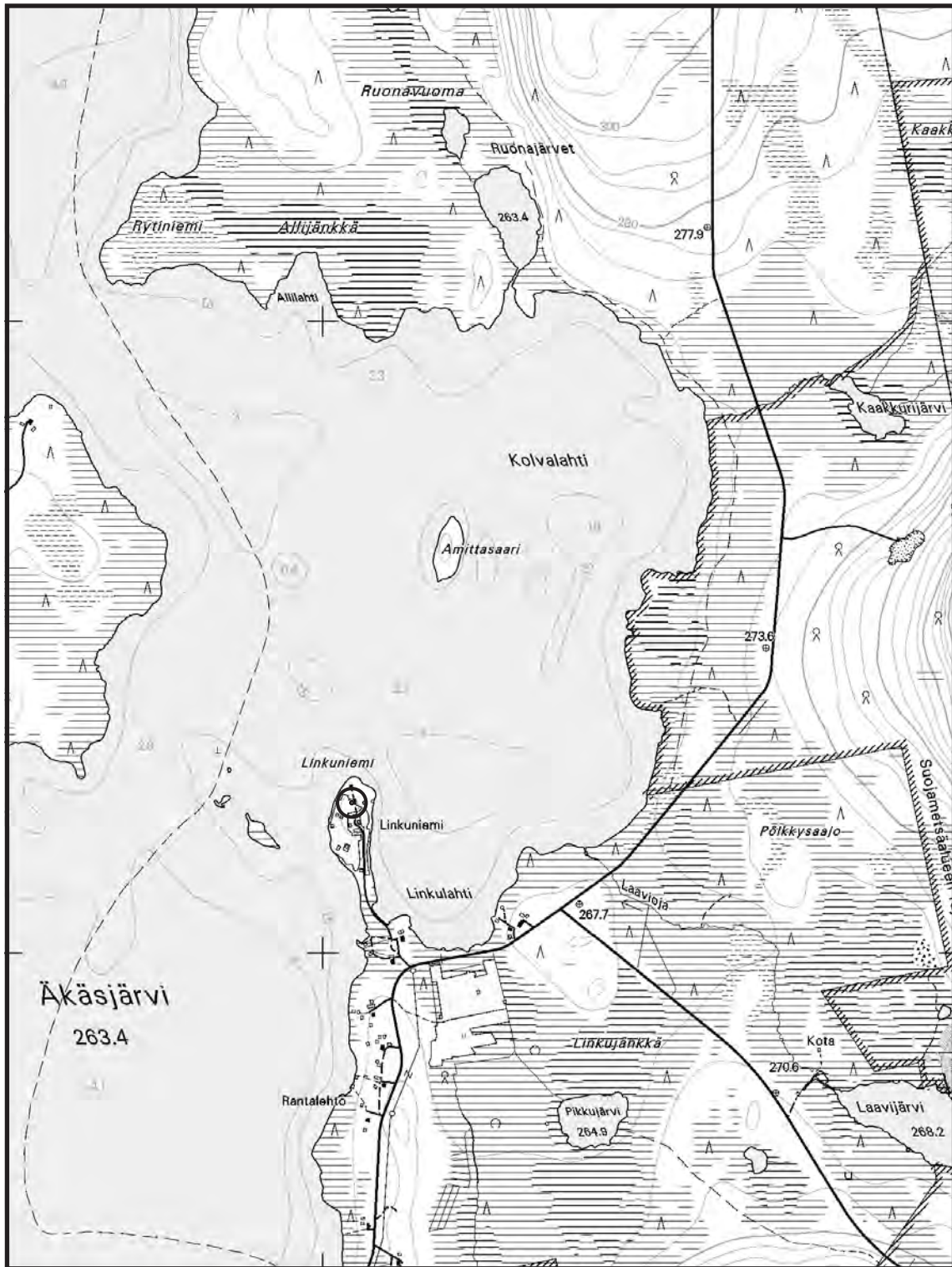
Kohteen kuvaus

Paikalta on löytynyt kaksi vihreäkivitalttaa. Taltat löytyivät 1900-luvun alkupuolella peltotöissä ja niitä ei ole luetteloitu. Ne on ilmeisesti annettu vuonna 1919 Väinö Tannerille (*kirje Julius Ailiolle, 4.10.1919. Museoviraston arkeologisen osaston topografisessa arkistossa*). Paikalta kerrotaan löydetyn myös hiiltä ja liesikiviä. Lisäksi Senja Rauhala kertoi vuonna 1995 H. Oksalalle, että hänen veljensä on löytänyt pellosta muitakin kiviesineitä, jotka ovat joutuneet myöhemmin hukkaan. Mitään konkreettisia arkeologin todentamia merkkejä kivikautisesta asuinpaikasta niemellä ei kuitenkaan tunneta. Topografialtaan niemi kyllä sopisi kivikauden tyyppiseen asumiseen. Kohdetta on siis toistaiseksi pidettävä irtolöytöpaikkana. Vuoden 2004

inventoinnissa mahdollista asuinpaikkaa ei pystytty etsimään. Yksikään pelto ei ollut kynnetty, eikä koepistojen tekemiseen ollut aikaa. Löytöpaikan koordinaatit mitattiin gps-laitteella Rauha Rynänen opastuksen perusteella.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Irtolöytö.

Muonio 112 Äkäsjärvi E Linkuniemi. x = 7529 246; y = 3379 693; z = n. 265. Löytöpaikat.
Peruskartta 2741 01 ÄKÄSJÄRVI

MUONIO 120 ÄKÄSJÄRVI W SAKARINPALO

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asunpaikat
Tyyppin tarkenne:	kentät
Ajoitus:	historiallinen aika
Rauhoitusluokka:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2732 03 ÄKÄSKERO
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7521 58; y = 3377 54; z = n. 270
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 150 x 150 m ?
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 28 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	0:9402

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
S. Paulaharju	maininta 1922
H. Oksala	inv. 1995

INVENTOINTI 2004

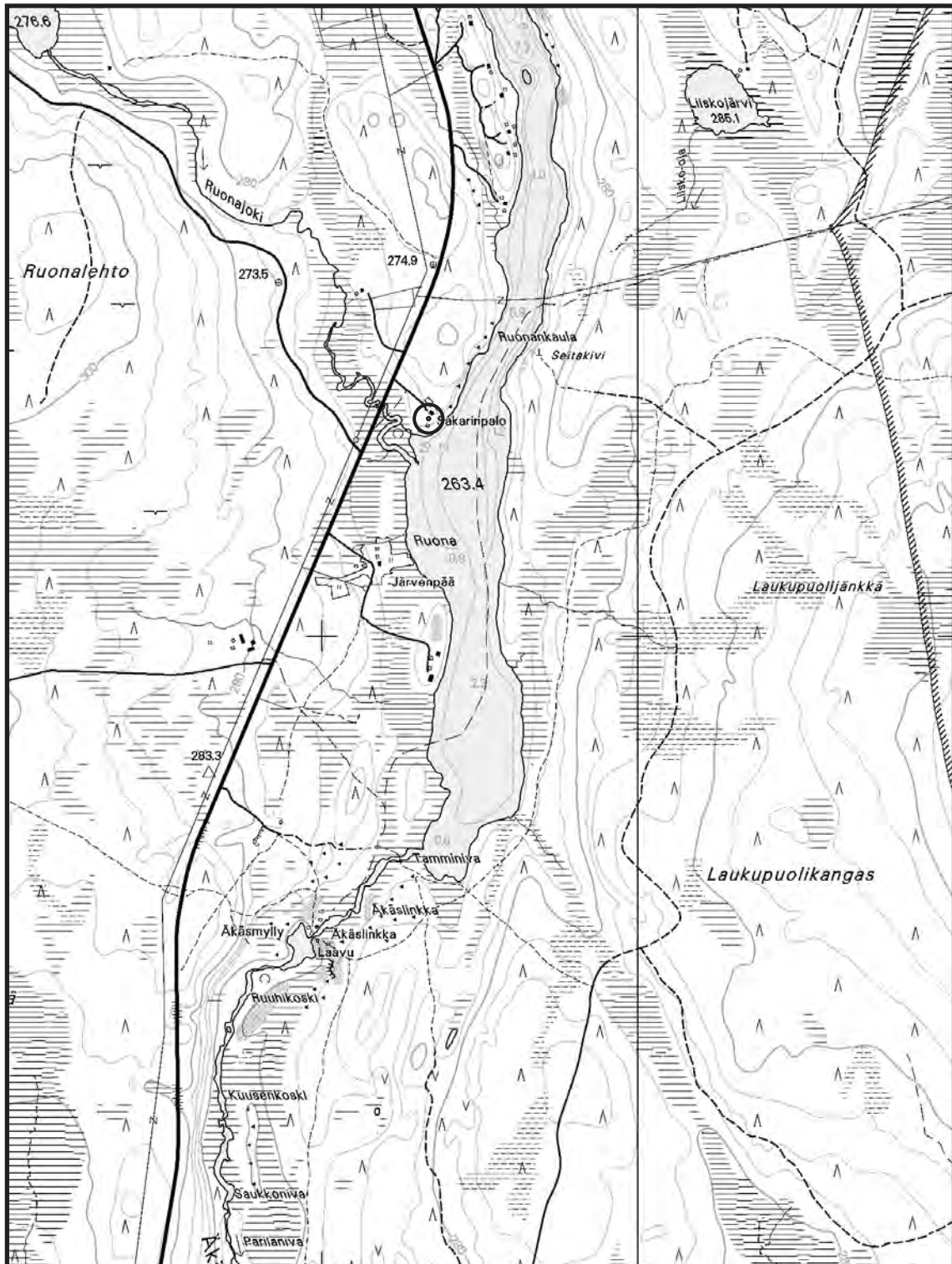
Aika:	kohdetta ei tarkastettu vuoden 2004 inventoinnissa
Karttaotteet:	2732 03 ÄKÄSKERO, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Äkäsjärveen laskevan Ruonajoen suussa oli Samuli Paulaharjun (Lapin muisteluksia, s. 64. Helsinki 1922.) kertoman mukaan vanhalla Vasaran äijällä (1792-1878) järven rannalla komea kenttä, jossa oli täysi varustetaso: "kodat, aitat, luovat, porokaarteet vasakarsinoineen ja lypsykenttineen." Paikalla on nykyisinkin asuttu pihapiiri. Maanpäällisiä merkkejä vanhasta kentästä ei ole enää näkyvissä (ks. Oksala 1997).

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ilmeisesti tuhoutunut kohde.

Muonio 120 Äkäsjärvi W Sakarinpalo. x = 7521 58; y = 3377 54; z = n. 270. Kentät.
Peruskartta 2732 03 ÄKÄSKERO

MUONIO 121 ÄKÄSJÄRVI W KEVÄTNIEMI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	kentät
Ajoitus:	historiallinen aika (1800-luku?)
Rauhoitusluokka:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7530 481; y = 3378 809; z = n. 265
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 70 x 40 m (N – S)
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 23 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	94:12

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

H. Oksala inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 24.7.2004
Karttaotteet:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26488-26489, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Äkäsjärven Kevätniemen koillisrannalla on havaittavissa selkeitä asumisen merkkejä historialliselta ajalta. Paikalla on vielä 1900-luvun alussa asuttuna olleen talon jäänteet sekä muutamia kivikasoja tai latomuksia. Lisäksi havaittavissa on selkeä suorakaiteen muotoinen kiviseinäinen kuopanne, joka lienee ollut talon kellari. Kohde on iältään varsin nuori. Kivilatomukset ja kellari saattavat olla taloa jonkin verran vanhempia.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Äkäsjärven Kevätniemen koillislaidalla. Noin 40 m kohteen länsipuolella on huvila ja sen itäpuolella alkaa suo. Paikalla on vanhaa pihapiiriä oleva ympäristöstään kasvillisuutensa perusteella erottuva pohjois-etelä –suuntainen 70 x 40 m oleva alue. Sen pohjoisosassa on ranta-aitta noin 25 m päässä rannasta. Alueella kasvaa lähinnä heinää, vesakkoa, sammalia ja mustikkaa. Ympäristössä on kuusivaltaista sekametsää. Maaperä on kivistä moreenia.

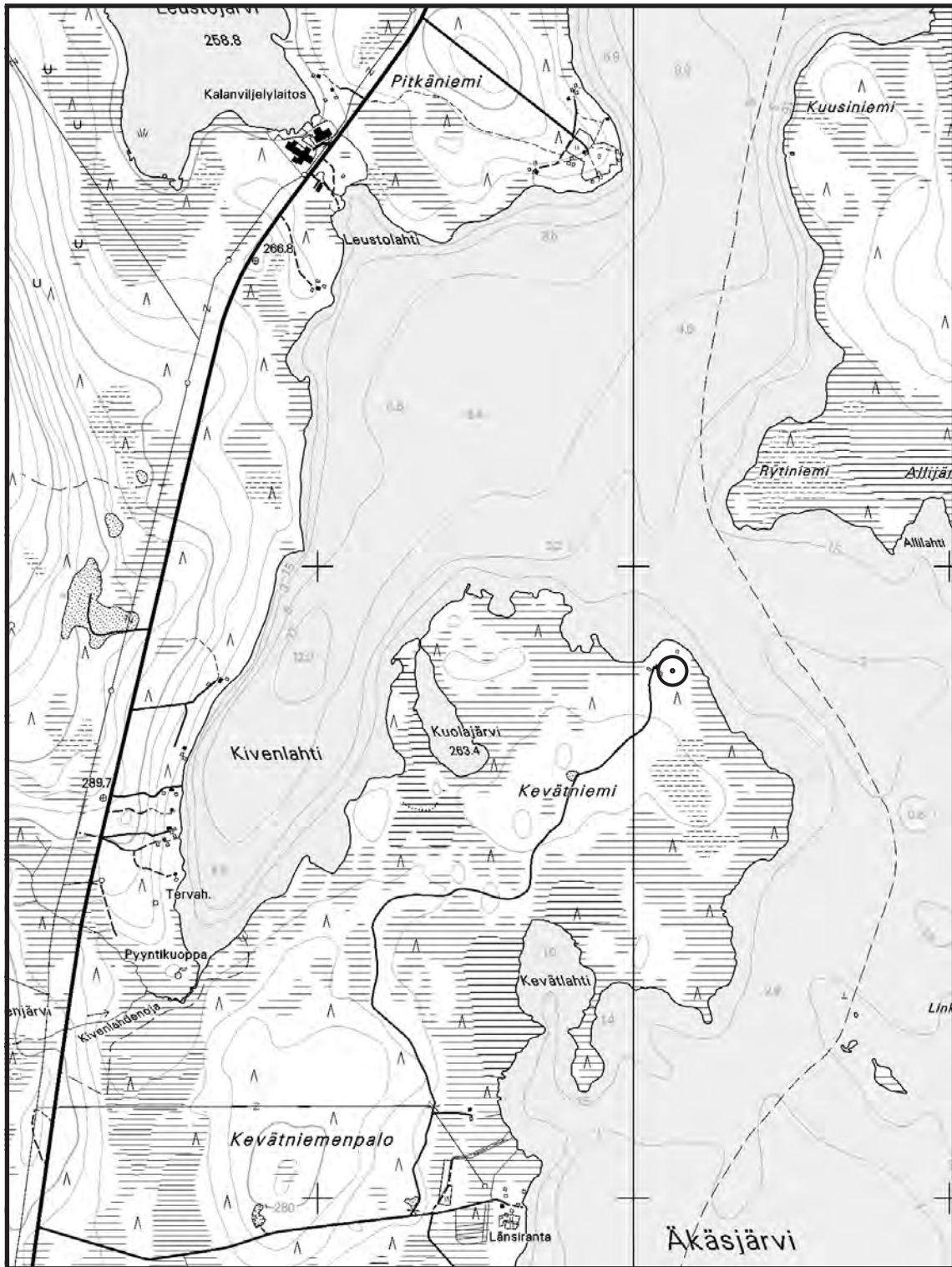
Kohteen kuvaus

Kohde koostuu aika nuoresta talonrauniosta (x=7530 459, y=3378 813), nelikulmaisesta kellarinjäänteestä ja muutamista kivikasoista (x=7530 481, y=3378 809). Talonraunio sijaitsee alueen eteläosassa. Talo on ollut hirsirakenteinen ja seinissä on käytetty lisäksi sahalautaa. Laidoissa näkyy tehdastekoisia nauvoja. Talo on ollut noin 9 x 5 m kokoinen. Kivikasat ja mitoiltaan noin 2 x 1,5 x 1 m oleva suoraseinäinen ladotuista kivistä koostuva kellarin jäännös sijaitsevat talosta noin 25 m pohjoiseen. Kellari ja kivikasat saattavat olla taloa vanhempia. Taloon liittyy paikallisia kummitustarinoita.

Kohde on ollut asuttu vielä 1900-luvun alussa. Viereisen huvilan entinen omistaja Pentti Kaarna kertoi vuonna 1995 H. Oksalalle, että Pyhäjärven vanha emäntä os. Maunonen on syntynyt tässä tuvassa 1900-luvun alussa.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Nuori historiallisen ajan kohde, joka on ollut käytössä vielä 1900-luvulla.

Muonio 121 Äkäsjärvi W Kevätniemi. x = 7530 481; y = 3378 809; z = n. 265. Kentät?
Peruskartta 2741 01 ÄKÄSJÄRVI

MUONIO 124 ÄKÄSJÄRVI W KIVENLAHTI SW 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat
Tyyppin tarkenne:	poroaita
Ajoitus:	historiallinen aika
Rauhoitusluokka:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7529 147; y = 3377 208; z = n. 270 – 275
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 80 x 80 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 23 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	114:1

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

H. Oksala inv. 1995

INVENTOINTI 2004

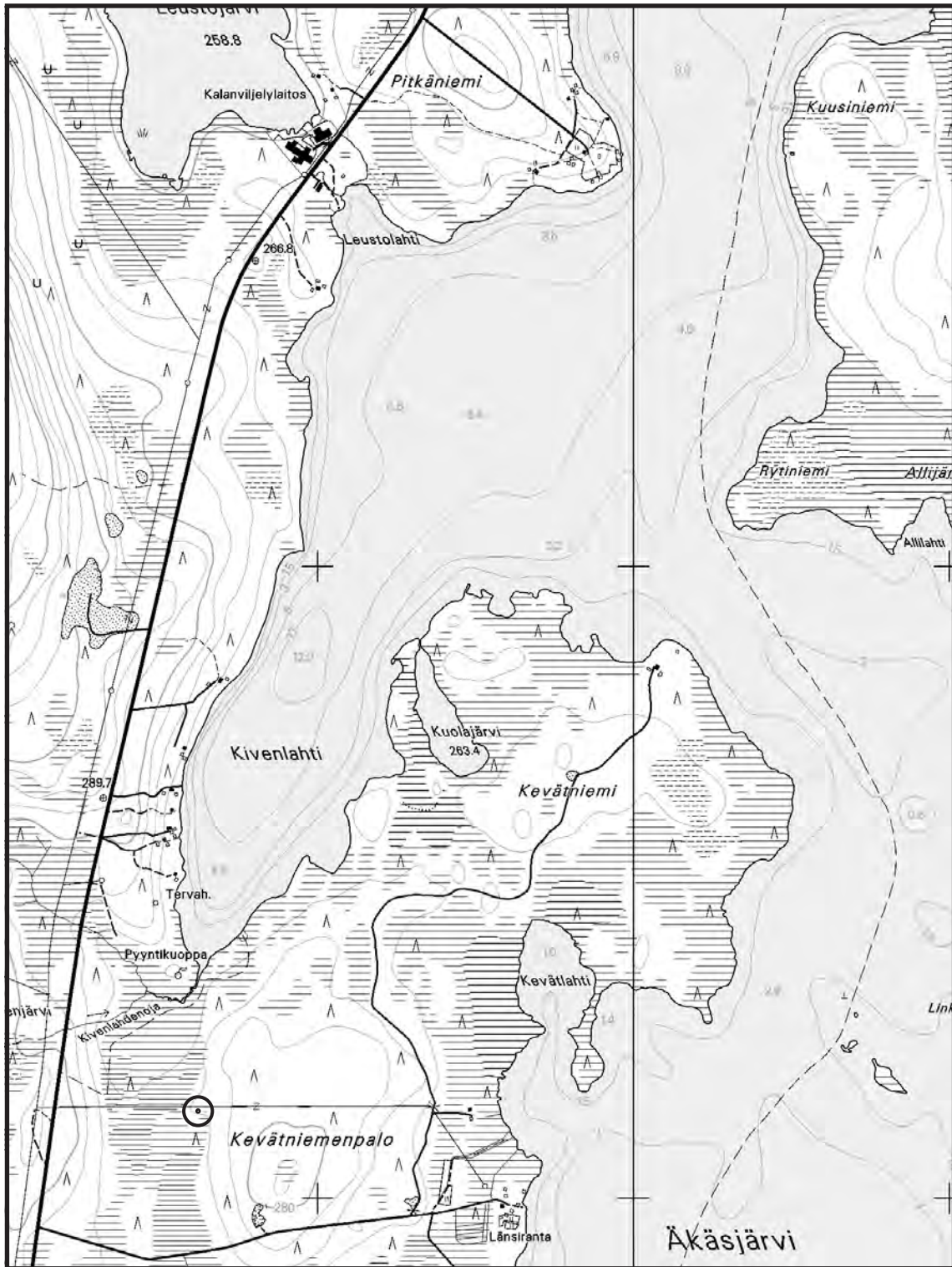
Aika:	HuK Antti Krapu 24.7.2004
Karttaotteet:	2741 01 ÄKÄSJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26486-26487, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Äkäsjärven länsipuolella olevan Kevätniemenpalo -nimisen kankaan luoteislaidalla on vanhan poroaidan jäänteet. Poroaidan pohjoisosan poikki kulkee itä-länsi -suuntainen sähkölinja. Länsi ja eteläosiltaan aita rajautuu suohon. Halkaisijaltaan 50 – 60 m olevan soikeahkon aidan alimmat osat on salvottu hirrestä ja ylempiä osia on myöhemmin korjailtu ohuemmillä puilla, jotka on kiinnitetty tehdastekoisilla nauloilla. Aita lienee ollut käytössä vielä 1900-luvulla, mutta sen vanhimmat osat lienevät 1800-luvun puolelta. Aidasta pohjoiseen kerrotaan olevan poromiesten kodansijoja, mutta siellä tavattiin vuoden 2004 inventoinnissa vain modernin kodankyhäelmän jäänteet.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ilmeisen nuori kohde.

Muonio 124 Äkäsjärvi W Kivenlahti SW 1. x = 7529 147; y = 3377 208; z = n. 270 - 275. Poroaidat.
Peruskartta 2741 01 ÄKÄSJÄRVI

MUONIO 134 NIVUNKIJOKI NE

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat
Tyyppin tarkenne:	padot
Ajoitus:	historiallinen aika (1900-luvun alku?)
Rauhoitusluokka:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2723 10 NIVUNKITUNTURI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7530 275; y = 3371 701; z = n. 300
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 40 x 5 (E – W)
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 18 km kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	34:10
Tila 2:	Yht:

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
H. Oksala	inv. 1995

INVENTOINTI 2004

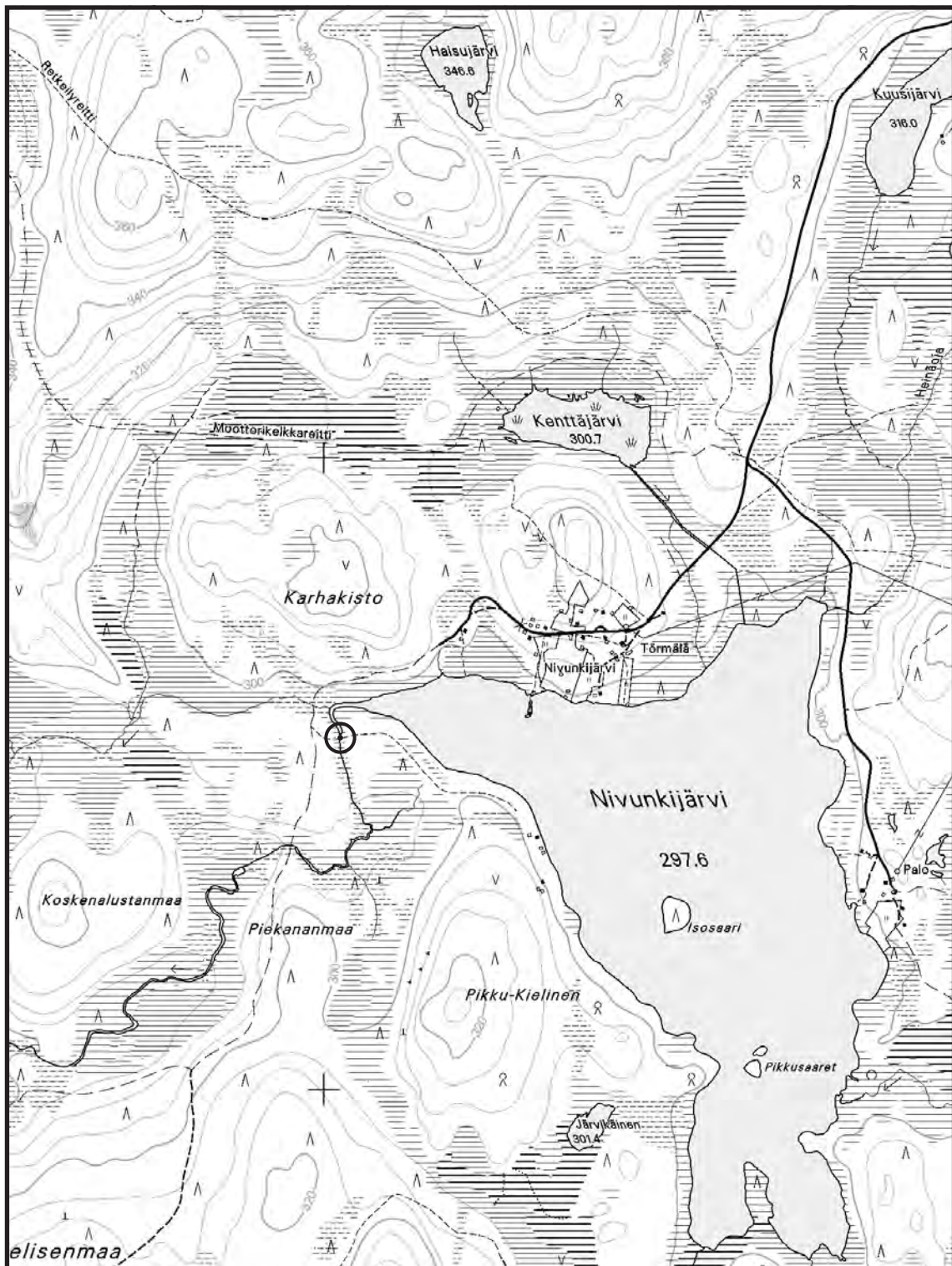
Aika:	HuK Antti Krapu 23.7.2004
Karttaotteet:	2723 10 NIVUNKITUNTURI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26479-26480, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Nivunkijoen suussa Nivunkijärven luoteislaidalla joen poikki kulkee vanha patorakennelma. Pato koostuu kivillä tuetuista pystyhirsistä, joiden varaan on aseteltu poikkihirsä. Pystyhirsä on paikoin tuettu alavirran puolelta niihin loveamalla kiinnitetyillä tukihirsillä. Lisäksi joen pohjalla näkyy joen suuntaisia pohjahirsä. Paikalle tulee Nivunkijärven pohjoislaidalta polku, joka ylittää padon pitkospuita pitkin. Padon rakenteita on havaittavissa joessa ja sen molemmin puolin noin 40 m matkalla. Pato ajoittunee todennäköisesti 1900-luvun alkupuolelle.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ilmeisen nuori kohde.

Muonio 134 Nivunkijoki NE. x = 7530 275; y = 3371 701; z = n. 300. Padot.
Peruskartta 2723 10 NIVUNKITUNTURI

MUONIO 163 JERISJÄRVI KALASATAMA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kivirakenteet
Tyyppin tarkenne:	kiuasunit?
Ajoitus:	historiallinen aika
Rauhoitusluokka:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2741 02 JERISJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7537 296; y = 3376 342; z = n. 260
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 17 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	60:9

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

H. Oksala inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 27.7.2004
Karttaotteet:	2741 02 JERISJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26509-26510, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Jerisjärven länsirannalla olevan Kalasataman läheisyydessä on epämääräinen kivilatomus, joka voidaan tulkita kiuasuuniksi. Mitään varmaa kivikasan funktiosta ei voi kuitenkaan sanoa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

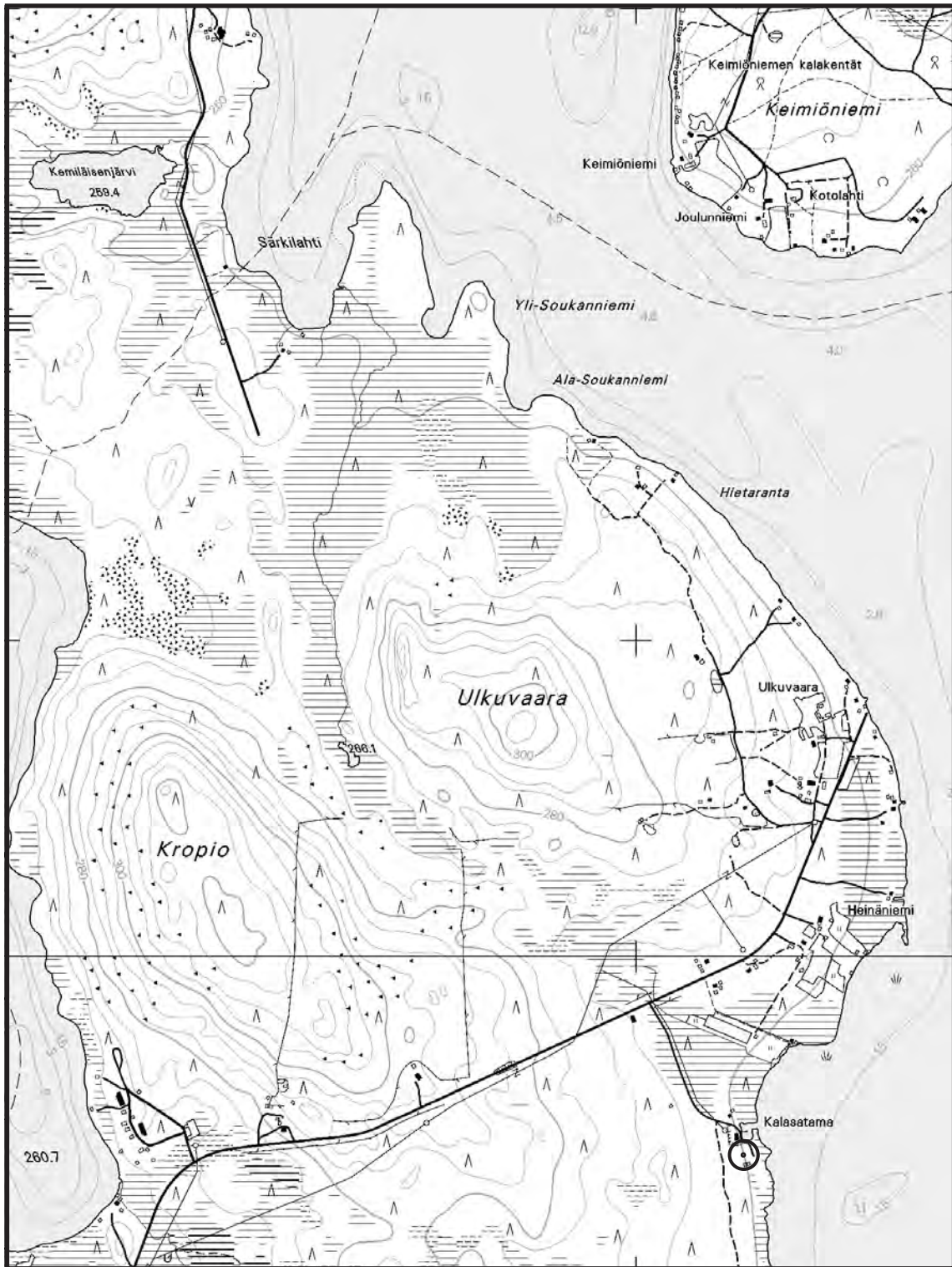
Kohde sijaitsee Jerisjärven länsirannalla olevan kalasataman eteläpuolella. Paikka on kosteahkon terassimaisen alueen itäreunalla reilut 50 m länteen rannasta. Kohteelta on pohjoispuoliseen kalasatamaan noin 50 m, itäpuoliseen kyläyhdistyksen hirsikotaan noin 30 m ja kaakkoispuoliseen ulkovessaan noin 15 m. Paikalla kasvaa mustikka- ja puolukkapohjaista tiheähköä mäntymetsää. Maaperä on kivistä moreenia.

Kohteen kuvaus

Paikalla on halkaisijaltaan noin 3 m ja korkeudeltaan 80 cm oleva kivilatomus. Sen päällä kasvaa sammalta ja pari keskikokoista mäntyä. Latomuksen länsipuolella on lisäksi kolme epämääräistä kuopannetta ja yksi mitoiltaan noin 2 x 0,5 x 0,3 m oleva oja. Kuopanteet ja oja ovat olemuksensa perusteella varsin moderneja. Latomus muistuttaa ehkä jonkinlaista kiuasuunia. Se vaikuttaa aika nuorelta jäänteeltä. Paikalta noin 50 m luoteeseen on tervahauta, johon on ilmeisesti kesällä 2004 pystytetty sähkötolppa (x=7537 334, y=3376 288).

Luokitusehdotus

Luokka 3. Epämääräinen ja varsin nuori kohde.

Muonio 163 Jerisjärvi Kalasatama. x = 7537 296; y = 3376 342; z = n. 260. Kiuasuunit?
Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI

MUONIO 170 JERISSAARI N KOKKOSENLAHTI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	tulisijat
Tyyppin tarkenne:	kotaliedet?
Ajoitus:	ajoittamaton
Rauhoitusluokka:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2741 02 JERISJÄRVI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7538 454; y = 3378 298; z = n. 260
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 5 x 5 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 18,5 km itäkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	122:4

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:

H. Oksala inv. 1995

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 2.8.2004
Karttaotteet:	2741 02 JERISJÄRVI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26540, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Jerisjärven Isosaaren luoteisosassa Kotilahden kaakkoispuolella on koneellisen pintamaan poiston yhteydessä paljastunut ja suurilta osin tuhoutunut mahdollinen kotaliesi.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

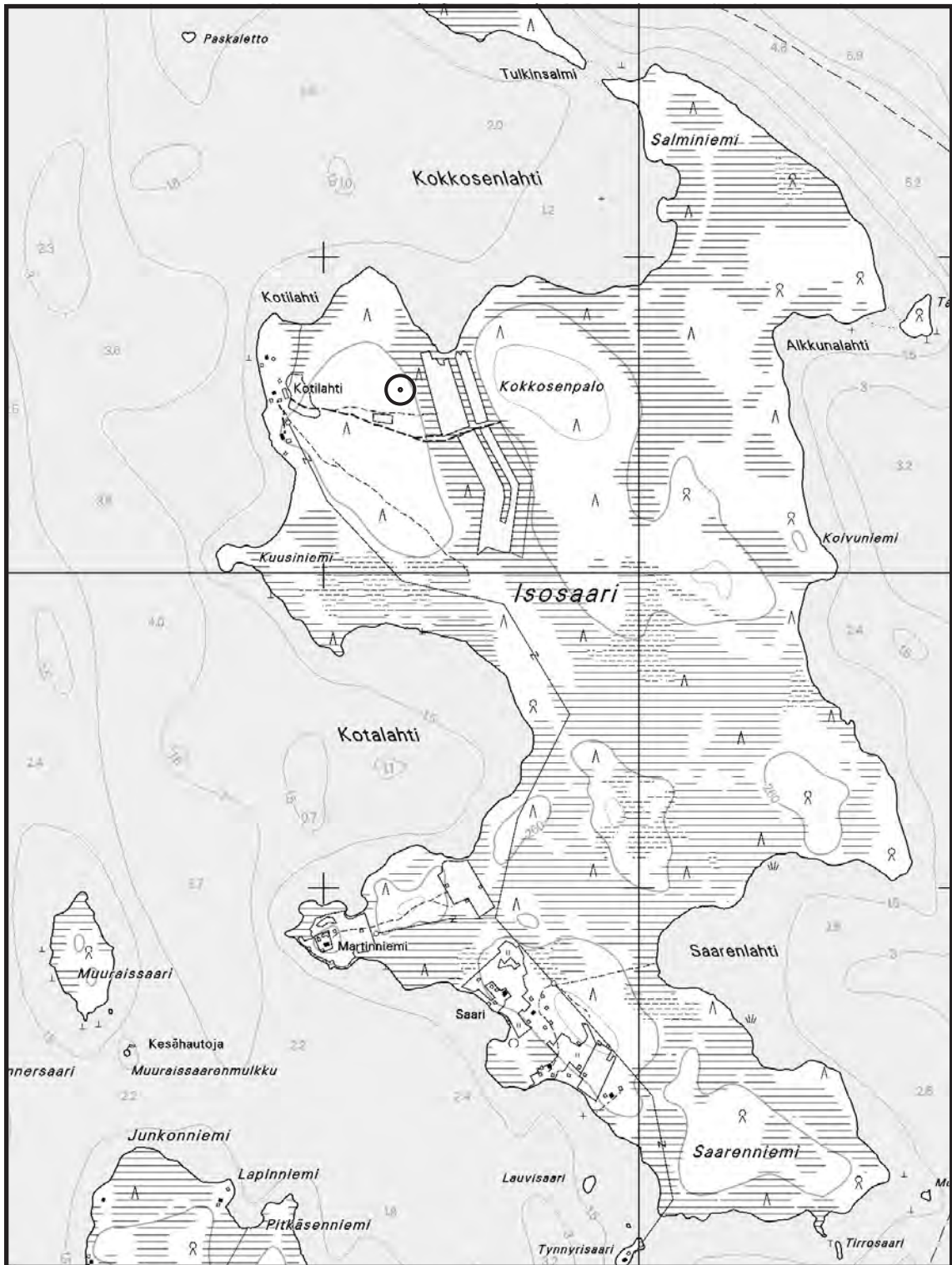
Jerisjärven Isosaaren luoteisosassa Kotilahdesta kaakkoon on kuusivaltainen metsäkangas, jonka aluskasvillisuus on pääasiassa mustikkavaltaista varvikkoa. Kohde sijaitsee kankaan itäosassa noin 350 itään Kotilahden tilasta. Kohteelta reilut 100 m itään on pitkänomainen peltoalue. Lähin ranta on koillisessa vajaan 200 m päässä Kokkosenlahden etelärannassa. Maaperä kohteella on moreenia. Paikalta on pintamaa poistettu koneellisesti pienen maa-aineksenottoalueen kaakkoislaidalla.

Kohteen kuvaus

Paikalla on soikea ja kehämäinen liesikiveys, joka on mitoiltaan noin 1 x 0,5 m. Liesi koostuu parin nyrkin kokoisista kivistä ja kohoaa kuoritusta maasta noin 5 cm korkeuteen. Paikalle tehtiin koepistoja, joista ei tehty löytöjä. Muodoltaan rakenne muistuttaa ns. kotaliettä, mutta se on suurilta osin tuhoutunut pintamaan poistossa. Ilmeisesti lieteen kuuluneita kiviä on hajallaan ympäristössäkin.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Pääosin tuhoutunut kohde.

Muonio 170 Jerissaari N Kokkosensaari. x = 7538 454; y = 3378 298; z = n. 260. Kotaliedet?
Peruskartta 2741 02 JERISJÄRVI

MUONIO 177 TORASJÄRVI KALKINMUKKA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat
Tyyppin tarkenne:	tukinuittorännit
Ajoitus:	noin 1946
Rauhoitusluokka:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2723 12 TORAS-SIEPPI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	$x = 7545\ 284$; $y = 3368\ 643$ / $x = 7545\ 212$; $y = 3368\ 544$; $z = n. 245 - 250$
Koordinaattiselite:	kanavan päätepisteet
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 150 x 15 m (NE – SW)
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 8 km itään

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	25:36
Tila 2:	112:2

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:	
H. Oksala	inv. 1995

INVENTOINTI 2004

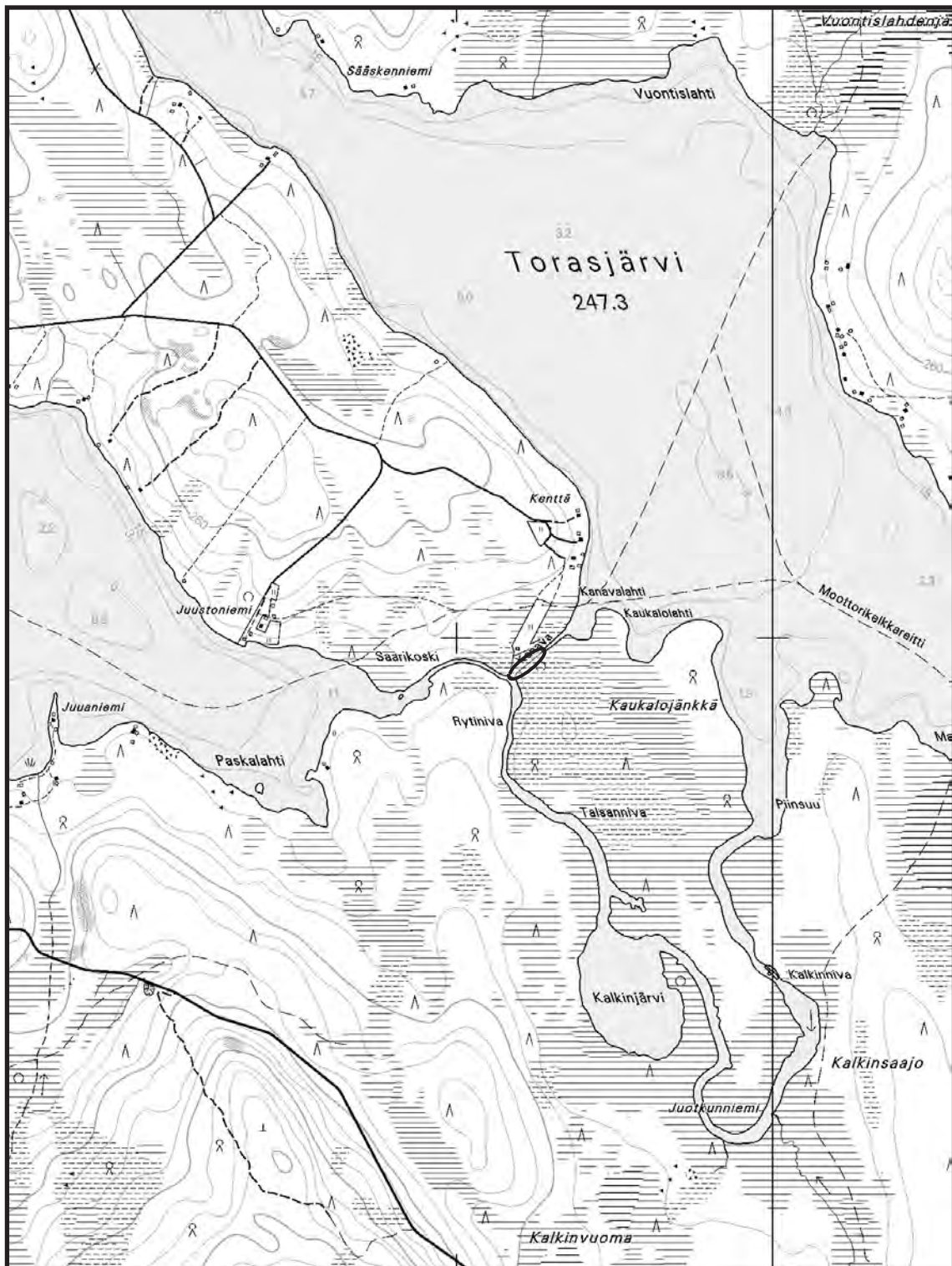
Aika:	HuK Antti Krapu 22.7.2004
Karttaotteet:	2723 12 TORAS-SIEPPI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26477-26478, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Torasjärven lounaisrannalta Olosjärven Jerisjokisuuhun kulkee tukinuittoväylä, joka koostuu puisesta rännistä ja sitä varten kaivetusta kanavasta. Ränni ja kanava on tehty sotien jälkeen Jerisjoen Kalkinmukkan oikaisemiseksi, mutta sitä ei koskaan otettu käyttöön (Olga Reginan tiedonanto H. Oksalalle vuonna 1995). Tukkiränni on nykyisellään aika huonossa kunnossa. Kohde on osa paikallista perinnemaisemaa.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Varsin nuori kohde.

Muonio 177 Torasjärvi Kalkinmukka. $x = 7545\ 284$; $y = 3368\ 643$ / $x = 7545\ 212$; $y = 3368\ 544$; $z = n. 245-250$.
 Tukinuittorännin päätepisteet.
 Peruskartta 2723 12 TORAS-SIEPPI

MUONIO 224 OLOSKOSKI NW

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat
Tyyppin tarkenne:	talonpohjat
Ajoitus:	historiallinen aika
Rauhoitusluokka:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2723 12 TORAS-SIEPPI
Karttamerkintä:	ei merkitty
Koordinaatit:	x = 7546 863; y = 3364 562; z = n. 245
Koordinaattiselite:	keskikoordinaatit
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	noin 10 x 10 m
Etäisyystieto:	Muonion kirkosta noin 5,5 km itäkoilliseen

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Alamuonio
Tila 1:	17:37

INVENTOINTI 2004

Aika:	HuK Antti Krapu 6.8.2004
Karttaotteet:	2723 12 TORAS-SIEPPI, 1:20 000. Maanmittauslaitos, digitaalinen kartta.
Diat:	26553-26554, Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

LYHYT KOHDEKUVAUS

Jerisjoen pohjoisrannalla Oloskoskesta luoteeseen sijaitseva kuoppamainen talonpohja. Talonpohja on mitoiltaan 3,5 x 2,5 x 0,4 m. Kuopan pohjalla on lahonnutta lautaa ja hirttä. Etelälaidalla erottuu pieni tulisija. Kuopan olemuksen ja laudoissa näkyvien tehdastekoisten naulojen perusteella kohde on varsin nuori.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

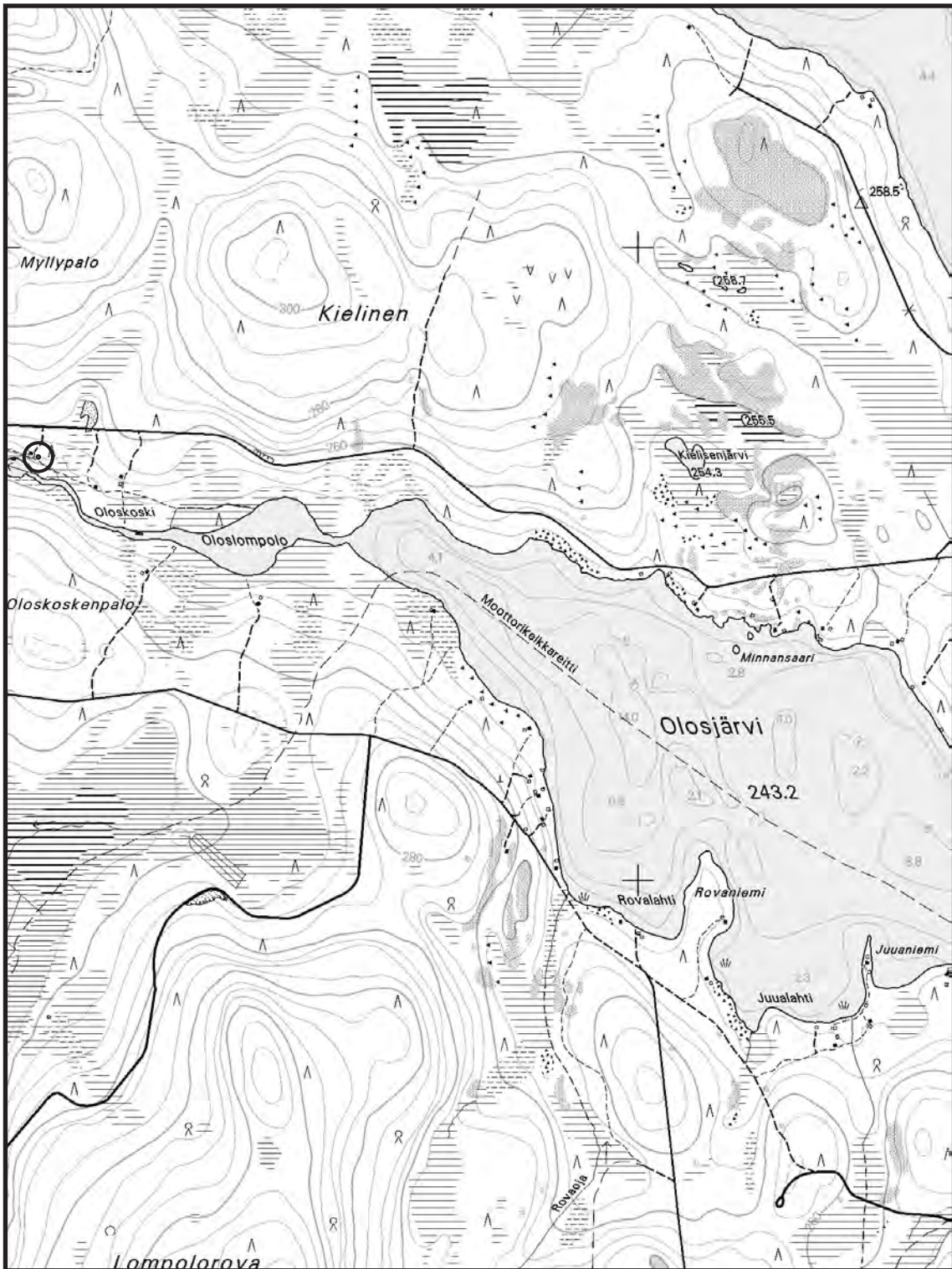
Kohde sijaitsee Olosjärven länsipuolella olevasta Jerisjoen Oloskoskesta noin 300 m luoteeseen. Paikalla on Jerisjoen pohjoisrannalla nousevan rinteiden alaosassa kesäasunto. Kohde sijaitsee huvilasta noin 25 m itään ja sen ulkokäymälästä noin 10 m koilliseen. Matkaa kohteelta joen rantaan on vajaat 40 m. Maaperä on hiekkaa ja kasvillisuus vaihtuu paikalla ylärinteen mäntymetsästä rannan märempään kuusivaltaiseen sekametsään.

Kohteen kuvaus

Paikalla on kuoppamainen talonpohja, joka on mitoiltaan noin 3,5 x 2,5 x 0,4 m. Kuopan pohjalla on osin sammaleiden peittämiä lahonneita lautaa- ja hirsirakenteiden jäänteitä, joissa näkyy muutama tehdastekoinen naula. Pohjalle tehdystä koepistosta paljastui sekoittunutta maata. Suorakaiteen muotoisen kuopan reunat ovat vielä varsin terävät, eikä maata ole juurikaan sortunut kuoppaan sen laidoilta. Kuopan etelälaidalla on noin 70 x 50 cm laajuinen matala osin hajonnut tulisija. Kuopan teräväpiirteisen olemuksen ja laudoissa olleiden tehdastekoisten naulojen perusteella talonpohja lienee iältään varsin nuori. Se lienee ollut pieni kalakämpä.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Varsin nuori kohde.

Muonio 224 Oloskoski NW. x = 7546 863; y = 3364 562; z = n. 245. Talonpohjat.
Peruskartta 2723 12 TORAS-SIEPPI

LIITE 1. EPÄMÄÄRÄISET KOHTEET

Tähän liitteeseen on listattu tutkimusalueella olevat epämääräiset kohteet, jotka ovat vuoden 2004 inventoinnissa tehdyn tulkinnan mukaan joko luonnonmuodostumia tai muuten muinaisjäännöksi kelpaamattomia. Lisäksi mukana on kohteita, joiden tarkkaa sijaintia ei tunneta. Kohteista on esitetty joko gps-laitteella mitatut 7-numeroiset tai peruskartalta arvioidut 6-numeroiset koordinaatit sekä lyhyt sanallinen kuvaus, jotta muillakin tutkijoilla on mahdollisuus käydä tulevaisuudessa tulkitsemassa tai etsimässä niitä. Kuntakohtaisesti numeroitujen kohteiden osalta kannattaa tutustua myös H. Oksalan inventointiin vuodelta 1995 (Oksala 1997). Liitteen loppuun on listattu lisäksi muutama vuoden 2004 inventoinnissa vastaan tullut tervahauta, joita ei ole mainittu muualla raportissa. H. Oksalan vuoden 1995 inventoinnissa on merkitty kartalle erittäin paljon tervahautoja. Näitä ei käyty järjestelmällisesti läpi vuonna 2004.

Muonio 3 Jerissaari Luonnonhoitometsä (Saarenlahti) – ”kuoppia ja asumuksen pohjia”

2741 02 JERISJÄRVI; x=7537 14 (?), y=3379 52 (?), z=n. 260 (arvio, tarkka sijaintipaikka ei ole tiedossa)

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995 (kohdetta ei tarkastettu)

Museoviraston muinaisjäännösluettelon mukaan jostain on tullut tieto kuopista ja asumuksen pohjista Jerisjärven Isosaaren itälaidan niemekkeellä olevan kankaan päällä. Niemeke sijaitsee Saarenlahden pohjoispuolella noin 20 km Muonion kirkosta itäkaakkoon. Vuoden 1995 inventoinnissa tietoa ei ehditty tarkastamaan, kuten ei myöskään vuoden 2004 inventoinnissa. Isosaaren muinaisjäännöksiin tutustuttaessa (vuoden 2004 inventoinnin yhteydessä) oppaana ollut saarella asuva Mauri Ruokokoski oli kyllä kuullut joskus puhuttavan kodanpohjista alueella, mutta ei ollut koskaan moisia havainnut koordinaattien osoittamalla paikalla. Tieto jäänteistä on ilmeisesti niin vanha, ettei alkuperäinen tiedonantaja ole enää elossa. Kohde on siis luonteensa ja sijaintinsa puolesta toistaiseksi varmentamatta.

Muonio 5 Jerissaari Luonnonhoitometsä – sijainniltaan tuntematon seita

2741 02 JERISJÄRVI; x=7537 14, y=3379 52, z=n. 260 (arvio, tarkka sijaintipaikka ei ole tiedossa)

Arkistotiedot: S. Paulaharju maininta 1923, H. Oksala inv. 1995 (kohdetta ei tarkastettu)

Jerisjärven Isosaaren itälaidalla olevalla niemekkeellä Saarenlahden pohjoispuolella tai jossain sen läheisyydessä pitäisi S. Paulaharjun mukaan (1932) olla seita. Mahdollisen seidan tarkkaa sijaintipaikkaa ei tunneta, eikä sitä ollut aikaa vuoden 2004 inventoinnissa etsiä.

Muonio 17 Jerisjärvi Keimiöniemi – kiviesineen löytöpaikka

2741 02 JERISJÄRVI; x=7540 52, y=3376 49, z=n. 260-265 (arvio, tarkka sijaintipaikka ei ole tiedossa)

Löydöt: KM 7750 (kivikirves)

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

Jerisjärven Keimiöniemen lounaisrannalla olevan Keimiöniemen tilan päärakennuksesta noin 150 m itään on löytynyt poikkikirves peltotöissä nurmea käännettäessä noin 10 cm syvyydestä. 1900-luvun alussa löytyneen kivikirveen tarkkaa löytöpaikkaa ei enää tunneta. Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2004 inventoinnissa. Vuoden 1995 inventoinnissa H. Oksala totesi, ettei arkistossa ollut karttamerkintä täysin vastannut löytöpaikan kuvausta.

Muonio 26 Muotkavaara Äkäsjärvi N – kahden kiviesineen löytöpaikka (ja asumuksen pohjia?)

2741 02 JERISJÄRVI; Muotkavaaran kyläryhmän laita, Äkäsjärven ja Jerisjärven välinen kannas (löytöpaikan sijaintia ei tiedetä).

Löydöt: kaksi luetteloimatonta kivitalltaa

Arkistotiedot: A. Erä-Esko maininta kohteen tarkastuksesta (raportti puuttuu) 1962, H. Oksala inv. 1995.

Eero Koponen toimitti kaksi kivitalltaa Kansallismuseoon vuonna 1962. Taltat ovat jostain Muotkavaaran kyläryhmän laidalta, Äkäsjärven ja Jerisjärven väliseltä kankaalta. Lisäksi paikalla pitäisi olla näkyvissä asumuksen pohjia. Vuoden 1995 inventoinnissa asumuksen pohjia yritettiin etsiä Muotkavaaran koulun (nykyisin kurssi- ja leirikeskukseksi) alueelta. Vuoden 2004 inventoinnissa Äkäsjärven puoleisia rantoja

kannaksella inventointiin, mutta mitään merkkejä asumuksen pohjista ei nytkään havaittu. Alueen topografia ei ole mitenkään erityisen suotuisaa kivikautiselle asutukselle.

Muonio 28 Jerisjärvi S Seitaniemi – sijainniltaan tuntematon seita

2741 02 JERISJÄRVI; jokin Jerisjärven eteläpään niemistä (tarkempaa sijaintia ei tiedetä)

Arkistotiedot: S. Paulaharju maininta 1932, H. Oksala inv. 1995 (kohdetta ei tarkastettu)

S. Paulaharjun (1932) mukaan Jerisjärven eteläpäässä on *Seijanniemi*, jossa on noin metrin korkuinen suippo pystyyn nostettu kivi, joka on toiminut kalanpyytäjien kiviseitana. Seijanniemi -nimeä ei kartoissa enää tunneta, joten nykyään ei tiedetä mitä Jerisjärven eteläpään niemistä Paulaharju on tarkoittanut. Vuoden 2004 inventoinnissa kohdetta ei ollut aikaa etsiä.

Muonio 38 Särkijärvi Vanhankentänmaa – hirsikehikko (vaadinten lypsypaikka?)

2723 11 OLOSTUNTURI; x=7540 155, y=3372 844, z=n. 270; Diat: 26524, Oulun yliopisto, ark. lab.

Arkistotiedot: A. Arponen inv. 1989, H. Oksala inv. 1995 (kohdetta ei tarkastettu)

A. Arponen kävi vuonna 1989 tarkastamassa muoniolaisen Antti Metsolan opastuksen perusteella Särkijärven pohjoispuolisella kankaalla olevan hirsikehikon. Hirsikehikko koostuu kirveellä katkaistuista maassa makaavista hirsistä, joita ei ole salvottu. Kokoa kehällä on Arposen mukaan 4 x 9 m. Vuoden 2004 inventoinnissa kohde tarkastettiin (1.8.2004) ja sen kunto oli jonkin verran huonontunut vuodesta 1989 (ks. dia 26524). Paikalla oli tehty hakkuita ja kehikon päällä oli paikoin karsintajätettä. Hirret ovat varsin huonossa kunnossa ja itse kehikko erottui vain kolmelta sivultaan. Arponen tulkitsi kehikon vaadinten lypsypaikaksi. Allekirjoittaneen mielestä kehikko ei varsinkaan nykykunnossaan kaipaa muinaismuistolain suojaa. Jäänne lienee iältään varsin nuori. Kohde sijaitsee kivikkoisella mäntykankaalla pienen kumpareen laella, jonka itäpuolella on pieni umpeen kasvanut suolampare, noin 400 m Särkijärven Siepinlahden pohjukasta itään.

Muonio 79 Lompolo- tai Pahtakurunvuoma – puuastian löytöpaikka?

2723 08 PAHTONEN; jostain Muonion kirkonkylän ja Olostunturin välisestä jängästä (sijainti ei ole tiedossa)

Löydöt: KM 29498 ("kaksi ohutseinäisen sahatun kimpiastian kaltaisen puuesineen kappaletta")

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995 (kohdetta ei tarkastettu)

H. Oksala sai vuonna 1996 lahjoituksena Erkki Vuollolta edesmenneen Aarne Reginan "Muonion kirkonkylän ja Olostunturin välisestä jängästä" löytämiä puunkappaleita. Löytöpaikan tarkemmasta sijainnista ei ole mitään tarkempaa tietoa. Löydöt on Vuollon mukaan tehty ojankaivutöissä, ilmeisesti viemärikaivannosta noin 2 m syvyydestä, joskus toisen maailmansodan jälkeen.

Muonio 110 Äkäsjärvi E – liesiksi arveltuja kiviä

2741 01 ÄKÄSJÄRVI; x=7527 350, y=3379 234, z=n. 265; Diat: 26521, Oulun yliopisto, ark. lab.

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

H. Oksala raportoi vuoden 1995 inventoinnissa kahdesta liedestä Äkäsjärven itärannalla olevasta Kiviniemestä. Paikalla on Oksalan mukaan 40 m päässä toisistaan kaksi kehämäistä liettä. Kohde tarkastettiin 31.7.2004 ja tulkittiin luonnonmuodostumaksi. Yllä olevat koordinaatit osoittavat Oksalan lieteen A, joka tulkittiin tuulenskaadon paljastamiksi kiviksi. Paikalla on noin 1 x 1,5 m kokoinen kiviläjä tai kehä, jonka keskellä on matala kumpare sekoittunutta maata. Mitään selkeää liesirakennetta ei ole havaittavissa eivätkä kivet ole palaneen näköisiä vaan pikemminkin rapautuneita (ks. dia 26521). Paikkaa tutkittiin myös koepistoilla, eikä niissäkään näkynyt todisteita liesitulkinalle. Oksalan liesi B, jonka sijaitsee noin 40 m edellisestä kaakkoon osoittautui vieläkin epämääräisemmäksi. Kiviniemen tasaisella laella kasvavassa maaperältään kivikkoisessa sekametsässä oli paikoin muuallakin havaittavissa maasta paljastuneita kiviä. Paikka sijaitsee Kiviniemen keskiosan tasanteen koillisreunalla noin 100 m päässä Soukanniemeen menevästä hiekkatiestä. Matkaa metsää ympäröivään jänkään koillisessa on noin 30 m.

Muonio 111 Äkäsjärvi E Linkulahti Kotasijanniemi – epämääräinen painauma

2741 01 ÄKÄSJÄRVI; x=7528 846, y=3379 844, z=n. 265

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

Vuoden 1995 inventoinnissa H. Oksala kävi tarkastamassa Senja Rauhalan ilmoituksen perusteella tämän kotasijaksi väittämän painauman. Oksala havaitsi paikalla kaksi pientä kuopannutta, jotka hän tulkitse kotasijan jäänteiksi. Kohde tarkastettiin uudelleen 31.7.2004 allekirjoittaneen toimesta. Paikalla havaittiin hyvin epämääräinen halkaisijaltaan noin 2 m painauma, joka ei olemuksensa tai paikalta otettujen kairanäytteiden perusteella vaikuttanut kodansijalta. Painauma lienee alkuperältään luonnollinen. Painauma sijaitsee Rauhalan talon (ilmeisesti edesmennyt) pihapiirissä suuren kuusen juurella noin 5 m ulkorakennuksesta pohjoiseen. Talo sijaitsee Linkulahden lounaislaidalla pohjoiseen työntyvällä pienellä pyöreähköllä niemekkeellä. Matkaa painaumalta rantaan on noin 20 m.

Muonio 119 Metsä-Ruonajärvi Oloksen – Äkäslompolon reitti – epämääräinen kuoppa

2741 01 ÄKÄSJÄRVI; x=7523 47, y=3374 22, z=n. 310 (H. Oksalan arvioimat koordinaatit muutettuna YKJ koordinaateiksi, paikalla ei havaittu mitään kuopannutta) Diat: 26485, Oulun yliopisto, ark. lab.

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

Vuoden 1995 inventoinnissa H. Oksala kävi tarkastamassa Pasi Baasin tiedonannon perusteella kuopanteen, joka Oksalan oman kuvauksen perusteella vaikuttaa varsin epämääräiseltä. Oksala tulkitsee halkaisijaltaan 4 m ja syvyydeltään 0 – 0,3 m olevan painauman, joko purnu-, asuinpaikka- tai pyyntikuopaksi. Kuoppaa yritettiin etsiä 24.7.2004, mutta koordinaattien osoittamalla paikalla ei havaittu mitään. Kuopanne on mahdollisesti tuhoutunut, koska aluetta on metsäaurattu hakkuiden jäljiltä (ks. dia 26485). Koordinaattien ilmoittama paikka ei kuitenkaan kaikilta osiltaan vastannut Oksalan kuvailua maastosta, joten on mahdollista että koordinaatit ovat virheelliset. Oloksen – Äkäslompolon välinen ulkoilureitti ei nimittäin sivua koordinaattien osoittamaa pistettä niin kuin olisi pitänyt Oksalan raportin mukaan. Kohde saattaa olla siis vajaat puoli kilometriä pohjoiseen koordinaateista, jossa kartan perusteella ulkoilureitti näyttäisi kulkevan kuvaillun kaltaisella metsäsaarekkeella. Samoin Oksalan mainitsema noin 300 m etäisyys Ruonajoen suulta lähtevään metsäautotiehen sopii paremmin koordinaateista pohjoiseen olevalle metsäsaarekkeelle. Koordinaattien mahdollinen virheellisyys huomattiin vasta tarkastuksen jälkeen, joten tätä mahdollisuutta ei enää ollut mahdollisuutta testata. Kuopanne lienee kuitenkin Oksalan kuvauksen perusteella varsin vaatimaton ja ei ainakaan nykyisten sijaintitietojensa epämääräisyyksien vuoksi sovi suojeltavaksi kiinteäksi muinaisjäännöskohteeksi.

Muonio 123 Äkäsjärvi W Hietaniemi – liedeksi arveltuja kiviä

2741 01 ÄKÄSJÄRVI; x=7526 65, y=3377 40, z=n. 265 (H. Oksalan arvioimat koordinaatit muutettuna YKJ koordinaateiksi, paikalla ei havaittu liettä)

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

Vuoden 1995 inventoinnissa H. Oksala raportoi Äkäsjärven länsirannan Hietaniemestä löytyneestä liedestä. Oksala oli tulkinut tuulenkaadon paljastamat neljä 7 – 15 cm kokoista kiveä 2 x 1 m kokoiseksi liedeksi, joka on rakenteeltaan keskeltä avoin. Mitään palamisen merkkejä hän ei kerro kivissä nähneensä. Paikalla käytiin 24.7.2004 tarkastamassa kaikki tuulenkaadot, eikä missään niistä näkynyt mitään lieteen viittaavia merkkejä. Onkin siis selvää, ettei Oksalan kuvailema liesi liene mitään muuta kuin tavallisia tuulenkaadon esiin nostamia kiviä. Oksalan raportin mukaan tuulenkaadolta on matkaa kaakossa olevaan Äkäsjärven rantaan noin 50 m.

Muonio 129 Kaakkurijärvi – epämääräinen liesi ja laavunjäänne?

2741 01 ÄKÄSJÄRVI; x=7530 20, y=3381 62, z=n. 280 (H. Oksalan arvioimat koordinaatit muutettuna YKJ koordinaateiksi, paikalla ei havaittu kuvailtuja jäänteitä)

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

H. Oksala raportoi vuoden 1995 inventoinnissaan Senja Rauhalan tiedonantoon perustuen lieden ja laavunjäänneen Kolvakeron alarinteiltä noin 100 m kaakkoon Kaakkurijärvestä. Matkaa Kaakkurijärveä reunustavaan jänkään paikalta kertyy noin 35 m. Paikalta noin 300 m etelään on suurehko soranottoalue. Liesi

on Oksalan mukaan epämääräinen osin hajonnut 1,2 x 0,5 m kokoinen pitkulaisen suorakaiteen muotoinen rakennelma, joka koostuu yhdeksästä kehällä ja kolmesta kehän keskellä olevasta kivistä. Myös lieden ympäristössä on hänen mukaansa paljon kiviä. Laavu sijaitsee hänen mukaansa 50 m liedestä etelälounaaseen. Laavu koostuu 6 lahonneesta tukipuusta, joista kaksi on ristikkäin niin että muodostuu 3 x 3 m suuruinen kehikko. Kehikon keskellä on hänen mukaansa kahdesta kivistä koostuva liesi. Kuvailtuja jäänteitä yritettiin etsiä 25.7.2004, mutta mitään lieteen tai laavuun viittaavaa ei onnistuttu löytämään. Ensiksi yritettiin gps-laitteen avulla haravoida annettujen koordinaattien mukainen alue ja kun siinä ei onnistuttu niin pyrittiin Oksalan kuvailun perusteella tarkastamaan mahdollisimman tarkoin vaaran rinteitä. Alue tarkastettiin niin perusteellisesti, että voidaan olettaa Oksalan antamien sijaintitietojen olevan virheellisiä tai itse jäänteiden niin epämääräisiä ettei kohdetta ole syytä pitää enää suojeltavana muinaisjäännöskohteena.

Muonio 130 Kolvakero NW – mahdollisia poroaidan jäänteitä

2741 01 ÄKÄSJÄRVI; x=7530 14, y=3381 18, z=n. 270 (H. Oksalan arvioimat koordinaatit muutettuna YKJ koordinaateiksi, paikalla ei havaittu selkeitä jäänteitä poroaidasta)

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

H. Oksala kävi vuoden 1995 inventoinnin yhteydessä tarkastamassa Senja Rauhalan tiedonannon Suikkisuvun vanhasta porokaarteesta. Paikka sijaitsee Äkäsjärven Kolvanlahden ja Kaakkurijärven väliseen jänkään etelästä työntyvällä pienellä metsäkankaalla Äkäsjärven itäpuolella kulkevan Soukantien itäpuolella. Oksala raportoi havainneensa muutamia hyvin lahonneita puunrunkoja ja pystyssä olleita lahonneita kantoja, jotka hän tulkitsee jotenkin liittyneen porokaarteeseen. Paikalla vierailtiin 25.7.2004, mutta ainakaan mitään selkeitä merkkejä porokaarteesta ei havaittu. Pystyssä olleet kannot ovat syntyneet luonnollisesti tuulen katkaistua puita, joten ne tuskin liittyvät poroaitaukseen. Maassa makaavia runkoja ei ollut havaittavissa ainakaan niin, että niiden voisi kuvitella muodostavan jonkinlaisen rakenteen. Paikalla mahdollisesti ollut poroaita lienee siis täysin tuhoutunut.

Muonio 132 Nivunkijärvi SE – liedeksi arveltuja kiviä

2723 10 NIVUNKITUNTURI; x=7528 838, y=3373 241, z=n. 305; Diat: 26484, Oulun yliopisto, ark. lab.

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

H. Oksala raportoi vuoden 1995 inventoinnissa Nivunkijärven kaakkoislaidalla olevalta metsäkumpareelta löytyneestä liedestä. Paikka on kumpareen luoteislaidalla noin 20 m päässä lännessä olevasta Nivunkijärvestä. Oksalan liedeksi tulkitsemien kivien yli kulkee metsäpolku ja niiden itäkoillislaidalla on tuulenskaato. Paikalla on Oksalan mukaan puolikaareessa viisi lievästi palanutta 5 – 30 cm läpimittaista kiveä, jotka muodostavat pitkulaisen 1,2 x 1 m kokoinen epämääräisen lieden. Kohde tarkastettiin 23.7.2004. Kivet eivät vaikuta palaneilta, eikä niiden väliin ja ympäristöön tehdyistä koepistoista paljastunut mitään palamisen merkkejä. Ne eivät muodosta allekirjoittaneen mielestä mitään selkeää rakennetta, vaan ne lienevät tavallisia kumpareen kivisessä moreenimaassa olevia luonnollisia kiviä, jotka ovat tulleet näkyviin viereisen tuulenskaadon paljastamina tai niiden yli kulkevan polun vaikutuksesta.

Muonio 133 Äkäsjärvi W Kevätlahdenniemi – kiviesineen löytöpaikka

2741 01 ÄKÄSJÄRVI; 7529 39, y=3378 46, z=n. 265 (H. Oksalan arvioimat koordinaatit muutettuna YKJ koordinaateiksi, tarkka löytöpaikka ei ole tiedossa)

Löydöt: luetteloinnaton kivitallta (tallta lienee hukkunut?)

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

Vuonna 1947 Eino Pyhäjärvi on löytänyt kivitallan Kevätlahdenniemestä, joka ilmeisesti lähetettiin samana vuonna Muonion nimismiehen Uljas Vuoriston toimesta Muinaistieteelliselle Toimikunnalle (13.9.1947 päivätty kirje, Museovirasto, Arkeologian osasto, top. arkisto). Tallta ei ole diarioitu, joten se lienee hukkunut tai todettu luonnolliseksi kiveksi. H. Oksala kävi vuoden 1995 inventoinnissa arvioidulla löytöpaikalla, eikä havainnut mitään kivikautiseen asutukseen viittaavaa. Kevätlahdenniemi on soinen Kevätniemestä etelään työntyvä kapea niemeke Äkäsjärven länsilaidalla. Oksala ilmeisesti arveli topografisten olosuhteiden

perusteella löytöpaikan olevan niemen tyviosassa, minne annetut koordinaatit osoittavat. Vuoden 2004 inventoinnissa paikkaa ei tarkastettu.

Muonio 136 Nivunkijärvi NW 2 – tervahauta

2723 10 NIVUNKITUNTURI; x=7530 038, y=3372 056, z=n. 300

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

Paikalla on H. Oksalan vuoden 1995 inventoinnissa löytämä suurehko tervahauta. Tervahaudassa on jäljellä puurakenteita ja sen vieressä on kantokasa, joka on tarkoitettu haudan polttoon. Oksalan haastattelema muoniolainen Väinö Suosilmä on ollut 1930-luvulla mukana laittamasta tervahautaa, jonka käyttö on siis jostain syystä jäänyt kesken. Paikka sijaitsee Nivunkijärven eteläpuolisen Pikku-Kielisen lounaisella alarinteellä olevan tasanteen laidassa. Kasvillisuus on kuusivaltaista sekametsää.

Muonio 137 Kenttäjärvi – kasvillisuudeltaan ympäristöstä poikkeavia tasaisia alueita

2723 10 NIVUNKITUNTURI; y=7530 96, x=3372 62, z=n. 305 (H. Oksalan arvioimat koordinaatit muutettuna YKJ koordinaateiksi)

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

H. Oksala raportoi vuoden 1995 inventoinnissa Kenttäjärven ja Nivunkijärven välillä olevalta kankaalta löytyneeksi kasvillisuudeltaan ympäristöstä poikkeavia tasaisia alueita. Hän arvelee alueiden olevan kodansijoja tai jälkiä porojen ventämisestä eli ruokkimisesta puuhun kiinnitetynä. Painaumia on Oksalan mukaan 9 kappaletta noin 170 x 50 m alalla Kenttäjärven eteläpuolella olevan kankaan pohjois- ja koillislaidalla noin 10 – 50 m päässä ympäröivästä suosta. Oksalan mukaan kasvillisuuden poikkeama näkyy lähinnä variksenmarjan ja muiden varpujen vähytenä ja kasvillisuuden yleisenä kulumisena. Paikalla vierailtiin uudelleen 23.7.2004 ja siellä hahmotettiin 4 kasvillisuudeltaan ympäristöstä poikkeavaa aluetta. Alueille tehtiin useita koepistoja, eikä niistä tehty mitään asumiseen viittaavia löytöjä. Kasvillisuuden poikkeavuus, esimerkiksi variksenmarjan puuttuminen, selittyy luonnollisilla syillä. Koepistojen perusteella alueiden maaperä tuntuisi olevan ympäristöään kosteampaa, mikä lienee aiheuttanut varpukasvillisuuden vähentymisen ja sammaleiden lisääntymisen. Havainnointia paikalla vaikeuttivat paikalla joitain vuosia sitten tehdyt hakkuut, joista oli jäänyt maahan paljon karsintajätettä ja metsäkoneen ajouria.

Muonio 158 Kemiläinen SE Kemiläisenjärvi N – puuseidaksi arveltu pölkky ja moderni latomus

2741 02 JERISJÄRVI; x=7540 72 ,y=3374 66, z=n. 260 – 270 (H Oksalan ilmoittamat keskikoordinaatit muutettuna YKJ koordinaateiksi, tarkempi sijainti selviää Oksalan raportissa olevista (1:10 000 ja 1:5000) kartoista)

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

H. Oksala kävi vuoden 1995 inventoinnissa tarkastamassa Väinö Tannerin 24.9.1919 Julius Ailiolle kirjoittamassa kirjeessä (Museovirasto, Arkeologian osasto, top. arkisto) kuvaamia alueita Jerisjärven ja Kemiläinen –vaaran välillä. Tannerin mukaan alueella on havaittu jonkinlaisia hautauksia ja hiilijalkia maaperässä. Oksala havaitsi Kemiläisen rinteillä modernin kivilatomuksen, joka on maanomistajan mukaan vuonna 1986 haudatun koiran hauta. Lisäksi hän havaitsi pari kelokantoa, josta ainakin toista hän arvelee puuseidaksi. Tämä tulkinta vaikuttaa allekirjoittaneen mielestä varsin hätäiseltä, koska paikkaan ei tunneta liittyvän mitään puuseitaan viittaavaa perinnettä. Lisäksi Oksala kertoo paikalla olevan muitakin pystyyn jääneitä kantoja. Puuseidaksi arveltu pölkky oli sahattu edellisenä keväänä poikki ja se on nyt löytäjä Hilikka Ukkolan pihassa os. Kelokuja 99300 Muonio. Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2004 inventoinnissa.

Muonio 162 Jerisjärvi Heinäniemi Vattovaara – liedeksi arveltuja kiviä ja ”piirtokivi”

2741 02 JERISJÄRVI; ”liesi”: x=7537 864, y=3376 270, ”piirtokivi”: x= 7537 929, y=3376 223, z=n. 260; Diat: 26511 ja 26514, Oulun yliopisto, ark. lab.

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

H. Oksala kävi vuoden 1995 inventoinnissa tarkastamassa Kaija Vattovaaran opastuksella Vattovaarojen omakotitalon pihassa olevan laakakiven ja naapurissa loma-asunnon pihassa olevan liedeksi tulkitun

epämääräisen kehämäisen kivikeskittymän. Vuoden 2004 inventoinnissa paikka tarkastettiin Kaija Vattovaaran opastuksella uudelleen (27.7.2004). Halkaisijaltaan noin 40 cm olevassa laakakivessä, muutaman metrin Vattovaarojen uudesta ulkorakennuksesta etelään, on heidän havaitsemansa "piirustus". Se näkyy varsin heikosti ja on mielestäni luonnollista alkuperää. Naapurissa Heinäniementien eteläpuolella oleva kivikehä on varsin epämääräinen ja ei mielestäni ole liesi. Rakennetta ei ole selvästi havaittavissa ja kivet eivät vaikuta palaneilta. Kivet sijaitsevat loma-asunnon ja Heinäniementien välissä. Niitä on vaikea havaita ilman opasta, koska ne ovat aluskasvillisuuden peitossa. Lisäksi Vattovaarojen pihapiirissä on tuvanpohjaksi arveltuja lahonneita puita. Vattovaarojen talo sijaitsee Heinäniementien pohjoispuolella noin 900 m Ulkuvaaran laesta kaakkoon olevalla tasanteella. Matkaa lähimpään Jerisjärven rantaan kaakossa on noin 350 m. Paikalla on pihapiiriä ja kuivaa mäntykangasmetsää. Maaperä on kivistä hiekkamoreenia.

Muonio 164 Jerisjärvi Junkoniemi Ulkuvaara S – pieni tervahauta ja kolme liesiksi arveltua kivikkoa

2741 02 JERISJÄRVI; x=7538 201, y=3375 961, z=n. 270 (tervahaudan koordinaatit)

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

Ulkuvaaran eteläisillä alarinteillä pienen jängän pohjoispuolella on Kaija Vattovaaran mukaan vielä 1900-luvun alussa käytössä ollut pieni tervahauta. Paikan vuonna 1995 tarkastanut H. Oksala havaitsi tervahaudan itäpuolella kolme epämääräistä kivikeskittymää, jotka hän tulkitse liesiksi. Vuoden 2004 inventoinnissa paikka tarkastettiin Kaija Vattovaaran opastuksella uudelleen (27.7.2004). Liesiksi arvelut kivikeskittymät vaikuttivat varsin epämääräisiltä. Niissä ei ole havaittavissa selkeää rakennetta, eivätkä kivet vaikuttaneet palaneilta. Paikka sijaitsee noin 450 m eteläkoilliseen Ulkuvaaran laesta, kivisellä moreenitasanteella. Tervahauta on aivan tasanteen reunalla suon laidassa ja kivikeskittymät kymmenen metrin säteellä tasanteella. Paikalla kasvaa jäkäläpohjoista mäntykangasmetsää.

Muonio 166 Särkijärvi E Kropiovaara W – moderni nuotionpaikka

2741 02 JERISJÄRVI; x=7538 517, y=3374 135, z=n. 265; Diat: 26515, Oulun yliopisto, ark. lab.

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

H. Oksala raportoi vuoden 1995 inventoinnissa löytyneestä liedestä Särkijärven itärannalla. Liesi osoittautui moderniksi nuotionpaikaksi 27.7.2004 tehdyssä uudessa tarkastuksessa. Paikalla on halkaisijaltaan noin 1 m oleva kivikehä, joka koostuu kahteen kerrokseen ladotuista halkaisijaltaan 5 – 25 cm olevista kivistä. Kivien keskellä on näkyvillä hiiliä varsin modernista nuotionpidosta eikä rakenne vaikuttanut olemukseltaan mitenkään erityisen iäkkäältä. Toki on mahdollista, että paikalla on ollut vanhempi tulisija, jota on myöhemmin paranneltu ja käytetty uudelleen. Nuotiopaikka sijaitsee harvaa männikköä kasvavan harjanteen itälaidalla noin 40 m päässä Särkijärven rannasta. Ympäristöön tehtiin koepistoja, jotka olivat kaikki löydöttömiä.

Muonio 167 Särkijärvi Rajavartiosto – modernihko kivipengerrys (+ kaksi kvartsiydintä?)

2723 11 OLOSTUNTURI; x=7539 340, y=3371 551, z=n. 270; Diat: 26469, Oulun yliopisto, ark. lab.

Löydöt: KM 29515:1-2 (kvartsiitti- ja kvartsiydin?)

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

H. Oksala raportoi vuoden 1995 inventoinnissaan rajavartioston alueelta löytyneestä rakennuksen perustasta ja kvartsiitti- ja kvartsiytimestä. Paikka tarkastettiin uudelleen 17.7.2004. Rakennuksen perustaksi arveltu kylmämuurattu laaja kivisokkeli vaikutti pikemminkin rinteeseen pengertämiseksi tehdyiltä rakenteelta (ks. dia 26469). Ikää sillä ei liene kovinkaan paljon. Se sijaitsee rajavartiostoalueen länsiosassa olevan kerrostalon kaakkoispuolella. Oksalan löytämät ytimet lienevät luonnollisesti lohkeillutta kiveä. Kvartsiydin, joka löytyi päällikön talosta noin 40 koilliseen, vaikuttaa jo Oksalan omankin kuvauksen mukaan luonnollisesti rapautuneelta kvartsinpalalta. Kvartsiittiytimen löytöpaikalla, 100 m rannasta pohjoiseen ja rajavartioston itäisen rivitalon päädyistä noin 15 m etelään, näyttäisi olevan moreenimaassa luonnollisesti lohkeillutta kvartsiittia. Aivan rajavartiostoalueen rannassa ja päällikön talon seutuvilla topografia olisi kyllä soveliaista kivikauden tyyppiselle asumiselle, mutta mitään siihen viittaavia löytöjä ei tehty vuoden 2004 inventoinnissa. Läheisen asutuksen vuoksi koepistoja tehtiin alueelle vain muutamia.

Muonio 168 Jerisjärvi Muuraissaari S – arveluja kodansijasta ja liedestä

2741 02 JERISJÄRVI; x=7536 550, y=3377 204, z=n. 260; Diat: 26534, Oulun yliopisto, ark. lab.

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

H. Oksala kävi vuoden 1995 inventoinnin yhteydessä tarkastamassa Urpo Kinnusen (os. Kotatie, 99300 Muonio) opastuksella Jerisjärven Muuraissaaren eteläpäässä tämän havainnot kodansijasta ja parista liedestä. Oksala tulkinnan mukaan paikalla on yksi "Muonion aineiston harvoja selkeitä lapinkodansijoja", jonka keskellä on liesi ja lisäksi vieressä toinen liesi. Paikka tarkastettiin uudelleen 2.8.2004. Oksalan kuvailema halkaisijaltaan noin 8 m oleva kodansija, jossa on 1,5 x 0,3 m suuruiset vallit osoittautui luonnonmuodostumaksi. Muuraissaaren lounaisosan turpeisessa rannassa noin 15 m päässä järvestä näyttäisi olevan paljon noin metrin läpimittaisia turvekumpuroita. Kodansijaksi arveltu paikka näyttäisi koostuvan näistä turpakkeista (ks. dia 26534). Turpakkeiden keskellä oli myös Oksalan liedeksi kuvailemia kiviä. Kivet olivat turpeen päällä ja niiden alla oli puoliksi maatumatonta sammalikkoo ja varvikkoa. Latteita läpimitaltaan noin 15 cm olevia kiviä näkyi paikalla neljä. Liedeksi arveltuja kiviä oli myös "kodanpohjan" pohjoispuolella suorakaiteen omaisena 1 x 0,5 m kokoisena muodostumana. Kummissakaan kivissä ei varsinaisesti näkynyt ainakaan palamisen aiheuttamia halkeamia. Jos kiviä on käytetty nuotionpohjana, niin tämä liittyyneen ennemminkin moderniin lampaiden pitoon saarella, joka on päättyneen nelisenkymmentä vuotta sitten. Paikka on kotamaiseen asumiseen erittäin huono kosteutensa vuoksi. Paikalle tehdyistä koepistoista paljastui vain paksu turvekerros, jonka alla oli varsin kivinen maaperä.

Muonio 173 Keimiötunturi SE Jerisjärvi N Matoniemi – "hurrikaspuukarsikoksi" arveltuja puita

2741 02 JERISJÄRVI; x=7541 14, y=3378 95, z=n. 270 (H. Oksalan ilmoittamat koordinaatit muutettuna YKJ koordinaatistoon); Diat: 26776, Oulun yliopisto, ark. lab.

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

H. Oksala raportoi vuonna 1995 tehdyssä inventoinnissa löytyneen "hurrikaspuukarsikon", joka sijaitsee Jerisjärven pohjoisrannalla olevasta Matoniemestä pohjoisluoteeseen. Paikalta on Oksalan mukaan noin 300 m luoteessa itä-länsi –suunnassa kulkevalle Rauhalan tielle (nro 9572). Hän raportoi kohteella olevan neljä hurrikaspetäjää noin 50 x 25 m alalla, joista yhteen on tehty kuviokaiverrus. Oksalan kuvailemalla paikalla käytiin karsikkopuita etsimässä vuoden 2004 inventoinnin yhteydessä 22.7.2004. Paikalla havaittiin lukuisia luonnollisesti vaurioituneita mäntyjä. Kivisessä rinteessä kasvavien mäntyjen kaarnassa oli yleensä ylärinteen puolella aivan tyvestä alkaneita vaurioita, jotka selittyvät rinteessä tapahtuneen kivien valumisen aiheuttamiksi (ks. dia 26776). Vaurioituneita puita havaittiin yli kolmekymmentä Rauhalan tien pohjoispuolella ja muutamia sen eteläpuolella, jossa Oksalan kuvaileman hurrikaspuukarsikon pitäisi olla. Yhdessäkään männyssä ei havaittu kaiverruksia. Mainittakoon vielä, että Oksalan ilmoittamat koordinaatit eivät täysin täsmää hänen paikasta ilmoittamansa kuvailun kanssa. Onkin siis mahdollista ettei Oksalan kuvailema noin 4 – 6 m korkeudelta katkennut kelottunut mänty, jossa kaiverruksien pitäisi olla, löytynyt tästä syystä.

Muonio 175 Jerisjärvi NW Kutuniva (Toivoniemi) – liedeksi arveltuja kiviä ja moderni nuotionpaikka

2741 03 SAMMALTUNTURI; x=7543 553, y=3374 989, z=n. 260; Diat: 26503, Oulun yliopisto, ark. lab.

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

H. Oksalan vuoden 1995 inventoinnissa löytyi Jerisjärven luoteispäädyn Kutunivan kylän kaakkoispuolella olevan kesäasunnon lähistöltä kaksi liedeksi tulkittua kivikeskittymää, 3 m pitkä kivirivi ja pieni tervahauta. Liedet sijaitsevat pienellä tasanteella noin 20 m länteen ns. silmälääkärin mökkiin johtavalta pihatieltä. Matkaa paikalta etelässä olevaan Jerisjärven rantaan on noin 50 m. Paikka tarkastettiin uudelleen 26.7.2004. Toinen viidestä halkaisijaltaan noin 20 cm kokoisesta kivistä koostuva ja halkaisijaltaan noin 0,5 m oleva kivikeskittymä lienee moderni tulisija. Kivet eivät ole juurikaan sammaloituneita tai palaneita, mutta niiden päällä näkyy varsin tuoreita hiiliä. Tulisijasta noin metri länteen on Oksalan raportoima toinen pienemmistä kivistä koostuva kehämäinen liesi, joka vaikuttaa erittäin epämääräiseltä. Kivet lienevät vain maasta pilkottavia luonnollisia kiviä (ks. dia 26503). Paikalle tehdyistä koepistoista ei tehty mitään löytöjä, eikä niissä näkynyt merkkejä tulenpidosta. Tasanteelta noin 20 m etelään 30 m päässä rannasta on Oksalan raportoima kivirivi, joka ei allekirjoittaneen mielestä ole ihmisen tekemä. Pientä 4 x 2 x 0,2 m kokoista tervahautaa, jonka pitäisi

Oksalan mukaan sijaita pihatien itäpuolella noin 50 m mökistä koilliseen, ei havaittu lainkaan. Paikalla ei siis ole vuoden 2004 inventoinnissa tehdyn tulkinnan mukaan suojeltavia muinaisjäänköksiä.

Muonio 176 Munarimpi – kivenottoa 1930-luvulta

2723 11 OLOSTUNTURI; x=7542 724, y=3372 995, z=n. 300; Diat: 26506, Oulun yliopisto, ark. lab.

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

H. Oksala raportoi vuoden 1995 inventoinnissaan aivan Särkijärven ja Pallaksen välisen tien (nro 957) pohjoispuolelta löytyneistä 7 rakkakuopasta. Paikka sijaitsee Munarimpi –nimisestä lammesta noin 250 m länteen. Kuopat liittyvät muoniolaisen Väinö Suosilmän (vuonna 1995 noin 75 v.) mukaan Pallaksen tien rakennustöihin 1936-37. Noin 35 x 70 m alalla olevista kuopista suurimmat ovat kooltaan noin 14 x 5 x 1,5 m. 26.7.2004 paikka käytiin tarkastamassa uudelleen. Kuopat vaikuttivat todellakin moderneilta eli ne eivät ole suojeltavia muinaisjäänköksiä (ks. dia 26506).

Muonio 187 Torasjärvi SE Vanhankentänmaa – modernihko nuotionpaikka?

2723 12 TORAS-SIEPPI; x=7545 402, y=3370 352, z=n. 250; Diat: 26434, Oulun yliopisto, ark. lab.

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

H. Oksala raportoi vuoden 1995 inventoinnissaan Torasjärven kaakkoispäädyn lahden pohjoisrannalta löytyneestä liedestä. Kohde tarkastettiin uudelleen 14.7.2004. Paikalla on 7 läpimitaltaan 5 – 25 cm olevaa kiveä, 40 x 40 x 15 cm kokoisessa neliömäisessä kehässä (ks. dia 26434). Kivissä ei näy palamisen aiheuttamia halkeamia eikä ympäristöön tehdyistä koepistoista tullut mitään löytöjä. Kivet ovat suoraan turpeen päällä ja niiden alla on vain osin maatuneita kasvinjäänköksiä. Vaikka kivet olisivatkin jäänköksiä nuotiopaikasta, niin rakenteen ajoitus lienee suhteellisen moderni. Paikka on noin 20 m päässä Torasjärven rannasta.

Muonio 190 Jerisjoki S Oloskoskenpalo – luonnollisia painaumia

2723 09 MUONIO; x=7546 42, y=3364 40, z=n. 270 – 275 (H. Oksalan ilmoittamat koordinaatit muutettuna YKJ koordinaatistoon)

Löydöt: KM 29523:1 (kvartsi-iskos?)

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

H. Oksala raportoi vuoden 1995 inventoinnissaan Oloskoskenpalo –nimisen mäntykankaan laelta noin 75 x 15 m (E – W) alalta 9 kuoppajäänköstä ja yhden kvartsi-iskoksen, jonka löytöpaikkaa hän ei mainitse. Kuopat, joiden koko vaihtelee hänen mukaansa halkaisijaltaan 2 – 6,5 m ja syvyydeltään 10 – 85 cm välillä, hän tulkitsee joko pyyntikuopiksi tai asuinpainanteiksi. Paikalla vierailtiin uudelleen 13.7.2004 ja 4.8.2004, mutta paikalla ei havaittu mitään normaalista hiekkaisen metsämaan kumpuilusta poikkeavaa ilmiötä. Oloskoskenpalo sijaitsee Muonion kirkosta reilut 4 km koilliseen Jerisjoen eteläpuolella.

Muonio 191 Jerisjoki SE Oloskoskenpalo W Juurikka – sijainniltaan tuntemattomia pyyntikuoppia?

2723 09 MUONIO; x=7546 46, y= 3364 06, z=n. 250 – 255 (H. Oksalan ilmoittamat koordinaatit muutettuna YKJ koordinaatistoon, paikalla ei ole kuoppajäänköksiä)

Löydöt: KM 29524:1 (kvartsi-iskos?)

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

H. Oksalan vuoden 1995 inventoinnissa löytyi raportin mukaan Oloskoskenpalon länsilaidalta kolme selkeää pyyntikuoppaa, joiden halkaisijat ovat 7 – 9 m ja syvyydet 0,6 – 0,9 m. Kaksi kuopista on noin 12 m päässä toisistaan ja kolmas näistä noin 72 m kaakkoon. Lisäksi paikalta löytyi raportin mukaan kvartsi-iskos, mutta siinä ei ilmoiteta mistä iskos löytyi. Kuoppia yritettiin löytää uudelleen allekirjoittaneen toimesta 13.7.2004 ja 3.8.2004 sekä yhdessä paikalle pyydetyin H. Oksalan kanssa 4.8.2004, mutta ilman tulosta. Paikanmäärityksessä lienee sattunut vuoden 1995 inventoinnissa jokin virhe, sillä Oloskoskenpalon metsäkangas on nyt niin läpikotaisin tarkastettu, ettei siellä varmuudella ole kuvatun kaltaisia kuoppia. Oloskoskenpalo sijaitsee Muonion kirkosta reilut 4 km koilliseen Jerisjoen eteläpuolella.

Muonio Särkijärvi E – mahdollisen tuvanpohjan epämääräisiä jäänteitä

2723 11 OLOSTUNTURI; x=7538 234, y=3374 133, z=n. 265; Diat: 26516-26517, Oulun yliopisto, ark. lab.

Vuoden 2004 inventoinnissa (27.7.2004) Särkijärven itärannalla havaittiin mahdolliset talonpohjan jäänteet. Jäänteet sijaitsivat keskimmaisella Särkijärven itärannan kolmesta pienestä niemekkeestä (Keskinensaaren tasalla) aivan niemekkeen pohjoisosassa noin 15 m päässä rannasta. Maassa on näkyvissä parin nyrkin kokoisista kivistä koostuva neliömäinen 3 x 2,5 m kokoinen harva kivikehä, joka muistuttaa pienen mökin tai kalamajan perustuksia (ks. diat 26516-26517). Kiveys on kuitenkin varsin epämääräinen ja heikosti havaittavissa, eikä paikalle tehdyistä koepistoista paljastunut löytöjä tai jälkiä asumisesta. Lisäksi kivet ovat peruskiviksi varsin pienikokoisia.

Muonio Siepinlahti NE – epämääräinen kiveys

2723 11 OLOSTUNTURI; x=7540 055, y=3372 808, z=n. 265; Diat: 26525, Oulun yliopisto, ark. lab.

Vuoden 2004 inventoinnissa (1.8.2004) Särkijärven Sieppilahden koillisrannalla olevalta kiviseltä mäntykangas rinteeltä havaittiin epämääräinen kiveys, joka voisi muistuttaa jonkinlaisen rakennuksen sijaa. Paikalla on pieni tasanne 50 m päässä rannasta. Tasanteella on noin 1,5 m pitkä ja 40 cm leveä keskittymä noin 10 – 15 cm läpimittaisia kiviä parissa kerroksessa. Osa kivistä on lohkeillut ilmeisesti rapautumisen seurauksena. Kiveykseen tehtiin koepisto, mutta siinä ei havaittu löytöjä tai selkeitä merkkejä palamisesta. Kiveyksen eteläpäästä lähtee länteen epämääräinen noin 2 m pitkä harva kivijono, joka muodostuu hieman nyrkkiä suuremmista kivistä (ks. dia 26525). Nämä kivet ovat todennäköisesti vain maasta pilkottavia luonnonkiviä.

Muonio Isosaari – epämääräinen kuoppa

2741 02 JERISJÄRVI; x=7538 386, y=3377 896, z=n. 260; Diat: 26541, Oulun yliopisto, ark. lab.

Jerisjärven Isosaaren inventoinnin yhteydessä käytiin tarkastamassa oppaana toimineen saarella asuvan Mauri Ruokokosken kanssa hänen tuntemansa kuoppa saaren länsirannalla (2.8.2004). Kuoppa sijaitsee aivan rantavallin päällä noin 20 m päässä rannasta, Kotilahden tilan päärakennuksen ja sen etäläpuolella olevan talon puolivälissä ja noin 60 m etelään päärakennuksesta. Mitoiltaan noin 3,5 x 2,5 x 0,4 m oleva kuoppa on olemukseltaan varsin epämääräinen (ks. dia 26541). Sen laidoilla ei juurikaan ole havaittavissa vallia eikä se vaikuta muutenkaan vanhalta ihmisen tekemältä kuopalta. Ikää kuopanteella kuitenkin on paljon, koska sen pohjassa ja laidoilla näkyi koepistossa vahva huuhtoutumiskerros. Kuopan pohjalla ja laidoilla oli runsaasti suurehkoja kiviä, joita oli paljon myös ympäristön maaperässä. Kuoppa lienee luonnollista alkuperää. Paikalla kasvaa kuusikkoa.

Muonio Kropio – epämääräinen kivikasa

2723 11 OLOSTUNTURI; x=7538 076, y=3374 220, z=n. 265; Diat: 26549, Oulun yliopisto, ark. lab.

Vuoden 2004 inventoinnissa (4.8.2004) löytyi Särkijärven itälaidalta aivan Kropion alarinteiden alta epämääräinen kivikasa. Paikka on ilmeisesti sama, jonka H. Oksala on merkinnyt talonpohjana kartalle vuoden 1995 inventoinnissa. Kivikasa on mitoiltaan noin 3 x 2 x 0,4 m ja kivet ovat osin sammaleiden peitossa (ks. dia 26549). Kasan voisi tulkita jonkinlaiseksi kiukaaksi, jolloin paikalla olisi siis ollut joskus rakennus. Toinen tulkinta on, että kivet ovat yksinkertaisesti vyöryneet kiviseltä Kropion rinteeltä. Kivikasa on varsin epämääräinen eikä ympäristön kiviseen maaperään tehdyistä koepistoista paljastunut mitään. Matkaa paikalta rantaan on noin 50 m ja aivan sen vieressä kulkee länsipuolelta polku.

Muonio Toras-Sieppi – kaksi tervahautaa

2723 12 TORAS-SIEPPI; th 1: x=7543 558, y=3371 554; th 2: x=7543 348, y=3371 582, z=n. 250

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995, pohjoisempi tervahauta 1 on merkitty kohteen Muonio 189 karttaotteelle.

Kaksi tervahautaa Toras-Sieppi -järven itäpuolella. Th 1 on Toras-Siepin kylälle vievän tien itäpuolella noin 900 m eteläkaakkoon Jerisjoen suusta ja th 2 on tien länsipuolella reilut 200 m eteläkaakkoon th 1:stä. Th 1 on halkaisijaltaan noin 10 m ja syvyydeltään noin 1,2 m. Th 2 on halkaisijaltaan noin 8 m ja syvyydeltään noin 0,9 m. Molemmat tervahaudat ovat loivapiirteisiä ja hyvin maatuneita. Paikalla käytiin 14.7.2004.

Muonio Hietalahti – tervahauta

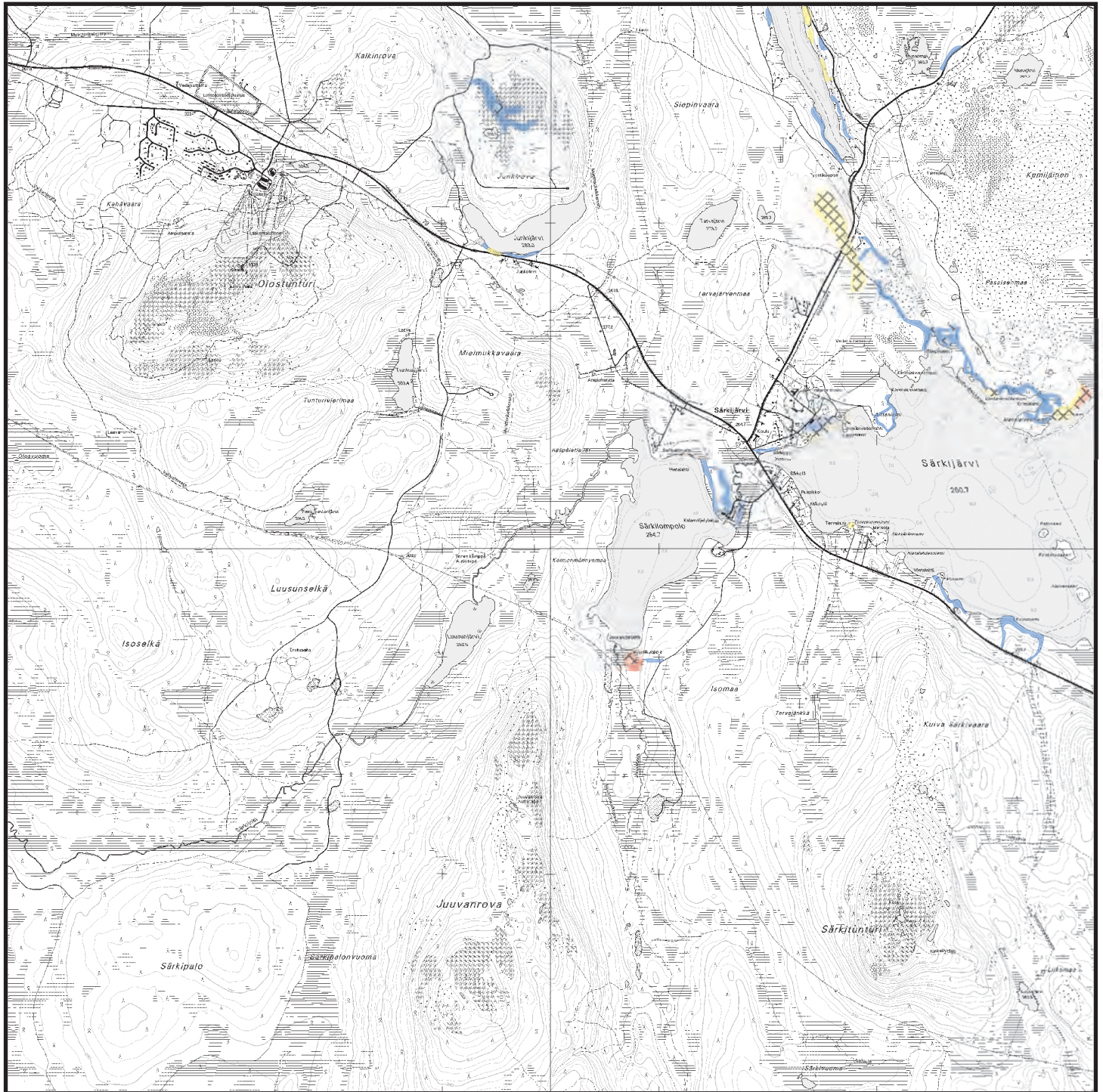
2741 02 JERISJÄRVI; x=7542 423, y=3376 308, z=n. 265

Tervahauta sijaitsee noin 300 m Jerisjärven luoteisosassa olevan Hotelli Jeriksen eteäpuolella, Hietalahden koillisrannan rinteessä, noin 50 m päässä rannasta. Haudan halkaisija on noin 13 m ja syvyys noin 1,2 m. Se on korkeavallinen ja varsin jyrkäpiirteinen. Rantaan päin on rinteessä näkyvissä juoksutusoja. Paikalla kasvaa kivisessä moreenimaassa tiheää keskisuurta mäntymetsää. Paikalla käytiin 26.7.2004.

Muonio Juuslahti – tervahauta

2723 12 TORAS-SIEPPI; x=7544 974, y=3366 796, z=n. 245

Tervahauta sijaitsee Olosjärven etelälaidalla olevan Juuslahden pohjukan niemekkeellä noin 15 m päässä rannasta. Haudan halkaisija on noin 12 m ja syvyys noin 1 m. Paikalla kasvaa kivisessä moreenissa sekametsää. Tervahauta on olemukseltaan kohtuullisen maatunut. Paikalla käytiin 3.8.2004.

Arvio alueen potentiaalisuudesta:

Hyvä

Keskiverto

Heikko

Maastossa suoritettun etsinnän intensiiviyys:

Paljon koepistoja

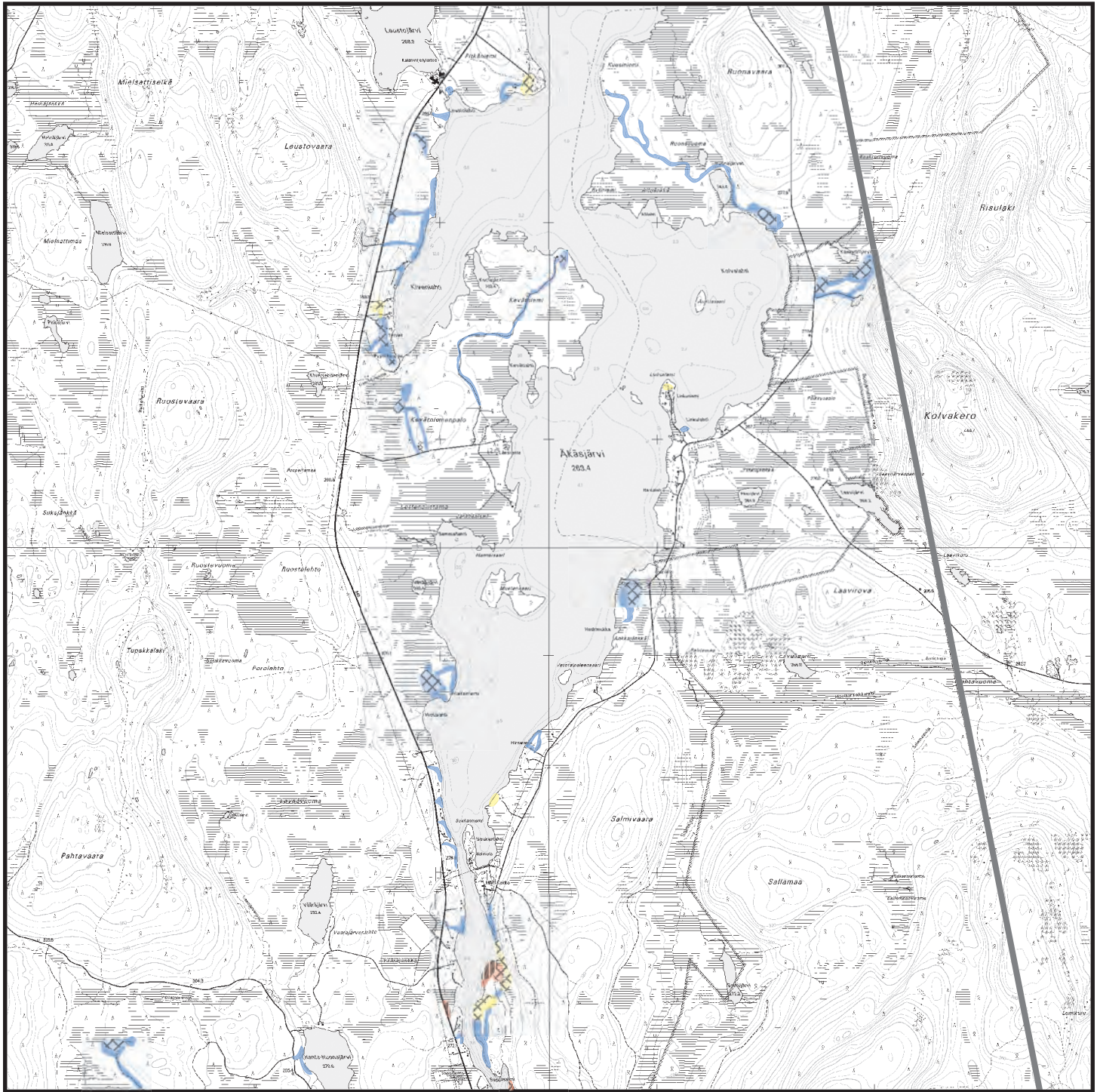
Tarkka maastokävely
ja muutamia koepistoja

Nopea maastokävely

ei rasterointia

Liite 2. Tutkitut maastonkohdat: 2723 11 OLOSTUNTURI (n. 1:50 000).

Arvio alueen potentiaalisuudesta:

Hyvä

Keskiverto

Heikko

Maastossa suoritetun etsinnän intensiiviyys:

Paljon koepistoja

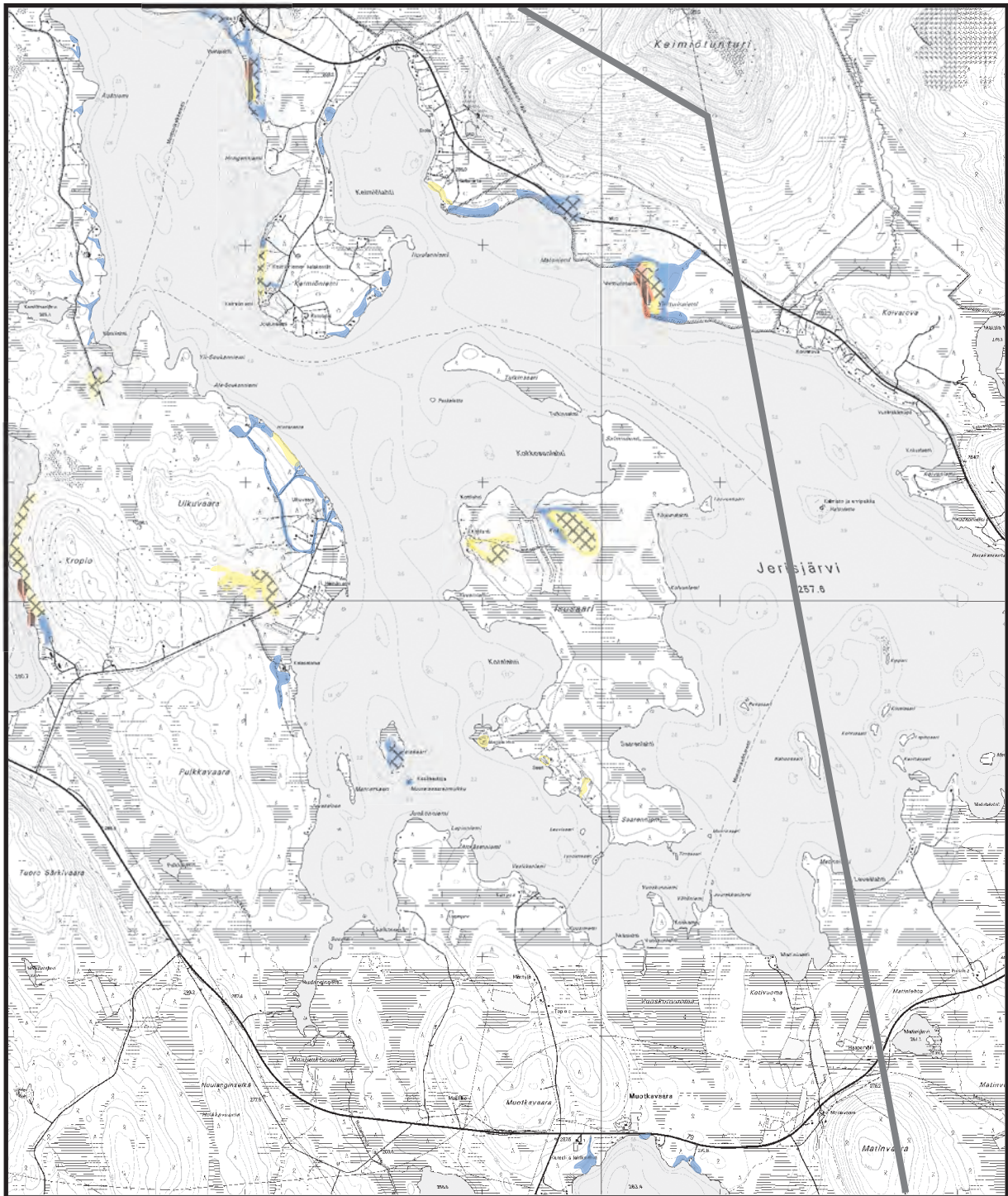
Tarkka maastokävely
ja muutamia koepistoja

Nopea maastokävely

ei rasterointia

Liite 2. Tutkitut maastonkohdat: 2741 01 ÄKÄSJÄRVI (n. 1:50 000).

Arvio alueen potentiaalisuudesta:

Maastossa suoritettujen etsinnän intensiivisyys:

Hyvä

Keskiverto

Heikko

Paljon koepistoja

Tarkka maastokävely
ja muutamia koepistoja

Nopea maastokävely

ei rasterointia

Liite 2. Tutkitut maastonkohdat: 2741 02 JERISJÄRVI (n. 1:50 000).

2723 09 MUONIO

2723 10 NIVUNKITUNTURI

Arvio alueen potentiaalisuudesta:

Maastossa suoritetun etsinnän intensiiviyys:

Hyvä

Keskiverto

Heikko

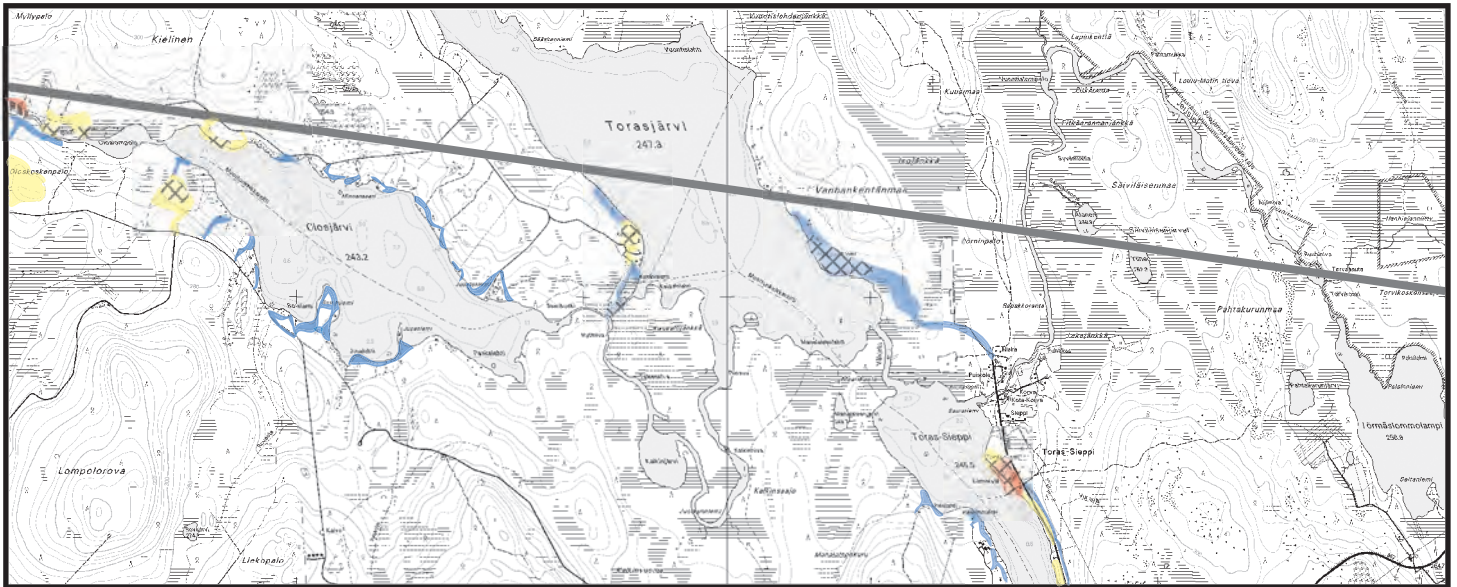
Paljon koepistoja

Tarkka maastokävely
ja muutamia koepistoja

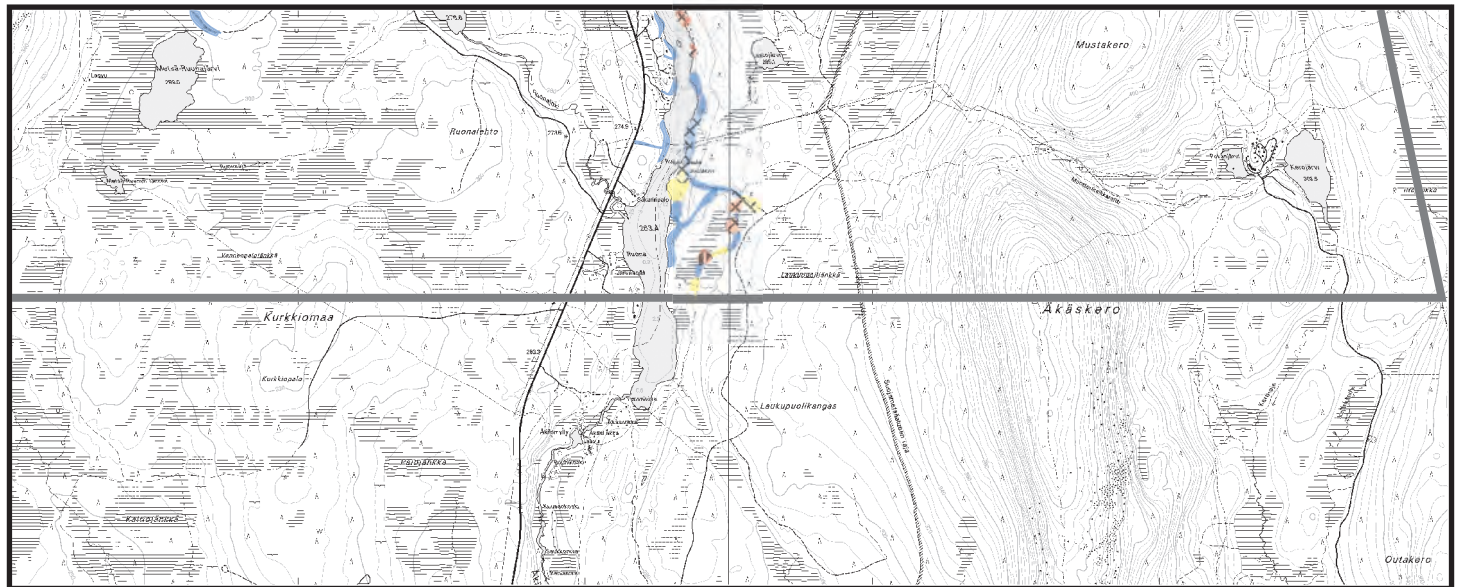
Nopea maastokävely

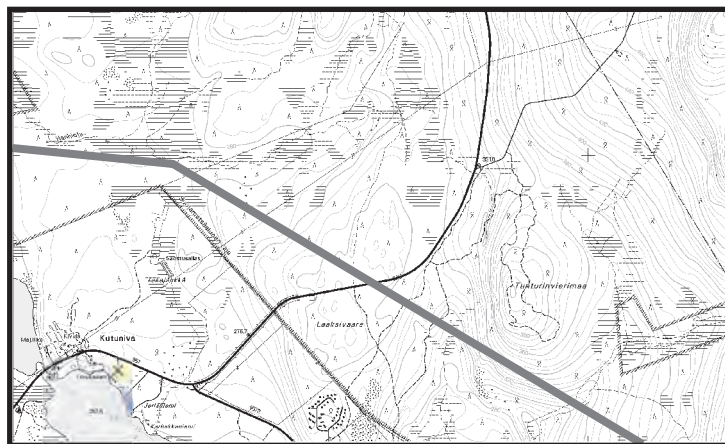
ei rasterointia

2723 12 TORAS-SIEPPI

2732 03 ÄKÄSKERO

2741 03 SAMMALTUNTURI

Arvio alueen potentiaalisuudesta:

Hyvä

Keskiverto

Heikko

Maastossa suoritettujen etsinnän intensiivisyys:

Paljon koepistoja

Tarkka maastokävely
ja muutamia koepistoja

Nopea maastokävely

ei rasterointia

LIITE 3. TUTKIMUSALUEEN ULKOPUOLELLA OLEVAT TARKASTETUT KOHTEET

MUONIO 114 ÄKÄSKERON REITTI 2

talonpohja (+ tervahauta)

historiallinen aika; luokka 2

2732 03 ÄKÄSKERO; x = 7520 246, y = 3377 785, z = n. 270

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

Vuoden 2004 inventointi: HuK Antti Krapu 16.7.2004; Diat: 26448-26450, Oulun yliopisto, ark. lab.

Lyhyt kohdekuvaus:

Kohde sijaitsee Äkäskeron retkeilyreitillä varrella noin 200 m koilliseen Äkäsjärven eteläpäästä. Paikalla on luoteispuoliseen järveen loivasti viettävä harvaa kuusivaltaista sekametsää kasvava rinne. Maaperä on moreenia. Talonpohja sijaitsee noin 25 m päässä järvestä. Se on mitoiltaan noin 3,5 x 3 m ja siinä näkyy 3 – 4 hirsikertaa ja romahtanutta kattoa. Katto on rakenteeltaan tuohipohjainen turvekatto. Tuvan etelänurkassa on halkaisijaltaan noin metrin osin hajonnut kiuasuuni ja sen oviaukko osoittaa kaakkoon kohti ylärinnettä. Rinteen päällä reilut 40 m eteläkaakkoon aivan retkeilypolun luoteispuolella on loivapiirteinen tervahauta halkaisijaltaan noin 12 m ja syvyydeltään noin 1 m (x=7520 191, y=3377 792). Paikalla kasvillisuus muuttuu mäntykankaaksi ja maaperä hiekkaisemmaksi. Kohde on luonnonsuojelualueella.

MUONIO 115 ÄKÄSKERON REITTI 3

talonpohja

historiallinen aika; luokka 2/3

2732 03 ÄKÄSKERO; x = 7520 428, y = 3377 854, z = n. 270

Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

Vuoden 2004 inventointi: HuK Antti Krapu 16.7.2004; Diat: 26461, Oulun yliopisto, ark. lab.

Lyhyt kohdekuvaus:

Kohde sijaitsee Äkäskeron retkeilyreitillä varrella reilut 400 m koilliseen Äkäsjärven eteläpäästä. Paikalla on länsipuolisesta järvestä noin 40 m päässä oleva kostea sekametsätasanne. Maaperä on kivistä moreenia. Tasanteella on muutaman hirsikerran korkuinen parituvan tai riihen jäännös, joka on mitoiltaan noin 10 x 6 m. Matkaa itäpuoliseen polkuun on noin 15 m. Kohde ei liene kovin iäkäs. H. Oksala raportoi vuoden 1995 inventoinnissa polulta lieden jäänteet ja sen itäpuolelta mahdollisen kypäläaudan. Molemmat ovat vuoden 2004 havaintojen perusteella luonnonmuodostumia. Kohde on luonnonsuojelualueella.

MUONIO 116 ÄKÄSKERON REITTI 4

kenttä (kaksi talonpohjaa, ulkoliesi ja kaksi tervahautaa)

historiallinen aika; luokka 2

2732 03 ÄKÄSKERO; x = 7520 602, y = 3377 906, z = n. 270

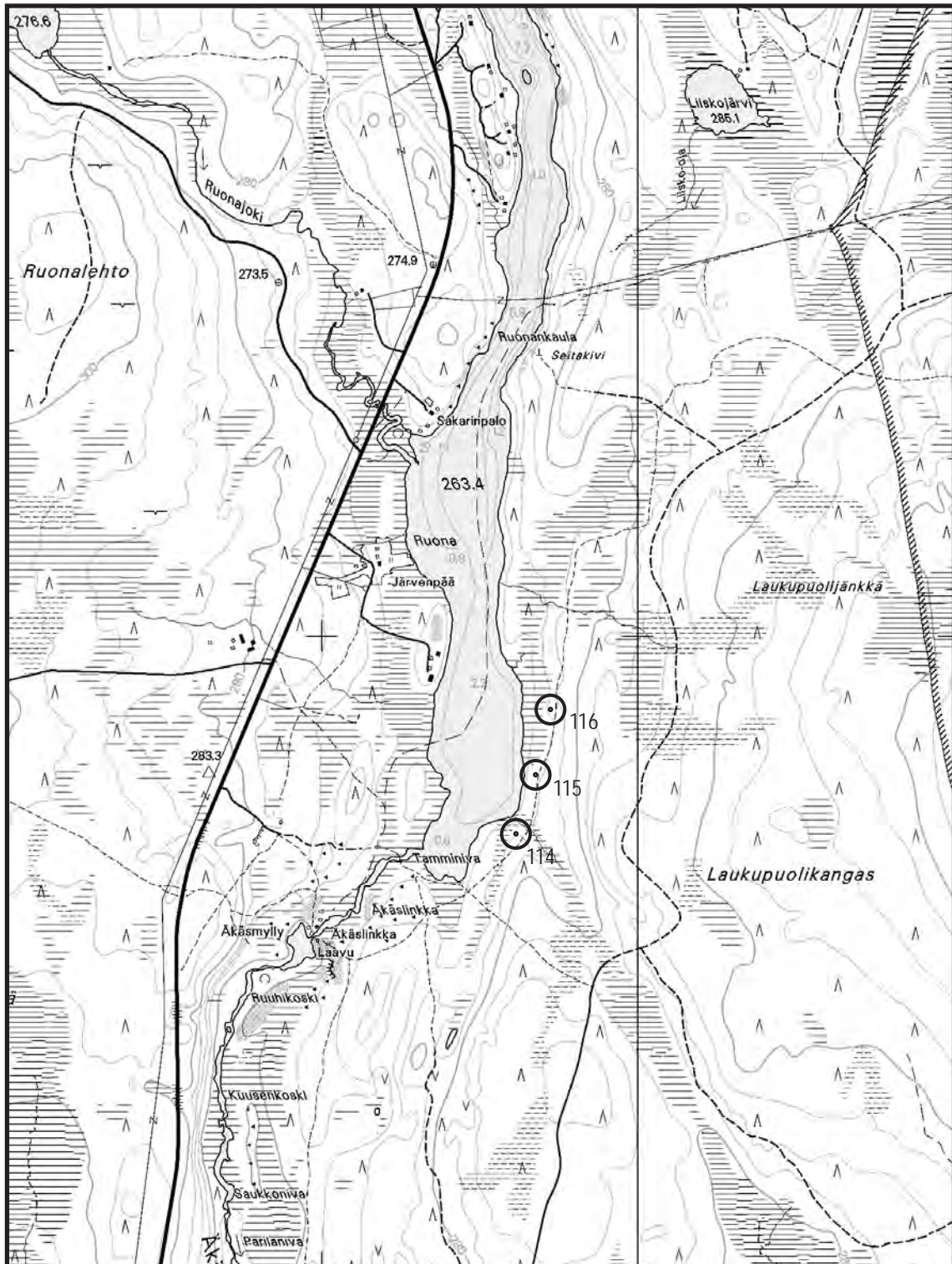
Arkistotiedot: H. Oksala inv. 1995

Vuoden 2004 inventointi: HuK Antti Krapu 16.7.2004; Diat: 26459-26460, Oulun yliopisto, ark. lab.

Lyhyt kohdekuvaus:

Kohde sijaitsee Äkäskeron retkeilyreitillä varrella noin 650 m pohjoiskoilliseen Äkäsjärven eteläpäästä ja noin 50 – 70 m itään Äkäsjärven lähimmästä rannasta. Paikalla on noin 30 x 20 m alueella (E – W) kaksi tuvanpohjaa, ulkoliesi ja kaksi tervahautaa. Paikalla kasvaa kuusivaltaista metsää. Maaperä on kivistä moreenia. Katso tarkempi kuvaus H. Oksalan inventointiraportista (Oksala 1997). Kohde on luonnonsuojelualueella. Jäänteiden koordinaatit on esitetty alla olevassa taulukossa:

tervahauta a	7520592	3377921
tervahauta b	7520603	3377921
tupa c	7520605	3377912
liesi d	7520607	3377898
tupa/multakota e	7520612	3377891

LIITE 3.

Muonio 114 Äkäskeron reitti 2. $x = 7520\ 246$; $y = 3377\ 785$; $z = n. 270$. Talonpohjat

Muonio 115 Äkäskeron reitti 3. $x = 7520\ 428$; $y = 3377\ 854$; $z = n. 270$. Talonpohjat.

Muonio 116 Äkäskeron reitti 4. $x = 7520\ 602$; $y = 3377\ 906$; $z = n. 270$. Kentät.

Peruskartta 2732 03 ÄKÄSKERO